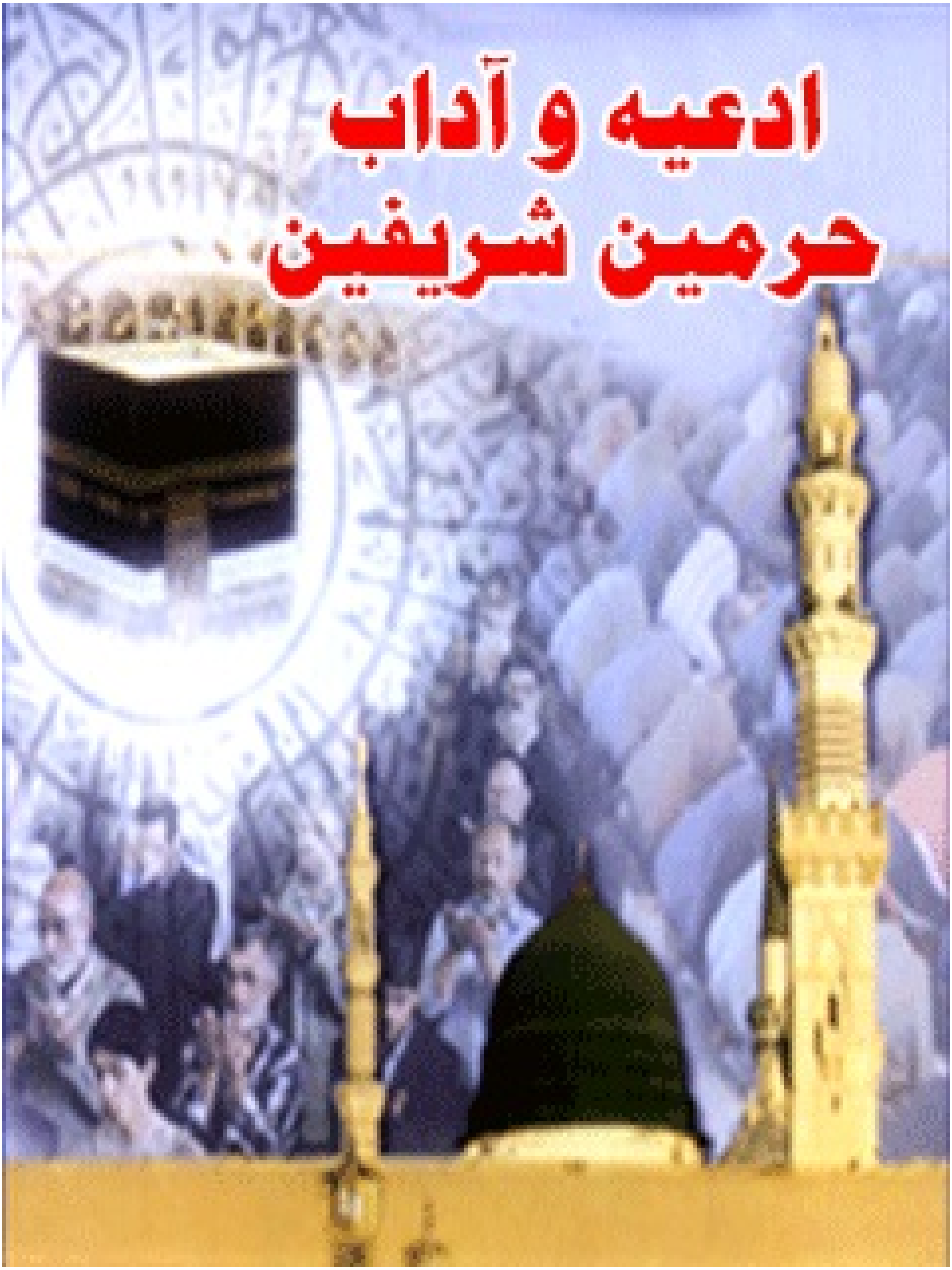

ادعیه و آداب
حرمین شریفین

بسم الله الرحمن الرحیم

ادعیه و آداب حرمین شریفین در عمره مفرده با ترجمه فارسی

نویسنده:

مرکز تحقیقات حج

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

ادعیه و آداب حرمین شریفین در عمره مفرده با ترجمه فارسی

مشخصات کتاب

عنوان و نـام پدیـدآور : ادعیه و آداب حرمین شـریفین در عمره مفرده با ترجمه فارسـی/ تـدوین و آماده‌سازی مرکز تحقیقات حـج. مشخصات نشر : تهران: مشعر ۱۳۸۹. مشخصات ظاهری : ۳۲۸ ص.؛ ۵/۱۰ × ۱۴ س‌م. شابک : ۱۲۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۲۳۷-۰ ؛ ۱۲۰۰۰ ریال (چاپ سـی و هشـتم) وضعیت فهرست نویسی : فاپا یادداشت : کتاب حاضر قبلا با عنوان «ادعیه و آداب حرمین در عمره مفرده ویژه عمره دانشـجویی» توسـط انتشـارات مشـعر در سال ۱۳۸۶ منتشـر شده است. یادداشت : چاپ سـی و هشـتم: ۱۳۸۹. عنوان دیگر : ادعیه و آداب حرمین در عمره مفرده ویژه عمره دانشجویی. موضوع : حج -- کتاب‌های دعا موضوع : دعاها موضوع : زیارتنامه‌هـا شـــناسه افزوده : حـوزه نماینـــدگی ولی فقیــه در امــور حــج و زیــارت. مرکز تحقیقــات حــج رده بنــدی کنگره : BP۲۶۷/۸/الف۳۵۳ ۱۳۸۹ رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷۲ شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۳۹۴۳۰

پیشگفتار

ادعیه و زیـارات مـدینه منوّره دعـا و زیارت، دو بال برای پرواز آدمیان به سوی کمال مطلق و رسیدن به قرب الهی است. هر انسانی برای دستیابی به اخلاق اسـلامی، و پالایش روح خود از تیرگی گناه و معصیت و وسوسه‌های شیطانی و تقویت اراده و نیروی تفکر در خویشـتن، نیـاز به دعـا و نیـایش و مناجـات با حق تعالی دارد؛ از این رو بخش عظیمی از تعالیم پیامبران، به خصوص رسول‌خـدا صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السـلام را دعا و نیایش تشـکیل می‌دهد. آن عزیزان با توجه به شـناخت و معرفت وسـیعی که نسـبت به خداونـد، و شـناختی که از انسان و نیازهایش دارنـد، حقایق دل و روح و نیازهای آدمیان را در زمینه‌های گوناگون، با زبان دعا بیان داشـته‌اند. رسول خـدا صـلی الله علیه و آله دعا را سـلاح مؤمن و سـتون دین و نور آسـمان‌ها و زمین دانسته و فرموده است: «الـدُّعاءُ سِلاحُ ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۰ الْمُؤْمِنِ، وَعَمُودُ الـدّینِ وَنُورُ السَّمـاواتِ وَالْأَرْضِ». «۱» خداونـد نیز در قرآن این بشـارت را به بنـدگان خود داده است که اگر او را بـا اخلاـص بخواننـد دعاهایشـان را مستجاب می‌گردانـد: وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنّی فَإِنّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَةَ الـدَّاعِ إِذا دَعانِ فَلْیَسْتَجِیبُوا لِی وَ لْیُؤْمِنُوا بِی لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُونَ «۲». «و هنگامی که بنـدگان من از تو درباره من می‌پرسـند، بگو: من نزدیکم، دعای دعاکننـده را به هنگامی که مرا می‌خواند پاسخ می‌گویم پس آنها دعوت مرا بپذیرند و به من ایمـان بیاورنـد، باشـد که بر حقیقت راه یابنـد». زیارت نیز در اسـلام و به خصوص در فرهنگ تشـیّع، جایگاه والا و ویژه‌ای دارد. از یک سو معصومان علیهم السـلام برای زیارت ارزش قائل شـده و از سوی دیگر زائران را گرامی و ارجمنـد می‌شـمارند، هم «مزارها» اهمیّت و اعتبار خاصّی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱ دارند و هم مزورها (زیارت‌شوندگان) مورد تکریم و احترام فراواننـد و در نتیجه زائران میهمانان مائـده معنوی اولیای خـدا هسـتند و با زیارت این شایسـتگی را خواهنـد یافت که مورد عنایت و توجّه پروردگار و معصومان علیهم السـلام قرار گیرنـد. البته هر دعا و درخواستی از خداونـد یکتا، مطلوب شارع مقـدّس است لیکن ثـواب و فضـیلت دعاهـا و زیارت‌هـای رسـیده از معصومـان علیهـم السـلام بـه مراتـب بیشـتر و بالاـتر اسـت. از ایـن رو در دعاهـا و زیارت‌هـایی که از پیشوایان دینی نقل شـده، در صورت صـحّت سـند و مـدرک، می‌توان آنها را به قصـد ورود خوانـد و اگر چنین اعتمادی وجود نـداشت، نبایـد آن‌ها را به معصوم نسـبت داد بلکه باید به امید درک ثواب و رسـیدن به پاداش الهی خواند. همچنین هر دعا و زیارت و یا عملی که برای زمان یا مکان خاصّی وارد شـده، اگر در غیر آن بخواهد خوانده شود، لازم است به قصد رجاء و رسـیدن به ثواب و پاداش الهی قرائت شود. لازم به تـذکر است که با توجه به شـرایط کنونی، چون برخی از نکات مطرح شده در زیارات قابل عمل نمی‌باشد لذا در این کتاب از ذکر آن خودداری شده است. ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۲ خداوند برای

حاجیان و زائران خانه خدا و حرم نبوی و ائمه بقیع علیهم السلام شرایط زمانی و مکانی را جهت استجابت دعا فراهم ساخته است لذا ما در این کتاب تلاش کرده‌ایم تا بیشترین دعاها و زیارات مربوط به مدینه منوّره و مکّه مکرّمه و نیز برخی ادعیه دیگر، که معمولًا در این‌گونه اماکن خوانده می‌شود، را با رعایت اختصار گردآوری نموده، در اختیار زائران محترم قرار دهیم و قبل از هر چیز لازم است به شرائط استجابت دعا و آداب سفر اشاره شود. امید است مورد استفاده واقع شده، همگان از آن بهره‌مند گردند. الف: شرایط استجابت وقبولی دعا در احادیث و روایات ما برای اجابت دعا شرایط متعدّدی بیان شده که برای آگاهی از آنها می‌توان به کتاب‌های مفصّل روایی‌مراجعه‌کرد که ما دراینجا به‌برخی ازآنها اشاره‌می‌کنیم: امام صادق علیه السلام در جواب قومی که عرض کردند: ما دعا می‌کنیم ولی مستجاب نمی‌شود، فرمودند: چون کسی را می‌خوانید که نمی‌شناسید: «لِأَنَّکُمْ تَدْعُونَ مَنْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳ لا تَعْرِفُونَهُ» «۱». شرط اوّل استجابت دعا معرفت پروردگار است، زیرا هر کس را به‌قدر معرفتش مزد می‌دهند. از حضرت علی علیه السلام سؤال شد: «فَما بالُنا نَدْعُوا فَلا نُجابُ؟» چرا دعای ما مستجاب نمی‌شود؟ حضرت فرمود: «إِنَّ قُلُوبَکُمْ خانَتْ بِثَمانِ خِصالٍ: أَوَّلُها أَنَّکُم عَرَفْتُمُ اللَّهَ فَلَمْ تُؤَدُّوا حَقَّهُ کَما أَوْجَبَ عَلَیْکُمْ ...».». اوّلین علّت آن است که نسبت به خداوند معرفت و شناخت پیدا کردید، ولی حقّ معرفت را عملًا پیاده نکردید. رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس می‌خواهد دعایش مستجاب شود باید لقمه و کارش حلال باشد «۳». امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند دعای بنده‌ای را که برعهده‌اش، مظالم و حقوق مردم باشد یا غذای حرام بخورد، قبول نمی‌کند. «۴» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴ رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند دعای کسی را که حضور قلب ندارد، قبول نمی‌کند. «۱» امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند به عزّت وجلال خود قسم یاد کرده که من دعای مظلومی را که خود در حقّ دیگری چنین ظلمی نموده است، مستجاب نمی‌کنم. «۲» رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: دعایی که اوّلش «بِسمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم» باشد، رَد نمی‌شود. «۳» رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: صلوات شما بر من مایه اجابت دعای شما خواهد بود. «۴» امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس پیش از خود به چهل مؤمن دعا کند، دعایش مستجاب می‌شود. «۵» در حدیث قُدسی وارد شده است: خداوند به حضرت عیسی علیه السلام فرمود: ای عیسی مرا بخوان همانند خواندن شخص ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵ اندوهناک و غرق‌شده‌ای که هیچ فریادرسی ندارد. «۱» ملاحظه می‌کنید که برای اجابت دعا شرایطی بیان شده است، واز همه بیشتر بر روی معرفت و شناخت و خودسازی و آمادگی برای ضیافت پروردگار و شناخت میزبان حقیقی تکیه شده است. ب: آداب سفر آداب و ادعیه سفر بسیار است، و ما در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌کنیم: ۱- وصیّت: مستحب است انسان قبل از شروع به سفر وصیّت کند، خصوصاً نسبت به حقوق واجبه و اداء دُیون. در روایات اهل بیت علیهم السلام نیز درباره وصیّت کردن به ویژه برای کسی که قصد سفر دارد، تأکید زیادی شده است. ۲- آگاه نمودن برادران دینی و آشنایان: از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده که فرمودند: از حقوق مسلمان بر برادر دینی خود، یکی این است که هرگاه خواست سفر کند آنان را مطّلع ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶ سازد، و او بر برادران ایمانی حق دارد که پس از مراجعت به دیدارش بیایند. ۳- روایت شده که مسافر پیش از سفر، سوره حمد و قُل أَعوذُ بِرَبِّ النّاس و قُل أَعوذُ بِرَبِ الفَلَق و آیةُالکُرسی و سوره إِنّا أَنزَلناهُ فِی لَیلَةِ القَدْرِ و آیات ۱۹۱ تا ۱۹۴ سوره آل عمران را که از این قرار است بخواند: إِنَّ فِی خَلْقِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّیْلِ «مسلّماً در آفرینش آسمان‌ها و زمین و آمد و رفت شب وَالنَّهارِ لَآیاتٍ لِأُولِی الْأَلْبابِ* الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللَّهَ قِیاماً و روز نشانه‌هایی برای خردمندان است. آنان خدا را ایستاده وَقُعُوداً وَعَلی جُنُوبِهِمْ وَیَتَفَکَّرُونَ فِی خَلْقِ السَّماواتِ و نشسته و آنگاه که بر پهلو خفته‌اند، یاد می‌کنند و در اسرار آفرینش آسمان‌ها وَالْأَرْضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلًا سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ و زمین می‌اندیشند (ومی‌گویند:) پروردگارا! این‌ها را بیهوده نیافریدی، تو منزّهی، ما را از عذاب النَّارِ* رَبَّنا إِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَیْتَهُ وَما لِلظَّالِمِینَ آتش نگاهدار، پروردگارا! تو هر کس را به آتش وارد سازی، او را خوار ساخته‌ای و ستمکاران را مِنْ أَنْصارٍ* رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلْایمانِ أَنْ آمِنُوا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷ یاوری نمی‌باشد. پروردگارا! منادی ایمان را

شنیدیم که می گفت ایمان آورید بِرَبِّکَمْ فَآمَنَّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَکَفِّرْ عَنَّا سَیِّئاتِنا وَتَوَفَّنا به پروردگارتان، و ما ایمان آوردیم، پروردگارا! گناهان ما را ببخش و بدی‌های ما را بپوشان و ما را بمیران مَعَ الْأَبْرارِ* رَبَّنا وَآتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَلاتُخْزِنا بانیکان. پروردگارا! آنچه‌را که به‌وسیله پیامبرانت وعده داده‌ای به ما عنایت کن و رسوایمان مساز یَوْمَ الْقِیامَةِ إِنَّکَ لاتُخْلِفُ الْمِیعاد. در روز رستاخیز که تو از وعده‌ات تخلّف نمی‌ورزی.» ۴- قبل از مسافرت صدقه دهد و پس از آن بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِی اشْتَرَیْتُ بِهذِهِ الصَّدَقَةِ سَلامَتِی وَسَلامَةَ سَفَرِی «خداوندا! من با این صدقه خریدم سلامتی خویش، سلامت سفرم و سلامت وَما مَعِی، فَسَلِّمْنِی وَسَلِّمْ ما مَعِی وَبَلِّغْنِی وَبَلِّغْ ما مَعِی آنچه را با من است، پس مرا و آنچه را با من است به سلامت دار و به مقصد برسان مرا و آنها را بِبَلاغِکَ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ». به نیکی و زیبایی که از سوی تو است.» ۵- در هنگام سوار شدن بگوید: سُبْحانَ الَّذِی سَخَّرَ لنا هذا وَما کُنَّا لَهُ مُقْرِنِینَ، پس هفت مرتبه بگوید: «سُبْحانَ اللَّهِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ». ۶- از امام صادق علیه السلام منقول است کسی که در سفر هر شب آیةالکرسی را بخواند، خود و آنچه با اوست سالم بماند. ۷- در سفر تأکید شده که مسافر بعد از هر نماز، سی مرتبه بگوید: «سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ». ۸- در سفر این دعا را بخواند تا در امان پروردگار باشد: «بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَإِلَی اللَّهِ وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ «بنام‌خدا وبه‌یاری او، وازخداییم، وبه سوی خدا می‌رویم، و درراه خداگام می‌نهیم، خدایا! أَسْلَمْتُ نَفْسِی، وَإِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی، وَإِلَیْکَ فَوَّضْتُ خود را تسلیم تو کردم، و به سوی تو رو نمودم، و کارم را به أَمْرِی، فَاحْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَمِنْ خَلْفِی وَعَنْ تو سپردم، پس مرا در پناه ایمان، از پیش رو و پشت سر و از یَمِینِی وَعَنْ شِمالِی وَمِنْ فَوقِی وَمِنْ تَحْتِی وَادْفَعْ عَنِّی بِحَوْلِکَ راست و چپ و از سمت بالا- و پایین حفظ فرما و به نیرو و تواناییت وَقُوَّتِکَ، فَإِنَّهُ لاحَوْلَ وَلاقُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِ الْعَظِیمِ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹ از من دفاع کن که نیرو و توانی جز به وسیله خداوند والا و بزرگ نمی‌باشد.» چند توصیه در زمینه وحدت امّت اسلامی: اگرچه درباره توصیه های لازم به حجّاج محترم کتاب‌های جداگانه‌ای نوشته شده و به طور مفصّل نکاتی را تذکّر داده‌اند، و ما هم در همین کتاب به مناسبت‌های مختلف به بعضی از آنها اشاره کرده‌ایم، لکن به خاطر اهمّیّت موضوع سزاوار است برخی از نکات یادآوری شود: الف- اهمیّت وحدت امّت اسلامی یکی از اسرار اعمال و مناسک حج و زیارت مَشاهد مشرّفه، تمرین تواضع و اخلاص، متخلّق شدن به اخلاق الهی، نمایش وحدت و عزّت امّت اسلامی و ارتباط نزدیک با برادران دینی، و همدلی و تبادل نظر با آنها است. از این رو زائر بیت اللَّه الحرام و حرم نبوی صلی الله علیه و آله باید به همه میهمانان خانه خدا با هر ملیّت و مذهب و از هر سرزمینی که باشند، با چشم عزّت و برادری بنگرد، و با برخورد مودّت آمیز، آن‌گونه که مایل است بندگان خدا با او رفتار نمایند، با دیگران رفتار کند، و با اقتدا به پیشوایان دینی خود مایه عزّت و زینت اسلام و رسول اللَّه صلی الله علیه و آله و ائمّه اطهار علیهم السلام باشد، و در یک سخن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰ اختلاف در مذهب نباید موجب بدبینی و تشتّت گردد؛ زیرا مشترکات موجود میان ما و مسلمانان فراوان است، و باید تمام مسلمین در برابر دشمنان قرآن و انسانیّت یَد واحده باشند، و از عظمت و عزّت قرآن و اسلام دفاع کنند، و شاید به همین دلیل است که در روایات ما توصیه‌های مؤکّدی درباره شرکت در جماعات برادران دینی اهل سنت شده است. پس زائران محترم از انجام کارهایی که موجب بدبینی و تفرقه وجدایی امّت بزرگ‌اسلامی می‌شود باید پرهیز نمایند. ب- میهمانان خدا در سفر الهی حج زیارت خانه خدا و قبر مطهر پیامبر اکرم و ائمّه بقیع- صلوات اللَّه علیهم اجمعین- سفر الهی و دارای ابعاد گوناگون می باشد، و چه بسا در زندگی تنها یک بار توفیق این سفر معنوی نصیب انسان گردد، لذا سزاوار است به اهمیّت و سازندگی آن بیش از پیش توجّه کنیم، و از هنگام تصمیم و عزم به مسافرت تا پایان آن قدم به قدم، الهی بودنِ این میهمانی را مدّ نظر داشته باشیم، و از ارزش و منزلت همسفران و رعایت حقوق آنها غفلت نکنیم، و در مواقع ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱ ازدحام و شلوغی روحیه عفو و اغماض و چشم پوشی از خطای دیگران را پیشه خود سازیم، و از کمک و همراهی و خدمت به میهمانان خانه خدا غفلت نورزیم، و این سنّت ارزشمند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمّه معصومین علیهم

السلام را زنده نگه داریم. ج- فرصت را مغتنم بشماریم عمر سفر کوتاه، و ایّام زیارت به زودی سپری می گردد، باید با برنامه‌ریزی منظم بهترین استفاده را از اوقات شبانه روز خود بنماییم، و به‌جای وقت گذرانی برای کارهای بی‌نتیجه یا کم نتیجه، بیشترین وقت خود را صرف شناخت احکام و آداب و اسرار حج و زیارت و بهره‌مندی از مَشاهد شریفه و مواقف کریمه نماییم، که از جمله آنها، حضور و شرکت به موقع در نمازهای جماعت مسجدالحرام و مسجدالنبی صلی الله علیه و آله و قرائت قرآن در این دو مسجد با عظمت (حداقل یک ختم قرآن در مسجدالحرام و یک ختم در مسجدالنبی صلی الله علیه و آله) و خواندن دعاها و مناجات‌های وارده از طرف معصومین علیهم السلام ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲ در ایّام و مناسبت‌های مختلف می‌باشد. د- کیفیّت عبادت را فدای کمیت آن نکنیم همان‌گونه که قبلًا تذکّر دادیم، روح و عظمت دعا و عبادت و مناسک حجّ به معرفت و اخلاص و رعایت ادب و حضور در محضر خداوند متعال بستگی دارد. لذا باید تنها به مقدار و کمیّت اعمال و عبادات خود اکتفا نکرده، بیشتر به کیفیّت آن بپردازیم؛ زیرا اگر یک دعا یا زیارت و یا نماز، از روی معرفت و اخلاص باشد، موجب شکستن دل و تحوّل درونی انسان می گردد، و باعث نجات از عذاب الهی و دست یافتن به بهشت جاوید خواهد شد. «رَزَقَنَا اللَّهُ وَإِیَّاکُمْ إِنْشاءَ اللَّهُ تعالی . ه- بر زائران محترم سزاوار است بیش از دیگران به اخلاص در اعمال و مراقبت از حدود الهی اهتمام داشته باشند، زیرا گذشته از اینکه به مهمانی پروردگار می‌روند، و مهمان باید رضایت صاحب خانه را فراهم آورد، طبق حدیث شریف: «کُونُوا لَنا زَیْناً وَلا تَکُونُوا عَلَیْنا شَیْناً»، «۱» باید ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۳ آیینه تمام‌نمای اسلام ناب محمّدی باشند، و لازم است مراقب اعمال خود بوده، و به نمازهای واجب در اوّل وقت اهتمام بیشتری دهند، در جماعات برادران اهل سنّت شرکت کنند، تا از ثواب جماعت بهره‌مند شوند، و خدای نخواسته نباید بعضی افراد ناآگاه کاری کنند که در شأن یک زائر ایرانی نبوده و موجب نفرت دیگران گردد، و در نتیجه اعمال صالحه سایرین را هم تحت الشُّعاع قرار دهد. خداوند به همه ما توفیق دهد تا بتوانیم به وظایف دینی خود عمل نماییم و آنگونه باشیم که خداوند فرموده است. و- اخلاق حسنه و کمک به یکدیگر در سفر لازم است به همراهان کمک کرده، و در انجام کارها پیشقدم بوده، و از برآوردن احتیاجات دیگران روگردان نباشد، تا خداوند متعال او را از گرفتاری‌های دنیا و آخرت نجات دهد، در حدیث آمده است: در سفر، بدترین افراد آن کسی است که بتواند به دیگران کمک نماید ولی کوتاهی کند و منتظر کمک دیگران باشد. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴ همچنین اکیداً سفارش شده که با دوستان و همراهان، با اخلاق خوب، برخورد نموده و به آنان کمک نماید، به ویژه در مشکلات و سختی‌ها صبور و بردبار باشد. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶

فصل اوّل: ادعیه وزیارات مشترکه

ادعیه و زیارات مشترکه

تعقیبات مشترکه نمازهای روزانه:

از مصباح شیخ طوسی رحمه الله و کتب دیگر نقل شده هرگاه سلام نماز را دادی، سه مرتبه اللَّهُ أَکْبَر بگو، و در هر یک دست‌ها را تا برابر گوش‌ها بلند کن و سپس بگو: «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ إِلهاً واحِداً وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ، لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، «معبودی جز خدا آن معبود یکتا نیست و ما در برابر او تسلیمیم معبودی جز خدا نیست وَلا نَعْبُدُ إِلّا إِیَّاهُ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ، لا إِلهَ وما جز او نپرستیم ودین (وعبادت) را خالص برای اوگردانیم و اگر چه بر مشرکان بد آید، معبودی إِلَّا اللَّهُ، رَبُّنا وَرَبُّ آباءِنَا الْأَوَّلِینَ، لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ وَحْدَهُ جزخدانیست که پروردگار ما و پروردگار پدران پیشین ماست معبودی نیست جز خدا که یکتای یکتای وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزابَ یکتا به‌وعده خودوفا کرد وبنده‌اش را یاری کرد ولشگرش را عزت‌داد و به تنهایی

احزاب را مغلوب ساخت ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْکَ وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَیُمِیتُ وَیُحْیِی، پس او راست ملک هستی واو راست سپاس که زنـده می کند و می‌میراند ومی‌میراندوزنده می کند وَهُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدِیرٌ». و او است زنـده‌ای که نمی‌میرد هر خیری به دست او است و بر هر چیز قادر است.» پس بگو: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَاتُوبُ إِلَیْهِ». «طلب آمرزش دارم از خـدای یگانه جاویـد و به سوی او باز می گردم.» آنگاه بگو: «اللَّهُمَّ اهْدِنِی مِنْ عِنْدِکَ، وَافِضْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَانْشُرْ بار خدایا مرا از جانب خود راهنمائیم فرما و از فضل خویش بهره‌مندم فرما و از رحمتت عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِکَ، وَأَنْزِلْ عَلَیَّ مِنْ بَرَکاتِکَ، سُبْحانَکَ لا- إِلهَ إِلّا بر من بگستران و از برکاتت بر من فرو بار، منزّهی تو، معبودی جز أَنْتَ، اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی کُلَّها جَمِیعاً، فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ کُلَّها تو نیست همه گناهانم را بیامرز؛ زیرا جز تو کسـی همه گناهان را نیامرزد جَمِیعاً إِلّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ مِنْ کُلِّ خَیْرٍ أَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ بار خـدایا من از تو درخواست می کنم هر چیزی را که علمت بـدان احاطه نمود وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ کُلِّ شَرٍّ أَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ. اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ و پناه می‌برم به تو از هر شرّی که علمت بـدان احاطه نمود، بـار خـدایا من از تو در تمـام ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۳۰ عافِیَتَکَ فِی أُمُورِی کُلِّها، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَعَذابِ کارهایم عافیت می‌خواهم و به تو پناه می‌برم از رسوائی و خواری دنیا و عـذاب الْآخِرَةِ، وَأَعُوذُ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَعِزَّتِکَ الَّتِی لا تُرامُ وَقُدْرَتِکَ آخرت و پناه می‌برم به ذات بزرگوارت و به عزتت که فوق آن متصور نیست وبه قدرتت الَّتِی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْءٌ مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ شَرٍّ که چیزی از آن سرپیچی نتوانـد، از شر دنیـا و آخرت و از شرّ الْأَوْجاعِ کُلِّها وَمِنْ شَرِّ کُلِّ دابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها، إِنَّ رَبِی تمامی دردها و از گزند هر جنبنده‌ای که تو فرمانروای او هستی همانا پروردگار من عَلی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ، وَلاحَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِ الْعَظِیمِ، بر روش حقی است و هیـچ جنبش و نیرویی نیست جز به دست خدای والای بزرگ تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِ الَّذِی لا یَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ توکل کنم بر خدای همیشه زنده‌ای که هرگز نمیرد و ستایش مخصوص خدایی است که فرزنـدی وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ نگرفته و کسـی در ملک هستی شـریک او نیست و خواری ندارد تا نیازمند یاور باشد وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً». و کاملًا او را بزرگ شـمار.» و نیز می گویی: ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۳۱ «إِلهِی هذِهِ صَلاتِی صَلَّیْتُها لا لِحاجَةٍ مِنْکَ إِلَیْها وَلا رَغْبَةٍ «ای معبود من این نمازی که من بجا آوردم نه به خاطر احتیاجی از تو به آن بود و نه رغبتی مِنْکَ فِیها إِلّا تَعْظِیماً وَطاعَةً وَإِجابَةً لَکَ إِلی ما أَمَرْتَنِی بِهِ، إِلهِی که تودر آن داشته باشـی جز تعظیم و فرمانبرداری تو و پـذیرفتن آنچه مرا بـدان مأمور کردی، معبود من إِنْ کانَ فِیهاخَلَلٌ أَوْ نَقْصٌ مِنْ رُکُوعِها أَوْ سُجُودِها فَلا تُؤاخِذْنِی اگر در این نماز من خللی یـا نقصـی در رکوع یا سـجودش هست پس مرا مؤاخـذه مکن و با وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ بِالْقَبُولِ وَالْغُفْرانِ بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». پذیرفتن آن و آمرزش (من) بر من تفضل کن. به (امید) رحمتت، ای مهربانترین مهربانان.» و نیز بعد از هر نماز این دعا را که پیغمبر صلی الله علیه و آله برای تقـویت حـافظه تعلیم امیرالمؤمنین علیه السـلام نمود، می‌خوانی: «سُبْحانَ مَنْ لا- یَعْتَدِی عَلی أَهْلِ مَمْلَکَتِهِ، سُبْحانَ مَنْ لا- «منزه است خـدایی که بر آنـان که تحت فرمانش هسـتند سـتم نکنـد، منزه است خـدایی که یَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِأَلْوانِ الْعَذابِ، سُبْحانَ الرَّءُوفِ الرَّحِیمِ، مردم زمین را به عذابهای رنگارنگ نگیرد، منزه است خدای رؤف مهربان اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِی قَلْبِی نُوراً وَبَصَراً وَفَهْماً وَعِلْماً، إِنَّکَ عَلی بار خدایا در دل من نور (معرفت) و بصیرت و فهم و علمی قرار داده که تو بر کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ». هر چیز توانایی.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲ از شیخ شهید نقل شده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرموده: هر کس بخواهـد خـدا او را در قیامت بر اعمال بـدش مطّلع نگردانـد و دیوان گناهانش نگشایـد، بعـد از هر نماز این دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَکَ أَرْجی مِنْ عَمَلِی، وَإِنَّ رَحْمَتَکَ أَوْسَعُ «خـدایا! مسلّماً آمرزش تـو امیدوارکننـده‌تر ازکـارخیر من‌است وبه‌یقین‌رحمت‌تو وسیع‌تر مِنْ ذَنْبِی. اللَّهُمَّ إِنْ کانَ ذَنْبِی عِنْدَکَ عَظِیماً فَعَفْوُکَ أَعْظَمُ مِنْ از گناه من است، بار خدایا اگر گناهم پیش تـو بزرگ است ولی عفو تو بزرگـتر از ذَنْبِی. اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ اکُنْ أَهْلًا تَرْحَمَنِی فَرَحْمَتُکَ أَهْلٌ أَنْ گنـاه من است، بـار خـدایا اگر من شایسـته رسـیدن رحمتت نیستم ولی رحمت تو مرا شایستگی تَبْلُغَنِی وَتَسَعَنِی، لِأَنَّها وَسِعَتْ کُلَّ شَیءٍ بِرَحْمَتِکَ یا فراگرفتن دارد؛ زیرا

که رحمت تو همه موجودات را فراگرفته به (امید) رحمتت ای أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». مهربانترین مهربانان.» پس هر حاجت که داری از خدا بخواه. شیخ کفعمی فرموده: بعد از هر نماز می گویی: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۳ «رَضِیتُ بِاللَّهِ رَبّاً، وَبِالْإِسْلام دِیناً، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ «خوشنودم که پروردگارم خدا است و دینم دین اسلام است و پیمبرم محمد صلی الله علیه و آله است وَآلِهِ نَبِیّاً وَبِعَلِیٍ إِماماً وَبِالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وَعِلِیٍ وَمُحَمَّدٍ و امامانم علی و حسن و حسین و علی و محمد وَجَعْفَرٍ وَمُوسی وَعَلِیٍ وَمُحَمَّدٍوَعَلِیٍ وَالْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ الْخَلَفِ و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و فرزند الصَّالِحِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَئِمَّةً وَسادَةً وَقادَةً، بِهِمْ أَتَوَلّی وَمِنْ شایسته او، درود بر ایشان که پیشوایان و آقایان و رهبرانند به ایشان دوستی دارم و از أَعْدائِهِمْ أَتَبَرَّأُ». دشمنانشان بیزاری‌جویم.» پس سه مرتبه بگو: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ الْعَفْوَ وَالْعافِیَةَ وَالْمُعافاةَ فِی الدُّنْیا «بار خدایا من از تو گذشت و سلامتی و آسایش در دنیا وَالْآخِرَةِ». و آخرت را خواستارم.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۴

دعای مشلول

آن دعایی است که تعلیم فرموده آن را حضرت امیر المؤمنین علیه السلام به جوانی که به واسطه گناه و ستم در حقّ پدر خویش شل شده بود، پس این دعا را خواند، در خواب حضرت رسول صلی الله علیه و آله را دید که دست بر اندام او مالید و فرمود: محافظت کن بر اسم اعظم خدا که کار تو به خیر خواهد بود، پس بیدار شد در حالتی که تندرست بود. و دعا این است: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، خدایا از تو می‌خواهم به نامت بسم‌الله الرحمن الرحیم یَا ذَا الْجَلالِ وَالإِکْرام، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا حَیُّ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، ای صاحب جلال و بزرگواری، ای زنده پاینده، ای زنده ای که معبودی جز تو نیست یَا هُوَ یَا مَنْ لَایَعْلَمُ ما هُوَ، وَلَا کَیْفَ هُوَ، وَلَا أَیْنَ هُوَ، ای کسی که جز او کسی ندانـد که چیست او، و چگونه است او، و در کجاست او وَلَا حَیْثُ هُوَ إِلّا هُوَ، یَا ذَا الْمُلْکِ وَالْمَلَکُوتِ، یَا ذَا الْعِزَّةِ و در کدام سو است، ای دارای ملک و ملکوت، ای دارای عزت ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۵ وَالْجَبَرُوتِ، یـا مَلِکُ یَا قُدُّوسُ، یَا سَلامُ یَا مُؤْمِنُ یَا مُهَیْمِنُ، و جبروت (قهر و قدرت)، ای پادشاه جهان ای منزه از هر عیب، ای سالم از هر نقص ای ایمنی بخش ای نگهبان یَا عَزِیزُ یَا جَبّارُ یَا مُتَکَبِّرُ، یَا خالِقُ یَا بارِئُ یَا مُصَوِّرُ، یَا مُفِیدُ ای عزیز ای دارای قهر ای با عظمت، ای آفریننده ای پدید آورنده ای صورت‌بخش، ای سود دهنده یَا مُدَبِّرُ، یَا شَدِیدُ یَا مُبْدِئُ، یَا مُعِیدُ یَا مُبِیدُ، یَا وَدُودُ ای تدبیر کننده، ای محکم کار ای سبب آغاز خلقت، و ای سبب پایان آن ای نابود کننده، ای محبت شعار یَا مَحْمُودُ یَا مَعْبُودُ، یَا بَعِیدُ یَا قَرِیبُ یَا مُجِیبُ، یَا رَقِیبُ ای پسندیده ای معبود خلق، ای دور و ای نزدیک ای پاسخ دهنده، ای نگهبان یَا حَسِیبُ، یَا بَدِیعُ یَا رَفِیعُ، یَا مَنِیعُ یَا سَمِیعُ، یَا عَلِیمُ یَا حَلِیمُ ای حساب دارنده، ای نوین آفرین ای رفیع مقام، ای بلند مرتبه ای شنوا، ای دانا ای بردبار یَاکَرِیمُ یَا حَکِیمُ یَا قَدِیمُ، یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ، ای کریم ای فرزانه ای قدیم ای والا ای بزرگ، ای مهرپیشه و ای نعمت بخش یَا دَیَّانُ یَا مُسْتَعانُ، یَاجَلِیلُ یَا جَمِیلُ، یَا وَکِیلُ یَا کَفِیلُ، ای پاداش ده ای یاری جسته شده، ای پُر جلالت ای زیبا، ای وکیل ای کفیل یَا مُقِیلُ یَا مُنِیلُ، یَا نَبِیلُ یَا دَلِیلُ، یَا هادِی یَا بادِی، یَا أَوَّلُ ای درگذرنده ای نعمت رساننده، ای ماهر ای راهنما، ای رهبر ای آغاز کننده، ای اول یَا آخِرُ، یَا ظاهِرُ یَا باطِنُ، یَا قائِمُ یَا دائِمُ، یَا عالِمُ یَا حاکِمُ، ای آخر، ای ظاهر ای باطن، ای استوار ای ابدی، ای دانا ای حکم‌فرما ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۶ یَا قاضِی یَا عادِلُ، یَا فاصِلُ یَا واصِلُ، یَا طاهِرُ یَا مُطَهِّرُ، ای داور ای دادگر، ای جدا کننده ای پیوند کننده، ای پاک ای پاکیزه یَا قادِرُ یَا مُقْتَدِرُ، یَا کَبِیرُ یَا مُتَکَبِّرُ، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ، ای توانا ای با اقتدار، ای بزرگ ای با عظمت، ای یگانه ای تک ای بی‌نیاز یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ ای کسی که نزاید و زائیده نشده و نیست برایش همتایی هیچکس، و نیست برایش صاحِبَةٌ وَلَا کانَ مَعَهُ وَزِیرٌ، وَلَا اتَّخَذَ مَعَهُ مُشِیراً، وَلَا احْتاجَ همسر و رفیقی و نباشد با او وزیری، و نگرفته برای خود مشاوری، و نه نیازمند إِلی ظَهِیرٍ، وَلَا کانَ مَعَهُ مِنْ إِلهٍ غَیْرُهُ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، به کمک‌کاری است، و نه معبودی جز او است شایسته ستایشی جز تو نیست فَتَعالَیْتَ عَمَّا یَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوّاً کَبِیراً، یَا عَلِیُّ یَا شامِخُ

پس تو برتری از آنچه ستمکاران گویند بسیار برتر، ای والا ای بلند رتبه یَا باذِخُ، یَا فَتّاحُ یَا نَفّاحُ یَا مُرْتاحُ، یَامُفَرِّجُ یَاناصِرُ یَامُنْتَصِرُ ای والا مقام، ای گشاینده ای عطا بخشنده ای فرح بخش، ای گشایش دهنده ای یاور ای مددکار یَامُدْرِکُ یَامُهْلِکُ یَامُنْتَقِمُ، یَاباعِثُ یَاوارِثُ، یَاطالِبُ یَاغالِبُ، ای دریابنده ای هلاک کننده ای انتقام گیرنده، ای برانگیزنده ای ارث برنده، ای جوینده ای پیروزمند یَامَنْ لَایَفُوتُهُ هارِبٌ، یَاتَوّابُ یَاأَوّابُ یَاوَهّابُ، یَامُسَبِّبَ ای کسی که از دستش نرود گریز پایی، ای توبه‌پذیر ای رجوع‌پذیر ای بخشنده، ای سبب ساز ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۷ الْأَسْبابِ، یَامُفَتِّحَ الْأَ بْوابِ، یَامَنْ حَیْثُ ما دُعِیَ أَجابَ، هر سبب، ای گشاینده درهای بسته، ای کسی که هر زمان بخوانندش اجابت کند یَاطَهُورُ یَاشَکُورُ، یَاعَفُوُّ یَاغَفُورُ، یَانُورَ النُّورِ، یَامُدَبِّرَ الْأُمُورِ، ای پاکی بخش ای پاداش ده شاکران، ای درگذرنده ای آمرزنده، ای نور روشنیها، ای تدبیر کننده امور یَالَطِیفُ یَاخَبِیرُ، یَامُجِیرُ یَامُنِیرُ، یَابَصِیرُ یَاظَهِیرُ یَاکَبِیرُ، یَاوِتْرُ ای نعمت بخش ای بینا، ای پناه ده ای روشنی ده، ای بینا ای پشتیبان ای بزرگ، ای یگانه یَافَرْدُ، یَاأَبَدُ یَاسَنَدُ یَاصَمَدُ، یَاکافِی یَاشافِی، یَاوافِی یَامُعافِی، ای بی‌همتا، ای جاویدان ای تکیه‌گاه ای بی‌نیاز، ای کفایت کننده ای شفا دهنده، ای وفادار ای صحت بخش یَامُحْسِنُ یَامُجْمِلُ، یَامُنْعِمُ یَامُفْضِلُ، یَامُتَکَرِّمُ یَامُتَفَرِّدُ، ای نیکوکار ای زیب بخش، ای نعمت ده ای فزون بخش، ای بزرگوار ای یگانه شناخته شده، یَامَنْ عَلا فَقَهَرَ، یَامَنْ مَلَکَ فَقَدَرَ، یَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ، یَا مَنْ عُبِدَ ای که از برتری بر همه قاهر است، ای که فرمانروا است و نیرومند، ای که در درونی و از درون آگاه، ای بپرستندش فَشَکَرَ، یَا مَنْ عُصِیَ فَغَفَرَ، یَا مَنْ لَاتَحْوِیهِ الْفِکَرُ، وَلَا یُدْرِکُهُ و او پاداش دهد ای که نافرمانیش کنند و بیامرزد، ای که در فکرها نگنجد و دیده‌ای بَصَرٌ، وَلَا یَخْفی عَلَیْهِ أَثَرٌ، یَا رازِقَ الْبَشَرِ، یَا مُقَدِّرَ کُلِّ قَدَرٍ، او را درنیابد، و هیچ کاری بر او پنهان نماند، ای روزی ده بشر، ای اندازه‌گیر هر اندازه یَا عالِیَ الْمَکانِ، یَا شَدِیدَ الْأَرْکانِ، یَا مُبَدِّلَ الزَّمانِ، یَا قابِلَ ای والا مکان، ای سخت قدرت، ای جابجا کننده زمان، ای قبول کننده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۸ الْقُرْبانِ، یَا ذَا الْمَنِّ وَالْإِحْسانِ، یَا ذَا الْعِزَّةِ وَالسُّلْطانِ، یَا رَحِیمُ قربانی، ای دارنده نعمت و احسان، ای صاحب عزت و سلطنت، ای بخشاینده یَا رَحْمنُ، یَا مَنْ هُوَ کُلَّ یَوْمٍ فِی شَأْنٍ، یَا مَنْ لَایَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ ای مهربان، ای که هر روز در کاری است، ای که کاری از کار دیگر سرگرمش شَأْنٍ، یَا عَظِیمَ الشَّأْنِ، یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ مَکانٍ، یَا سامِعَ نکند ای بزرگ مقام، ای که در هر جا هستی، ای شنوای الْأَصْواتِ، یَا مُجِیبَ الدَّعَواتِ، یَا مُنْجِحَ الطَّلِباتِ، یَا قاضِیَ هر صدا، ای اجابت کننده دعاها، ای برآرنده خواسته‌ها، ای روا کننده الْحاجاتِ، یَا مُنْزِلَ الْبَرَکاتِ، یَا راحِمَ الْعَبَراتِ، یَا مُقِیلَ حاجتها، ای فرو فرستنده برکات، ای رحم کننده بر اشکها (و گریه‌ها)، ای نادیده‌گیر الْعَثَراتِ، یَا کاشِفَ الْکُرُباتِ، یَا وَلِیَّ الْحَسَناتِ، یَا رافِعَ لغزشها، ای برطرف کننده ناراحتیها، ای بدست دارنده نیکیها، ای بالا برنده الدَّرَجاتِ، یَا مُؤْتِیَ السُّؤْلاتِ، یَا مُحْیِیَ الْأَمْواتِ، یَا جامِعَ مقامها، ای دهنده خواسته‌ها، ای زنده کننده مرده‌ها، ای گردآورنده الشَّتاتِ، یَا مُطَّلِعاً عَلَی النِّیّاتِ، یَا رادَّ ما قَدْ فاتَ، یَا مَنْ پراکنده‌ها، ای آگاه بر نیّتهای دل، ای برگرداننده آنچه از دست رفته، ای که لَا تَشْتَبِهُ عَلَیْهِ الْأَصْواتُ، یَا مَنْ لَاتُضْجِرُهُ الْمَسْأَلاتُ، صداها بر او مشتبه نشود، ای که (زیادی) خواهشها او را به ستوه و خستگی در نیاورد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۹ وَلَا تَغْشاهُ الظُّلُماتُ، یَا نُورَ الْأَرْضِ وَالسَّماواتِ، یَا سابِغَ و تاریکیها او را فرا نگیرد، ای روشنی زمین و آسمانها، ای سرشار دهنده النِّعَمِ، یَا دافِعَ النِّقَمِ، یَا بارِئَ النَّسَمِ، یَا جامِعَ الْأُمَمِ، نعمتها، ای جلوگیر رنج و ملالها، ای آفریننده انسان، ای گردآورنده ملتها یَا شافِیَ السَّقَمِ، یَا خالِقَ النُّورِ وَالظُّلَمِ، یَا ذَا الْجُودِ وَالْکَرَمِ، ای بهبودی ده بیماریها، ای خالق روشنی و تاریکیها، ای صاحب جود و کرم یَا مَنْ لَایَطَأُ عَرْشَهُ قَدَمٌ، یَاأَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ، یَاأَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ، ای که گامی به عرشش نرسد، ای بخشنده‌ترین بخشندگان، ای کریم‌ترین کریمان یَاأَسْمَعَ السَّامِعِینَ، یَاأَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، یَاجارَ الْمُسْتَجِیرِینَ، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای پناه پناه‌جویان یَاأَمانَ الْخائِفِینَ، یَاظَهْرَ اللّاجِینَ، یَاوَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ، یَاغِیاثَ ای ایمنی بخش ترسناکان، ای پشت و پناه پناهندگان، ای یاور مؤمنان، ای فریادرس الْمُسْتَغِیثِینَ، یَاغایَةَ الطَّالِبِینَ، یَاصاحِبَ کُلِّ غَرِیبٍ، یَامُونِسَ فریادطلبان، ای منتها مقصود خواهندگان، ای رفیق هر غریب، و مونس کُلِّ وَحِیدٍ، یَامَلْجَأَ کُلِّ طَرِیدٍ، یَامَأْوی کُلِّ شَرِیدٍ، یَاحافِظَ هر تنها، ای پناه هر آواره، ای جای ده هر گریخته، ای نگهدار کُلِّ ضَالَّةٍ، یَاراحِمَ الشَّیْخِ الْکَبِیرِ، یَارازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِیرِ، هر گمشده، ای رحم کننده پیر

کهن سال، ای روزی ده کودک خردسال ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۰ یَاجَابِرَ الْعَظْمِ الْکَسِیرِ، یَافَاکَّ کُلِّ أَسِیرٍ، یَامُغْنِیَ الْبَائِسِ الْفَقِیرِ، ای پیوند دهنده استخوان شکسته، ای رها کننده هر گرفتار دربند، ای بی‌نیاز کن هر بینوای مستمند یَاعِصْمَهَٔ الْخائِفِ الْمُسْتَجِیرِ، یَا مَنْ لَهُ التَّدْبِیرُ وَالتَّقْدِیرُ، ای پناه ترسناکِ پناه‌جو، ای که چاره‌اندیشی و اندازه‌گیری کارها بدست او است یَا مَنِ الْعَسِیرُ عَلَیْهِ سَهْلٌ یَسِیرٌ، یَا مَنْ لَایَحْتاجُ إِلی تَفْسِیرٍ، ای که هر مشکلی برای او سهل و آسان است، ای که بی‌نیازی از شرح و تفسیر یَا مَنْ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ‌ءٍ قدِیرٌ، یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ شَیْ‌ءٍ خَبِیرٌ، ای که بر هر چیز توانایی، ای که بهر چیز خبیر و آگاهی یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ شَیْ‌ءٍ بَصِیرٌ، یَا مُرْسِلَ الرِّیاحِ، یَافَالِقَ الْإِصْباحِ، ای که به هر چیز بینایی، ای فرستنده بادها، ای شکافنده روشنی صبح یَا بَاعِثَ الْأَرْواحِ، یَاذَا الْجُودِ وَالسَّماحِ، یَا مَنْ بِیَدِهِ کُلُّ مِفْتاحٍ، ای برانگیزنده جانها، ای صاحب جود و سخا، ای که بدست قدرت او است هر کلید یَا سَامِعَ کُلِّ صَوْتٍ، یَاسَابِقَ کُلِّ فَوْتٍ، یَا مُحْیِیَ کُلِّ نَفْسٍ بَعْدَ ای شنونده هر صدا، ای جلوتر از هر گذشته، ای زنده کننده هر شخصی پس از الْمَوْتِ، یَا عُدَّتِی فِی شِدَّتِی، یَاحافِظِی فِی غُرْبَتِی، یَا مُونِسِی مرگ، ای ذخیره من در روز سختی و دشواری، ای نگهدارم در روز غربت و بی‌کسی، ای همدمم فِی وَحْدَتِی، یَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، یَاکَهْفِی حِینَ تُعْیِینِی در تنهایی، ای ولی نعمتم، ای پناهگاه من در آن هنگام که راهها مرا مانده و ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۱ الْمَذَاهِبُ، وَتُسَلِّمُنِی الْأَقارِبُ، وَیَخْذُلُنِی کُلُّ صَاحِبٍ، خسته کنند، و نزدیکان مرا واگذارند، و هر رفیق و دوستی دست از یاریم بکشند یَا عِمَادَ مَنْ لَاعِمادَ لَهُ، یَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، یَا ذُخْرَ ای تکیه‌گاه هرکس که تکیه‌گاهی ندارد، ای پشتوانه آن کس که پشتوانه ندارد، ای ذخیره مَنْ لَاذُخْرَ لَهُ، یَاحِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، یَا کَهْفَ مَنْ لَاکَهْفَ لَهُ، تهیدستان، ای نگهدار کسی که نگهداری ندارد، ای پناهگاه آن کس که پناهگاهی ندارد یَا کَنْزَ مَنْ لَاکَنْزَ لَهُ، یَا رُکْنَ مَنْ لَارُکْنَ لَهُ، یَا غِیاثَ ای گنج بی‌گنجان، ای پایه محکم آن کس که پایه محکمی ندارد، ای فریادرس مَنْ لَاغِیاثَ لَهُ، یَا جَارَ مَنْ لَاجَارَ لَهُ، یَا جَارِیَ اللَّصِیقَ، کسی که فریادرس ندارد، ای همسایه بی‌همسایگان، ای همسایه به من پیوسته یَا رُکْنِیَ الْوَثِیقَ، یَاإِلهِی بِالتَّحْقِیقِ، یَارَبَّ الْبَیْتِ الْعَتِیقِ، ای رکن استوار من، ای معبود مسلَّم من، ای پروردگار خانه کعبه یَا شَفِیقُ یا رَفِیقُ، فُکَّنِی مِنْ حَلَقِ الْمَضِیقِ، وَاصْرِفْ عَنِّی کُلَّ ای مهربان ای رفیق، آزادم کن از حلقه‌های تنگ (روزگار)، و بگردان از من هر هَمٍّ وَغَمٍّ وَضِیقٍ، وَاکْفِنِی شَرَّ مَا لَاأُطِیقُ، وَأَعِنِّی عَلَی ما أُطِیقُ، غم و اندوه و فشاری را، و کفایت کن مرا از هر چه طاقتش را ندارم، و یاریم کن بر آنچه طاقتش را دارم یَا رَادَّ یُوسُفَ عَلَی یَعْقُوبَ، یَا کاشِفَ ضُرِّ أَیُّوبَ، یَاغافِرَ ذَ نْبِ ای که یوسف را به یعقوب برگرداندی، ای که ایوب را از گرفتاری نجات بخشیدی، ای آمرزنده خطای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۲ داوُدَ، یَا رافِعَ عِیسَی بْنِ مَرْیَمَ وَمُنْجِیَهُ مِنْ أَیْدِی الْیَهُودِ، داود، ای بالا برنده عیسی بن مریم و نجات دهنده او از دست یهود یَامُجِیبَ نِداءِ یُونُسَ فِی الظُّلُماتِ، یَا مُصْطَفِیَ مُوسی ای پاسخ دهنده آواز یونس در تاریکیهای دریا، ای برگزیننده موسی (بوسیله سخن گفتن) بِالْکَلِماتِ، یَا مَنْ غَفَرَ لِادَمَ خَطِیئَتَهُ، وَرَفَعَ إِدْرِیسَ مَکَاناً عَلِیّاً بدان کلمات، ای که بخشیدی بر آدم خطایش را، و ادریس را از رحمت خویش به جایی بلند بِرَحْمَتِهِ، یَا مَنْ نَجَّی نُوحاً مِنَ الْغَرَقِ، یَا مَنْ أَهْلَکَ عاداً الْأُولی بردی ای که نوح را از غرق نجات دادی، ای که قوم عاد قدیم را هلاک کردی وَثَمُودَ فَما أَبْقَی وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ کَانُوا هُمْ أَظْلَمَ و ثمودیان را باقی نگذاشتی، و پیش از آنها قوم نوح را که آنها ستمگرتر و سرکش‌تر وَأَطْغَی وَالْمُؤْتَفِکَهَٔ أَهْوَی یَا مَنْ دَمَّرَ عَلی قَوْمِ لُوطٍ، وَدَمْدَمَ بودند و دهکده‌های واژگون را بیفکندی، ای که نابودی بر قوم لوط فرستادی و هلاک کردی عَلی قَوْمِ شُعَیْبٍ، یَا مَنِ اتَّخَذَ إِبْراهِیمَ خَلِیلًا، یَا مَنِ اتَّخَذَ قوم شعیب را، ای که ابراهیم را خلیل گرفتی، ای که مُوسی کَلِیماً، وَاتَّخَذَ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلَیْهِمْ موسی را هم سخن خود ساختی، و محمد صلی الله علیه و آله را أَجْمَعِینَ حَبِیباً، یَا مُؤْتِیَ لُقْمانَ الْحِکْمَهَٔ، وَالْواهِبَ لِسُلَیْمانَ حبیب خود کردی، ای که به لقمان حکمت عطا کردی، و به سلیمان فرمانروایی و ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۳ مُلْکاً لَایَنْبَغِی لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ، یَا مَنْ نَصَرَ ذَا الْقَرْنَیْنِ پادشاهی آن چنانی دادی که برای هیچکس پس از او شایسته نبود، ای که ذوالقرنین را بر عَلَی الْمُلُوکِ الْجَبابِرَهِٔ، یَا مَنْ أَعْطَی الْخِضْرَ الْحَیاهَٔ، وَرَدَّ لِیُوشَعَ پادشاهان سرکش یاری دادی، ای که به خضر آب حیات دادی، و برای یوشع بْنِ نُونٍ الشَّمْسَ بَعْدَ غُرُوبِها، یَا مَنْ رَبَطَ عَلی قَلْبِ أُمِّ مُوسی بن

نون آفتاب را پس از غروب کردن برگرداندی، ای که به دل مادر موسی آرامش بخشیدی وَأَحْصَنَ فَرْجَ مَرْیَمَ ابْنَهِٔ عِمْرانَ، یا مَنْ حَصَّنَ یَحْیَی بْنَ زَکَرِیَّا و دامن مریم دختر عمران را از آلودگی نگهداشتی، ای که یحیی بن زکریا را مِنَ الذَّنْبِ، وَسَکَّنَ عَنْ مُوسَی الْغَضَبَ، یَا مَنْ بَشَّرَ زَکَرِیَّا از گناه حفظ کردی، و خشم موسی را فرو نشاندی، ای که زکریا را به ولادت بِیَحْیی یَا مَنْ فَدَی إِسْماعِیلَ مِنَ الذَّبْحِ بِذِبْحٍ عَظِیمٍ، یَا مَنْ قَبِلَ یحیی مژده دادی، ای که اسماعیل را به آن ذبح عظیم فدا فرستادی، ای که قُرْبانَ هابِیلَ، وَجَعَلَ اللَّعْنَهَٔ عَلی قابِیلَ، یَا هازِمَ الْأَحْزابِ قربانی هابیل را پذیرفتی، و لعنت را بر قابیل مقرر ساختی، ای پراکنده کننده احزاب لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ برای پشتیبانی محمد صلی الله علیه و آله، درود فرست بر محمد و آل محمد وَعَلی جَمِیعِ الْمُرْسَلِینَ وَمَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَأَهْلِ طَاعَتِکَ و بر تمامی رسولان و فرشتگان مقرب و همه آنان که فرمانبرداری ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۴ أَجْمَعِینَ، وَأَسْأَلُکَ بِکُلِّ مَسْأَلَهٍٔ سَأَلَکَ بِها أَحَدٌ مِمَّنْ رَضِیتَ تو کنند، و از تو می‌خواهم به هر سؤالی که از تو می‌کنند هر یک از آن اشخاصی که از آنها راضی عَنْهُ، فَحَتَمْتَ لَهُ عَلَی الْإِجابَهِٔ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، یَا رَحْمنُ هستی و در نتیجه اجابت را برایش مسلم کردی، ای خدا ای خدا ای خدا، ای بخشاینده یَا رَحْمنُ یَا رَحْمنُ، یا رَحِیمُ یَا رَحِیمُ یَا رَحِیمُ، یَا ذَا الْجَلالِ ای بخشاینده ای بخشاینده، ای مهربان ای مهربان ای مهربان، ای صاحب جلال وَالْإِکْرامِ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، و بزرگواری، ای صاحب جلال و بزرگواری، ای صاحب جلال و بزرگواری بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ، أَسْأَلُکَ بِکُلِّ اسْمٍ سَمَّیْتَ بِهِ نَفْسَکَ، بدان بدان بدان بدان بدان بدان بدان، تو را می‌خوانم به حق هر نامی که خود را بدان نامیدی أَوْ أَ نْزَلْتَهُ فِی شَیْءٍ مِنْ کُتُبِکَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ یا در یکی از کتابهای خود آن را نازل کردی، یا آن را در علم غیب برای خویشتن عِنْدَکَ، وَبِمَعاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ، وَبِمُنْتَهَی الرَّحْمَهِٔ مِنْ کِتابِکَ برگزیدی، و بدان وسائلی که عرشت را عزت بخشید، و به منتهای رحمت از کتابت وَبِما لَوْ أَنَّ ما فِی الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَهٍٔ أَقْلامٌ وَالْبَحْرُ یَمُدُّهُ مِنْ و بدانچه «اگر هر درختی که در زمین است قلم باشند و دریا با بَعْدِهِ سَبْعَهُٔ أَبْحُرٍ ما نَفِدَتْ کَلِماتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ، هفت دریای دیگر که آن را کمک دهند مرکب بود کلمات خدا تمام نمی‌شد براستی خدا نیرومند و فرزانه است» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۵ وَأَسْأَلُکَ بِأَسْمائِکَ الْحُسْنَی الَّتِی نَعَتَّها فِی کِتابِکَ فَقُلْتَ: و از تو می‌خواهم به حق آن نامهای نیکویت که در قرآن توصیفشان کرده‌ای و فرموده‌ای: وَ لِلَّهِ الْأَسْماءُ الْحُسْنی فَادْعُوهُ بِها وَقُلْتَ: ادْعُونِی «وبرای خدا است نامهای نیکو پس او را بدان نامها بخوانید» و باز فرمودی: «مرا بخوانید أَسْتَجِبْ لَکُمْ وَقُلْتَ: وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی تا اجابت کنم شما را» و نیز فرمودی: «و هرگاه بندگان من از تو درباره من بپرسند پس من قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَهَٔ الدَّاعِ إِذا دَعَانِ، وَقُلْتَ: یـا عِبادِیَ نزدیکم و پاسخ دهم دعای خواننده را هنگامی که مرا بخواند»، و فرمودی: «ای بندگان من الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلی أَ نْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِٔ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ که بر نفس خویش اسراف و زیاده‌روی کردید از رحمت خدا الذُّنُوبَ جَمِیعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ وَ أَنَا أَسْأَلُکَ یَا إِلهِی، نومید نشوید که خدا همه گناهان را بیامرزد و او است آمرزنده مهربان» و من از تو می‌خواهم ای معبودم وَ أَدْعُوکَ یَا رَبِّ، وَ أَرْجُوکَ یَا سَیِّدِی، وَأَطْمَعُ فِی إِجابَتِی و می‌خوانمت پروردگارا، و امیدوار توام ای آقای من، و از تو طمع اجابت دارم یَامَوْلایَ کَما وَعَدْتَنِی وَقَدْ دَعَوْتُکَ کَما أَمَرْتَنِی، فَافْعَلْ بِی ای مولای من چنانچه به من وعده داده‌ای و من تو را خواندم چنانچه به من دستور دادی، پس انجام ده درباره من ما أَ نْتَ أَهْلُهُ یَاکَرِیمُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ آن آنچه را تو شایسته آنی ای کریم، وستایش مخصوص پروردگار جهانیان است و درود خدا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۶ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ. بر محمد و آلش همگی باد. پس ذکر کن حاجت خود را که برآورده است إن شاء اللّه تعالی، و در روایت مهج الدّعوات است که نمی‌خوانی این دعا را مگر آنکه با طهارت باشی.

دعای کمیل

این دعا از دعاهای معروفی است که حضرت علی علیه السلام آن را به «کمیل‌بن‌زیاد»- که از اصحاب خاصّ وی بود- تعلیم داد.

نیایشی عارفانه است که بنده‌ای به درگاه خدای غفّار انجام می‌دهد، و از پروردگار، رحمت و بخشایش می‌طلبد. علامه مجلسی رحمه الله آن را از بهترین دعاها شمرده است. این دعا در شب‌های نیمه شعبان و در هر شب جمعه خوانده می‌شود، و برای ایمنی از گزند دشمنان و افزایش ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۷ روزی و آمرزش گناهان مفید است. متن دعای شریف چنین است: «اللّهُمَّ إِنِی أَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْءٍ، «خدایا من از تو می‌خواهم بحق آن رحمتت که همه چیز را فرا گرفته وَبِقُوَّتِکَ الَّتِی قَهَرْتَ بِها کُلَّ شَیْءٍ، وَخَضَعَ لَها کُلُّ شَیْءٍ، وَذَلَّ و به آن نیرویت که همه چیز را بوسیله آن مقهور خویش کردی و همه چیز در برابر آن خاضع و همه لَها کُلُّ شَیْءٍ، وَبِجَبَرُوتِکَ الَّتِی غَلَبْتَ بِها کُلَّ شَیْءٍ، وَبِعِزَّتِکَ درپیش آن خواراست وبه جبروت تو که بوسیله آن چیره گشتی برهر چیز و به‌عزتت که الَّتِی لا یَقُومُ لَها شَیْءٌ، وَبِعَظَمَتِکَ الَّتِی مَلَأَتْ کُلَّ شَیْءٍ، چیزی در برابرش نایستد و به آن عظمت و بزرگیت که پرکرده هر چیز را وَبِسُلْطانِکَ الَّذِی عَلا کُلَّ شَیْءٍ، وَبِوَجْهِکَ الْباقِی بَعْدَ فَناءِ کُلِّ و به آن سلطنتت که بر هر چیز برتری گرفته و به ذات پاکت که پس از نابودی هرچیز شَیْءٍ، وَبِأَسْمائِکَ الَّتِی غَلَبَتْ أَرْکانَ کُلِ شَیْءٍ، وَبِعِلْمِکَ الَّذِی باقی است و به نامهای مقدست که اساس هر موجودی را پرکرده و به آن دانشت که أَحاطَ بِکُلِ شَیْءٍ، وَبِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی أَضاءَ لَهُ کُلُّ شَیْءٍ، یـا احاطه یافته به هر چیز و به نور ذاتت که روشن شد در پرتوش هر چیز ای نُورُ یا قُدُّوسُ، یا اوَّلَ الْأَوَّلِینَ وَیا آخِرَ الْآخِرِینَ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ نور حقیقی و ای منزّه از هر عیب، ای آغاز موجودات اولین و ای پایان آخرین. خدایا! بیامرز ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۸ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ آن گناهانی را که پرده‌ها را بدرد. خدایا! بیامرز آن گناهانی را که عقاب و کیفرها را النِقَمَ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیرُ النِعَمَ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ فرو ریزد. خدایا! بیامرز آن گناهانی را که نعمت‌ها را تغییر دهد. خدایا! بیامرز الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ الدُّعاءَ. اللّهُمَ‌اغْفِرْ لِیَ الذُنُوبَ الَّتِی تَقْطَعُ الرَّجاءَ، آن گناهانی را که از (اجابت) دعا جلوگیری کند. خدایا! بیامرز گناهانی را که انسان را نومید می‌کند، اللّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ الْبَلاءَ، اللّهُمَ‌اغْفِرْ لِی کُلَّ خدایا بیامرز آن گناهانی را که بلا نازل کند، خدایا بیامرز هر ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ، وَکُلَّ خَطِیئَةٍأَخْطَأْتُها، اللّهُمَ‌إِنِی‌أَتَقَرَّبُ إِلَیکَ بِذِکْرِکَ، گناهی که کرده‌ام و هر خطایی که از من سر زده خدایا من به سوی تو تقرب جویم بوسیله ذکر تو وَ أَسْتَشْفِعُ بِکَ إِلی نَفْسِکَ، وَ أَسْأَ لُکَ بِجُودِکَ أَنْ تُدْنِیَنِی مِنْ قُرْبِکَ، و خودت را شفیع آورم بدرگاهت به جود وکرمت ازتو می‌خواهم‌که به‌مقام قرب خویش‌نزدیکم سازی وَأَنْ تُوزِعَنِی شُکْرَکَ، وَأَنْ تُلْهِمَنِی ذِکْرَکَ. اللّهُمَّ إِنِی أَسْأَ لُکَ و سپاسگزاریت را روزیم کنی و ذکر خود را به من الهام کنی. خدایا! از تو سُؤالَ خاضِعٍ مُتَذَلِلٍ خاشِعٍ، أَنْ تُسامِحَنِی وَتَرْحَمَنِی وَتَجْعَلَنِی خاضعانه، ذلیلانه و خاشعانه درخواست می کنم که بر من آسان گیری و رحمم کنی و به داده بِقَسْمِکَ راضِیاً قانِعاً، وَفِی جَمِیعِ الْأَحْوالِ مُتَواضِعاً. اللّهُمَّ خود راضی و قانعم سازی و در تمام حالات فروتنم کنی. خدایا! از تو ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۴۹ وَأَسْأَلُکَ‌سُؤالَ مَنِ‌اشْتَدَّتْ‌فاقَتُهُ، وَأَنْزَلَ‌بِکَ عِنْدَ الشَّدائِدِ حاجَتَهُ، درخواست کنم درخواست کسی‌که سخت فقیر شده وخواسته‌اش را هنگام سختیها پیش تو آورده وَعَظُمَ فِیما عِنْدَکَ رَغْبَتُهُ. اللّهُمَّ عَظُمَ سُلْطانُکَ، وَعَلا مَکانُکَ، و امیدش بدانچه نزد تو است، بزرگ است خدایا سلطنتت بس بزرگ و مقامت بسی بلند است وَخَفِیَ‌مَکْرُکَ، وَظَهَرَ أَمْرُکَ، وَغَلَبَ‌قَهْرُکَ، وَجَرَتْ‌قُدْرَتُکَ، وَلا و تدبیرت در کارها پنهان و امر و فرمانت آشکار است، قهرت غالب و قدرت و نیرویت نافذ است و یُمْکِنُ الْفِرارُ مِنْ حُکُومَتِکَ. اللّهُمَّ لا أَجِدُ لِذُنُوبِی غافِراً، وَلا گریز از تحت حکومت تو ممکن نیست خدایا نیابم برای گناهانم آمرزنده‌ای و نه لِقَبائِحِی‌ساتِراً، وَلا لِشَیْءٍ مِنْ عَمَلِیَ الْقَبِیحِ بِالْحَسَنِ مُبَدِّلًا غَیْرَکَ، برای کارهای زشتم پرده‌پوشی و نه کسی را که عمل زشت مرا به کار نیک تبدیل کند جز تو، لاإِلهَ‌إِلّاأَنْتَ، سُبْحانَکَ وَبِحَمْدِکَ، ظَلَمْتُ‌نَفْسِی، وَتَجَرَّأْتُ بِجَهْلِی، نیست معبودی جز تو، منزهی تو و به حمد تو مشغولم من به خویشتن ستم کردم و در اثر نادانیم جسارت کردم وَسَکَنْتُ إِلی قَدِیمِ ذِکْرِکَ لِی وَمَنِّکَ عَلَیَّ. اللّهُمَّ مَوْلایَ کَمْ مِنْ و به اینکه همیشه از قدیم به یاد من بوده و بر من لطف و بخشش داشتی آسوده‌خاطر نشستم و چه‌ای خدا ای مولای من چه بسیار قَبِیحٍ‌سَتَرْتَهُ، وَکَمْ مِنْ فادِحٍ مِنَ الْبَلاءِ أَقَلْتَهُ، وَکَمْ مِنْ عِثارٍ وَقَیْتَهُ، زشتیها که از من پوشاندی و چه بسیار بلاهای سنگین که از من بازگرداندی و چه بسیار لغزشها که از آن نگهم داشتی وَکَمْ مِنْ مَکْرُوهٍ دَفَعْتَهُ، وَکَمْ

مِنْ ثَناءٍ جَمِيلٍ لَسْتُ أَهْلًا لَهُ و چه بسیار ناراحتیها که از من دور کردی و چه بسیار مدح و ثنای خوبی که من شایسته‌اش نبودم و آن را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۰ نَشَرْتَهُ. اللَّهُمَّ عَظُمَ بَلائِي، وَأَفْرَطَ بِي سُوءُ حالِي، وَقَصُرَتْ بِي منتشر ساختی. خدایا! بلای من بسی بزرگ است و بدی حالم از حد گذشته و اعمالم نارسا أَعْمالِي، وَقَعَدَتْ بِي أَغْلالِي، وَحَبَسَنِي عَنْ نَفْعِي بُعْدُ آمالِي، است و زنجیرهای علایق مرا خانه‌نشین و آرزوهای دور و دراز مرا از رسیدن به منافعم بازداشته وَخَدَعَتْنِي الدُّنْيا بِغُرُورِها، وَنَفْسِي بِجِنايَتِها، وَمِطالِي يا سَيِّدِي، ودنیا باظواهر فریبنده‌اش مراگول‌زده ونفسم بوسیله خیانتش، وبه مسامحه گذراندم ای‌آقای من فَأَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ أَنْ لا يَحْجُبَ عَنْكَ دُعائِي سُوءُ عَمَلِي پس از تو می‌خواهم به عزتت که بدی رفتار و کردار من دعایم را از اجابتت جلوگیری وَفِعالِي، وَلا تَفْضَحْنِي بِخَفِي مَا اطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ سِرِّي، وَلا نکند و رسوا نکنی مرا به آنچه از اسرار پنهانی من اطلاع داری و شتاب تُعاجِلْنِي بِالْعُقُوبَةِ عَلى ما عَمِلْتُهُ فِي خَلَواتِي، مِنْ سُوءِ فِعْلِي نکنی در عقوبتم برای رفتار بد و کارهای بدی که در خلوت انجام وَإِساءَتِي، وَدَوامِ تَفْرِيطِي وَجَهالَتِي، وَكَثْرَةِ شَهَواتِي وَغَفْلَتِي، دادم و ادامه دادنم به تقصیر و نادانی و زیادی شهوت‌رانی و بی‌خبریم وَكُنِ اللَّهُمَّ بِعِزَّتِكَ لِي فِي كُلِ الْأَحْوالِ رَءُوفاً، وَعَلَيَّ فِي جَمِيعِ و خدایا به عزتت سوگند که در تمام احوال نسبت به من مهربان باش و در تمام الْأُمُورِ عَطُوفاً، إِلهِي وَرَبِّي مَنْ لِي غَيْرُكَ أَسْأَلُهُ كَشْفَ ضُرِّي، امور بر من عطوفت فرما ای معبود من و ای پروردگار من جز تو که را دارم که رفع گرفتاری ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۱ وَالنَّظَرَ فِي أَمْرِي، إِلهِي وَمَوْلايَ أَجْرَيْتَ عَلَيَّ حُكْماً اتَّبَعْتُ فِيهِ وتوجه درکارم راازاودرخواست کنم ای خدای من و ای مولای من تو بر من حکمی را مقرر داشتی که در نتیجه پیروی هَوى نَفْسِي، وَلَمْ أَحْتَرِسْ فِيهِ مِنْ تَزْيِينِ عَدُوِّي، فَغَرَّنِي بِما هوای نفسم را کردم و از فریبکاری دشمنم در این باره نهراسیدم پس او هم طبق دلخواه خویش أَهْوى وَأَسْعَدَهُ عَلى ذلِكَ الْقَضاءُ، فَتَجاوَزْتُ بِما جَرى عَلَيَّ گولم زد و قضا (و قدر) هم با او کمک کرد و در اثر همین ماجرای شومی که بر سرم آمد مِنْ ذلِكَ مِنْ نَقْضِ حُدُودِكَ، وَخالَفْتُ بَعْضَ أَوامِرِكَ، فَلَكَ الْحُجَّةُ نسبت به پاره‌ای از حدود و احکامت تجاوز کردم و در برخی از دستوراتت راه مخالفت را پیمودم پس در تمام آنچه پیش آمده عَلَيَّ فِي جَمِيعِ ذلِكَ، وَلا حُجَّةَ لِي فِيما جَرى عَلَيَّ فِيهِ برای تو حجّت و برهان دارم و اکنون از حکمی که درباره کیفر من جاری گشته و قَضاؤُكَ، وَأَلْزَمَنِي حُكْمُكَ وَبَلاؤُكَ، وَقَدْ أَتَيْتُكَ يا إِلهِي بَعْدَ قضا وآزمایش تو مرا بدان ملزم ساخته حجت و برهانی ندارم واینک ای معبود من در حالی به درگاهت آمده‌ام تَقْصِيرِي وَإِسْرافِي عَلى نَفْسِي، مُعْتَذِراً نادِماً مُنْكَسِراً مُسْتَقِيلًا که‌درباره‌ات کوتاهی‌کرده وبرخودزیاده‌روی نموده و عذرخواه و پشیمان و دل‌شکسته و پوزش‌جو مُسْتَغْفِراً مُنِيباً مُقِرّاً مُذْعِناً مُعْتَرِفاً، لا أَجِدُ مَفَرّاً مِمَّا كانَ مِنِّي، وَلا و آمرزش طلب و بازگشت کنان و به گناه خویش اقرار و اذعان و اعتراف دارم و راه گریزی از آنچه از من سر زده نیابم مَفْزَعاً أَتَوَجَّهُ إِلَيْهِ فِي أَمْرِي، غَيْرَ قَبُولِكَ عُذْرِي، وَإِدْخالِكَ و پناهگاهی که بدان رو آورم در کار خویش ندارم جز اینکه تو عذرم بپذیری و مرا در ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۲ إِيَّايَ فِي سَعَةٍ مِنْ رَحْمَتِكَ، اللَّهُمَّ فَاقْبَلْ عُذْرِي، وَارْحَمْ شِدَّةَ فراخنای رحمتت درآوری پس ای خدای من عذرم بپذیر و بر سخت‌پریشانیم رحم کن ضُرِّي، وَفُكَّنِي مِنْ شَدِ وَثاقِي، يا رَبِ ارْحَمْ ضَعْفَ بَدَنِي وَرِقَّةَ و از بند مستحکم گناهانم رهائیم ده ای پروردگار من بر ناتوانی بدنم و نازکی جِلْدِي وَدِقَّةَ عَظْمِي، يا مَنْ بَدَأَ خَلْقِي وَذِكْرِي وَتَرْبِيَتِي وَبِرِّي پوست تنم و باریکی استخوانم رحم کن ای کسی که آغاز کردی به آفرینش من و به یاد من و بپرورشم و به احسان وَتَغْذِيَتِي، هَبْنِي لِابْتِداءِ كَرَمِكَ وَسالِفِ بِرِّكَ بِي، يا إِلهِي و خوراک دادنم اکنون به همان بزرگواری و کرم نخستت و سابقه احسانی که به من داشتی مراببخش ای معبود من وَسَيِّدِي وَرَبِّي، أَتُراكَ مُعَذِّبِي بِنارِكَ بَعْدَ تَوْحِيدِكَ، وَبَعْدَ مَا و ای آقای من و ای پروردگارم آیا تو به راستی چنانی که مرا به آتش عذاب کنی پس از اینکه انْطَوى عَلَيْهِ قَلْبِي مِنْ مَعْرِفَتِكَ، وَلَهِجَ بِهِ لِسانِي مِنْ ذِكْرِكَ، به یگانگیت اقرار دارم و دلم به نور معرفتت آباد گشته و زبانم به ذکر تو گویا شده وَاعْتَقَدَهُ ضَمِيرِي مِنْ حُبِّكَ، وَبَعْدَ صِدْقِ اعْتِرافِي وَدُعائِي، و نهادم به دوستی تو پیوند شده و پس از اعتراف صادقانه و دعای خاضِعاً لِرُبُوبِيَّتِكَ، هَيْهاتَ، أَنْتَ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ تُضَيِّعَ مَنْ رَبَّيْتَهُ، أَوْ خاضعانه‌ام به‌مقام ربوبیتت، بسیار دوراست! توبزرگوارتر از آنی که ازنظر دور داری کسی‌را که‌خود پرویده‌ای یا تُبَعِّدَ مَنْ أَدْنَيْتَهُ، أَوْ تُشَرِّدَ مَنْ

آوَیْتَهُ، أَوْ تُسَلِمَ إِلَی الْبَلاءِ مَنْ دور گردانی کسی را که خود نزدیکش کرده یا تسلیم بلا و گرفتاری کنی کسی را که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۳ کَفَیْتَهُ وَرَحِمْتَهُ، وَلَیْتَ شِعْرِی یا سَیِدِی وَإِلهِی وَمَوْلایَ اتُسَلِطُ خود سرپرستی کرده و به لطف پروریده‌ای و کاش می‌دانستم ای‌آقا و معبود و مولایم آیا چیره می‌کنی النّارَ عَلی وُجُوهٍ خَرَّتْ لِعَظَمَتِکَ ساجِدَهً، وَعَلی الْسُنٍ نَطَقَتْ آتش دوزخ را بر چهره‌هایی که در برابر عظمتت به سجده افتاده و بر زبانهایی که صادقانه بِتَوْحِیدِکَ صادِقَهً وَبِشُکْرِکَ مادِحَهً، وَعَلی قُلُوبٍ اعْتَرَفَتْ به یگانگیت گویا شده و سپاسگزارانه به شکرت باز شده و بر دلهایی که از روی یقین به بِالهِیَّتِکَ مُحَقِقَهً، وَعَلی ضَمائِرَ حَوَتْ مِنَ الْعِلْمِ بِکَ حَتّی خدائیت اعتراف کرده‌اند و بر نهادهایی که علم و معرفتت آنها را فرا گرفته تا به جایی که در برابرت صارَتْ خاشِعَهً، وَعَلی جَوارِحَ سَعَتْ إِلی أَوْطانِ تَعَبُّدِکَ خاشع گشته و بر اعضاء و جوارحی که مشتاقانه به پرستشگاه‌هایت طائِعَهً، وَاشارَتْ بِاسْتِغْفارِکَ مُذْعِنَهً، ما هکَذَا الظَّنُّ بِکَ، وَلا شتافته و با حال اقرار به گناه جویای آمرزش تو هستند چنین گمانی به تو نیست اخْبِرْنا بِفَضْلِکَ عَنْکَ، یا کَرِیمُ یا رَبِ، وَأَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفِی عَنْ و از فضل تو چنین خبری به ما نرسیده ای خدای کریم ای‌پروردگار من و تو ناتوانی مرا در مقابل قَلِیلٍ مِنْ بَلاءِ الدُّنْیا وَعُقُوباتِها، وَما یَجْرِی فِیها مِنَ الْمَکارِهِ اندکی از بلای دنیا و کیفرهای ناچیز آن و ناملایماتی که معمولًا عَلی أَهْلِها، عَلی أَنَّ ذلِکَ بَلاءٌ وَمَکْرُوهٌ، قَلِیلٌ مَکْثُهُ، یَسِیرٌ بر اهل آن می‌رسد می‌دانی در صورتی‌که این بلا و ناراحتی دوامش کم است و دورانش ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۴ بَقاؤُهُ، قَصِیرٌ مُدَّتُهُ، فَکَیْفَ احْتِمالِی لِبَلاءِ الْآخِرَهِ، وَجَلِیلِ وُقُوعِ اندک و مدتش کوتاه است پس چگونه تاب تحمل بلای آخرت و آن ناملایمات بزرگ را در الْمَکارِهِ فِیها، وَهُوَ بَلاءٌ تَطُولُ مُدَّتُهُ، وَیَدُومُ مَقامُهُ، وَلا یُخَفَّفُ آنجا دارم در صورتی‌که آن بلا مدتش طولانی و دوامش همیشگی است و تخفیفی عَنْ أَهْلِهِ، لِأَنَّهُ لا یَکُونُ إِلّا عَنْ غَضَبِکَ وَانْتِقامِکَ وَسَخَطِکَ، برای مبتلایان به آن نیست زیرا آن بلا از خشم و انتقام و غضب تو سرچشمه گرفته وَهذا ما لا تَقُومُ لَهُ السَّماواتُ وَالْأَرْضُ، یا سَیِدِی، فَکَیْفَ بِی و آن هم چیزی است که آسمانها و زمین تاب تحمل آن را ندارند ای آقای من تا چه رسد به وَأَنَا عَبْدُکَ الضَّعِیفُ الذَّلِیلُ الْحَقِیرُ الْمِسْکِینُ الْمُسْتَکِینُ، یا من بنده ناتوان خوار ناچیز مستمند بیچاره! ای إِلهِی وَرَبِّی وَسَیِدِی وَمَوْلایَ، لِأَیِ الْأُمُورِ إِلَیْکَ أَشْکُو، وَلِما معبود و پروردگار و آقا و مولای من آیا برای کدامیک از گرفتاریهایم به تو شکایت کنم مِنْها أَضِجُّ وَأَبْکِی، لِأَلِیمِ الْعَذابِ وَشِدَّتِهِ، أَمْ لِطُولِ الْبَلاءِ و برای کدامیک از آنها شیون و گریه کنم، آیا برای عذاب دردناک و سخت یا برای بلای طولانی وَمُدَّتِهِ، فَلَئِنْ صَیَّرْتَنِی لِلْعُقُوباتِ مَعَ أَعْدائِکَ، وَجَمَعْتَ بَیْنِی و مدید پس اگر بنا شود مرا بخاطر کیفرهایم در زمره دشمنانت اندازی و مرا با گرفتاران وَبَیْنَ أَهْلِ بَلائِکَ، وَفَرَّقْتَ بَیْنِی وَبَیْنَ أَحِبَّائِکَ وَأَوْلِیائِکَ، در بلا و عذابت در یکجا گردآوری و میان من و دوستانت جدایی اندازی، گیرم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۵ فَهَبْنِی یا إِلهِی وَ رَبِّی، صَبَرْتُ عَلی عَذابِکَ، فَکَیْفَ که ای معبود و پروردگارم من بر عذاب تو صبر کنم اما چگونه أَصْبِرُ عَلی فِراقِکَ، وَهَبْنِی صَبَرْتُ عَلی حَرِ نارِکَ، بر دوری از تو طاقت آورم و گیرم که ای معبود من حرارت آتشت را تحمل کنم فَکَیْفَ أَصْبِرُ عَنِ النَّظَرِ إِلی کَرامَتِکَ، أَمْ کَیْفَ أَسْکُنُ فِی النَّارِ اما چگونه چشم پوشیدن از بزرگواریت را بر خود هموار سازم یا چگونه در میان آتش بمانم وَرَجائِی عَفْوُکَ، فَبِعِزَّتِکَ یا سَیِدِی وَمَوْلایَ، اقْسِمُ صادِقاً، لَئِنْ با اینکه امید عفو تو را دارم پس به عزتت سوگند ای آقا و مولای من براستی سوگند می‌خورم که تَرَکْتَنِی ناطِقاً لَأَضِجَّنَّ إِلَیْکَ بَیْنَ أَهْلِها ضَجِیجَ الْآمِلِینَ، اگر زبانم را درآنجا بازبگذاری حتماً در میان دوزخیان شیون را بسویتس ردهمشیوناشخاص آرزومند وَلَأَصْرُخَنَّ إِلَیْکَ صُراخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ، وَلَابْکِیَنَّ عَلَیْکَ بُکاءَ و مسلّماً چون فریادرس خواهان به درگاهت فریاد برآرم و قطعاً مانند عزیز گم‌گشتگان بر دوری تو گریه الْفاقِدِینَ، وَلَأُنادِیَنَّکَ أَیْنَ کُنْتَ یا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ، یا غایَهَ آمالِ و زاری کنم و با صدای بلند تو را می‌خوانم و می گویم کجایی ای یار و نگهدار مؤمنان ای منتهای آرمان الْعارِفِینَ، یا غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، یا حَبِیبَ قُلُوبِ الصَّادِقِینَ، وَیا عارفان ای فریادرس درماندگان ای محبوب دل راستگویان و ای إِلهَ الْعالَمِینَ، أَ فَتُراکَ سُبْحانَکَ یا إِلهِی وَبِحَمْدِکَ تَسْمَعُ فِیها معبود عالمیان آیا براستی چنان می‌بینی ای منزه و معبودم که به ستایشت مشغولم که بشنوی در آن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۶ صَوْتَ عَبْدٍ مُسْلِمٍ سُجِنَ فِیها بِمُخالَفَتِهِ، وَذاقَ طَعْمَ عَذابِها آتش صدای بنده مسلمانی را

که در اثر مخالفتش در آنجا زندانی شده و مزه عذاب آتش را بِمَعْصِیَتِهِ، وَحُبِسَ بَیْنَ أَطْباقِها بَجُرْمِهِ وَجَرِیرَتِهِ، وَهُوَ یَضِجُّ به خاطر نافرمانیش چشیده و در میان طبقات دوزخ به واسطه جرم و جنایتش گرفتار شده و در آن حال به درگاهت شیون کند إِلَیْکَ ضَجِیجَ مُؤَمِلٍ لِرَحْمَتِکَ، وَیُنادِیکَ بِلِسانِ أَهْلِ تَوْحِیدِکَ، شیون شخصی که آرزومند رحمت تو است و به زبان یگانه‌پرستان تو را فریاد زند وَیَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِرُبُوبِیَّتِکَ، یا مَوْلایَ، فَکَیْفَ یَبْقی فِی الْعَذابِ و به بنده پروریت متوسل گردد ای مولای من پس چگونه در عذاب بماند وَهُوَ یَرْجُو ما سَلَفَ مِنْ حِلْمِکَ، أَمْ کَیْفَ تُؤْلِمُهُ النّارُ وَهُوَ یَأْمُلُ با اینکه به بردباری سابقه دارت چشم امید دارد یا چگونه آتش او را بیازارد با اینکه آرزوی فَضْلَکَ وَرَحْمَتَکَ، أَمْ کَیْفَ یُحْرِقُهُ لَهَبُها وَأَنْتَ تَسْمَعُ صَوْتَهُ وَ فضل و رحمت تو را دارد یا چگونه شعله آتش او را بسوزاند با اینکه تو صدایش را بشنوی و تَری مَکانَهُ، أَمْ کَیْفَ یَشْتَمِلُ عَلَیْهِ زَفِیرُها وَأَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفَهُ، أَمْ جایش را ببینی یا چگونه شراره‌های آتش او را دربرگیرد با اینکه تو ناتوانیش دانی یا کَیْفَ یَتَقَلْقَلُ بَیْنَ أَطْباقِها وَ أَنْتَ تَعلَمُ صِدْقَهُ، أَمْ کَیْفَ تَزْجُرُهُ چگونه در میان طبقات آتش دست و پا زند با اینکه تو صدق و راستگوییش را دانی یا چگونه موکلان دوزخ زَبانِیَتُهاوَهُوَ یُنادِیکَ یارَبَّهُ، أَمْ کَیْفَ تُنْزِلُهُ فِیها وَ هُوَ یَرْجُو فَضْلَکَ او را با تندی برانند با اینکه تو را به پروردگاری بخواند، یا چگونه ممکن است که امید فضل تو را در آزادی خویش ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۷ فِی عِتْقِهِ مِنْهافَتَتْرُکُهُ فِیها، هَیْهاتَ، ماذلِکَ الظَّنُ بِکَ، وَلَا الْمَعْرُوفُ داشته باشد ولی تو او را به حال خود واگذاری چه بسیار از تو دور است و چنین گمانی به تو نیست و فضل تو اینسان مِنْ فَضْلِکَ، وَلا مُشْبِهٌ لِما عامَلْتَ بِهِ الْمُوَحِدِینَ مِنْ بِرِّکَ معروف نیست و نه شباهت با رفتار تو نسبت به یگانه‌پرستان دارد با آن نیکی وَإِحْسانِکَ، فَبِالْیَقِینِ أَقْطَعُ لَوْلا ما حَکَمْتَ بِهِ مِنْ تَعْذِیبِ و احسانت که نسبت بدانها داری و من بطور قطع می‌دانم که اگر فرمان تو در معذب ساختن جاحِدِیکَ، وَقَضَیْتَ بِهِ مِنْ إِخْلادِ مُعانِدِیکَ، لَجَعَلْتَ النّارَ کُلَّها منکرانت صادر نشده بود و حکم توبه همیشه ماندن در عذاب برای دشمنانت در کار نبود حتماً آتش دوزخ را هرچه بود به‌تمامی بَرْداً وَسَلاماً، وَماکانَتْ لِأَحَدٍ فِیهامَقَرّاً وَلامُقاماً، لکِنَّکَ تَقَدَّسَتْ سرد و سالم می‌کردی و هیچکس در آن منزل و مأوا نداشت ولی تو ای خدایی که تمام نامهایت أَسْماؤُکَ، أَقْسَمْتَ أَنْ تَمْلَأَها مِنَ الْکافِرِینَ، مِنَ الْجِنَّةِ والنّاسِ مقدس است سوگند یاد کرده‌ای که دوزخ را از کافران از پریان و آدمیان أَجْمَعِینَ، وَأَنْ تُخَلِدَ فِیهَا الْمُعانِدِینَ، وَأَنْتَ جَلَّ ثَناؤُکَ قُلْتَ پرکنی و دشمنانت را برای همیشه در آن جا دهی و تو که حمد و ثنایت برجسته است در ابتدا مُبْتَدِءاً، وَتَطَوَّلْتَ بِالْإِنْعامِ مُتَکَرِّماً، أ فَمَنْ کانَ مُؤْمِناً کَمَنْ کانَ بدون سابقه فرمودی و به این انعام از روی‌بزرگواری تفضل کردی (که فرمودی) «آیا کسی‌که مؤمن است مانند کسی است فاسِقاً لا یَسْتَوُونَ، إِلهِی وَسَیِدِی، فَأَسْأَ لُکَ بِالْقُدْرَةِ الَّتِی که فاسق است، نه یکسان نیستند» ای معبود من و ای آقای من بحق آن نیرویی که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۵۸ قَدَّرْتَها، وَبِالْقَضِیَّةِ الَّتِی حَتَمْتَها وَحَکَمْتَها، وَغَلَبْتَ مَنْ عَلَیْهِ مقدرش کردی و به فرمانی که مسلّمش کردی و صادر فرمودی و بر هر کس أَجْرَیْتَها، أَنْ تَهَبَ لِی فِی هذِهِ اللَّیْلَةِ وَفِی هذِهِ السّاعَةِ، کُلَّ جُرْمٍ آن را اجرا کردی مسلّط گشتی از تو می‌خواهم که ببخشی بر من در این شب و در این ساعت هر جرمی را أَجْرَمْتُهُ، وَکُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ، وَکُلَّ قَبِیحٍ أَسْرَرْتُهُ، وَکُلَّ جَهْلٍ که مرتکب شده‌ام و هر گناهی را که از من سرزده و هر کار زشتی را که پنهان کرده‌ام و هر نادانی که عَمِلْتُهُ، کَتَمْتُهُ أَوْ أَعْلَنْتُهُ، أَخْفَیْتُهُ أَوْ اظْهَرْتُهُ، وَکُلَّ سَیِّئَةٍ أَمَرْتَ کردم چه کتمان کردم و چه آشکار چه پنهان کردم و چه در عیان و هر کار بدی را که به نویسندگان گرامیت دستور بِإِثْباتِهَا الْکِرامَ الْکاتِبِینَ، الَّذِینَ وَکَّلْتَهُمْ بِحِفْظِ ما یَکُونُ مِنِّی، یادداشت کردنش را دادی همان نویسندگانی که آنها را موکل بر ثبت اعمال من کردی وَجَعَلْتَهُمْ شُهُوداً عَلَیَّ مَعَ جَوارِحِی، وَکُنْتَ أَنْتَ الرَّقِیبَ عَلَیَّ و آنها رابه ضمیمه اعضاء و جوارحم گواه بر من کردی و اضافه بر آنها خودت نیز مراقب مِنْ وَرائِهِمْ، وَالشّاهِدَ لِما خَفِیَ عَنْهُمْ، وَبِرَحْمَتِکَ أَخْفَیْتَهُ، من بودی و گواه اعمالی بودی که از ایشان پنهان می‌ماند و البته به واسطه رحمتت بود که آنها را پنهان داشتی وَبِفَضْلِکَ سَتَرْتَهُ، وَأَنْ تُوَفِرَ حَظِّی مِنْ کُلِ خَیْرٍ أَنْزَلْتَهُ، أَوْ إِحْسانٍ و از روی فضل خود پوشاندی و نیز خواهم که بهره‌ام را وافر و سرشار گردانی از هر خیری که فرو ریزی یا احسانی فَضَّلْتَهُ، أَوْ بِرٍّ نَشَرْتَهُ، أَوْ رِزْقٍ بَسَطْتَهُ، أَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ، أَوْ خَطَإٍ که بفرمایی یا نیکیهایی که پخش کنی یا رزقی که بگسترانی یا گناهی که بیامرزی یا خطایی که ادعیه و

آداب حرمین شریفین، ص: ۵۹ تَسْتُرُهُ، یارَبِ یارَبِ یارَبِ، یا إِلهِی وَسَیدِی وَمَوْلایَ وَمالِکَ بپوشانی پروردگارا پروردگارا پروردگارا ای معبود من ای آقا و مولا-یم و ای مالک رِقِی، یا مَنْ بِیَدِهِ ناصِیَتِی، یا عَلِیماً بِضُرِّی وَمَسْکَنَتِی، یا خَبِیراً من ای کسی که اختیارم بدست او است ای دانای بر پریشانی و بی‌نوائیم ای آگه از بِفَقْرِی وَفاقَتِی، یارَبِ یارَبِ یارَبِ، أَسْأَلُکَ بِحَقِکَ وَقُدْسِکَ بی‌چیزی و نداریم پروردگارا، پروردگارا پروردگارا از تو می‌خواهم به حق خودت و به ذات مقدست وَأَعْظَمِ صِفاتِکَ وَأَسْمائِکَ، أَنْ تَجْعَلَ أَوْقاتِی مِنَ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ و به بزرگترین صفات و اسمائت که اوقاتم را در شب و روز بِذِکْرِکَ مَعْمُورَةً، وَبِخِدْمَتِکَ مَوْصُولَةً، وَأَعْمالِی عِنْدَکَ مَقْبُولَةً، به یاد خودت معمور و آباد گردانی و به خدمتت پیوسته داری و اعمالم را مقبول درگاهت گردانی حَتّی تَکُونَ أَعْمالِی وَأَوْرادِی کُلُّها وِرْداً واحِداً، وَحالِی فِی تا اعمال و گفتارم همه یک جهت برای تو باشد و حالم همیشه در خِدْمَتِکَ سَرْمَداً، یا سَیدِی، یا مَنْ عَلَیْهِ مُعَوَّلِی، یا مَنْ إِلَیْهِ خدمت تو مصروف گردد ای آقای من ای کسی که تکیه‌گاهم او است ای کسی که شَکَوْتُ أَحْوالِی، یارَبِ یارَبِ یارَبِ، قَوِ عَلی خِدْمَتِکَ شکایت احوال خویش به درگاه او برم پروردگارا پروردگارا پروردگارا نیرو ده بر انجام خدمتت جَوارِحِی، وَاشْدُدْ عَلَی الْعَزِیمَةِ جَوانِحِی، وَهَبْ لِیَ الْجِدَّ فِی اعضای مرا و دلم را برای عزیمت به سویت محکم گردان و به من کوشش در ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۰ خَشْیَتِکَ، وَالدَّوامَ فِی الْإِتِصالِ بِخِدْمَتِکَ، حَتّی أَسْرَحَ إِلَیْکَ فِی ترس و خشیت و مداومت در پیوستن به خدمتت عطا فرما تا تن و جان را در مَیادِینِ السَّابِقِینَ، وَاسْرِعَ إِلَیْکَ فِی الْبارِزِینَ، وَأَشْتاقَ إِلی میدانهای پیشتازان بسویت برانم و در زمره شتابندگان بسویت بشتابم و در صف مشتاقان قُرْبِکَ فِی الْمُشْتاقِینَ، وَأَدْنُوَ مِنْکَ دُنُوَّ الْمُخْلِصِینَ، وَأَخافَکَ اشتیاق تقربت را جویم و چون نزدیک شدن مخلصان به تو نزدیک گردم و چون یقین کنندگان مَخافَةَ الْمُوقِنِینَ، وَأَجْتَمِعَ فِی جِوارِکَ مَعَ الْمُؤْمِنِینَ. اللَّهُمَّ وَمَنْ از تو بترسم و در جوار رحمتت با مؤمنان در یکجا گرد آیم خدایا هرکه ارادَنِی بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ، وَمَنْ کادَنِی فَکِدْهُ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَحْسَنِ بد مرا خواهد بدش را بخواه و هر که به من مکر کند به مکر خویش دچارش کن و نصیبم را پیش خود بهتر از عَبِیدِکَ نَصِیباً عِنْدَکَ، وَأَقْرَبِهِمْ مَنْزِلَةً مِنْکَ، وَاخَصِهِمْ زُلْفَةً دیگر بندگانت قرار ده و منزلتم را نزد خود نزدیکتر از ایشان کن و رتبه‌ام را در پیشگاهت مخصوص‌تر لَدَیْکَ، فَإِنَّهُ لا یُنالُ ذلِکَ إِلّا بِفَضْلِکَ، وَجُدْ لِی بِجُودِکَ، ازدیگران گردان که براستی جز به فضل تو کسی به این مقام نرسد و به جود و بخشش خود به من جود کن وَاعْطِفْ عَلَیَّ بِمَجْدِکَ، واحْفَظْنِی بِرَحْمَتِکَ، وَاجْعَلْ لِسانِی و به مجد و بزرگواری خود بر من توجه فرما و به رحمت خود مرا نگهدار و قرار ده زبانم را بِذِکْرِکَ لَهِجاً، وَقَلْبِی بِحُبِکَ مُتَیَّماً، وَمُنَّ عَلَیَّ بِحُسْنِ إِجابَتِکَ، به ذکرت گویا و دلم را به دوستیت بی‌قرار و شیدا و با اجابت نیکت بر من منت بنه ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۱ وَاقِلْنِی عَثْرَتِی، وَاغْفِرْ زَلَّتِی، فَإِنَّکَ قَضَیْتَ عَلی عِبادِکَ و لغزشم را نادیده گیر و گناهم را بیامرز زیرا که تو خود بندگانت را به بِعِبادَتِکَ، وَأَمَرْتَهُمْ بِدُعائِکَ وَضَمِنْتَ لَهُمُ الْإِجابَةَ، فَإِلَیْکَ یا پرستش خویش فرمان دادی و به دعا کردن به درگاهت مأمور ساختی و اجابت دعایشان را ضمانت کردی پس ای پروردگار من رَبِ نَصَبْتُ وَجْهِی، وَإِلَیْکَ یا رَبِ مَدَدْتُ یَدِی، فَبِعِزَّتِکَ به سوی تو روی خود بداشتم و به درگاه تو ای پروردگارم دست حاجت دراز کردم پس به عزتت اسْتَجِبْ لِی دُعائِی، وَبَلِغْنِی مُنایَ، وَلا تَقْطَعْ مِنْ فَضْلِکَ دعایم را مستجاب فرما و به آرزویم برسان و امیدم را از فضل خویش رَجائِی، وَاکْفِنِی شَرَّ الْجِنِ وَالْإِنْسِ مِنْ أَعْدائِی، یا سَرِیعَ الرِّضا، قطع منما و شر دشمنانم را از جن و انس کفایت فرما ای خدای زودگذر اغْفِرْ لِمَنْ لا یَمْلِکُ إِلَّا الدُّعاءَ، فَإِنَّکَ فَعَّالٌ لِما تَشاءُ، یا مَن بیامرز کسی را که جز دعا چیزی ندارد که براستی تو هر چه را بخواهی انجام دهی ای کسی که اسْمُهُ دَواءٌ، وَذِکْرُهُ شِفاءٌ، وَطاعَتُهُ غِنیً، ارْحَمْ مَنْ رَأْسُ مالِهِ نامش دوا است و یادش شفاء است و طاعتش توانگری است ترحم فرما بر کسی که سرمایه‌اش الرَّجاءُ وَسِلاحُهُ الْبُکاءُ، یا سابِغَ النِعَمِ، یا دافِعَ النِقَمِ، یا نُورَ امید و ساز و برگش گریه و زاری است ای تمام دهنده نعمتها و ای برطرف کننده گرفتاریها ای روشنی الْمُسْتَوْحِشِینَ فِی الظُّلَمِ، یا عالِماً لا یُعَلَّمُ، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وحشت‌زدگان در تاریکیها ای دانای بی معلم درود فرست بر محمد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۲ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْعَلْ بِی ما أَنْتَ أَهْلُهُ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی رَسُولِهِ و آل محمد و انجام ده درباره من آنچه را که تو شایسته آنی و درود خدا بر

پیامبر وَالْأَئِمَّةِ الْمَیامِینِ مِنْ آلِهِ، وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً». و پیشوایان با برکت از خاندانش و سلام فراوان بر آنان باد.»

دعای ندبه

این دعای شریف، از معروف ترین دعاهای معتبر شیعه است، و مضامین بلند و مفاهیم والایی دارد، و نجوایی است که یک مسلمان منتظر، به یاد آن امام غایب از نظر، به درگاه خداوندی عرضه می کند. مروری بر اعتقادات و باورهای شیعه نسبت به فضایل اهل بیت ونوید آمدن حضرت مهدی عجّل اللّه تعالی فرجه الشّریف و اصلاح جهان و گسترش عدل در سایه حکومت جهانی آن دادگستر موعود است، و مستحب است که در چهار عید، یعنی روز های عید فطر، قربان، غدیر، و جمعه خوانده شود. شیخ بزرگوار محمد بن مشهدی در کتاب «مزار» خود که از مدارک کتاب «بحار» علامه مجلسی است و سید بن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۳ طاووس در کتاب «مصباح الزائر» و میرداماد در کتاب «الأیام الأربعة» و دیگران روایت کرده‌اند که امام صادق علیه السلام دعای ندبه را در روز عید غدیر، فطر، قربان و جمعه قرائت می‌فرمود. متن دعا چنین است: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیدِنا مُحَمَّدٍ نَبِیهِ «ستایش خاص خدا پروردگار جهانیان است و درود خدا بر آقای ما محمد پیامبرش وَآلِهِ، وَسَلَّمَ تَسْلِیماً. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلی ما جَری بِهِ و بر آل او و سلام کاملی بر ایشان باد خدایا از آن تو است ستایش بر آنچه جاری شد قَضاؤُکَ فِی أَوْلِیائِکَ الَّذِینَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَ دِینِکَ، اذِ اخْتَرْتَ بدان قضا و قدر تو درباره بندگان مقربت آنانکه خالص گردانیدی آنان را برای خود و دین خود چون انتخاب کردی لَهُمْ جَزِیلَ ما عِنْدَکَ مِنَ النَّعِیمِ الْمُقِیمِ الَّذِی لا زَوالَ لَهُ وَلَا برای آنها آن نعمت شایان و پایداری که نزد تو است آن نعمتی که زوال و نابودی اضْمِحْلالَ، بَعْدَ أَنْشَرَطْتَ عَلَیهِمُ الزُّهْدَ فِی دَرَجاتِ هذِهِ الدُّنْیا برایش نیست، (و این) پس از آنی (بود که) با آنها شرط کردی تا کناره گیرند از مقامات این دنیای الدَّنِیَّةِ وَزُخْرُفِها وَزِبْرِجِها، فَشَرَطُوا لَکَ ذلِکَ، وَعَلِمْتَ مِنْهُمُ پست و از زیب و زیورش و آنها نیز این شرط تو را پذیرفتند و تو نیز وفای آنان را به این شرط الْوَفاءَ بِهِ، فَقَبِلْتَهُمْ وَقَرَّبْتَهُمْ، وَقَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّکْرَ الْعَلِیَّ وَالثَّناءَ دانستی و پذیرفتیشان و مقرب درگاهشان کردی و مقرر داشتی از پیش برای ایشان نامی بلند و ثنائی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۴ الْجَلِیَّ، وَأَهْبَطْتَ عَلَیهِمْ مَلائِکَتَکَ، وَکَرَّمْتَهُمْ بِوَحْیکَ، آشکار و فرو فرستادی برایشان فرشتگانت را و گرامی داشتی آنان را به وحی خود وَرَفَدْتَهُمْ بِعِلْمِکَ، وَجَعَلْتَهُمُ الذَّرائِعَ إِلَیْکَ، وَالْوَسِیلَةَ إِلی و یاریشان کردی به علم خود و قرارشان دادی واسطه درگاهت و وسیله‌ای بسوی رِضْوانِکَ، فَبَعْضٌ أَسْکَنْتَهُ جَنَّتَکَ إِلی أَنْ أَخْرَجْتَهُ مِنْها، وَبَعْضٌ خوشنودیت پس برخی را در بهشت جا دادی تا آنگاه که از آنجا بیرونش آوردی و برخی را حَمَلْتَهُ فِی فُلْکِکَ وَنَجَّیْتَهُ وَمَنْ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهَلَکَةِ بِرَحْمَتِکَ، در کشتی خود سوار کردی و او و همراهانش را که ایمان آورده بودند به مهر خود از هلاکت نجات دادی وَبَعْضٌ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِکَ خَلِیلًا، وَسَأَلَکَ لِسانَ صِدْقٍ فِی و برخی را برای خود خلیل گرفتی و او از تو درخواست کرد نام نیک را در امتهای الْآخِرِینَ، فَأَجَبْتَهُ، وَجَعَلْتَ ذلِکَ عَلِیّاً، وَبَعْضٌ کَلَّمْتَهُ مِنْ شَجَرَةٍ آینده و تو اجابت کردی و نام او را بلند گرداندی و با برخی از میان درخت بطور مخصوصی تَکْلِیماً، وَجَعَلْتَ لَهُ مِنْ اخِیهِ رِدْءاً وَوَزِیراً، وَبَعْضٌ أَوْلَدْتَهُ مِنْ سخن گفتی و برای او برادرش را یاور و وزیر گردانیدی و برخی را بدون غَیْرِ ابٍ، وَآتَیْتَهُ الْبَیناتِ، وَأَیَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ، وَکُلٌّ شَرَعْتَ لَهُ پدر بوجود آوردی و نشانه‌های آشکاری به او دادی و به روح القدس (جبرئیل) یاری فرمودی و برای همه آنها دین و قانونی شَرِیعَةً، وَنَهَجْتَ لَهُ مِنْهاجاً، وَتَخَیَّرْتَ لَهُ أَوْصِیاءَ، مُسْتَحْفِظاً بَعْدَ مقرر داشتی و برایش طریقه و برنامه‌ای قرار دادی و اوصیائی برای او انتخاب کردی تا یکی پس از دیگری ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۵ مُسْتَحْفِظٍ، مِنْ مُدَّةٍ إِلی مُدَّةٍ، اقامَةً لِدِینِکَ، وَحُجَّةً عَلی عِبادِکَ، نگهبان باشد از زمانی تا زمانی تا برپا ماند دین تو و حجتی باشند بر بندگانت وَلِئَلّا یَزُولَ الْحَقُّ عَنْ مَقَرِّهِ، وَیَغْلِبَ الْباطِلُ عَلی أَهْلِهِ، وَلِئَلَّا یَقُولَ و تا زائل نگردد (دین) حق از جای خود و تا پیروز نگردد باطل بر اهل حق و کسی نگوید أَحَدٌ لَوْلا أَرْسَلْتَ إِلَیْنا رَسُولًا مُنْذِراً، وَأَقَمْتَ لَنا عَلَماً هادِیاً، چرا نفرستادی بسوی ما پیامبری که ما را بترساند و چرا بپا نداشتی پرچمی راهنما فَنَتَّبِعَ آیاتِکَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزی إِلی أَنِانْتَهَیْتَ بِالْأَمْرِ إِلی تا پیروی

کنیم از آیات تو پیش ازآنکه خوار و رسوا گردیم تا اینکه رساندی کار را حَبِیبِکَ وَنَجِیبِکَ مُحَمَّدٍ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، فَکانَ کَما بدست حبیب خود و برگزیده‌ات (حضرت) محمد صلی الله علیه و آله و او چنان بود انْتَجَبْتَهُ سَیِّدَ مَنْ خَلَقْتَهُ، وَصَفْوَةَ مَنِ اصْطَفَیْتَهُ، وَأَفْضَلَ مَنِ که او را برگزیدی بزرگ آفریدگانت و برگزیده برگزیدگانت و برترین اجْتَبَیْتَهُ، وَأَکْرَمَ مَنِ اعْتَمَدْتَهُ، قَدَّمْتَهُ عَلی أَنْبِیائِکَ، وَبَعَثْتَهُ إِلَی انتخاب شدگانت و گرامی‌ترین معتمدین تو بود و او را بر پیمبرانت مقدم داشتی و بسوی الثَّقَلَیْنِ مِنْ عِبادِکَ، وَأَوْطَأْتَهُ مَشارِقَکَ وَمَغارِبَکَ، وَسَخَّرْتَ لَهُ جن و انس از بندگانت مبعوث فرمودی و مشرقها و مغربهای عالم را زیر پایش گذاردی و براق را الْبُراقَ، وَعَرَجْتَ بِهِ [بِرُوْحِهِ إِلی سَمائِکَ، وَأَوْدَعْتَهُ عِلْمَ ما کانَ وَما مسخر او گردانیدی و به آسمان خود او را بالا بردی و علم گذشته و آینده را تا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۶ یَکُونُ إِلَی انْقِضاءِ خَلْقِکَ، ثُمَّ نَصَرْتَهُ بِالرُّعْبِ، وَحَفَفْتَهُ بِجَبْرَئِیلَ هنگام پایان آفرینش به اوسپردی آنگاه او را بوسیله ترس و رعب (در دل‌دشمنش) یاری کردی و گرداگردش جبرئیل وَمِیکائِیلَ وَالْمُسَوِّمِینَ مِنْ مَلائِکَتِکَ، وَوَعَدْتَهُ أَنْ تُظْهِرَ دِینَهُ و میکائیل و فرشتگان نشاندارت را واداشتی و به او وعده دادی که دینش را بر عَلَی الدِّینِ کُلِهِ وَلَوْ کَرِهَالْمُشْرِکُونَ، وَذلِکَ بَعْدَ أَنْ بَوَّأْتَهُ مُبَوَّأَ همه دینها پیروز گردانی اگرچه مشرکان خوش نداشته باشند، و این جریان پس از آنی بود که قرارش در جایگاه صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ، وَ جَعَلْتَ لهُ وَ لَهُمْ أَوَّلَ بَیْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِی شایسته در خاندانش (یعنی آنان را برای حفظ دینش معین کردی) و قراردادی برای او و خاندانش نخستین خانه‌ای را که برای مردم بنا شد بِبَکَّةَ مُبارَکاً وَهُدیً لِلْعالَمِینَ، فِیهِ آیاتٌ بَیِناتٌ مَقامُ إِبْراهِیمَ، که مکه است و مایه برکت و موجب راهنمایی جهانیان است و درآن نشانه‌های آشکاری است چون مقام ابراهیم وَمَنْ دَخَلَهُ کانَ آمِناً، وَقُلْتَ: إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ و هر که در آن درآید ایمن است، و فرمودی: «جز این نیست که خدا اراده فرموده تا دور کند از شما خاندان پلیدی را الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَیُطَهِرَکُمْ تَطْهِیراً، وَ جَعَلْتَ أَجْرَ مُحَمَّدٍ و بخوبی شما را پاک گرداند» آنگاه مزد محمد را صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ مَوَدَّتَهُمْ فِی کِتابِکَ، فَقُلْتَ: قُلْ لا ـ أَسْأَلُکُمْ - که درودهای تو بر او و آلش باد- در کتاب خود دوستی و مودت ایشان قراردادی و فرمودی: «بگو من از شما برای رسالت عَلَیْهِأَجْراً إِلَّاالْمَوَدَّةَ فِیالْقُرْبی وَقُلْتَ: ما سَأَلْتُکُمْ مِنْ أَجْرٍ مزدی نخواهم جز دوستی خویشانم» و فرمودی: «آنچه مزد از شما خواستم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۷ فَهُوَ لَکُمْ، وَقُلْتَ: ما أَسْأَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شاءَ أَنْ آن هم بسود شما است» و فرمودی: «من از شما برای رسالت مزدی نخواهم مگر کسی که بخواهد یَتَّخِذَ إِلی رَبِّهِ سَبِیلًا، فَکانُوا هُمُالسَّبِیلَ إِلَیْکَ، وَالْمَسْلَکَ إِلی بسوی پروردگار خویش راهی پیش گیرد» و اینها بودند آن راه بسوی تو و طریقه سلوک بسوی رِضْوانِکَ، فَلَمَّا انْقَضَتْ أَیَّامُهُ أَقامَ وَلِیَّهُ عَلِیَّ بْنَ أَبِیطالِبٍ، خوشنودیت و چون روزگار آن حضرت سپری شد برگماشت علی بن ابیطالب را صَلَواتُکَ عَلَیْهِما وَآلِهِما، هادِیاً، إِذْ کانَ هُوَ الْمُنْذِرَ، وَلِکُلِّ قَوْمٍ- که‌درودهای‌توبر هر دوی آنها و بر آلشان باد- برای راهنمائی زیرا که آن جناب بیم‌دهنده و راهنمای هر هادٍ، فَقالَ وَالْمَلَأُ أَمامَهُ: «مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ فَعَلِیٌّ مَوْلاهُ. اللَّهُمَّ والِ ملتی‌بود، ودر برابر مردم حاضر فرمود: هر که من مولا و سرپرست اویم علی مولا و سرپرست او است خدایا دوست دار مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ هر که دوستش دارد و دشمن دار هر که دشمنش باشد و یاری کن هر که یاریش کند و خوار کن هرکه خَذَلَهُ»، وَقالَ: «مَنْ کُنْتُ أَنَا نَبِیَّهُ فَعَلِیٌّ أَمِیرُهُ»، وَقالَ: «أَنَا وَعَلِیٌّ دست از یاریش بردارد، و فرمود: هرکه من پیامبر او هستم علی امیر و فرمانروای او است، و فرمود: من و علی هر دو مِنْ شَجَرَةٍ واحِدَةٍ، وَسائِرُ النَّاسِ مِنْ شَجَرٍ شَتّی ، وَأَحَلَّهُ مَحَلَّ از یک درخت هستیم و سایر مردم از درختهای متفرقی هستند، و رتبه او را نسبت به خود هارُونَ مِنْ مُوسی فَقالَ: «أَنْتَ مِنِّی بِمَنْزِلَةِ هارُونَ مِنْ مُوسی چون رتبه هارون نسبت به موسی قرار داد و بدو فرمود: مقام تو در پیش من مانند مقام هارون است از موسی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۸ إِلَّا أَنَّهُ لا نَبِیَّ بَعْدِی»، وَزَوَّجَهُ ابْنَتَهُ، سَیِدَةَ نِساءِ الْعالَمِینَ، وَأَحَلَّ جز اینکه پیامبری پس از من نیست و تزویج کرد به او دخترش بانوی زنان جهانیان را و جایز ساخت لَهُ مِنْ مَسْجِدِهِ ما حَلَّ لَهُ، وَسَدَّ الْأَبْوابَ إِلّا بابَهُ، ثُمَّ أَوْدَعَهُ عِلْمَهُ برای او از مسجدش آنچه برای خود او جایز بود، و ببست درهای مسجد را جزدرخانه علی را، سپس علم وَحِکْمَتَهُ، فَقالَ: «أَنَا مَدِینَةُ الْعِلْمِ وَعَلِیٌّ بابُها، فَمَنْ أرادَ الْحِکْمَةَ و حکمت خود را به او سپرد و فرمود:

من شهر علمم و علی دَر آن شهر است پس هر که حکمت خواهد فَلْیَأْتِها مِنْ بابِها»، ثُمَّ قالَ: «أَنْتَ اخِی وَ وَصِیِّی باید از دَر آن درآید، سپس فرمود: تویی برادر من و وصی من وَوارِثِی، لَحْمُکَ مِنْ لَحْمِی، وَدَمُکَ مِنْ دَمِی، وَسِلْمُکَ سِلْمِی، و وارث من گوشت از گوشت من و خونت از خون من است صلح تو صلح من وَحَرْبُکَ حَرْبِی، وَالْإِیمانُ مُخالِطٌ لَحْمَکَ وَدَمَکَ، کَما خالَطَ و جنگ تو جنگ من است و ایمان با گوشت و خون تو آمیخته شده چنانچه با گوشت لَحْمِی وَدَمِی، وَأَنْتَ غَداً عَلَی الْحَوْضِ خَلِیفَتِی، وَأَنْتَ تَقْضِی و خون من آمیخته و تو در فردای محشر بر سر حوض (کوثر) جانشین منی و تو می‌پردازی دَیْنِی، وَتُنْجِزُ عِداتِی، وَشِیعَتُکَ عَلی مَنابِرَ مِنْ نُورٍ، مُبْیَضَّةً قرض مرا و وفا می‌کنی به وعده‌های من و شیعیانت بر منبرهایی از نور با روهای وُجُوهُهُمْ، حَوْلِی فِی الْجَنَّةِ، وَهُمْ جِیرانِی، وَلَوْلا- أَنْتَ یا عَلِیُّ سفید در بهشت اطراف منند و آنها همسایگان منند و اگر تو نبودی- ای علی- ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۶۹ لَمْ یُعْرَفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِی»، وَکانَ بَعْدَهُ هُدیً مِنَ الضَّلالِ وَنُوراً مؤمنان پس از من شناخته نمی‌شدند، و آن جناب پس از رسول خدا راهنمای گمراهی و روشنائی مِنَ الْعَمی وَحَبْلَ اللَّهِ الْمَتِینَ وَصِراطَهُ الْمُسْتَقِیمَ، لا یُسْبَقُ از کور دلی جهالت و رشته محکم خدا و راه راست او بود، کسی پیشی نگرفت بر او بِقَرابَةٍ فِی رَحِمٍ، وَلا بِسابِقَةٍ فِی دِینٍ، وَلا یُلْحَقُ فِی مَنْقَبَةٍ مِنْ در نزدیکی خویشاوندی به رسول خدا و نه از نظر سابقه در دین و نه کسی توانست در یکی از منقبتها مَناقِبِهِ، یَحْذُو حَذْوَ الرَّسُولِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِما وَآلِهِما، وَیُقاتِلُ به‌اوبرسد، همانند رسول خدا بود- که درود خدا بر هر دوی ایشان باد- و او بود که بر طبق تأویل و عَلَی التَّأْوِیلِ، وَلا تَأْخُذُهُ فِی اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ قَدْ وَتَرَ فِیهِ صَنادِیدَ باطن‌قرآن می‌جنگید ودرباره‌خدا باکی از سرزنش ملامت کنندگان نداشت در راه‌خدا خون بزرگان الْعَرَبِ، وَقَتَلَ أَبْطالَهُمْ، وَناوَشَ ذُؤْبانَهُمْ، فَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ أَحْقاداً عرب‌رابه خاک ریخت و دلاورانشان را بکشت و با گرگانشان در افتاد و همین سبب شد در دلهای ایشان کینه‌ها بگذارد بَدْرِیَّةً وَخَیْبَرِیَّةً وَحُنَیْنِیَّةً وَغَیْرَهُنَّ، فَأَضَبَّتْ عَلی عَداوَتِهِ، کینه‌های جنگ بدر و خیبر و حنین و غیر آنها پس دشمنی او را به دل گرفتند وَاکَبَّتْ عَلی مُنابَذَتِهِ، حَتّی قَتَلَ النَّاکِثِینَ وَالْقاسِطِینَ وَالْمارِقِینَ، و به جنگ و مخالفت با او بر خاستند تا بیعت شکنان و زورگویان و از دین گریزان را کشت وَلَمَّا قَضی نَحْبَهُ، وَقَتَلَهُ أَشْقَی الْآخِرِینَ، یَتْبَعُ أَشْقَیالْأَوَّلِینَ، و چون شقی‌ترین مردم عصر که پیروی کرد از تبه‌کارترین پیشینیان، او را کشت، امتثال ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۰ لَمْ یُمْتَثَلْ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فِی الْهادِینَ بَعْدَ نشد از دستور رسول خدا صلی الله علیه و آله که در باره راهنمایان دین یکی پس از الْهادِینَ، وَالْامَّةُ مُصِرَّةٌ عَلی مَقْتِهِ، مُجْتَمِعَةٌ عَلی قَطِیعَةِ رَحِمِهِ، دیگری فرموده بود و امت پافشاری بر دشمنی آن حضرت کردند و گرد آمدند برای قطع رحم او وَاقْصاءِ وُلْدِهِ، إِلَّا الْقَلِیلَ مِمَّنْ وَفی لِرِعایَةِ الْحَقِ فِیهِمْ، فَقُتِلَ مَنْ و تبعید کردن (و آواره ساختن) فرزندانش جز اندکی از کسانی که رعایت کردند حق ایشان را و درنتیجه قُتِلَ، وَسُبِیَ مَنْ سُبِیَ، وَاقْصِیَ مَنْ اقْصِیَ، وَجَرَی الْقَضاءُ لَهُمْ جمعی کشته وگروهی‌اسیر و دسته‌ای از وطن آواره گشتند و قلم تقدیر طوری بر ایشان جاری شد بِما یُرْجی لَهُ حُسْنُ الْمَثُوبَةِ، إِذْ کانَتِالْأَرْضُ لِلَّهِ یُورِثُها مَنْ که امید پاداش نیک در آن می‌رود زیرا (کره) زمین از خدا است و به هرکه از بندگانش که بخواهد یَشاءُ مِنْعِبادِهِ وَالْعاقِبَةُ لِلْمُتَّقِینَ، وَ سُبْحانَ رَبِناإِنْ کانَ وَعْدُ آن‌راارث دهد و بدو واگذارد و سرانجام از آن پرهیزکاران است و منزه است پروردگار ما که حتماً وعده پروردگارمان رَبِنا لَمَفْعُولًا، وَلَنْ یُخْلِفَاللَّهُ وَعْدَهُ، وَهُوَالْعَزِیزُ الْحَکِیمُ، فَعَلَی انجام شدنی است و خدا خلف وعده نمی‌کند و او است نیرومند فرزانه پس بر الْأَطایِبِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِما وَآلِهِما، پاکیزگان از خاندان محمد و علی- درود خدا بر هر دو ایشان و آلشان باد- فَلْیَبْکِ الْباکُونَ، وَإِیَّاهُمْ فَلْیَنْدُبِ النَّادِبُونَ، وَلِمِثْلِهِمْ فَلْتَدِرِ باید گریه کنندگان بگریند و بر آنها باید زاری کنندگان زاری کنند و برای امثال آنها باید اشکها ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۱ الدُّمُوعُ، وَلْیَصْرُخِ الصَّارِخُونَ، وَیَضِجَّ الضَّاجُّونَ، وَیَعِجَّ روان گردد و فریاد زنندگان فریاد زنند و شیون کنندگان شیون کنند و خروش کنندگان الْعاجُّونَ، أَیْنَ الْحَسَنُ، أَیْنَ الْحُسَیْنُ، أَیْنَ أَبْناءُ الْحُسَیْنِ، صالِحٌ خروش سر دهند کجاست حسن، و کجاست حسین، و کجایند فرزندان حسین، شایسته‌ای بَعْدَ صالِحٍ، وَصادِقٌ بَعْدَ صادِقٍ، أَیْنَ السَّبِیلُ بَعْدَ السَّبِیلِ، أَیْنَ پس از شایسته دیگر و راستگویی پس از راستگوی دیگر کجاست آن راه حق پس‌از راه‌دیگر، کجایند الْخِیَرَةُ بَعْدَ الْخِیَرَةِ، أَیْنَ الشُّمُوسُ

الطّالِعَهُ، أَیْنَ الْأَقْمارُ الْمُنِیرَهُ، برگزیدگان (خدائی) هر یک پس از دیگری، کجایند خورشیدهای تابان، کجایند ماههای نور افشان، أَیْنَ الْأَنْجُمُ الزّاهِرَهُ، أَیْنَ أَعْلامُ الدِّینِ وَقَواعِدُ الْعِلْمِ، أَیْنَ کجایند اختران فروزان، کجایند بزرگان دین و پایه‌های دانش، کجا است به‌جامانده بَقِیَّهُاللَّهِ الَّتِی لا تَخْلُو مِنَ الْعِتْرَهِ الْهادِیَهِ، أَیْنَ الْمُعَدُّ لِقَطْعِ دا بِرِ خدا که بیرون از خاندان عترت راهنما (ی رسول خدا) نیست، کجاست آنکه آماده ریشه‌کن ساختن الظَّلَمَهِ، أَیْنَ الْمُنْتَظَرُ لِإِقامَهِ الْأَمْتِ وَالْعِوَجِ، أَیْنَ الْمُرْتَجی ستمگران است؟ کجاست آنکه چشم براهش هستند برای اصلاح نادرستیها و کجیها، کجاست آن مایه امید لِإِزالَهِ الْجَوْرِ وَالْعُدْوانِ، أَیْنَ الْمُدَّخَرُ لِتَجْدِیدِ الْفَرائِضِ وَالسُّنَنِ، برای زدودن ستم و تجاوز، کجاست ذخیره الهی برای نو کردن فریضه‌ها و سنتهای دین، أَیْنَ الْمُتَخَیَّرُ لِإِعادَهِ الْمِلَّهِ وَالشَّرِیعَهِ، أَیْنَ الْمُؤَمَّلُ لِإِحْیاءِ کجاست آن برگزیده برای بازگرداندن کیش و آئین به عرصه جامعه، کجاست آن مایه امید برای زنده کردن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۲ الْکِتابِ وَحُدُودِهِ، أَیْنَ مُحْیِی مَعالِمِ الدِّینِ وَأَهْلِهِ، أَیْنَ قاصِمُ قرآن و حدود آن، کجاست زنده کننده آثار دین و اهل دین، کجاست درهم شکننده شَوْکَهِ الْمُعْتَدِینَ، أَیْنَ هادِمُ أَبْنِیَهِ الشِّرْکِ وَالنِّفاقِ، أَیْنَ مُبِیدُ أَهْلِ شوکت زورگویان، کجاست ویران کننده بناهای شرک و دو روئی، کجاست نابود کننده اهل الْفُسُوقِ وَالْعِصْیانِ وَالطُّغْیانِ، أَیْنَ حاصِدُ فُرُوعِ الْغَیِ وَالشِّقاقِ، فسق و گناه و طغیان، کجاست آنکه شاخه‌های گمراهی و اختلاف را ببرد، أَیْنَ طامِسُ آثارِالزَّیْغِ وَالْأَهْواءِ، أَیْنَ قاطِعُ حَبائِلِ الْکِذْبِ کجاست محو کننده آثار کجروی و هوا و هوسها، کجاست پاره کننده دامهای دروغ وَالْافْتِراءِ، أَیْنَ مُبِیدُ الْعُتاهِ وَالْمَرَدَهِ، أَیْنَ مُسْتَأْصِلُ أَهْلِ الْعِنادِ و بهتان، کجاست نابود کننده سرکشان و متمردان، کجاست ریشه کن کننده ستیزه جویان وَالتَّضْلِیلِ وَالْإِلْحادِ، أَیْنَ مُعِزُّ الْأَوْلِیاءِوَمُذِلُّ الْأَعْداءِ، أَیْنَ جامِعُ و گمراهگران و بی‌دینان، کجاست عزت بخش دوستان و خوار کننده دشمنان، کجاست آن عامل وحدت مردم الْکَلِمِ عَلَی التَّقْوی أَیْنَ بابُ اللَّهِ الَّذِی مِنْهُ یُؤْتی أَیْنَ وَجْهُاللَّهِ بر اساس پرهیزکاری، کجاست آن راه وصول به خدا، کجاست آن آئینه خدایی الَّذِی إِلَیْهِ یَتَوَجَّهُ الْأَوْلِیاءُ، أَیْنَ السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَیْنَالْأَرْضِ که بسویش توجه کنند اولیاء، کجاست آن سبب ارتباط میان زمین وَالسَّماءِ، أَیْنَ صاحِبُ یَوْمِ الْفَتْحِ وَناشِرُ رایَهِ الْهُدی أَیْنَ مُؤَلِّفُ و آسمان، کجاست آن فرمانروای روز پیروزی و برافرازنده پرچم هدایت، کجاست گرد آورنده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۳ شَمْلِ الصَّلاحِ وَالرِّضا، أَیْنَ الطّالِبُ بِذُحُولِ الْأَنْبِیاءِ وَأَبْناءِ شایستگی و رضایت مردم، کجاست خون خواه پیمبران و فرزندان الْأَنْبِیاءِ، أَیْنَالطّالِبُ بِدَمِالْمَقْتُولِ بِکَرْبَلاءَ، أَیْنَ الْمَنْصُورُ عَلی پیمبران، کجاست خون خواه کشته کربلاء کجاست آن یاری شده و پیروزمند بر مَنِاعْتَدی عَلَیْهِ وَافْتَری أَیْنَ الْمُضْطَرُّ الَّذِی یُجابُ إِذا دَعا، أَیْنَ کسانی که بر او ستم کردند و دروغ بستند، کجاست آن درمانده‌ای که چون دعا کند به اجابت رسد، کجاست صَدْرُ الْخَلائِقِ ذُو الْبِرِ وَالتَّقْوی أَیْنَ ابْنُ النَّبِیِ الْمُصْطَفی وَابْنُ صدر مخلوقات عالم آن نیکوکار با تقوی، کجاست فرزند پیامبر برگزیده و فرزند عَلِیٍ الْمُرْتَضی وَابْنُ خَدِیجَهَ الْغَرّاءِ، وَابْنُ فاطِمَهَ الْکُبْری، بِأَبِی علی مرتضی و فرزند خدیجه روشن سیما و فرزند فاطمه کبری، پدر أَنْتَ وَاُمِّی وَنَفْسِی لَکَ الْوِقاءُ وَالْحِمی یَاابْنَ السّادَهِ الْمُقَرَّبِینَ، و مادرم بفدایت و خودم بلاگردان و سپر پیش روی تو باشم ای فرزند بزرگان مقرب درگاه حق یَاابْنَ النُّجَباءِ الْأَکْرَمِینَ، یَاابْنَ الْهُداهِ الْمَهْدِیِّینَ، یَاابْنَ الْخِیَرَهِ ای فرزند نجیبان گرامی، ای فرزند راهنمایان راه یافته ای فرزند نیکان الْمُهَذَّبِینَ، یَاابْنَ الْغَطارِفَهِ الْأَنْجَبِینَ، یَاابْنَ الْأَطایِبِ الْمُطَهَّرِینَ، پاکیزه ای فرزند گرامیان برگزیده ای فرزند پاکان پاکیزه یَاابْنَ الْخَضارِمَهِ الْمُنْتَجَبِینَ، یَاابْنَ الْقَماقِمَهِ الْأَکْرَمِینَ، یَاابْنَ ای فرزند جوانمردان پرجود برگزیده ای فرزند دریاهای بخشش و تابان ای فرزند ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۴ الْبُدُورِالْمُنِیرَهِ، یَاابْنَالسُّرُجِ الْمُضِیئَهِ، یَاابْنَ الشُّهُبِ الثّاقِبَهِ، یَاابْنَ ماههای نور افشان ای فرزند چراغهای تابان ای فرزند الْأَنْجُمِ الزّاهِرَهِ، یَاابْنَ السُّبُلِ الْواضِحَهِ، یَاابْنَ الْأَعْلامِ اللّائِحَهِ، ستارگان فروزان ای فرزند اختران درخشان ای فرزند راههای روشن ای فرزند نشانه‌های آشکار یَاابْنَ الْعُلُومِ الْکامِلَهِ، یَاابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَهِ، یَاابْنَ الْمَعالِمِ ای فرزند دانشهای کامل ای فرزند آئینهای معروف و مشهور ای فرزند آثار و معالم الْمَأْثُورَهِ، یَاابْنَالْمُعْجِزاتِ الْمَوْجُودَهِ، یَاابْنَ الدَّلائِلِ الْمَشْهُودَهِ، رسیده (از خدا و انبیاء) ای فرزند معجزات موجود ای فرزند دلیلهای آشکار یَاابْنَ الصِراطِ الْمُسْتَقِیمِ، یَاابْنَ النَّبَإِ الْعَظِیمِ، یَاابْنَ مَنْ هُوَ فِی ای فرزند راه مستقیم ای فرزند آن خبر بسیار بزرگ ای فرزند کسی که در دفتر

أُمِ الْکِتابِ لَدَی اللَّهِ عَلِیٌّ حَکِیمٌ، یَاابْنَ الْآیاتِ وَالْبَیناتِ، یَاابْنَ اصلی نزد خداوند «علی» (والا) و فرزانه است ای فرزند آیات و نشانه‌های آشکار ای فرزند الدَّلائِلِ الظَّاهِراتِ، یَا ابْنَ الْبَراهِینِ الْواضِحاتِ الْباهِراتِ، یَاابْنَ دلیلهای هویدا ای فرزند برهانهای نمایان روشن ای فرزند الْحُجَجِ الْبالِغاتِ، یَاابْنَ النِعَم السَّابِغاتِ، یَاابْنَ طه وَالْمُحْکَماتِ، حجتهای رسا ای فرزند نعمتهای شایان و فراوان ای فرزند طه و آیات محکم قرآن یَاابْنَ یس وَالْذَّارِیاتِ، یَاابْنَ الطُّورِ وَالْعادِیاتِ، یَاابْنَ مَنْ دَنی ای‌فرزند یس و ذاریات، ای فرزند طور و عادیات، ای فرزند کسی که (در شب معراج) نزدیک شد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۵ فَتَدَلّی فَکانَ قابَ قَوْسَیْنِ أَوْ أَدْنی دُنُوّاً وَاقْتِراباً مِنَ الْعَلِیِ و نزدیک‌تر شد به فاصله دو کمان یا نزدیکتر، در نزدیکی و قرب نسبت به خدای والای الْأَعْلی لَیْتَ شِعْری أَیْنَ اسْتَقَرَّتْ بِکَ النَّوی بَلْ ایُّ أَرْضٍ اعلی، ای کاش می‌دانستم در چه جایی منزل گرفته‌ای و چه سرزمین و مکانی تُقِلُّکَ أَوْ ثَری أ بِرَضْوی أَوْ غَیْرِها أَمْ ذی طُوی عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ تو را بر خود نگهداشته آیا در کوه رضوایی یا غیر آن یا در ذی طوی، گران است بر من که أَرَی الْخَلْقَ وَلا تُری وَلا أَسْمَعُ لَکَ حَسِیساً وَلا نَجْوی عَزِیزٌ مردم را ببینم ولی تو دیده نشوی و نشنوم از تو صدا و نه رازی، گران است عَلَیَّ أَنْ تُحِیطَ بِکَ دُونِیَ الْبَلْوی وَلا یَنالُکَ مِنِی ضَجِیجٌ وَلا بر من که بی من بر تو تنها بلا احاطه کند، و صدای زاری و شکوه من به شَکْوی بِنَفْسِی أَنْتَ مِنْ مُغَیَّبٍ لَمْ یَخْلُ مِنَّا، بِنَفْسِی أَنْتَ مِنْ تو نرسد، جانم به قربانت ای پنهانی که از میان ما بیرون نیستی جانم به قربانت ای دور نازِحٍ ما نَزَحَ عَنَّا، بِنَفْسِی أَنْتَ امْنِیَّةُ شائِقٍ یَتَمَنّی مِنْ مُؤْمِنٍ از نظری که از ما دور نیست جانم به قربانت ای آرمان هر مشتاقی که آرزویت کنند از مردان وَمُؤْمِنَةٍ ذَکَرا فَحَنَّا، بِنَفْسِی أَنْتَ مِنْ عَقِیدِ عِزٍّ لا یُسامی بِنَفْسِی و زنان با ایمانی که به یاد تو ناله از دل کشند جانم به قربانت ای بسته به عزتی که کسی برتو برتری نگیرد جانم أَنْتَ مِنْ أَثِیلِ مَجْدٍ لا یُحاذی بِنَفْسِی أَنْتَ مِنْ تِلادِ نِعَمٍ به قربانت ای مجد و شوکت ریشه‌داری که همطراز ندارد و جانم به قربانت ای نعمت دیرینه‌ای که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۶ لا تُضاهی بِنَفْسِی أَنْتَ مِنْ نَصِیفِ شَرَفٍ لا یُساوی إِلی مَتی شبیه ندارد جانم به قربانت ای قرین شرف و بزرگواری که برابر ندارد، تا کی أَحارُ فِیکَ یا مَوْلایَ، وَإِلی مَتی وَایَّ خِطابٍ اصِفُ فِیکَ وَایَّ سرگردان تو باشم ای مولای من، و تا کی و به چه زبانی وصف تو گویم و نَجْوی عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ أُجابَ دُونَکَ وَأُناغی عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ راز دل کنم گران و ناگوار است بر من که پاسخ از دیگری جز تو بشنوم و گفتگو کنم، گران است بر من که أَبْکِیَکَ وَیَخْذُلَکَ الْوَری عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ یَجْرِیَ عَلَیْکَ دُونَهُمْ ما بر تو بگریم ولی مردم تو را واگذارند، گران است بر من که بر تو بگذرد آنچه می‌گذرد نه جَری هَلْ مِنْ مُعِینٍ فَأُطِیلَ مَعَهُ الْعَوِیلَ وَالْبُکاءَ، هَلْ مِنْ جَزُوعٍ بر دیگران، آیا کمک کاری هست که با او فریاد و گریه را طولانی کنم آیا بی‌تابی هست که فَأُساعِدَ جَزَعَهُ إِذا خَلا، هَلْ قُذِیَتْ عَیْنٌ فَساعَدَتْها عَیْنِی عَلَی که چون به خلوت رود درزاری و جزع کمکش کنم آیا چشمی هست که خار فراق در آن خلیده و گریان باشد تا چشم پرخار الْقَذی هَلْ إِلَیْکَ یَاابْنَ أَحْمَدَ سَبِیلٌ فَتُلْقی هَلْ یَتَّصِلُ یَوْمُنا من نیز یاریش دهد، آیا ای پسر احمد بسویت راهی هست تا دیدارت کنم آیا روز جدائی ما به وعده تو پیوست مِنْکَ بِعِدَةٍ فَنَحْظی مَتی نَرِدُ مَناهِلَکَ الرَّوِیَّةَ فَنَرْوی مَتی نَنْتَقِعُ می‌شود تا بهره‌مند گردیم؟ کی می‌شود که به سرچشمه‌های پر آبت در آئیم و سیراب شویم؟ کی می‌شود که سیراب گردیم مِنْ عَذْبِ مائِکَ فَقَدْ طالَ الصَّدی مَتی نُغادِیکَ وَنُراوِحُکَ از آب وصل توکه تشنگی ما بدراز کشید؟ کی می‌شودکه صبح وشام را باتو بسر بریم ودیده روشن‌کنیم؟ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۷ فَنُقِرَّ عَیْناً، مَتی تَرانا وَنَراکَ و قَدْ نَشَرْتَ لِواءَ النَّصْرِ تُری أَتَرانا کی می‌شود که تو ما را ببینی و ما تو را ببینیم و پرچم نصرتت را برافراشته باشی و مردم آن را مشاهده کنند؟ آیا می‌شود که ببینیم نَحُفُّ بِکَ وَأَنْتَ تَؤُمُّ الْمَلَأَ، وَقَدْ مَلَأْتَ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَاذَقْتَ آن روزی که گرداگردت را گرفته و تو رهبر مردم باشی و زمین را پر از عدل و داد کنی و بچشانی أَعْداءَکَ هَواناً وَعِقاباً، وَابَرْتَ الْعُتاةَ وَجَحَدَةَ الْحَقِ، وَقَطَعْتَ به دشمنانت خواری و کیفر را و نابود کنی سرکشان و منکران حق را و بزنی دابِرَ الْمُتَکَبِرِینَ، وَاجْتَثَثْتَ اصُولَ الظَّالِمِینَ، وَنَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ ریشه گردنکشان را و بر کنی اساس ستمکاران را و ما بگوئیم: ستایش لِلّهِ رَبِ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ کَشَّافُ الْکُرَبِ وَالْبَلْوی وَإِلَیْکَ خاص خدا پروردگار جهانیان است خدایا تویی برطرف کننده گرفتاریها و بلا و از تو أَسْتَعْدِی فَعِنْدَکَ الْعَدْوی وَأَنْتَ رَبُّ الْآخِرَةِ وَالْأُولی، فَأَغِثْ یا دادرسی و

یاری جویم که در نزد تو است دادخواهی و یاری و توئی پروردگار آخرت و دنیا پس فریاد رسی کن ای غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ عُبَیْدَکَ الْمُبْتَلی وَ أَرِه سَیِدَهُ یا شَدِیدَ الْقُوی فریادرس درماندگان از بنده خُرد گرفتارت، و بنمایان به او آقایش را ای سخت نیرو وَأَزِلْ عَنْهُ بِهِ الْأَسی وَالْجَوی وَبَرِّدْ غَلِیلَهُ یا مَنْ عَلَی الْعَرْشِ و زائل کن به دیدار آن حضرت از او اندوه و سوز دلش را و فرو نشان سوز عطشش را ای که بر عرش اسْتَوی وَمَنْ إِلَیْهِ الرُّجْعی وَالْمُنْتَهی اللَّهُمَّ وَنَحْنُ عَبِیدُکَ استواری و ای که بسوی او است بازگشت و سر منزل هر چیز خدایا و مائیم بندگان تو ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۸ الشَّائِقُونَ إِلی وَلِیِکَ الْمُذَکِرِ بِکَ وَبِنَبِیِّکَ، خَلَقْتَهُ لَنا عِصْمَهً که شیفته دیدار نمایندهات هستیم آنکه مردم را به یاد تو و پیامبرت اندازد و تو او را آفریدی که نگهدار وَمَلاذاً، وَأَقَمْتَهُ لَنا قِواماً وَمَعاذاً، وَجَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِینَ مِنَّا اماماً، و پشتیبان ما باشد و برپایش داشتی تا قوام و پناهگاه ما باشد و او را پیشوای مؤمنین فَبَلِغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَزِدْنا بِذلِکَ یا رَبِ إِکْراماً، وَاجْعَلْ از ما گردانی پس برسان به آن جناب از طرف ما تحیت و سلامی و بیفزا بدینوسیله ای پروردگار ما بر کرامت و مقام ما مُسْتَقَرَّهُ لَنا مُسْتَقَرّاً وَمُقاماً، وَأَتْمِمْ نِعْمَتَکَ بِتَقْدِیمِکَ إِیَّاهُ أَمامَنا، و جایگاه او را جایگاه و اقامتگاه ما قرار ده و کامل کن نعمتت را بر ما به مقدم داشتن آن بزرگوار را در پیش روی ما حَتّی تُورِدَنا جِنانَکَ وَمُرافَقَهَ الشُّهَداءِ مِنْ خُلَصائِکَ. اللَّهُمَّ تا ما را به بهشتهای تو درآورد و به رفاقت (و هم نشینی) شهیدان از بندگان خالصت برساند خدایا صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ جَدِّهِ درود فرست بر محمد و آل محمد و درود فرست بر محمد جد بزرگوار او وَرَسُولِکَ السَّیِدِ الْأَکْبَرِ، وَعَلی أَبِیهِ السَّیِدِ الْأَصْغَرِ، وَجَدَّتِهِ و رسول تو آن آقای بزرگ و بر علی پدر بزرگوارش آن آقای کوچکتر و بر جده‌اش الصِّدِّیقَهِ الْکُبْری فاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ، وَعَلی مَنِ اصْطَفَیْتَ صدیقه کبری فاطمه دختر محمد که درود خدا بر او وآلش باد و به برگزیدگان نیک رفتار مِنْ آبائِهِ الْبَرَرَهِ، وَعَلَیْهِ أَفْضَلَ وَ أَکْمَلَ وَ أَتَمَّ وَ أَدْوَمَ وَ أَکْبَرَ وَ أَوْفَرَ ما از پدران آن حضرت و برخود آن جناب فزونترین و کاملترین وتمامترین و مدام‌ترین وبزرگترین و فراوانترین ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۷۹ صَلَّیْتَ عَلی أَحَدٍ مِنْ أَصْفِیائِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، وَصَلِ درودی که بفرستی بر یکی از برگزیدگان و نیکان از خلق خود و درود فرست بر آن جناب عَلَیْهِ صَلوهً لا غایَهَ لِعَدَدِها، وَلا نِهایَهَ لِمَدَدِها، وَلا نَفادَ لِأَمَدِها، درودی که شماره‌اش بی حد و مدتش بی نهایت و تمام نشدنی باشد اللَّهُمَّ وَاقِمْ بِهِ الْحَقَّ، وَأَدْحِضْ بِهِ الْباطِلَ، وَادِلْ بِهِ خدایا حق را بوسیله آن حضرت برپا دار و باطل را بدو نابود گردان و دوستانت را بوسیله‌اش أَوْلِیاءَکَ، وَأَذْلِلْ بِهِ أَعْداءَکَ، وَ صِلِ اللَّهُمَّ بَیْنَنا وَ بَیْنَهُ وُ صْلَهً تُؤَدِّی به دولت رسان ودشمنانت رابدست او خوار گردان و پیوند کن خدایا میان ما و او را به پیوندی که برساند ما را إِلی مُرافَقَهِ سَلَفِهِ، وَاجْعَلْنا مِمَّنْ یَأْخُذُ بِحُجْزَتِهِمْ، وَیَمْکُثُ فِی به رفاقت پدران گذشته او و بگردان ما را از کسانی که دامن آنها را بگیرند و در سایه لطف ظِلِهِمْ، وَاعِنَّا عَلی تَأْدِیَهِ حُقُوقِهِ إِلَیْهِ، وَالْإِجْتِهادِ فِی طاعَتِهِ، آنها بایستند و کمکمان کن بر ادای حقوق آن حضرت و سعی و کوشش در فرمانبرداریش وَاجْتِنابِ مَعْصِیَتِهِ، وَامْنُنْ عَلَیْنا بِرِضاهُ، وَهَبْ لَنا رَأْفَتَهُ وَرَحْمَتَهُ و دوری از نافرمانیش و منت نه بر ما به خوشنودیش و ببخش بر ما رأفت و مهربانی وَدُعاءَهُ وَخَیْرَهُ، ما نَنالُ بِهِ سَعَهً مِنْ رَحْمَتِکَ، وَفَوْزاً عِنْدَکَ، و دعا و خیر آن حضرت را بدان حد که برسیم بدانوسیله به رحمت وسیع تو و به کامیابی از نزد تو وَاجْعَلْ صَلاتَنا بِهِ مَقْبُولَهً، وَذُنُوبَنا بِهِ مَغْفُورَهً، وَدُعاءَنا بِهِ و بگردان نمازهای ما را بوسیله او پذیرفته و گناهانمان را آمرزیده و دعاهایمان را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۰ مُسْتَجاباً، وَاجْعَلْ أَرْزاقَنا بِهِ مَبْسُوطَهً، وَهُمُومَنا بِهِ مَکْفِیَّهً، مستجاب شده و قرار ده روزیهای ما را بدان حضرت گسترده و اندوههای ما را بوسیله‌اش برطرف شده وَحَوائِجَنا بِهِ مَقْضِیَّهً، وَأَقْبِلْ إِلَیْنا بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَاقْبَلْ تَقَرُّبَنا و حاجتهایمان را روا شده و رو کن بسوی ما (پروردگارا) بدان روی بزرگوارت و بپذیر تقرب‌جویی إِلَیْکَ، وَانْظُرْ إِلَیْنا نَظْرَهً رَحِیمَهً، نَسْتَکْمِلُ بِهَا الْکَرامَهَ عِنْدَکَ، ثُمَّ ما را بدرگاهت و بنگر بسوی ما به نگاهی مهربانانه تا بدانوسیله بتوانیم مقام خود را در پیش تو به کمال رسانیم و دیگر لا تَصْرِفْها عَنَّا بِجُودِکَ، وَاسْقِنا مِنْ حَوْضِ جَدِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ آن مقام را از ما بازنگردان به جود خودت و سیرابمان کن از حوض جدش- که درود خدا بر او وَآلِهِ بِکَأْسِهِ وَبِیَدِهِ، رَیّاً رَوِیّاً هَنِیئاً سائِغاً لا ظَمَأَ بَعْدَهُ، یا أَرْحَمَ و آلش باد- از جام او و بدست آن جناب سیر و سیراب و گوارا و خوش که تشنگی پس از آن نباشد ای مهربانترین الرَّاحِمِینَ». مهربانان.»

دعای سمات

دعـای سـمات که به دعـای شبّور هم معروف است محتوایی اعتقادی و تاریخی دارد، و با اشاره به نامهای پروردگار و شـگفتی‌های خلقت خدا و قدرت بی‌نظیر او که ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۸۱ در بعثت پیامبران و معجزه‌ها آشـکار می‌شد، و با یادی از حضـرت موسـی، حضـرت ابراهیم، حضـرت یعقوب، حضـرت اسـحاق، و حضـرت محمّـد صـلی الله علیه و آله، و حوادث مربوط به پیـامبران الهی، خداونـد را به همه مقـدّسات سوگنـد می‌دهـد، و مغفرت و رحمت او را می‌طلبـد. این دعـا از امـام باقر و امام صادق علیهمـا السـلام روایت شـده، و مسـتحب است آن را در ساعات آخر روز جمعه بخواننـد. متن دعا این گونه است: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ بِاسْـمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِ «خـدایا از تو می‌خواهم به حق نام بزرگ و بزرگترت و آن عزیزتر و برجسـته‌تر الْأَکْرَمِ الَّذِی إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی مَغالِقِ أَبْوابِ السَّماءِ لِلْفَتْحِ و گرامیترت همان نامی که هرگاه بخواننـدت بـدان نام برای گشودن درهای بسـته آسـمان بِالرَّحْمَـهِٔ انْفَتَحَتْ، وَإِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی مَضـایِقِ أَبْوابِ الْأَرْضِ به رحمت گشـوده شود و هرگـاه بخواننـدت بـدان نـام برای بـاز شـدن تنگناهای درهای زمین لِلْفَرَجِ انْفَرَجَتْ، وَإِذا دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْعُسْـرِ لِلْیُسْرِ تَیَسَّرَتْ، وَإِذا باز شود و هرگاه بخوانندت بدان نام برای آسان شـدن سـختی آسان گردد و هرگاه دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْأَمْواتِ لِلنُّشُورِ انْتَشَـرَتْ، وَإِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی بخواننـدت بـدان نام برای زنـده شدن مردگـان زنـده شـود و هرگـاه بخواننـدت بـدان نـام برای ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۸۲ کَشْفِ الْبَأْسـاءِ وَالضَّرَّاءِ انْکَشَـفَتْ، وَبِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ، برطرف شـدن دشواریها برطرف گردد و سوگنـد به عظمت ذات بزرگوارت که أَکْرَمِ الْوُجُوهِ وَاعَزِ الْوُجُوهِ، الَّذِی عَنَتْ لَهُ الْوُجُوهُ، وَخَضَـعَتْ لَهُ بزرگوارترین و عزیزترین ذوات است و تمـام روهـا دربرابرش خوار گشته و گردنهـا در مقابلش الرِّقـابُ، وَخَشَـعَتْ لَهُالْـأَصْواتُ، وَوَجِلَتْ لَهُ الْقُلُوبُ مِنْ خم شـده و صـداها از هیبتش خاموش گشـته و دلها همه از ترس او مَخافَتِکَ، وَبِقُوَّتِکَ الَّتِی تُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی هراسان گشته و سوگند به نیرو و قدرتت که بدان آسمان را نگهداشته‌ای از اینکه بر زمین الْـأَرْضِ إِلّـا بِاذْنِـکَ، وَتُمْسِـکُ السَّماواتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولا، افتـد جز به اجازه خودت و نگهداشـته‌ای آسـمانها و زمین را از اینکه از جای خود زایل شوند وَبِمَشِـیَّتِکَ الَّتِی دانَ لَهَا الْعالَمُونَ، وَبِکَلِمَتِکَ الَّتِی خَلَقْتَ و سوگند به مشیت و اراده‌ات که جهانیان در برابرش خوار گشـته و به حق آن کلمه‌ات که بِهَا السَّماواتِ وَالْأَرْضَ، وَبِحِکْمَتِکَ الَّتِی صَـنَعْتَ بِهَا آسـمانها و زمین را بدان آفریدی و به حق آن حکمتت که بوسـیله آن (موجودات) شـگفت الْعَجائِبَ، وَخَلَقْتَ بِهَا الظُّلْمَـهَٔ وَجَعَلْتَها لَیْلًا، وَجَعَلْتَ اللَّیْلَ ساختی و تاریکی را بـدان خلق فرمـودی و آنرا شب قرار دادی و شب را نیز (وقت) سَـکَناً، وَخَلَقْتَ بِهَـا النُّورَ وَجَعَلْتَهُ نَهـاراً، وَجَعَلْتَ النَّهـارَ نُشُوراً آرامش‌قرار دادی ونـور وروشـنی رابـدان آفریـدی وروزش‌قراردادی وروزراهـم (هنگـام کـار و) جنبش ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۸۳ مُبْصِـراً، وَخَلَقْتَ بِهَـا الشَّمْسَ وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ ضِـیاءً، وَخَلَقْتَ و مایه بینش قرار دادی و بـدان خورشـید را آفریـدی و خورشـید را نیز فروزان کردی، و بـدان بِهَـا الْقَمَرَ وَجَعَلْتَ الْقَمَرَ نُوراً، وَخَلَقْتَ بِهَا الْکَواکِبَ وَجَعَلْتَها ماه‌را خلق کردی و آنرا نور و روشـنایی قرارش دادی و بـدان سـتارگان را آفریـدی و قرارشـان دادی نُجُومـاً وَبُرُوجاً وَمَصابِیـحَ وَزِینَـهًٔ وَرُجُوماً، وَجَعَلْتَ لَها مَشارِقَ اخترانی تابناک و برجهـا و چراغهـایی و زیور بخش آسـمان و وسیله رانـدن (شـیاطین) و قرار دادی برای آنها خاورهـا وَمَغـارِبَ، وَجَعَلْتَ لَهـا مَطـالِعَ وَمَجارِیَ، وَجَعَلْتَ لَهـا فَلَکـاً و باخترهـا و نیز برایش طلوع‌گاههـا و گردشـگاهها مقرر سـاختی و برای هریـک از آنهـا مـدار حرکت وَمَسابِحَ، وَقَدَّرْتَها فِی السَّماءِ مَنازِلَ فَأَحْسَـنْتَ تَقْدِیرَها، و شـناگاهی قرار دادی و روی اندازه‌های معین در آسـمان منزلشان دادی و به خوبی اندازه گرفتی وَصَوَّرْتَها فَأَحْسَـنْتَ تَصْوِیرَها، وَأَحْصَـیْتَها بِأَسْمائِکَ إِحْصاءً، و صورتشان دادی و نیکو صورتشان دادی و آنها را بنامهـای خویش دقیقـاً برشـمردی وَدَبَّرْتَها بِحِکْمَتِکَ تَـدْبِیراً، وَأَحْسَـنْتَ تَـدْبِیرَها، وَسَـخَّرْتَها و با حکمت خویش با کمال تـدبیر اداره نمـودی و بـه نیکی تـدبیر کردی و بوسـیله بِسُـلْطانِ اللَّیْـلِ وَ سُـلْطانِ النَّهـارِ وَ عَرَّفْـتَ بِهـا السَّاعـاتِ وَ عَـدَدَ السِّـنِینَ تسـلّط شـب و روز تسـخیرشان کردی و بـا آن شـناساندی ساعت‌هـا و شـماره سال‌هـا وَالْحِسـابِ، وَجَعَلْتَ رُؤْیَتَهـا لِجَمِیعِ النَّاسِ مَرْأًی واحِـداً، و برقراری

حساب را و دیدنشان را بر همه مردم یکنواخت کردی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۴ وَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ بِمَجْدِکَ الَّذِی کَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَکَ وَرَسُولَکَ و از تو می‌خواهم خدایا به حق آن بزرگواری و مجدت که سخن گفتی بدان با بنده و فرستاده‌ات مُوسَی بْنَ عِمرانَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی الْمُقَدَّسِینَ فَوْقَ إِحْساسِ موسی بن عمران علیه السلام در میان قدسیان برتر از احساس الْکَرُّوبِیِّیْنَ فَوْقَ غَمائِمِ النُّورِ فَوْقَ تابُوتِ الشَّهادَةِ فِی عَمُودِ کروبیان بالاتر از ابرهای نور و بالاتر از صندوق شهادت که در میان ستونی النَّارِ، وَفِی طُورِ سَیْناءَ، وَفِی جَبَلِ حُورِیثَ، فِی الْوادِ الْمُقَدَّسِ از آتش (بود) و هم در طور سیناء و در کوه حوریث در وادی مقدس فِی الْبُقْعَةِ الْمُبارَکَةِ مِنْ جانِبِ الطُّورِالْأَیْمَنِ مِنَ الشَّجَرَةِ، وَفِی در بقعه مبارک از جانب راست کوه طور از درخت و در أَرْضِ مِصْرَ بِتِسْعِ آیاتٍ بَیِّناتٍ، وَیَوْمَ فَرَقْتَ لِبَنِی اسْرائِیلَ سرزمین مصر با نُه معجزه آشکار (بهمجد و بزرگواریت در) روزی که دریا را برای بنی‌اسرائیل الْبَحْرَ، وَفِی الْمُنْبَجِساتِ الَّتِی صَنَعْتَ بِهَا الْعَجائِبَ فِی بَحْرِ شکافتی ونیز در (روز) چشمه‌های جوشیده و جاری (از سنگ) که از آن عجایبی ساختی در دریای سُوفٍ، وَعَقَدْتَ ماءَ الْبَحْرِ فِی قَلْبِ الْغَمْرِ کَالْحِجارَةِ، سوف و در دل آن دریای عظیم آب آن دریا را مانند سنگ سخت بستی وَجاوَزْتَ بِبَنِی اسْرائِیلَ الْبَحْرَ، وَتَمَّتْ کَلِمَتُکَ الْحُسْنی عَلَیْهِمْ و بنی‌اسرائیل را از دریا عبور دادی و وعده نیکت را به خاطر صبری که کردند بر ایشان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۵ بِما صَبَرُوا، وَأَوْرَثْتَهُمْ مَشارِقَالْأَرْضِ وَمَغارِبَهَا الَّتِی بارَکْتَ تمام کردی و آنان‌را بر شرق و غرب سرزمینی که برای جهانیان مبارک گردانده بودی فِیها لِلْعالَمِینَ، وَأَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَجُنُودَهُ وَمَراکِبَهُ فِی الْیَمِّ، وارث و مالک کردی و فرعون و سپاهیانش را با مرکبهایشان در دریا غرق کردی وَبِاسْمِکَالْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ، وَبِمَجْدِکَ و به حق نام بزرگ و اعظم و عزیزتر و برتر و گرامی‌ترت سوگند و به حق آن مجد و بزرگیت که الَّذِی تَجَلَّیْتَ بِهِ لِمُوسی کَلِیمِکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی طُورِ سَیْناءَ، بدان بر موسی کلیم خود علیه السلام در طور سیناء تجلی کردی وَلِاِبْراهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ خَلِیلِکَ مِنْ قَبْلُ فِی مَسْجِدِ الْخَیْفِ، و پیش از آن نیز برای ابراهیم علیه السلام خلیل خود در مسجد خیف (تجلی کردی) وَلِإِسْحاقَ صَفِیِّکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بِئْرِ شِیَعٍ، وَلِیَعْقُوبَ نَبِیِّکَ و برای اسحاق برگزیده‌ات علیه السلام در بئر شیع (تجلی کردی) و برای یعقوب پیامبرت علیه السلام عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بَیْتِ إِیلٍ، وَأَوْفَیْتَ لِإِبْراهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ بِمِیثاقِکَ، در بیت ایل (خانه خدا) تجلی کردی، (و به مجد و بزرگواریت که) برای ابراهیم علیه السلام وَ لِإِسْحاقَ عَلَیْهِالسَّلامُ بِحَلْفِکَ، وَ لِیَعْقُوبَ عَلَیْهِالسَّلامُ بِشَهادَتِکَ، به پیمان خود وفا کردی و برای اسحاق به سوگندت و برای یعقوب به گواهیت و برای مؤمنان وَلِلْمُؤْمِنِینَ بِوَعْدِکَ، وَلِلدَّاعِینَ بِأَسْمائِکَ، فَأَجَبْتَ، وَبِمَجْدِکَ به وعده‌ات و برای خوانندگان به نامهایت که اجابتشان کردی، و به همان مجد و بزرگیت که برای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۶ الَّذِی ظَهَرَ لِمُوسَی بْنِ عِمْرانَ عَلَیْهِالسَّلامُ عَلی قُبَّةِ الرُّمَّانِ، وَ بِآیاتِکَ موسی بن عمران علیه السلام در قبهٔ الرمان (عبادتگاهش) آشکار گردید و به آن معجزات الَّتِی وَقَعَتْ عَلی أَرْضِ مِصْرَ بِمَجْدِ الْعِزَّةِ وَالْغَلَبَةِ، بِآیاتٍ و نشانه‌هایت که واقع شد که در سرزمین مصر با مجد و عزت و غلبه و به آن معجزات عَزِیزَةٍ، وَبِسُلْطانِ الْقُوَّةِ، وَبِعِزَّةِ الْقُدْرَةِ، وَبِشَأْنِ الْکَلِمَةِ التَّامَّةِ، باشکوه و به آن تسلط نیرومند و قدرت با عزت و به مقام آن کلمه کاملت وَبِکَلِماتِکَ الَّتِی تَفَضَّلْتَ بِها عَلی أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ، و به حق آن کلماتی که تفضل کردی بدانها بر اهل آسمانها و زمین وَأَهْلِ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ، وَبِرَحْمَتِکَ الَّتِی مَنَنْتَ بِها عَلی و اهل دنیا و آخرت و به آن رحمتت که بدان بر همه مخلوقاتت جَمِیعِ خَلْقِکَ، وَبِاسْتِطاعَتِکَ الَّتِی أَقَمْتَ بِها عَلَی الْعالَمِینَ، مِنّت نهادی و به آن توانائیت که جهانیان را بدان برپاداشتی وَبِنُورِکَ الَّذِی قَدْ خَرَّ مِنْ فَزَعِهِ طُورُ سَیْناءَ، وَبِعِلْمِکَ وَجَلالِکَ و بدان روشنی و نورت که درافتاد از دهشت آن طور سیناء و بدان علم و جلال وَکِبْرِیائِکَ وَعِزَّتِکَ وَجَبَرُوتِکَ الَّتِی لَمْ تَسْتَقِلَّهَاالْأَرْضُ، و بزرگواری و عزت و جبروتت که زمین قدرت کشیدن آن را نداشت وَانْخَفَضَتْ لَهَا السَّماواتُ، وَانْزَجَرَ لَهَا الْعُمْقُالْأَکْبَرُ، وَرَکَدَتْ و آسمانها در برابرش به زانو درآمد و عمق اکبر زمین در مقابلش خود را واپس کشید و دریاها ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۷ لَهَا الْبِحارُ وَالْأَنْهارُ، وَخَضَعَتْ لَهَا الْجِبالُ، وَسَکَنَتْ لَهَاالْأَرْضُ و نهرها از جنبش ایستاد و کوهها در برابرش فروتن گشت و زمین با همه پست و بلندیهایش بِمَناکِبِها، وَاسْتَسْلَمَتْ لَهَا الْخَلائِقُ کُلُّها، وَخَفَقَتْ لَهَا الرِّیاحُ فِی برای او ساکن شد و تمام مخلوقات در برابرش

تسلیم گردیدند و بادها بخاطر آن در جَرَیانِها، وَخَمَدَتْ لَهَا النّیرانُ فِی أَوْطانِها، و بِسُلْطانِکَ الَّذِی جریان خود مضطرب گردید و آتشها بواسطه آن در جاهای خود خاموش شد و به فرمانروایی مطلق عُرِفَتْ لَکَ بِهِ الْغَلَبَةُ دَهْرَ الدُّهُورِ، وَحُمِدْتَ بِهِ فِی السَّماواتِ که به واسطه آن همیشه به پیروزی و غلبه معروف گشتی و بواسطه آن در آسمانها وَالْأَرَضِینَ، وَبِکَلِمَتِکَ کَلِمَةِ الصِدْقِ الَّتِی سَبَقَتْ لِأَبِینا آدَمَ و زمینها ستایش شدی و به حق آن کلمه صدق و راستت که پیش از این برای پدر ما آدم علیه السلام و فرزندانش وَذُرِّیَّتِهِ بِالرَّحْمَةِ، وَأَسْأَلُکَ بِکَلِمَتِکَ الَّتِی غَلَبَتْ کُلَّ به لطف و رحمت سبقت جست و می‌خوانمت به حق آن گفتارت که بر هر چیز شَیْءٍ، وَبِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی تَجَلَّیْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَکّاً، وَخَرَّ غلبه کردهوبه‌نور ذاتت که بوسیله آن بر کوه تجلی فرمودی و آنرا از هم متلاشی ساختی و موسی مُوسی صَعِقاً، وَبِمَجْدِکَ الَّذِی ظَهَرَ عَلی طُورِ سَیْناءَ، فَکَلَّمْتَ مدهوش درافتاد و به مجد و بزرگواریت که آشکار شد بر طور سیناء و بوسیله آن با بنده و به عَبْدَکَ وَرَسُولَکَ مُوسَی بْنَ عِمْرانَ، وَبِطَلْعَتِکَ فِی ساعِیرَ، پیامبرت موسی بن عمران تکلم کردی و به طلوع پرتوت در کوه ساعیر ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۸ وَظُهُورِکَ فِی جَبَلِ فارانَ بِرَبَواتِ الْمُقَدَّسِینَ، وَجُنُودِ الْمَلائِکَةِ و به ظهورت در کوه فاران (جای مناجات رسول خدا) در جایگاه مرتفع قدسیان و صفوف لشگر الصَّافِینَ، وَخُشُوعِ الْمَلائِکَةِ الْمُسَبِحِینَ، وَبِبَرَکاتِکَ الَّتِی بارَکْتَ فرشتگان و در میان خشوع ملائکه تسبیح کننده و به حق آن برکاتت که برکت دادی فِیها عَلی إِبْراهِیمَ خَلِیلِکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ در آنها بر ابراهیم خلیلت علیه السلام در میان امت محمد صلی الله علیه و آله عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَبارَکْتَ لِإِسْحاقَ صَفِیِّکَ فِی أُمَّةِ عِیسی و برکت دادی بر اسحاق برگزیده‌ات در میان امت عیسی علیهما السلام عَلَیْهِمَا السَّلامُ، وَبارَکْتَ لِیَعْقُوبَ اسْرائِیلِکَ فِی أُمَّةِ مُوسی و برکت دادی بر یعقوب اسرائیل در امت موسی علیهما السلام عَلَیْهِمَا السَّلامُ، وَبارَکْتَ لِحَبِیبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّیاللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فِی و برکت دادی بر حبیبت محمد صلی الله علیه و آله در عترت عِتْرَتِهِ وَذُرِّیَّتِهِ وَأُمَّتِهِ. اللَّهُمَّ وَکَماغِبْناعَنْ ذلِکَ وَلَمْ نَشْهَدْهُ، وَآمَنَّا و فرزندان و امتش خدایا چنانچه ما در آن جریانات نبودیم و آنها را مشاهده نکرده و ندیده بِهِوَلَمْ نَرَهُ صِدْقاً وَعَدْلًا، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ ازروی راستی و درستی بدان ایمان آوردیم همانطور می‌خواهیم درود فرستی برمحمد و آل‌محمد و تُبارِکَ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَرَحَّمَ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مبارک کنی بر محمد و آل محمد و رحمت فرست بر محمد و آل ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۸۹ مُحَمَّدٍ، کَأَفْضَلِ ما صَلَّیْتَ وَبارَکْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلی إِبْراهِیمَ محمد مانند بهترین درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و آل وَآلِ إِبْراهِیمَ، إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ، فَعَّالٌ لِما تُرِیدُ، وَأَنْتَ عَلی ابراهیم فرستادی که براستی تو ستوده و بزرگواری و هر چه بخواهی انجام دهی و تو کُلِّ شَیْءٍقَدِیرٌ شَهِیدٌ». بر هر چیز توانا و شاهدی.» پس حاجات خود را ذکر می‌کنی و می‌گویی: «اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الدُّعاءِ، وَبِحَقِ هذِهِالْأَسْماءِ الَّتِی لایَعْلَمُ «خدایا به حق این دعا و به حق این نامهایی که ندانند تَفْسِیرَها وَلایَعْلَمُ باطِنَها غَیْرُکَ، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، تفسیرش را و نداند باطن آنها را کسی جز تو درود فرست بر محمد و آل محمد وَافْعَلْ بِی ما أَنْتَ أَهْلُهُ، وَلا تَفْعَلْ بِی ما أَنَا أَهْلُهُ، وَاغْفِرْ لِی مِنْ و بجای آر درباره من آنچه را تو شایسته آنی و انجام مده درباره من آنچه من سزاوار آنم و بیامرز ذُنُوبِی ما تَقَدَّمَ مِنْها وَما تَأَخَّرَ، وَوَسِعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ، گناهانم را آنچه گذشته و آنچه پس از این سر زند و وسعت ده بر من از روزی حلالت وَ اکْفِنِی مَؤُونَةَ إِنْسانِ سَوْءٍ، وَ جارِسَوْءٍ، وَ قَرِینِ سَوْءٍ، وَ سُلْطانِ و مرا از زحمت و شرّ انسان بد و همسایه بد و رفیق بد و سلطان بد سَوْءٍ، إِنَّکَ عَلی ما تَشاءُ قَدِیرٌ، وَبِکُلِ شَیْءٍ عَلِیمٌ، آمِینَ رَبَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۰ کفایت فرما که تو بر هر چیز توانایی و به هر چیز دانایی اجابت فرما ای پروردگار الْعالَمِینَ». جهانیان.» در بعضی از نسخ آمده است که بعد از (وَأَنْتَ عَلی کُلِ شَیْءٍ قَدِیرٌ) هر حاجت داری ذکر کن و بگو: «یا حَنَّانُ یا مَنَّانُ، یا بَدِیعَ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ، یا ذَا «ای خدا ای مهر پیشه و ای نعمت بخش ای پدید آورنده آسمانها و زمین ای صاحب الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». جلال و بزرگواری ای مهربانترین مهربانان.» و مستحب است بعد از دعای سمات این دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ بِحَقِ هذَا الدُّعاءِ، وَبِحَقِ هذِهِالْأَسْماءِ الَّتِی لا یَعْلَمُ «خدایا بحق این دعا و به حق این نامهایی که ندانند تَفْسِیرَها وَلا تَأْوِیلَها، وَلا باطِنَها وَلا ظاهِرَها غَیْرُکَ، أَنْ تُصَلِیَ تفسیرش راونه‌تأویلش‌را ونه باطنش را ونه ظاهرش‌راکسی‌جزتو (ازتومی‌خواهم)

که‌درود فرستی عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَرْزُقَنِی خَیْرَ الـدُّنْیا وَالْآخِرَهً». بر محمد و آل محمد و اینکه روزی من گردانی خیر دنیا و آخرت را.» پس حاجت خود را بطلبد و بگوید: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۱ «وَافْعَلْ بِی مـا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلا تَفْعَلْ بِی ما أَنَا أَهْلُهُ، وَانْتَقِمْ لِیْ «وانجـام ده دربـاره من آنچه را تو شایسـته آنی ومکن بـا من‌آنچه رامن‌سـزاوارآنم و برای من مِنْ فُلانِ بْنِ فُلان». از فلان پسر فلان انتقام بگیر.» و به جای فلان بن فلان نام و نام پدر دشمن را بگوید: «وَاغْفِرْ لِی ذُنُوبِی ما تَقَدَّمَ مِنْها وَما تَأَخَّرَ، «و بیامرز گناهـانم را آنچه گذشـته و آنچه از این پس سـرزند وَلِوالِدَیَّ، وَلِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَوَسِعْ عَلَیَّ مِنْ و بیامرز پـدر و مادرم و همه مردان و زنان مؤمن را و وسـعت ده بر من از حَلالِ رِزْقِکَ، وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ إِنْسانِ سَوْءٍ، وَجارِ سَوْءٍ، وَسُلْطانِ روزی حلالت و مرا از زحمت و شرّ انسان بـد و همسایه بد و سلطان سَوْءٍ، وَقَرِینِ سَوْءٍ، وَیَوْمِ سَوْءٍ، وَساعَهِ سَوْءٍ، وَانْتَقِمْ لِی مِمَّنْ بد و رفیق بد و روز بد و ساعت بد کفایت فرما و از کسـی که به یَکِیدُنِی، وَمِمَّنْ یَبْغِی عَلَیَّ، وَیُرِیدُ بِی، وَبِأَهْلِی، وَأَوْلادِی، من نیرنگ زند و بر من ستم کند و قصـد ظلـم بـه مـن و به خانـدان و فرزنـدان وَإِخْوانِی، وَجِیرانِی، وَقَراباتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ ظُلْماً، و برادران و همسایگـان و نزدیکان من از مردان مؤمن و زنان مؤمنه را دارد انتقام مرا بگیر إِنَّکَ عَلی ماتَشاءُ قَدِیرٌ، وَبِکُلِ شَیْءٍ عَلِیمٌ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ». ادعیه و آداب حرمیـن شـریفین، ص: ۹۲ که تـو بر هر چه بخواهی توانـایی و به هر چیز دانـایی اجـابت فرمـا ای پروردگـار جهانیـان.» پس بگویـد: «اللَّهُمَّ بِحَقِ هـذَا الـدُّعاءِ تَفَضَّلْ عَلی فُقَراءِ الْمُؤْمِنِینَ «خـدایا به حق این دعـاء بر (همه اهـل ایمـان) تفضـل کن (امّیا) بر فقرای مؤمنین وَالْمُؤْمِناتِ بِالْغِنی وَالثَّرْوَهِ، وَعَلی مَرْضَی الْمُؤْمِنِینَ و مؤمنات به ثروت و توانگری و بر بیماران از مؤمنین وَالْمُؤْمِناتِ بِالشِّفاءِ وَالصِحَّهِ، وَعَلی أَحْیاءِ الْمُؤْمِنِینَ و مؤمنـات به شـفاء و تنـدرستی و بر زنـدگان مـؤمنین وَالْمُؤْمِناتِ بِاللُّطْفِ وَالْکَرامَهِ، وَعَلی أَمْواتِ الْمُؤْمِنِینَ و مؤمنـات به لطف و بزرگواری و بر مردگـان مؤمنین وَالْمُؤْمِناتِ بِالْمَغْفِرَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَعَلی مُسافِرِی الْمُؤْمِنِینَ و مؤمنات به آمرزش و رحمت و بر مسـافرین مؤمنین وَالْمُؤْمِناتِ بِالرَّدِ إِلی أَوْطانِهِمْ سالِمِینَ غـانِمِینَ، بِرَحْمَتِکَ یا و مؤمنات به بازگشـتن بسوی وطنهای خویش به سلامتی و بهره‌مندی به رحمتت ای أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِدِنا مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیینَ مهربانترین مهربانان و صـلوات و درود فرسـتد خداونـد بر آقـای مـا محمـد خـاتم پیمبران وَعِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ، وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۳ و عترت پاکیزه‌اش سـلام فرستد بسیار.» ابن فهد گفته که مستحبّ است بعد از دعای سمات بگویی: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ بِحُرْمَهِ هـذَا الـدُّعاءِ، وَبِما فاتَ مِنْهُ مِنَ «خدایا از تو می‌خواهم به حرمت این دعا و به آنچه از نامهایت که در آن الْأَسْماءِ، وَبِما یَشْتَمِلُ عَلَیْهِ مِنَ التَّفْسِیرِ وَالتَّدْبِیرِ الَّذِی لا یحِیطُبِهِ ذکر نشـده و به آنچه دربردارد از تفسیر و تدبیری که کسـی جز تو بر آن احاطه إِلّا أَنْتَ، أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا». ندارد که درباره من چنین و چنان کنی.» و بجای کذا و کذا حاجت‌خود را بخواهد.

دعای مجیر

دعایی است بلند منزلت که از حضـرت رسول گرامی صلی الله علیه و آله روایت شده: هنگامی که حضرتش در مقام ابراهیم مشغول نمـاز بوده جبرئیـل امین این دعـا را برای او آورده است. کفعمی در بلـدالامین و مصباح همراه بـا ذکر این دعـا در حاشـیه کتاب به فضـلیت آن اشـاره کرده و می گویـد: هر کس این دعـا را در ایّام البیض ماه رمضان بخوانـد ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۹۴ گناهـانش آمرزیـده شود اگر چه به عـدد دانه‌های باران و برگ درختان و ریگ بیابان باشـد، و برای شـفای بیماران و ادای قرض و توانگر شـدن و رفع انـدوه خوانـدن آن مفیـد است. متن دعـا به نقـل از کفعمی: «سُبْحانَکَ یـا اللَّهُ تَعالَیْتَ یا رَحْمنُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، «منزهی ای خـدا برتری تو ای بخشـنده پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا رَحِیمُ تَعـالَیْتَ یا کَرِیمُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای مهربـان برتری تو ای کریم پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا مَلِکُ تَعالَیْتَ یا مالِکُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای پادشـاه برتری تو ای مالـک پنـاه ده مـا را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قُدُّوسُ تَعالَیْتَ یا سَلامُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای مبرا از هر عیب برتری تو ای سـلامت بخش پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا مُؤْمِنُ تَعـالَیْتَ یا مُهَیْمِنُ

أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای امان بخش برتر آمدی ای نگهبان پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عَزِیزُ تَعالَیْتَ یا جَبَّارُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای نیرومند برتر آمدی ای با جبروت و عظمت پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُتَکَبِّرُ تَعالَیْتَ یا مُتَجَبِّرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای دارای بزرگی و کبریاء برتر آمدی ای صاحب جلال و شوکت پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۵ سُبْحانَکَ یا خالِقُ تَعالَیْتَ یا بارِئُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، ما را از آتش ای پناه ده منزهی ای آفریننده برتر آمدی ای پدید آرنده پناه ده سُبْحانَکَ یا مُصَوِّرُ تَعالَیْتَ یا مُقَدِّرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، ما را از آتش ای پناه ده منزهی ای صورت ده برتر آمدی ای اندازه‌گیر کارها پناه ده سُبْحانَکَ یا هادِی تَعالَیْتَ یا باقِی أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، ما را از آتش ای پناه ده منزهی ای راهنما برتر آمدی ای باقی پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا وَهَّابُ تَعالَیْتَ یا تَوَّابُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای بخشنده برتر آمدی ای توبه‌پذیر پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا فَتَّاحُ تَعالَیْتَ یا مُرْتاحُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای گشاینده برتر آمدی ای آسایش بخش پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یاسَیِّدِی تَعالَیْتَ یامَوْلایَ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای آقای من برتری تو ای سرور من پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قَرِیبُ تَعالَیْتَ یا رَقِیبُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای نزدیک برتری تو ای مراقب اعمال بندگان پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُبْدِئُ تَعالَیْتَ یا مُعِیدُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای آغاز کن آفرینش برتر آمدی ای بازگرداننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا حَمِیدُ تَعالَیْتَ یا مَجِیدُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای پسندیده برتر آمدی ای ستوده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۶ سُبْحانَکَ یا قَدِیمُ تَعالَیْتَ یا عَظِیمُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای دیرینه برتری تو ای با عظمت پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا غَفُورُ تَعالَیْتَ یا شَکُورُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای آمرزنده برتر آمدی ای پاداش ده سپاسگزاران پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا شاهِدُ تَعالَیْتَ یا شَهِیدُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای شاهد برتری تو ای گواه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا حَنَّانُ تَعالَیْتَ یا مَنَّانُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای بسیار مهربان برتری تو ای نعمت بخش پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا باعِثُ تَعالَیْتَ یا وارِثُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای برانگیزنده برتری تو ای ارث بر جهانیان پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُحْیِی تَعالَیْتَ یا مُمِیتُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای زنده کننده برتری تو ای میراننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا شَفِیقُ تَعالَیْتَ یا رَفِیقُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای مهربان برتری تو ای رفیق پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا أَنِیسُ تَعالَیْتَ یا مُونِسُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای همدم برتری تو ای مونس پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا جَلِیلُ تَعالَیْتَ یا جَمِیلُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای شوکتمند برتری تو ای دارای جمال و زیبایی پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۷ سُبْحانَکَ یا خَبِیرُ تَعالَیْتَ یا بَصِیرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای آگاه برتری تو ای بینای به کارها پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا حَفِیُّ تَعالَیْتَ یا مَلِیُّ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای مهربان برتری تو ای بی‌نیاز مطلق پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مَعْبُودُ تَعالَیْتَ یا مَوجُودُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای معبود حقیقی برتر آمدی ای موجود بالذات پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا غَفَّارُ تَعالَیْتَ یا قَهَّارُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی ای آمرزش پیشه برتری تو ای دارای قهر و سطوت پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مَذْکُورُ تَعالَیْتَ یا مَشْکُورُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای یاد شونده برتری تو ای سپاس دارنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا جَوادُ تَعالَیْتَ یا مَعاذُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای بخشنده برتری تو ای پناهگاه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا جَمالُ تَعالَیْتَ یا جَلالُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای (اصل هر) زیبایی برتری تو ای (بخشنده هر) بزرگواری پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا سابِقُ تَعالَیْتَ یا رازِقُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای سبقت گیرنده برتری تو ای روزی دهنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا صادِقُ تَعالَیْتَ یا فالِقُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای راست گفتار برتری تو ای شکافنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین،

ص: ۹۸ سُبْحانَکَ یا سَمِیعُ تَعالَیْتَ یا سَرِیعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای شنوا برتری تو ای شتابنده (در اجابت) پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا رَفِیعُ تَعالَیْتَ یا بَدِیعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای بلند مرتبه برتری تو ای آفریننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا فَعّالُ تَعالَیْتَ یا مُتَعالُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای کننده (آنچه بخواهی) برتری تو ای والامرتبه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قاضِی تَعالَیْتَ یا راضِی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای داور برتری تو ای راضی پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قاهِرُ تَعالَیْتَ یا طاهِرُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای چیره بر خلق برتری تو ای پاکیزه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عالِمُ تَعالَیْتَ یا حاکِمُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای دانا برتری تو ای حکمران پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا دائِمُ تَعالَیْتَ یا قائِمُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای جاویدان برتری تو ای قیام کننده به امور خلق پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عاصِمُ تَعالَیْتَ یا قاسِمُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای نگهدار برتری تو ای قسمت کننده روزی پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا غَنِیُّ تَعالَیْتَ یا مُغْنِی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای بی‌نیاز برتری تو ای بی‌نیاز کننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۹۹ سُبْحانَکَ یا وَفِیُّ تَعالَیْتَ یا قَوِیُّ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای وفادار برتری تو ای نیرومند پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا کافِی تَعالَیْتَ یا شافِی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای کفایت کننده برتری تو ای شفادهنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُقَدِّمُ تَعالَیْتَ یا مُؤَخِّرُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای مقدم دارنده برتری تو ای عقب‌انداز پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا أَوَّلُ تَعالَیْتَ یا آخِرُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای اول برتری تو ای آخر پناه ده ما ر از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا ظاهِرُ تَعالَیْتَ یا باطِنُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای پیدا برتری تو ای ناپیدا پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا رَجاءُ تَعالَیْتَ یا مُرْتَجی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای امید برتری تو ای مایه امیدواری پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا ذَا الْمَنِّ تَعالَیْتَ یا ذَا الطَّوْلِ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا منزهی تو ای صاحب نعمت برتری تو ای صاحب احسان پناه ده ما را از آتش ای مُجِیرُ، سُبْحانَکَ یا حَیُّ تَعالَیْتَ یا قَیُّومُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، پناه ده، منزهی تو ای زنده برتری تو ای پاینده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا واحِدُ تَعالَیْتَ یا أَحَدُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای یگانه برتری تو ای یکتا پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۰ سُبْحانَکَ یا سَیِّدُ تَعالَیْتَ یا صَمَدُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای آقا برتری تو ای بی‌نیاز پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قَدِیرُ تَعالَیْتَ یا کَبِیرُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای توانا برتری تو ای بزرگ پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا والِی تَعالَیْتَ یا مُتَعالِی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای حکمران برتری تو ای والامقام پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عَلِیُّ تَعالَیْتَ یا أَعْلی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای والا برتری تو ای والاتر از همه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا وَلِیُّ تَعالَیْتَ یا مَوْلی أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای صاحب اختیار برتری تو ای سرور پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا ذارِئُ تَعالَیْتَ یا بارِئُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای آفریننده برتری تو ای پدید آرنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا خافِضُ تَعالَیْتَ یا رافِعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای پایین آورنده برتری تو ای بالا- برنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُقْسِطُ تَعالَیْتَ یا جامِعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای به انصاف رفتار کننده برتری تو ای گردآورنده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُعِزُّ تَعالَیْتَ یا مُذِلُّ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای عزت بخش برتری تو ای ذلت بخش پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۱ سُبْحانَکَ یا حافِظُ تَعالَیْتَ یا حَفِیظُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای نگهبان برتری تو ای نگهدار پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا قادِرُ تَعالَیْتَ یا مُقْتَدِرُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای توانا برتری تو ای با اقتدار پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عَلِیمُ تَعالَیْتَ یا حَلِیمُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای دانا برتری تو ای بردبار پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا حَکَمُ تَعالَیْتَ یا حَکِیمُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای داور برتری تو ای فرزانه پناه ده ما را از آتش ای پناه ده

سُبْحانَکَ یـا مُعْطِی تَعالَیْتَ یا مانِعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای عطا ده برتری تو ای مانع از عطا پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یـا ضارُّ تَعالَیْتَ یا نافِعُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای زیان رسان برتری تو ای سودرسان پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُجِیبُ تَعالَیْتَ یا حَسِیبُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای اجابت کننده برتری تو ای حسابگر پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا عادِلُ تَعالَیْتَ یا فاصِلُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای دادگر برتری تو ای جـدا کننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا لَطِیفُ تَعالَیْتَ یا شَرِیفُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای مهربان برتری تو ای شریف پناه ده ما را از آتش ای پنـاه ده ادعیـه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۰۲ سُبْحانَکَ یـا رَبُّ تَعـالَیْتَ یا حَقُّ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای پروردگار برتری تو ای ثابت پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا ماجِدُ تَعالَیْتَ یا واحِدُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای گرامی برتری تو ای یگـانه پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا عَفُوُّ تَعـالَیْتَ یا مُنْتَقِمُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای باگذشت برتری تو ای انتقام‌کش پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا واسِعُ تَعالَیْتَ یا مُوَسِّعُ أَجِرْنا مِنَ النّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای وسیع رحمت برتری تو ای گشایش بخش پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا رَؤُوفُ تَعالَیْتَ یا عَطُوفُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای مهرورز برتری تو ای بـا عطوفت پنـاه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا فَرْدُ تَعالَیْتَ یا وِتْرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای یگـانه برتری تو ای تک و تنها پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُقِیتُ تَعالَیْتَ یا مُحِیطُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یـا مُجِیرُ، منزهی تو ای حافـظ و نگهبـان برتری تو ای محیـط بر هر چیز پنـاه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا وَکِیلُ تَعالَیْتَ یا عَدْلُ أَجِرْنـا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای وکیل برتری تو ای سراسر عـدل و داد پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُبِینُ تَعالَیْتَ یا مَتِینُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای آشـکار کننـده برتری تو ای ثابت سـستی ناپـذیر پناه ده ما را از آتش ای پناه ده ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۰۳ سُبْحانَکَ یـا بَرُّ تَعالَیْتَ یا وَدُودُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای نیکوکار برتری تو ای بسـیار مهربان پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا رَشِیدُ تَعالَیْتَ یا مُرْشِدُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای ارشاد کننـده برتری تو ای رهنمون پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا نُورُ تَعالَیْتَ یا مُنَوِّرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای نور برتری تو ای روشـنی بخش پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا نَصِیرُ تَعالَیْتَ یا ناصِرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای یاور برتری تو ای یـاری ده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا صَبُورُ تَعالَیْتَ یا صابِرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای بردبار برتری تو ای شـکیبا پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده سُبْحانَکَ یـا مُحْصِی تَعـالَیْتَ یـا مُنْشِئُ أَجِرْنـا مِنَ النَّارِ یـا مُجِیرُ، منزهی تو ای شمارنده برتری تو ای ایجاد کننده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا سُبْحانُ تَعالَیْتَ یا دَیَّانُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای منزه برتری تو ای کیفر ده پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا مُغِیثُ تَعالَیْتَ یا غِیاثُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تو ای فریـادرس برتری تو ای دادرس پناه ده ما را از آتش ای پناه ده سُبْحانَکَ یا فاطِرُ تَعالَیْتَ یا حاضِرُ أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ، منزهی تـو ای آفریننـده برتری تو ای حاضـر پنـاه ده مـا را از آتش ای پنـاه ده ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۰۴ سُبْحانَکَ یا ذَا الْعِزِّ والْجَمـالِ تَبـارَکْتَ یا ذَا الْجَبَرُوتِ وَالْجَلالِ، منزهی تو ای صاحب عزّت و زیبایی بزرگی تو ای صاحب جبروت و جلال سُبْحانَکَ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ، سُبْحانَکَ إِنّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ، منزهی تو معبودی جز تو نیست «منزهی تو و همانا من از ستمگرانم فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَنَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَکَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ، وَصَلَّی پس مستجاب کردیم دعای او (یعنی یونس) را و او را از اندوه نجاتش دادیم و این چنین مؤمنین را نجات بخشیم» و درود اللَّهُ عَلی سَیّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ، وَالْحَمْدُ للَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ، خدا بر آقای ما محمد و آلش همگی و سـتایش خـاص پروردگار جهانیان است وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ و خـدا ما را بس است و او نیکو وکیلی است و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای العَظِیمِ». بزرگ.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۵

دعای رفع گرفتاری

مرحوم شیخ کفعمی در بلـدالأمین دعـایی از حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام روایت کرده که هر محزون و گرفتار و ترسانی آنرا بخوانـد، حقّ تعالی او را فرج کرامت فرمایـد، و آن دعـا این است: «یـا عِمـادَ مَنْ لاعِمادَ لَهُ، وَیا ذُخْرَ مَنْ لاذُخْرَ لَهُ، وَیا سَنَدَ مَنْ «ای تکیه‌گاه کسـی که تکیه‌گاه ندارد ای ذخیره کسـی که ذخیره ندارد و ای پشتیبان کسـی لا سَنَدَ لَهُ، وَیا حِرْزَ مَنْ لا حِرْزَ لَهُ، وَیا غِیاثَ مَنْ لاغِیاثَ لَهُ، که پشتیبان ندارد و ای پناه کسـی که پناهی ندارد و ای دادرس کسـی که دادرس ندارد وَیا کَنْزَ مَنْ لا کَنْزَ لَهُ، وَیا عِزَّ مَنْ لا ـ عِزَّ لَهُ، یـا کَرِیمَ الْعَفْوِ، یا و ای گنـج آن کس که گنجی نـدارد و ای عزت آن کس که عزتی نـدارد ای بزرگوار گـذشت ای حَسَنَ التَّجـاوُزِ، یـا عَوْنَ الضُّعَفـاءِ، یـا کَنْزَ الْفُقَراءِ، یا عَظِیمَ نیکو در گـذر ای یار ناتوانان ای گنـج بی‌نوایان ای بزرگ الرَّجاءِ، یا مُنْقِذَ الْغَرْقی یا مُنْجِیَ الْهَلْکی یا مُحْسِنُ یا مُجْمِلُ امیـد من ای نجات‌دهنده غریقان ای رهاننده هلاک‌شدگان ای احسان کننده ای نیکوکار ادعیـه و آداب حرمیـن شـریفین، ص: ۱۰۶ یـا مُنْعِـمُ یـا مُفْضِـلُ، أَنْتَ الَّذِی سَـجَدَ لَـکَ سَـوادُ اللَّیْـلِ وَنُـورُ النَّهـارِ ای نعمت‌بخش ای زیـاده‌بخش تـویی که سـجده (وخضـوع) کرد برایت سـیاهی شب و روشـنی روز وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَشُـعاعُ الشَّمْسِ وَحَفِیفُ الشَّجَرِ وَدَوِیُّ الْماءِ، یا و تابش ماه و پرتو خورشـید و صدای درخت و صدای مخصوص آب ای اللَّهُ یا اللَّهُ یا اللَّهُ، لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ، وَحْدَکَ لاشَرِیکَ لَکَ، یا رَبَّاهُ خـدا ای خدا ای خدا معبودی نیست جز تو خدای یگانه ای که شـریکی برایت نیست پروردگارا یا اللَّهُ، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْعَلْ بِنا ما أَنْتَ أَهْلُهُ». ای خدا درود فرست بر محمد وآل محمد و انجام ده درباره ما آنچه را تو شایسـته آنی.» پس هر چه حاجت داری طلب کن.

دعای فَرَج

مرحوم کفعمی در کتاب «مصباح» دعایی نقل کرده و فرموده است: این دعا را امام هادی علیه السـلام به «یَسَع بن حمزه قمی» تعلیم داد، و فرمـود که آل محمّـد صـلی الله علیه و آله هنگـام پیش آمـدن بلاهـا و مـواجهه بـا دشـمنان و خوف از خطر و فقر این دعـا را می‌خوانند، و برای ایمنی مفید می‌باشد. و این دعا، از دعاهای صحیفه سجّادیه است: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۷ «یا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقَدُالْمَکارِهِ، وَیا مَنْ یُفْثَأُ بِهِ حَدُّالشَّدائِدِ، وَیا «ای که گشوده شود بوسیله او گره گرفتاریها و ای‌که شکسـته شود بوسـیله او تنـدی سـختیها و ای مَنْ یُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلی رَوْحِ الْفَرَجِ، ذَلَّتْ لِقُدْرَتِکَ که از او خـواهش شـود برای رهـایی یـافتن (از غمهـا و آمـدن) بسوی فضای روح بخش گشایش، کارهای دشوار در برابر قـدرتت الصِّعابُ، وَ تَسَبَّبَتْ بِلُطْفِکَ الْأَسْبابُ، وَ جَری بِقُدْرَتِکَ الْقَضاءُ، آسان گشـته و اسباب و وسایل به سـبب لطف تو فراهم گشـته و قضا و قـدر به قدرتت جاری گشـته وَ مَضَتْ عَلی إِرادَتِکَ الْأَشْیاءُ، فَهِیَ بِمَشِیَّتِکَ دُونَ قَوْلِکَ و همه چیز برطبق اراده تو گذشـته است پس تمام چیزها به محض اراده تو بـدون اینکه نیازی به گفتن مُؤْتَمِرَةٌ، وَبِارادَتِکَ دُونَ نَهْیِکَ مُنْزَجِرَةٌ، أَنْتَ الْمَدْعُوُّ باشـد مطیع وفرمانبردارنـد و به محض ارادات بـدون احتیـاج به نهی و بازداشـتن بازداشته‌اند تـویی که برای رفع دشواریهـا لِلْمُهِمَّاتِ، وَ أَنْتَ الْمَفْزَعُ فِی الْمُلِمَّاتِ، لا ـ یَنْدَفِعُ مِنْهـا إِلّـا مـا خواننـدت و تویی پناهگـاه در سـختیها دور نشود از آن سـختیها مگر آنچه دَفَعْتَ، وَلا ـ یَنْکَشِفُ مِنْهـا إِلّا ما کَشَفْتَ، وَقَدْ نَزَلَ بِی یا رَبِ ما را که تو دو رکنی و برطرف نگردد چیزی از آنها مگر آنچه را تو برطرف کنی و براستی ای پروردگار من چیزی بر من رسیـده قَدْ تَکَأَّدَنِی ثِقْلُهُ، وَالَمَّ بِی‌مـا قَدْ بَهَظَنِی حَمْلُهُ، وَبِقُدْرَتِکَ أَوْرَدْتَهُ که سـنگینی آن مرا به زحمت انـداخته و وارد شـده بر من‌آنچه به دوش کشیـدنش وامانده‌ام کرده و البته به نیروی خودت آنرا بر عَلَیَّ، وَبِسُلْطانِکَ وَجَّهْتَهُ إِلَیَّ، فَلا مُصْدِرَ لِما أَوْرَدْتَ، وَلا من وارد کردی و به سلطنت و قـدرت خـویش آنرا متوجه مـن کردی پس آنچـه را تـو فرسـتادی بازگرداننـده برایش نیسـت و آنچـه راتـو ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۸ صـارِفَ لِما وَجَّهْتَ، وَلا فاتِحَ لِما أَغْلَقْتَ، وَلا مُغْلِقَ لِما متوجه ساخته‌ای برگرداننـده نـدارد و آنچه را تو بسـته‌ای گشاینـده نـدارد و آنچه را تو گشودی کسـش فَتَحْتَ، وَلا مُیَسِّرَ لِما عَسَّرْتَ، وَلا ناصِرَ لِمَنْ خَذَلْتَ، فَصَلِ نتوانـد بست و آنچه را تو دشوار سـازی آسـان کننـده نـدارد و آن کس را که تو خوارکنی یاور برایش نیست پس درود فرست عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَافْتَحْ لِی یا

رَب بابَ الْفَرَجِ بِطَوْلِکَ، وَاکْسِرْ بر محمد و آلش و بگشا به فضل خود پروردگارا بر من در گشایش را و قدرت تسلطی را که عَنِی سُلْطانَ الْهَم بِحَوْلِکَ، وأَنِلْنِی حُسْنَ النَّظَرِ فِیما شَکَوْتُ، اندوه و غم بر من پیدا کرده به نیروی خود درهم شکن و خوش‌بینی خودت را در آنچه شکوه کردم به من عنایت کن وَأَذِقْنِی حَلاوَةَ الصُّنْعِ فِیما سَأَلْتُ، وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً و شیرینی رفتارت را درباره خواسته‌ام به من بچشان و از نزد خویش رحمت و گشایش وَفَرَجاً هَنِیئاً، وَاجْعَلْ لِی مِنْ عِنْدِکَ مَخْرَجاً وَحِیّاً، وَلا تَشْغَلْنِی گوارایی به من ببخش و هم از نزد خود راه چاره فوری برایم قرار ده و سرگرمم مکن بِالْاهْتِمامِ عَنْ تَعاهُدِ فُرُوضِکَ وَاسْتِعْمالِ سُنَّتِکَ، فَقَدْ ضِقْتُ به اهمیت دادن به گرفتاریهای دنیا از انجام واجبات و بکار بستن سنتها و دستوراتت زیرا که براستی ای پروردگار من لِما نَزَلَ بِی یا رَبِ ذَرْعاً، وَامْتَلَأْتُ بِحَمْلِ ما حَدَثَ عَلَیَّ هَمّاً، سینه‌ام از این پیش‌آمدی که برایم کرده تنگ شده و برای تحمل این حادثه سر تا پایم را اندوه گرفته وَأَنْتَ الْقادِرُ عَلی کَشْفِ ما مُنِیتُ بِهِ، وَدَفْعِ ما وَقَعْتُ فِیهِ، و تو بر دفع آنچه بدان گرفتار شده‌ام و برطرف کردن آنچه بدان درافتاده‌ام توانایی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۰۹ فَافْعَلْ بِی ذلِکَ وَإِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْکَ، یا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِیمِ وَذَا پس تو این کار را درباره من بکن اگرچه من سزاوار این محبت تو نیستم ای صاحب عرش عظیم و دارنده الْمَنِ الْکَرِیمِ، فَأَنْتَ قادِرٌ یاأَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، آمِینَ رَبَ الْعالَمِینَ». نعمت بزرگ زیرا که تو توانایی ای مهربانترین مهربانها آمین ربّ العالمین.»

دعای سریع الإجابه

مرحوم کفعمی در «مصباح» دعایی از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام نقل کرده، و فرموده است: این دعا منزلتی عظیم دارد، و زود به اجابت می‌رسد. متن دعا چنین است: «اللَّهُمَّ إِنِی أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ وَهُوَ التَّوْحِیدُ، «خدایا همانا من درمحبوبترین چیزها در نزد تو که‌عبارت از توحید و یگانگیت بود از تو پیروی کردم وَلَمْ أَعْصِکَ فِی أَبْغَضِ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ وَهُوَ الْکُفْرُ، فَاغْفِرْ لِی ما ودر مبغوض‌ترین چیزها در نزدت که عبارت‌از کفر بتو بود نافرمانیت نکردم پس‌آنچه دراین میان است بَیْنَهُما یا مَنْ إِلَیْهِ مَفَرِّی، آمِنِی مِمَّا فَزِعْتُ مِنْهُ إِلَیْکَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ ازگناهانم بیامرز ای‌که بسوی‌اوست گریزگاه من، مرااز آنچه به خاطر آن بسویت پناه آوردم امان بخش خدایا بیامرز ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۰ لِیَ الْکَثِیرَ مِنْ مَعاصِیکَ، وَاقْبَلْ مِنِی الْیَسِیرَ مِنْ طاعَتِکَ، یا گناهان بسیارم را و بپذیر از من طاعت اندکم را ای عُدَّتِی دُونَ الْعُدَدِ، ویا رَجائِی وَالْمُعْتَمَدَ، وَیا کَهْفِی وَالسَّنَدَ، ذخیره در مقابل سایر ذخیره‌ها و ای مایه امید و تکیه‌گاه من و ای پناهگاه ونگهبانم وَیا واحِدُ یا أَحَدُ، یا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ یَلِدْ وَلَمْ و ای‌یگانه یکتا ای‌آنکه دروصف خود به پیغمبرت گفتی بگو او خدای یکتا است خدا بی‌نیاز است، نزاید یُولَدْ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، أَسْأَلُکَ بِحَقِ مَنِ اصْطَفَیْتَهُمْ مِنْ و نه زاییده شده و نیست برایش همتا و مانندی، از تو می‌خواهم به حق آنانکه از میان خلق خود آنها را خَلْقِکَ، وَلَمْ تَجْعَلْ فِی خَلْقِکَ مِثْلَهُمْ أَحَداً، أَنْ تُصَلِیَ عَلی برگزیدی و در خلق خود هیچکس را مانند ایشان نکردی که درود فرستی بر مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی ما أَنْتَ أَهْلُهُ. اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ محمد و آل او و درباره من انجام دهی آنچه را تو شایسته آنی خدایا از تو می‌خواهم بِالْوَحْدانِیَّةِ الْکُبْری وَالْمُحَمَّدِیَّةِ الْبَیْضاءَ، وَالْعَلَوِیَّةِ الْعُلْیا، به حق مقام وحدانیت و یکتایی بزرگ خودت و به مقام محمدی آن مقام تابنده و به مقام علوی آن مقام والا وَبِجَمِیعِ مَا احْتَجَجْتَ بِهِ عَلی عِبادِکَ، وَبِالْإِسْمِ الَّذِی حَجَبْتَهُ و به تمام حجتهای خود بر بندگانت و به حق آن نامی که از خلق خود عَنْ خَلْقِکَ، فَلَمْ یَخْرُجْ مِنْکَ إِلّا إِلَیْکَ، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، پنهان داشتی که اظهار نشود از تو مگر بخودت که درود فرستی بر محمد و آل محمد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۱ وَاجْعَلْ لِیمِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً، وَارْزُقْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ و برای من در کارم گشایش و راه نجاتی قرار دهی و به من روزی دهی از آنجا که گمان دارم و از آنجا که گمان ندارم وَمِنْ حَیْثُ لا أَحْتَسِبُ، إِنَّکَ تَرْزُقُ مَنْ تَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ». که تو روزی دهی هر که را بخواهی بی‌حساب.»

دعای حضرت مهدی صلوات اللّه علیه

«اللَّهُمَّ ارْزُقْنا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ، وَبُعْدَ الْمَعْصِيَةِ، وَصِدْقَ النِيَّةِ، «خدایا روزی ما کن توفیق اطاعت و دوری از گناه و صدق و صفای در نیت وَعِرْفانَ الْحُرْمَةِ، وَأَكْرِمْنا بِالْهُدى وَالْإِسْتِقامَةِ، وَسَدِّدْ أَلْسِنَتَنا و شناختن آنچه حرمتش لازم است و گرامی‌دار ما را بوسیله هدایت شدن و استقامت و استوار کن زبانهای ما را بِالصَّوابِ وَالْحِكْمَةِ، وَامْلَأْ قُلُوبَنا بِالْعِلْمِ وَالْمَعْرِفَةِ، وَطَهِرْ به درستگویی و حکمت و لبریز کن دلهای ما را از دانش و معرفت و پاک کن بُطُونَنا مِنَ الْحَرامِ وَالشُّبْهَةِ، وَاكْفُفْ ايْدِيَنا عَنِ الظُّلْمِ وَالسَّرِقَةِ، اندرون ما را از غذاهای حرام و شبهه‌ناک و بازدار دستهای ما را از ستم و دزدی وَاغْضُضْ أَبْصارَنا عَنِ الْفُجُورِ وَالْخِيانَةِ، وَاسْدُدْ أَسْماعَنا عَنِ و بپوشان چشمان ما را از هرزگی و خیانت و ببند گوشهای ما را از شنیدن سخنان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۲ اللَّغْوِ وَالْغِيبَةِ، وَتَفَضَّلْ عَلى عُلَمائِنا بِالزُّهْدِ وَالنَّصِيحَةِ، وَعَلَى بیهوده و غیبت و تفضل فرما بر علمای ما به پارسایی و خیرخواهی کردن و بر الْمُتَعَلِمِينَ بِالْجُهْدِ وَالرَّغْبَةِ، وَعَلَى الْمُسْتَمِعِينَ بِالْاِتِّباعِ دانش‌آموزان به کوشش داشتن و شوق و بر شنوندگان به پیروی کردن وَالْمَوْعِظَةِ، وَعَلى مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفاءِ وَالرَّاحَةِ، وَعَلى و پند گرفتن و بر بیماران مسلمان به بهبودی یافتن و آسودگی و بر مَوْتاهُمْ بِالرَّأْفَةِ وَالرَّحْمَةِ، وَعَلى مَشايِخِنا بِالْوَقارِ وَالسَّكِينَةِ، مردگان آنها به عطوفت و مهربانی کردن و بر پیرانمان به وقار و سنگینی وَعَلَى الشَّبابِ بِالْإِنابَةِ وَالتَّوْبَةِ، وَعَلَى النِساءِ بِالْحَياءِ وَالْعِفَّةِ، و بر جوانان به بازگشت و توبه و بر زنان به شرم و عفت وَعَلَى الْأَغْنِياءِ بِالتَّواضُعِ وَالسَّعَةِ، وَعَلَى الْفُقَراءِ بِالصَّبْرِ و بر توانگران به فروتنی و بخشش کردن و بر مستمندان به شکیبایی وَالْقَناعَةِ، وَعَلَى الْغُزاةِ بِالنَّصْرِ وَالْغَلَبَةِ، وَعَلَى الأُسَراءِ و قناعت و بر پیکار کنندگان به یاری و پیروزی و بر اسیران بِالْخَلاصِ وَالرَّاحَةِ، وَعَلَى الْأُمَراءِ بِالْعَدْلِ وَالشَّفَقَةِ، وَعَلَى به رهایی یافتن و آسودگی و بر زمامداران بـه عدالت داشتن و دلسوزی و بر الرَّعِيَّةِ بِالْإِنْصافِ وَحُسْنِ السِيرَةِ، وَبارِكْ لِلْحُجَّاجِ وَالزُّوَّارِ فِی ملت به انصاف و خوش‌رفتاری و برکت ده برای حاجیان و زائران در ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۳ الزَّادِ وَالنَّفَقَةِ، وَاقْضِ ما أَوْجَبْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، توشه و خرجی و به انجام رسان آنچه را بر ایشان واجب کردی از اعمال حج و عمره بِفَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ». بوسیله فضل و رحمت خودت ای مهربانترین مهربانان.»

مناجات شعبانیّه

دعایی است سرشار از مضامین عرفانی و بلند، و این دعا از «ابن خالویه» روایت شده است. وی گفته است: این مناجات حضرت امیرالمؤمنین و دیگر امامان معصوم علیهم السلام بوده، و آنان بر خواندن این دعا در ماه شعبان مداومت می‌کردند. و بدین جهت بزرگان دین، مانند حضرت امام خمینی قدس سره به این مناجات علاقه خاصی داشتند. خواندن این مناجات، با مفاهیم عالیه‌ای که دارد برای هر وقتی که انسان حضور قلب و توجّه داشته باشد مناسب است. «اللَّهُمَّ صَلِ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاسْمَعْ دُعائِی إِذا «خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد و بشنو دعایم را هنگامی که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۴ دَعَوْتُكَ وَاسْمَعْ نِدائِیإِذا نادَيْتُكَ، وَأَقْبِلْ عَلَيَّ إِذا ناجَيْتُكَ، فَقَدْ تو را خوانم و بشنو صدایم را هر گاه تو را صدا زنم و رو به من کن هرگاه با تو راز گویم زیرا هَرَبْتُإِلَيْكَ، وَوَقَفْتُبَيْنَيَدَيْكَ، مُسْتَكِيناً [مِسْكِيناً] لَكَ مُتَضَرِّعاً من به سوی تو گریختم و پیش رویت ایستادم در حال بیچارگی و فروتنی به درگاهت إِلَيْكَ، راجِياً لِمالَدَيْكَ ثَوابِی، وَتَعْلَمُمافِینَفْسِی، وَتَخْبُرُ حاجَتِی، و امیدوارم ثوابم را که در پیش تو است و تو آنچه را من در دل دارم می‌دانی و حاجتم را آگاهی وَتَعْرِفُ ضَمِيرِی، وَلا يَخْفى عَلَيْكَ أَمْرُ مُنْقَلَبِی وَمَثْوایَ، وَما و از نهادم باخبری و سرانجام کار و سرمنزل من بر تو روشن است و نیز آنچه را ارِيدُ أَنْ ابْدِئَ بِهِ مِنْ مَنْطِقِی وَأَتَفَوَّهُ بِهِ مِنْ طَلِبَتِی، وَأَرْجُوهُ می‌خواهم از گفتارم بدان لب گشایم و آن طلبی را که می‌خواهم به زبان آرم و امید آن را برای لِعاقِبَةِ أَمْرِی، وَقَدْ جَرَتْ مَقادِيرُكَعَلَيَّ ياسَيِّدِی فِيما يَكُونُ مِنِی سرانجام کارم دارم، ای آقای من مقدّرات تو بر من جاری گشته در آنچه از من تا إِلى آخِرِ

عُمُرِی مِنْ سَرِیرَتِی وَعَلانِیَتِی، وَبِیَدِکَ لا بِیَدِ غَیْرِکَ آخر عمر سر زند چه از کارهای پنهانم و چه آشکارم و بدست تو است نه به دست دیگری کم زِیادَتِی وَنَقْصِی وَنَفْعِی وَضَرِّی، إِلهِی إِنْ حَرَمْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی و زیاد شدن و سود و زیان من خدایا اگر تو مرا محروم کنی پس کیست که یَرْزُقُنِی، وَإِنْ خَذَلْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَنْصُرُنِی، إِلهِی أَعُوذُ بِکَ روزیم دهد و اگر تو خوارم کنی پس کیست که یاریم دهد خدایا پناه برم به تو ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۵ مِنْ غَضَبِکَ وَحُلُولِ سَخَطِکَ، إِلهِی إِنْ کُنْتُ غَیْرَ مُسْتَأْهِلٍ از خشمت و فروریختن عذابت خدایا اگر من شایستگی لِرَحْمَتِکَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَیَّ بِفَضْلِ سَعَتِکَ، إِلهِی کَأَنِی رحمت تو را ندارم ولی تو شایسته آنی که از زیاده بخششت به من احسان کنی خدایا خود را چنان می‌نگرم که گویا بِنَفْسِی واقِفَةٌ بَیْنَ یَدَیْکَ وَقَدْ أَظَلَّها حُسْنُ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ، فَفَعَلْتَ در برابرت ایستاده و آن توکل نیکویی که بر تو دارم بر سر من سایه افکنده و تو نیز آن‌چه را ما أَنْتَ أَهْلُهُ وَتَغَمَّدْتَنِی بِعَفْوِکَ، إِلهِی إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلی مِنْکَ شایسته آنی درباره من انجام و مرا در سراپرده عفو خویش پوشانده‌ای خدایا اگر بگذری پس کیست که از تو بدین بِذلِکَ، وَإِنْ کانَ قَدْ دَنا اجَلِی وَلَمْ یُدْنِنِی مِنْکَ عَمَلِی، فَقَدْ کار سزاوارتر باشد و اگر مرگم نزدیک شده و عملم مرا به تو نزدیک نکرده من جَعَلْتُ الْإِقْرارَ بِالذَّنْبِ إِلَیْکَ وَسِیلَتِی، إِلهِی قَدْ جُرْتُ عَلی به ناچار قرار می‌دهم اقرار به گناه را وسیله خویش به درگاهت خدایا من بر خویشتن نَفْسِی فِی النَّظَرِ لَها، فَلَهَا الْوَیْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَها، إِلهِی لَمْ یَزَلْ ستم کردم در آن توجهی که بدان کردم پس وای بر او اگر نیامرزیش خدایا پیوسته بِرُّکَ عَلَیَّ أَیَّامَ حَیاتِی، فَلا تَقْطَعْ بِرَّکَ عَنِی فِی مَماتِی، إِلهِی در دوران زندگی نیکی تو بر من می‌رسد پس نیکیت را در هنگام مرگ نیز از من مگیر خدایا کَیْفَ آیَسُ مِنْ حُسْنِ نَظَرِکَ لِی بَعْدَ مَماتِی، وَأَنْتَ لَمْ تُوَلِنِی إِلَّا من چگونه مأیوس شوم از اینکه پس از مرگ مورد حسن نظر تو واقع گردم در صورتی که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۶ الْجَمِیلَ فِی حَیاتِی، إِلهِی تَوَلَّ مِنْ أَمْرِی ما أَنْتَ أَهْلُهُ، وَعُدْ عَلَیَّ در دوران زندگیم جز به نیکی سرپرستیم نکردی خدایا سرپرستی کن کار مرا چنانچه تو شایسته آنی و توجه کن بر من بِفَضْلِکَ عَلی مُذْنِبٍ قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ، إِلهِی قَدْ سَتَرْتَ عَلَیَّ ذُنُوباً به فضل خویش که همچون گنهکاری هستم که نادانیش سراپا او را فراگرفته خدایا براستی تو گناهانی را فِی الدُّنْیا، وَأَنَا أَحْوَجُ إِلی سَتْرِها عَلَیَّ مِنْکَ فِی الْاخْری، إِلهِی در دنیا بر من پوشاندی که من به پوشاندن آنها در آخرت محتاج‌ترم قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَیَّ إِذْ لَمْ تُظْهِرْها لِأَحَدٍ مِنْ عِبادِکَ الصَّالِحِینَ، فَلا با اینکه آشکارش نکردی برای هیچیک از بندگان شایسته‌ات پس تَفْضَحْنِی یَوْمَ الْقِیامَةِ عَلی رُؤُسِ الْأَشْهادِ، إِلهِی جُودُکَ بَسَطَ در روز قیامت در برابر دیدگان مردم مرا رسوا مکن خدایا جود و بخششت آرزویم را أَمَلِی، وَعَفْوُکَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِی، إِلهِی فَسُرَّنِی بِلِقائِکَ یَوْمَ گستاخ کرده و گذشت تو برتر است از عمل من خدایا مرا در آن روزی که میان بندگانت داوری کنی تَقْضِی فِیهِ بَیْنَ عِبادِکَ، إِلهِی اعْتِذارِی إِلَیْکَ اعْتِذارُ مَنْ لَمْ به دیدارت مسرور ساز خدایا عذرخواهی من به درگاهت عذرخواهی کسی است که یَسْتَغْنِ عَنْ قَبُولِ عُذْرِهِ، فَاقْبَلْ عُذْرِی یا أَکْرَمَ مَنِ اعْتَذَرَ إِلَیْهِ بی‌نیاز نشده از پذیرفتن عذرش پس عذر مرا بپذیر ای بزرگوارترین کسی که گنهکاران به درگاهش الْمُسِیئُونَ، إِلهِی لا تَرُدَّ حاجَتِی وَلا تُخَیِبْ طَمَعِی، وَلا تَقْطَعْ معذرت خواهی کنند خدایا حاجتم را بازمگردان و طمعم را به نومیدی مکشان و امید و آرزویم را از ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۷ مِنْکَ رَجائِی وَأَمَلِی، إِلهِی لَوْ أَرَدْتَ هَوانِی لَمْ تَهْدِنِی، وَلَوْ درگاهت قطع مفرما خدایا اگر خواری مرا خواسته بودی راهنمائیم نمی‌کردی و اگر أَرَدْتَ فَضِیحَتِی لَمْ تُعافِنِی، إِلهِی ما اظُنُّکَ تَرُدُّنِی فِی حاجَةٍ قَدْ رسوائیم را می‌خواستی تندرستیم نمی‌دادی خدایا گمان ندارم که مرا بازگردانی در مورد أَفْنَیْتُ عُمُرِی فِی طَلَبِها مِنْکَ، إِلهِی فَلَکَ الْحَمْدُ أَبَداً أَبَداً دائِماً حاجتی که عمر خویش را در خواستن آن از تو سپری کردم خدایا ستایش خاص تو است ستایش ابدی سَرْمَداً، یَزِیدُ وَلا یَبِیدُ کَما تُحِبُّ وَتَرْضی إِلهِی إِنْ اخَذْتَنِی جاویدان همیشگی که فزون شود ولی کم نگردد بدان نحو که دوست‌داری و خوشنود شوی خدایا اگر مرا به جنایتم بِجُرْمِی اخَذْتُکَ بِعَفْوِکَ، وَإِنْ اخَذْتَنِی بِذُنُوبِی اخَذْتُکَ مأخوذ داری من هم تو را به عفوت بگیرم و اگر به گناهم بگیری من هم تو را به آمرزشت بِمَغْفِرَتِکَ، وَإِنْ أَدْخَلْتَنِیالنَّارَ أَعْلَمْتُ أَهْلَها أَنِی أُحِبُّکَ، إِلهِی إِنْ بگیرم و اگر به دوزخم ببری بدوزخیان اعلام می‌کنم که من تو را دوست دارم خدایا اگر عمل من در کانَ صَغُرَ فِی جَنْبِ

طاعَتِکَ عَمَلِی، فَقَدْ کَبُرَ فِی جَنْبِ رَجائِکَ کنار اطاعت از تو کوچک است ولی آرزویم در کنار امید تو أَمَلِی، إِلهِی کَیْفَ أَنْقَلِبُ مِنْ عِنْدِکَ بِالْخَیْبَهِٔ مَحْرُوماً، وَقَدْ کانَ بزرگ است خدایا چگونه من از پیش تو محروم برگردم با اینکه چنان حُسْنُ ظَنِّی بِجُودِکَ أَنْ تَقْلِبَنِی بِالنَّجاهِٔمَرْحُوماً، إِلهِی وَقَدْ أَفْنَیْتُ حسن‌ظنی من به جود و بخشش داشتم که مرا مورد رحمت خویش قرار داده با نجات بازم خواهی گرداند خدایا من عمرم را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۸ عُمْرِی فِی شِرَّهِٔ السَّهْوِ عَنْکَ، وَأَبْلَیْتُ شَبابِی فِی سَکْرَهِٔ التَّباعُدِ در حرص غفلت از تو سپری کردم و جوانیم را در مستی دوری از تو از بین مِنْکَ، إِلهِی فَلَمْ أَسْتَیْقِظْ أَیَّامَ اغْتِرارِی بِکَ وَرُکُونِی إِلی سَبِیلِ بردم و از اینرو خدایا بیدار نشدم در آن روزگاری که به کرم تو مغرور بودم و به راه خشم تو سَخَطِکَ، إِلهِی وَأَنَا عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ قائِمٌ بَیْنَ یَدَیْکَ، مُتَوَسِلٌ متمایل گشته بودم خدایا من بنده تو و فرزند بنده توام که در برابرت ایستاده و به وسیله کرم تو بِکَرَمِکَ إِلَیْکَ، إِلهِی أَنَا عَبْدٌ أَتَنَصَّلُ إِلَیْکَ مِمَّا کُنْتُ اواجِهُکَ بِهِ به درگاهت توسل جویم خدایا من بنده‌ای هستم که می‌خواهم از آلودگی آنچه بدان با تو روبرو شدم مِنْ قِلَّهِٔ اسْتِحْیائِی مِنْ نَظَرِکَ، وَأَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْکَ، اذ الْعَفْوُ نَعْتٌ از بی‌حیایی خودم در پیش روی تو خود را پاک سازم و از تو گذشت می‌خواهم زیرا گذشت وصف لِکَرَمِکَ، إِلهِی لَمْ یَکُنْ لِی حَوْلٌ فَأَنْتَقِلَ بِهِ عَنْ مَعْصِیَتِکَ إِلّا فِی شناسایی کرم تو است خدایا من آن نیرویی که بتوانم بوسیله آن خود را از نافرمانیت منتقل سازم ندارم مگر در وَقْتٍ ایْقَظْتَنِی لِمَحَبَّتِکَ، وَکَما أَرَدْتَ أَنْ أَکُونَ کُنْتُ، فَشَکَرْتُکَ آن وقت که تو برای دوستیت بیدارم کنی و آن طور که خواهی باشم پس تو را سپاس گویم که بِإِدْخالِی فِی کَرَمِکَ وَلِتَطْهِیرِ قَلْبِی مِنْ أَوْساخِ الْغَفْلَهِٔ عَنْکَ، مرا در کرم خویش داخل کردی و دلم را از چرکهای بی‌خبری و غفلت از خویش پاکیزه ساختی إِلهِی أُنْظُرْ إِلَیَّ نَظَرَ مَنْ نادَیْتَهُ فَأَجابَکَ، وَاسْتَعْمَلْتَهُ بِمَعُونَتِکَ خدایا به من بنگر نگریستن کسی که او را خوانده‌ای و او پاسخت داده و به یاری خویش به کارش واداشته‌ای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۱۹ فَأَطاعَکَ، یا قَرِیباً لا یَبْعُدُ عَنِ الْمُغْتَرِ بِهِ، وَیا جَواداً لا یَبْخَلُ و فرمانبریت کرده، ای نزدیکی که دور نگردی از آن کس که بدو مغرور گشته و ای بخشنده‌ای که بخل نورزد عَمَّنْ رَجا ثَوابَهُ، إِلهِی هَبْ لِی قَلْباً یُدْنِیهِ مِنْکَ شَوْقُهُ، وَلِساناً از آنکس که امید نیکیش دارد خدایا دلی به من بده که اشتیاقش به تو موجب نزدیکیش به تو گردد و زبانی یُرْفَعُ إِلَیْکَ صِدْقُهُ، وَنَظَراً یُقَرِّبُهُ مِنْکَ حَقُّهُ، إِلهِی إِنَّ مَنْ تَعَرَّفَ که صدق گفتارش بسوی تو بالا آید و نظر حقیقت بینی که همان حقیقتش او را به تو نزدیک گرداند خدایا کسی که بوسیله تو بِکَ غَیْرُ مَجْهُولٍ، وَمَنْ لاذَ بِکَ غَیْرُ مَخْذُولٍ، وَمَنْ أَقْبَلْتَ عَلَیْهِ شناخته شد گمنام نیست و کسی که به تو پناهنده شد خوار نیست و کسی که تو بسویش رو کنی بنده غَیْرُ مَمْلُولٍ، إِلهِی إِنَّ مَنِ انْتَهَجَ بِکَ لَمُسْتَنِیرٌ، وَإِنَّ مَنِ اعْتَصَمَ دیگری نخواهد بود خدایا براستی هرکس به تو راه جوید راهش روشن است و هر که به تو پناه بِکَ لَمُسْتَجِیرٌ، وَقَدْ لُذْتُ بِکَ یا إِلهِی، فَلا تُخَیِبْ ظَنِیمِنْ جوید پناه دارد و من ای خدا به تو پناه آورده‌ام پس گمانی را که به رحمتت رَحْمَتِکَ وَلا تَحْجُبْنِی عَنْ رَأْفَتِکَ، إِلهِی اقِمْنِی فِیأَهْلِ وِلایَتِکَ دارم نومید مکن و از مهر خویش منعم مکن خدایا جای مرا در میان دوستدارانت مُقامَ مَنْ رَجَا الزِّیادَهَٔ مِنْ مَحَبَّتِکَ، إِلهِی وَالْهِمْنِی وَلَهاً بِذِکْرِکَ جای آن دسته از ایشان قرار ده که امید افزایش دوستیت را دارند خدایا در دلم انداز شیدایی و شیفتگی إِلی ذِکْرِکَ، وَهِمَّتِی فِی رَوْحِ نَجاحِ أَسْمائِکَ وَمَحَلِ قُدْسِکَ، ذکر خود را پیاپی و همتم را در نشاط فیروز شدن اسمائت و محل قدست قرار ده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۰ إِلهِی بِکَ عَلَیْکَ إِلّا الْحَقْتَنِی بِمَحَلِ أَهْلِ طاعَتِکَ، وَالْمَثْوَی خدایا به حق خودت بر خودت سوگند که مرا به محل فرمانبرداریت و جایگاه الصَّالِحِ مِنْ مَرْضاتِکَ، فَإِنِی لا أَقْدِرُ لِنَفْسِی دَفْعاً وَلا أَمْلِکُ لَها شایسته‌ای از مقام خوشنودیت برسانی زیرا که من قادر بر دفع چیزی از خود نیستم و مالک سودی نَفْعاً، إِلهِی أَنَا عَبْدُکَ الضَّعِیفُ الْمُذْنِبُ وَمَمْلُوکُکَ الْمُنِیبُ، فَلا هم برایش نیستم خدایا من بنده ناتوان گنهکار تو و مملوک زاری و بازگشت به درگاهت هستم پس تَجْعَلْنِی مِمَّنْ صَرَفْتَ عَنْهُ وَجْهَکَ، وَحَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ عَفْوِکَ، مرا در زمره کسانی که روی از آنها گردانده‌ی و غفلتشان مانع از گذشت تو گشته قرارم مده إِلهِی هَبْ لِی کَمالَ الْانْقِطاعِ إِلَیْکَ، وَأَنِرْ أَبْصارَ قُلُوبِنا بِضِیاءِ خدایا بریدن کاملی از خلق بسوی خود به من عنایت کن و دیده‌های دلمان را به نور نَظَرِها إِلَیْکَ، حَتّی تَخْرِقَ أَبْصارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ، فَتَصِلَ توجهشان به سوی خود

روشن گردان تا دیده‌های دل پرده‌های نور را پاره کند و به مخزن اصلی إِلی مَعْدِنِ الْعَظَمَهِٔ، وَتَصِیرَ أَرْواحُنا مُعَلَّقَهًٔ بِعِزِ قُدْسِکَ، إِلهِی بزرگی و عظمت برسد و ارواح ما مرتبط به عزت قدست گردد خدایا وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ نادَیْتَهُ فَأَجابَکَ، وَلاحَظْتَهُ فَصَعِقَ لِجَلالِکَ، قرارم ده از کسانی که او را خواندی و پاسخت داد و در معرض توجه قرارش دادی و او در برابر جلال تو مدهوش گشت فَناجَیْتَهُ سِرّاً وَعَمِلَ لَکَ جَهْراً، إِلهِی لَمْ اسَلِطْ عَلی حُسْنِ ظَنِی و از این رو در پنهانی با او به راز گویی پرداختی ولی او آشکارا برایت کار کرد خدایا به خوش بینی من ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۱ قُنُوطَ الْأَیاسِ، وَلَا انْقَطَعَ رَجائِی مِنْ جَمِیلِ کَرَمِکَ، إِلهِی إِنْ ناامیدی را مسلط مکن و امیدم را که به کرم نیکویت دارم قطع مکن خدایا اگر کانَتِ الْخَطایا قَدْ أَسْقَطَتْنِی لَدَیْکَ، فَاصْفَحْ عَنِی بِحُسْنِ تَوَکُّلِی خطاهایم مرا از نظرت انداخته پس بدان اعتماد خوبی که به تو دارم از عَلَیْکَ، إِلهِی إِنْ حَطَّتْنِی الذُّنُوبُ مِنْ مَکارِمِ لُطْفِکَ، فَقَدْ نَبَّهَنِی من درگذر خدایا اگر گناهانم بواسطه بزرگواریهای لطفت مرا بی‌مقدار ساخته ولی در عوض الْیَقِینُ إِلی کَرَمِ عَطْفِکَ، إِلهِی إِنْ أَنامَتْنِی الْغَفْلَهُٔ عَنِ الْاسْتِعْدادِ یقین به بزرگ توجه تو مرا هشیار کرده خدایا اگر بی‌خبری از آماده شدن برای دیدارت لِلِقائِکَ، فَقَدْ نَبَّهَتْنِی الْمَعْرِفَهُٔ بِکَرَمِ آلائِکَ، إِلهِی إِنْ دَعانِی إِلَی مرا به خواب فرو برده ولی در عوض معرفت به بزرگ نعمتهایت مرا بیدار کرده خدایا اگر بزرگ النَّارِ عَظِیمُ عِقابِکَ فَقَدْ دَعانِی إِلَی الْجَنَّهِٔ جَزِیلُ ثَوابِکَ، إِلهِی کیفرت مرا به دوزخ می‌خواند ولی در مقابل پاداش فراوانت مرا به بهشت دعوت می‌کند خدایا فَلَکَ أَسْأَلُ وَإِلَیْکَ أَبْتَهِلُ وَأَرْغَبُ، وَأَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِیَ عَلی پس از تو خواهم و بسوی تو زاری کنم و بگرایم و از تو خواهم که درود فرستی بر مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ یُدِیمُ ذِکْرَکَ، وَلا یَنْقُضُ محمد و آل محمد و مرا از کسانی قرارم دهی که پیوسته به یاد تواند و پیمانت را عَهْدَکَ، وَلا یَغْفُلُ عَنْ شُکْرِکَ، وَلا یَسْتَخِفُّ بِأَمْرِکَ، إِلهِی نمی‌شکنند و از شکر تو غافل نشوند و دستور تو را سبک نشمارند خدایا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۲ وَأَلْحِقْنِی بِنُورِ عِزِّکَ الْأَبْهَجِ، فَأَکُونَ لَکَ عارِفاً وَعَنْ سِواکَ برسان مرا به نور درخشان عزتت تا عارف به ذاتت باشم و از غیر تو مُنْحَرِفاً وَمِنْکَ خائِفاً مُراقِباً، یا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام، وَصَلَّی اللَّهُ روگردان باشم و از تو ترسان و نگران باشم ای صاحب جلالت و بزرگواری و درود خدا بر عَلی مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً». محمد پیامبرش و بر آل پاکش باد و سلام بسیار بر ایشان باد.»

مناجات امیر مؤمنان علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لا یَنْفَعُ مالٌ وَلا بَنُونَ إِلّا مَنْ «خدایا از تو امان خواهم در آن روزی که سود ندهد کسی را نه مال و نه فرزندان مگر آن کس که أَتَی‌اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِیم، وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ یَومَ یَعَضُّ الظَّالِمُ عَلی دلی پاک به نزد خدا آورد و از تو امان خواهم در آن روزی که بگزد شخص ستمکار هر یَدَیْهِ یَقُولُ یا لَیْتَنِی اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلًا، وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ دو دست خود را و گوید ای کاش گرفته بودم با پیامبر راهی و از تو امان خواهم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۳ یَوْمَ یُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِیماهُمْ فَیُؤْخَذُ بِالنَّواصِی وَالْأَقْدام، در روزی که شناخته شوند جنایتکاران به سیما و رخسارشان و بگیرندشان به پیشانیها و قدمها وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لا یَجْزِی والِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلا مَوْلُودٌ هُوَ جازٍ و از تو امان خواهم در آن روزی که کیفر نبیند پدری بجای فرزندش و نه فرزندی کیفر شود عَنْ والِدِهِ شَیْئاً إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ، وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لا یَنْفَعُ بجای پدرش براستی وعده خدا حق است و از تو امان خواهم در آن روزی که سود ندهد الظَّالِمِینَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَهُٔ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ، وَأَسْأَلُکَ ستمکاران‌را عذرخواهیشان و بر ایشان است لعنت و ایشان را است بدی آن سرای و از تو امان الْأَمانَ یَوْمَ لا تَمْلِکُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَیْئاً وَالْأَمْرُ یَومَئِذٍ لِلَّهِ، خواهم در روزی که مالک نیست کسی برای کسی دیگر چیزی را و کار در آن‌روز بدست خدا است وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِیهِ وَأُمِهِ وَأَبِیهِ وَصاحِبَتِهِ و از تو خواهم امان در آن روزی که بگریزد انسان از برادر و مادر و پدر و همسر وَبَنِیهِ لِکُلِ امْرِءٍ مِنْهُمْ یَوْمَئِذٍ شَأْنٌ یُغْنِیهِ، وَأَسْأَلُکَ الْأَمانَ یَوْمَ و فرزندانش برای هرکس از ایشان در آن‌روز کاری است که (فقط) بدان پردازد و

از تو خواهم امان در آن‌روزی یَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ یَفْتَدِی مِنْ عَذابِ یَوْمَئِذٍ بِبَنِیهِ وَصاحِبَتِهِ وَاخِیهِ که شخص جنایتکار دوست دارد که فدا دهد از عذاب آن‌روز پسرانش و همسرش و برادرش وَفَصِیلَتِهِ الَّتِی تُؤْوِیهِ وَمَنْ فِی الْأَرْضِ جَمِیعاً ثُمَّ یُنْجِیهِ کَلّا إِنَّها و خویشاوندانش که او را در پناه گیرند و هر که در زمین هست یکسره که بلکه او را نجات دهد، هرگز که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۴ لَظی نَزَّاعَهً لِلشَّوی مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْمَوْلی وَأَنَا الْعَبْدُ جهنم آتشی است سوزان که پوست از سر بکند، مولای من، مولایم تویی سرور و منم بنده وَهَلْ یَرْحَمُ الْعَبْدَ إِلَّا الْمَوْلی مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْمالِکُ وَأَنَا و آیا رحم کند بر بنده جز سرور او، مولای من ای مولای من تویی مالک و منم الْمَمْلُوکُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَمْلُوکَ إِلَّا الْمالِکُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ مملوک و آیا رحم کند بر مملوک جز مالک، مولای من ای مولایم أَنْتَ الْعَزِیزُ وَأَنَا الذَّلِیلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الذَّلِیلَ إِلَّا الْعَزِیزُ، مَوْلایَ یا تویی عزتمند و منم خوار و ذلیل و آیا رحم کند بر شخص خوار جز عزیز، مولای من ای مَوْلایَ أَنْتَ الْخالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلَّا مولای من تویی آفریدگار و منم آفریده و آیا رحم کند بر آفریده جز الْخالِقُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْعَظِیمُ وَأَنَا الْحَقِیرُ وَهَلْ آفریدگار. مولای من، ای مولای من، تویی بزرگ و منم ناچیز و آیا رحم کند یَرْحَمُ الْحَقِیرَ إِلَّاالْعَظِیمُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْقَوِیُّ بر ناچیز جز بزرگ، مولای من، ای مولای من، تو قوی و توانمندی وَ أَنَا الضَّعِیفُ، وَهَلْ یَرْحَمُ الضَّعِیفَ إِلَّا الْقَوِیُّ، و من ضعیف و ناتوان، آیا رحم کند بر ضعیف و ناتوان، جز قوی و توانمند؟ مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الغَنِیُّ وَأَنَا الْفَقِیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ مولای من، ای مولای من، تویی بی‌نیاز و منم نیازمند و آیا رحم کند ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۵ الْفَقِیرَ إِلَّا الْغَنِیُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْمُعْطِی وَأَنَا بر نیازمند جز بی‌نیاز؟ مولای من، ای مولای من، تویی عطابخش و منم السَّائِلُ، وَهَلْ یَرْحَمُ السَّائِلَ إِلَّا الْمُعْطِی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ سائل و آیا رحم کند بر سائل جز عطاکننده، مولای من ای مولای من تویی الْحَیُّ، وَأَنَا الْمَیتُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَیتَ إِلَّا الْحَیُّ، مَوْلایَ یا زنده و منم مرده و آیا رحم کند مرده را جز زنده، مولای من ای مَوْلایَ أَنْتَ الْباقِی وَأَنَا الْفانِی وَهَلْ یَرْحَمُ الْفانِیَ إِلَّا الْباقِی، مولای من تویی باقی و منم فانی و آیا رحم کند بر فانی جز خدای باقی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَأَنَا الزَّائِلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الزَّائِلَ إِلَّا مولای من ای مولای من تویی همیشگی و منم زوال‌پذیر و آیا رحم کند بر زوال‌پذیر جز الدَّائِمُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ یَرْحَمُ خدای همیشگی، مولای من ای مولای من تویی روزی‌ده و منم روزی‌خور و آیا رحم کند الْمَرْزُوقَ إِلَّا الرَّازِقُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْجَوادُ وَأَنَا الْبَخِیلُ روزی خور را جز روزی‌ده، مولای من ای مولای من تویی سخاوتمند و منم بخیل وَهَلْ یَرْحَمُ الْبَخِیلَ إِلَّا الْجَوادُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْمُعافِی و آیا رحم کند بر بخیل جز سخاوتمند، مولای من ای مولای من تویی عافیت‌بخش وَأَنَا الْمُبْتَلی وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُبْتَلی إِلَّا الْمُعافِی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ و منم گرفتار و آیا رحم کند بر شخص گرفتار جز عافیت‌بخش، مولای من ای مولای من ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۶ أَنْتَ الْکَبِیرُ وَأَنَا الصَّغِیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الصَّغِیرَ إِلَّا الْکَبِیرُ، مَوْلایَ یا تویی بزرگ و منم کوچک و آیا رحم کند بر کوچک جز بزرگ، مولای من ای مَوْلایَ أَنْتَ الْهادِی وَأَنَا الضَّالُّ وَهَلْ یَرْحَمُ الضَّالَّ إِلَّا الْهادِی، مولای من تویی راهنما و منم گمراه و آیا رحم کند بر گمراه جز راهنما، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الرَّحْمانُ وَأَنَا الْمَرْحُومُ وَهَلْ یَرْحَمُ مولای من ای مولای من تویی بخشاینده و منم بخشش‌پذیر و آیا رحم کند الْمَرْحُومَ إِلَّا الرَّحْمانُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ السُّلْطانُ وَأَنَا بخشش‌پذیر را جز بخشاینده، مولای من ای مولای من تویی سلطان و منم الْمُمْتَحَنُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ إِلَّا السُّلْطانُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ گرفتار آزمایش و آیا رحم کند به بنده گرفتار آزمایش جز سلطان، مولای من ای مولای من أَنْتَ الدَّلِیلُ وَأَنَا الْمُتَحَیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُتَحَیرَ إِلَّا الدَّلِیلُ، مَوْلایَ تویی دلیل و راهنما و منم متحیر و سرگردان و آیا رحم کند سرگردان را جز راهنما، مولای من یا مَوْلایَ أَنْتَ الْغَفُورُ، وَأَنَا الْمُذْنِبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُذْنِبَ إِلَّا ای مولای من تویی آمرزنده و منم گنهکار و آیا رحم کند گنهکار را جز الْغَفُورُ مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْغالِبُ وَأَنَا الْمَغْلُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ آمرزنده مولای من ای مولای من تویی غالب و منم مغلوب و آیا رحم کند الْمَغْلُوبَ إِلَّا الْغالِبُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الرَّبُّ وَأَنَا الْمَرْبُوبُ بر مغلوب جز غالب، مولای من ای مولای من تویی پروردگار و منم پروریده ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۷ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ إِلَّا الرَّبُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَنْتَ الْمُتَکَبِرُ و آیا رحم کند پروریده را جز

پروردگـار، مولای من ای‌مولای من تویی خـدای با کبریا و بزرگمنش وَأَنَا الْخاشِعُ وَهَلْ یَرْحَمُ‌الْخاشِعَ إِلَّا الْمُتَکَبِّرُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ و منم بنده فروتن و آیا رحم کند بر فروتن جز خدای بزرگمنش، مولای من ای مولای من ارْحَمْنِی‌بِرَحْمَتِکَ، وَارْضَ عَنِی‌بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ وَفَضْلِکَ یا ذَا به من رحم کن به رحمت خود و خوشنود شو از من به جود و کرم و فضل خود ای صاحب الْجُودِ وَ الْإِحْسانِ وَ الطَّوْلِ وَ الْامْتِنانِ بِرَحْمَتِکَ یاأَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». جود و احسان و نعمت و امتنان به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۸

چند مناجات از مناجات خمسهٔ عشر

پانزده مناجات از امام زین العابدین علیه السلام روایت شده که مرحوم علّامه مجلسی در بحار الأنوار فرموده: من این مناجات را در کتب بعضی از اصحاب دیدم. چند نمونه از آن را در اینجا ذکر می‌کنیم:

مناجات تائبین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم «إِلهِی الْبَسَتْنِی الْخَطایا ثَوْبَ مَذَلَّتِی، وَجَلَّلَنِی التَّباعُدُ مِنْکَ «خدایا خطاها و گناهان لباس خواری بر تنم کرده و دوری از تو لِباسَ مَسْکَنَتِی، وَأَماتَ قَلْبِی عَظِیمُ جِنایَتِی، فَأَحْیِهِ بِتَوْبَهٍٔ مِنْکَ جامه بیچارگی بر تنم افکنده و بزرگ جنایتم دلم را میرانده پس تو زنده‌اش کن به بازگشت خودت یا أَمَلِی وَبُغْیَتِی، وَیا سُؤْلِی وَمُنْیَتِی، فَوَعِزَّتِکَ ما أَجِدُ لِذُنُوبِی (بسوی من) ای آرزو و مقصودم و ای خواسته و آرمانم به عزتت سوگند برای گناهانم سِواکَ غافِراً، وَلا اری لِکَسْرِی غَیْرَکَ جابِراً، وَقَدْ خَضَعْتُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۲۹ جز تو آمرزنده‌ای نیابم و برای شکستگیم جز تو شکسته‌بندی نبینم و من بوسیله آه و ناله کردن بسوی بِالْإِنابَهِٔ إِلَیْکَ، وَعَنَوْتُ بالْاسْتِکانَهِٔ لَدَیْکَ، فَانْطَرَدْتَنِی مِنْ بابِکَ تو بدرگاهت خاضع گشته و با زاری کردن در برابرت خود را به خواری کشاندم پس اگر توام از درگاه خویش برانی در آن‌حال فَبِمَنْ الُوذُ، وَإِنْ رَدَدْتَنِی عَنْ جَنابِکَ فَبِمَنْ أَعُوذُ، فَوا اسَفاهُ مِنْ به که روآورم، و اگر توام از نزد خویش بازگردانی به که پناه برم، و بس افسوس از خَجْلَتِی وَافْتِضاحِی، وَوالَهْفاهُ مِنْ سُوءِ عَمَلِی وَ اجْتِراحِی، شرمندگی و رسواییم و ای دریغ از کار بد و گناهانی که بدست آورده‌ام أَسْأَلُکَ یا غافِرَ الذَّنْبِ الْکَبِیرِ، وَیا جابِرَ الْعَظْمِ الْکَسِیرِ، أنْ تَهَبَ از تو خواهم ای آمرزنده گناه بزرگ و ای ترمیم کننده استخوان شکسته که ببخشی لِی مُوبِقاتِ الْجَرائِرِ، وَتَسْتُرَ عَلَیَّ فاضِحاتِ السَّرائِرِ، وَلا تُخْلِنِی بر من گناهان نابود کننده‌ام را و بپوشی بر من کارهای پنهانی رسواکننده را و مرا فِی مَشْهَدِ الْقِیامَهِٔ مِنْ بَرْدِ عَفْوِکَ وَغَفْرِکَ، وَلا تُعْرِنِی مِنْ جَمِیلِ در بازار قیامت از نسیم جان‌بخش عفو و آمرزشت محروم نفرمایی و از لباس زیبای گذشت و صَفْحِکَ وَسَتْرِکَ، إِلهِی ظَلِّلْ عَلی ذُنُوبِی غَمامَ رَحْمَتِکَ، چشم‌پوشی خود برهنه‌ام نکنی خدایا سایه ابر رحمتت را بر گناهانم بینداز وَأَرْسِلْ عَلی عُیُوبِی سَحابَ رَأْفَتِکَ، إِلهِی هَلْ یَرْجِعُ الْعَبْدُ و ابر ریزان مهربانی و رأفتت را برای شستشوی عیبهایم بفرست خدایا آیا بنده فراری الْآبِقُ إِلّا إِلی مَوْلاهُ، أَمْ هَلْ یُجِیرُهُ مِنْ سَخَطِهِ أَحَدٌ سِواهُ، إِلهِی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۰ جز به درگاه مولایش به کجا بازگردد یا آیا کسی جز او هست که وی‌را از خشم او پناه دهد معبودا إِنْ کانَ النَّدَمُ عَلَی الذَّنْبِ تَوْبَهًٔ فَإِنِی وَعِزَّتِکَ مِنَ النَّادِمِینَ، وَإِنْ اگر پشیمانی بر گناه توبه محسوب شود پس به عزتت سوگند که براستی من از پشیمانانم و اگر کانَ الْاسْتِغْفارُ مِنَ الْخَطِیئَهِٔ حِطَّهًٔ فَإِنِّی لَکَ مِنَ‌الْمُسْتَغْفِرِینَ، لَکَ آمرزش خواهی از خطا آنرا پاک کند پس براستی من از آمرزش خواهانم خدایا تو را الْعُتْبی حَتَّی تَرْضی إِلهِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ تُبْ عَلَیَّ، وَبِحِلْمِکَ سزد که مرا مؤاخذه کنی تا گاهی که خوشنود شوی خدایا به همان قدرتی که بر من داری توبه‌ام بپذیر و به بردباریت عَنِّی اعْفُ عَنِی، وَبِعِلْمِکَ بِی ارْفَقْ بِی، إِلهِی أَنْتَ الَّذِی فَتَحْتَ از من بگذر و به همان علمت که به احوالم داری با من مدارا کن خدایا تویی که دری از عفو لِعِبادِکَ باباً إِلی عَفْوِکَ سَمَّیْتَهُ التَّوْبَهَٔ، فَقُلْتَ تُوبُوا إِلَی اللَّهِ تَوْبَهًٔ خود بسوی بندگانت باز کردی و نامش را توبه گذاردی و فرمودی «بسوی خدا بازگردید نَصُوحاً، فَما عُذْرُ مَنْ

أَغْفَلَ دُخُولَ الْبابِ بَعْدَ فَتْحِهِ، إِلهِی إِنْ باتوبه صادقانه» پس‌دیگرچه عـذری دارد آن کس که از وارد شدن در این در باز شده غفلت ورزد خـدایا اگر کانَ قَبُحَ الـذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ، إِلهِی ما أَنَا براستی سـرزدن گناه از بندهات زشت است ولی گـذشت نیز از نزد تو نیکو است معبودا من نخستین کسـی نیسـتم بِأَوَّلِ مَنْ عَصاکَ فَتُبْتَ عَلَیْهِ وَتَعَرَّضَ لِمَعْرُوفِکَ فَجُدْتَ عَلَیْهِ، که نافرمانیت کرده و توبه پذیرش گشته‌ای و خواستار احسانت گشـته و تو بر او احسان کرده‌ای یا مُجِیبَ الْمُضْطَرِ، یا کاشِفَ الضُّرِ، یا عَظِیمَ الْبِرِ، یا عَلِیماً بِما ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۱ ای پذیرنده بیچاره ای غمزدا ای بزرگ احسان ای دانای فِی السِرِ، یا جَمِیلَ السِتْرِ، اسْتَشْفَعْتُ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ إِلَیْکَ، اسـرار نهـان ای نیکو پرده‌پوش شـفیع گردانم نزد تو جود و کرمت را وَتَوَسَّلْتُ بِجَنانِکَ، وَتَرَحُّمِکَ لَدَیْکَ، فَاسْتَجِبْ دُعائِی، وَلا و توسل جسـتم به حضـرتت و به مهربانیت در پیش تو پس دعایم مستجاب کن و امیـدم را تُخَیِّبْ فِیکَ رَجائِی، وَتَقَبَّلْ تَوْبَتِی، وَکَفِرْ خَطِیئَتِی، بِمَنِکَ درباره خودت به نومیـدی مبدل مکن و توبه‌ام را بپذیر و گناهم را به کرم و مهربانی وَرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». خود نادیده گیر ای مهربانترین مهربانان.»

مناجات شاکین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ «إِلهِی إِلَیْکَ أَشْکُو نَفْساً بِالسُّوءِ امَّارَةً، وَإِلَی الْخَطِیئَةِ «خدایا به سوی تو شکایت آورم از نفسی که مرا همواره به بـدی مُبادِرَةً، وَبِمَعاصِیکَ مُولَعَةً، وَ لِسَخَطِکَ مُتَعَرِّضَةً، تَسْلُکُ ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۳۲ وادارد و به سوی گنـاه شتاب دارد و به نافرمانیهایت حریص است و به موجبات خشـمت بِی مَسالِکَ الْمَهالِکَ، وَتَجْعَلُنِی عِنْدَکَ أَهْوَنَ هالِکٍ، دست درازی کنـد، مرا به راههایی که منجر به هلاکت می‌شود می‌کشانـد و بصورت پست‌ترین کَثِیرَةَ الْعِلَلِ طَوِیلَةَ الْأَمَلِ، إِنْ مَسَّهَا الشَّرُّ تَجْزَعُ، وَإِنْ نابودشـدگان در آورد بیماریهایش بسـیار و آرزویش دراز است اگر شـری به او رسـد بی‌تاب شود و اگر مَسَّهَا الْخَیْرُ تَمْنَعُ، مَیَّالَةً إِلَی اللَّعِبِ وَاللَّهْوِ، مَمْلُوَّةً بِالْغَفْلَةِ خیری نصـیبش گردد سرکشـی کند به اسـباب بازی و سـرگرمیهای بیهوده بسـیار متمایل و از بی‌خبری و وَالسَّهْوِ، تُسْرِعُ بِی إِلَی الْحَوْبَةِ، وَتُسَوِّفُنِی بِالتَّوْبَةِ، إِلهِی أَشْکُو فراموشی انباشته است مرا به سوی گناه شتاب دهد و به نوبت توبه امروز و فردایم کند خدایا به تو شـکایت إِلَیْکَ عَدُوّاً یُضِلُّنِی، وَشَیْطاناً یُغْوِینِی، قَدْ مَلَأَ بِالْوَسْواسِ آورم از دشمنی که گمراهم کند و شیطانی کـه مرا از راه بـدر برد سـینه‌ام را پر از صَدْرِی، وَأَحاطَتْ هَواجِسُهُ بِقَلْبِی، یُعاضِدُ لِیَ الْهَوی وَیُزَیِّنُ وسـوسه کرده و تحریکـات زهرآگینش قلبم را احاطه کرده به هوی و هوسم کمک کنـد و دوستی دنیا را لِی حُبَّ الدُّنْیا، وَیَحُولُ بَیْنِی وَبَیْنَ الطَّاعَةِ وَالزُّلْفی إِلهِی إِلَیْکَ پیش چشـمم آرایش دهـد میـان مـن و فرمـانبرداری و تقرب به درگـاهت حائـل گردد خـدایا پیش تـو أَشْکُو قَلْباً قاسِیاً، مَعَ الْوَسْواسِ مُتَقَلِّباً، وَبِالرَّیْنِ وَ الطَّبْعِ مُتَلَبِساً، شـکوه آرم از دلی که سـخت شـده و بدست وسوسه‌ها بگردد و به زنگ (خودبینی) و خوی زشت پوشـیده شـده وَ عَیْناً عَنِ الْبُکاءِ مِنْ خَوْفِکَ جامِدَةً، وَ إِلی مـا یَسُرُّها طامِحَةً، ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۳۳ و از دیـده‌ای که به هنگام گریه کردن از خوف تو خشک است ولی برای نگریسـتن به مناظر خوش‌آیندش خیره و حریص است إِلهِی لا حَوْلَ لِی وَ لا قُوَّةَ إِلّا بِقُدْرَتِکَ، وَلا نَجاةَ لِی مِنْ مَکارِهِ خـدایا جنبش و نیرویی برای مـن نیست جز به نیروی تـو و راه نجـاتی از گرفتاریهـای الـدُّنْیا إِلّا بِعِصْمَتِکَ، فَأَسْأَلُکَ بِبَلاغَةِ حِکْمَتِکَ، وَنَفاذِ مَشِیَّتِکَ، دنیا نـدارم جز نگهـداری تو پس از تو می‌خواهم به حکمت رسـایت و به مشیت جاری و گـذرایت أَنْ لا تَجْعَلَنِی لِغَیْرِ جُودِکَ مُتَعَرِّضاً، وَلا تُصَیِرَنِی لِلْفِتَنِ غَرَضاً، که مرا تنها در معرض جود و بخشـش خود درآوری و هـدف تیرهـای بلاـ و آزمـایش قرارم نـدهی وَکُنْ لِی عَلَی الْأَعْداءِ ناصِراً، وَعَلَی الْمَخازِی وَالْعُیُوبِ سـاتِراً، و مرا در پیروزی بر دشـمنان یـاری کنی و رسوائیهـا و عیـوبم را بپوشـانی وَمِنَ الْبَلایـا واقِیاً، وَعَنِ الْمَعاصِی عاصِماً، بِرَأْفَتِکَ وَرَحْمَتِکَ یا و از بلا محافظتم کنی و از گناهان نگاهم داری به مهر و رحمتت ای أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». مهربانترین مهربانان.»

مناجات خائفین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ «إِلهِی أَتَراکَ بَعْدَ الْإِیمانِ بِکَ تُعَذِّبُنِی، أَمْ بَعْدِ حُبی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۴ «خدایا آیا چنان می‌بینی که پس از ایمان آوردنم به تو إِیَّاکَ تُبَعِّدُنِی، أَمْ مَعَ رَجائِی لِرَحْمَتِکَ وَصَفْحِکَ تَحْرِمُنِی، مرا عذاب کنی یا پس از دوستیم به تو مرا از خود دور کنی یا با امیدی که به رحمت ام مَعَ اسْتِجارَتِی بِعَفْوِکَ تُسْلِمُنِی، حاشا لِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ و چشم‌پوشیت دارم محرومم سازی یا با پناه آوردنم به عفو و گذشتت مرا بدست دوزخ سپاری؟ هرگزا! أَنْ تُخَیِّبَنِی، لَیْتَ شِعْرِی اِلشَّقاءِ وَلَدَتْنِی أُمِی، أَمْ لِلْعَناءِ از ذات بزرگوار تو دور است که محرومم کنی، ای کاش می‌دانستم که آیا مادرم مرا برای بدبختی زائیده رَبَّتْنِی، فَلَیْتَها لَمْ تَلِدْنِی وَلَمْ تُرَبِنِی، وَلَیْتَنِی عَلِمْتُ امِنْ یا برای رنج و مشقت مرا پروریده، کاش مرا نزائیده و بزرگ نکرده بود و کاش می‌دانستم ای خدا أَهْلِ السَّعادَةِ جَعَلْتَنِی، وَبِقُرْبِکَ وَجِوارِکَ خَصَصْتَنِی، فَتَقَرَّ که آیا مرا از اهل سعادت قرارم داده و به مقام قرب و جوار خویش مخصوصم گردانده‌ای تا چشمم بِذلِکَ عَیْنِی وَتَطْمَئِنَّ لَهُ نَفْسِی، إِلهِی هَلْ تُسَوِّدُ وُجُوهاً خَرَّتْ بدین سبب روشن گشته و دلم مطمئن گردد خدایا آیا براستی سیاه کنی چهره‌هایی را که در برابر عظمتت ساجِدَةً لِعَظَمَتِکَ، أَوْ تُخْرِسُ أَلْسِنَةً نَطَقَتْ بِالثَّناءِ عَلی مَجْدِکَ به خاک افتاده یا لال کنی زبانهایی را که به ثناگویی درباره مجد وَجَلالَتِکَ، أَوْ تَطْبَعُ عَلی قُلُوبٍ انْطَوَتْ عَلی مَحَبَّتِکَ، أَوْ تُصِمُّ و شوکتت گویا شده یا مُهر زنی بر دلهایی که دوستی تو را در بردارد یا کَر کنی أَسْماعاً تَلَذَّذَتْ بِسَماعِ ذِکْرِکَ فِی إِرادَتِکَ، أَوْ تَغُلُّ اکُفّاً رَفَعَتْهَا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۵ گوشهایی را که به شنیدن ذکرت در ارادت ورزی به تو لذت برند یا ببندی به زنجیر کیفر دستهایی را که الْآمالُ إِلَیْکَ رَجاءَ رَأْفَتِکَ، أَوْ تُعاقِبُ أَبْداناً عَمِلَتْ بِطاعَتِکَ آمال و آرزوها به امید مِهرت آنها را به سوی تو بلند کرده یا کیفر کنی بدنهایی را که در طاعتت کار کرده حَتّی نَحِلَتْ فِی مُجاهَدَتِکَ، أَوْ تُعَذِّبُ أَرْجُلًا سَعَتْ فِی تا به جایی که در راه کوشش برای تو نزار گشته یا شکنجه دهی پاهایی را که در عِبادَتِکَ، إِلهِی لا تُغْلِقْ عَلی مُوَحِدِیکَ أَبْوابَ رَحْمَتِکَ، وَلا پرستشت راه یافته خدایا درهای رحمتت را به روی یکتا پرستانت مبند و تَحْجُبْ مُشْتاقِیکَ عَنِ النَّظَرِ إِلی جَمِیلِ رُؤْیَتِکَ، إِلهِی نَفْسٌ مشتاقانت را از مشاهده جمال دیدارت محروم مکن خدایا نفسی را أَعْزَزْتَها بِتَوْحِیدِکَ کَیْفَ تُذِلُّها بِمَهانَةِ هِجْرانِکَ، وَضَمِیرٌ انْعَقَدَ که به وسیله توحید و یگانه پرستیت عزیز داشته‌ای چگونه به خواریِ هجرانت پست کنی و نهادی را که با عَلی مَوَدَّتِکَ کَیْفَ تُحْرِقُهُ بِحَرارَةِ نِیرانِکَ، إِلهِی أَجِرْنِی مِنْ أَلِیمِ دوستی تو پیوند شده چگونه به حرارت آتشت بسوزانی خدایا پناهم ده از خشم غَضَبِکَ وَعَظِیمِ سَخَطِکَ، یا حَنَّانُ یا مَنَّانُ، یا رَحِیمُ یا رَحْمانُ، دردناک و غضب بزرگت ای مِهرورز ای پربخشش ای مهربان ای بخشاینده یا جَبَّارُ یاقَهَّارُ، یا غَفَّارُ یا سَتَّارُ، نَجِنِی بِرَحْمَتِکَ مِنْ عَذابِ ای دارای بزرگی و عظمت ای به قهر گیرنده ای پرده‌پوش نجاتم ده به رحمت خود از عذاب النَّارِ، وَفَضِیحَةِ الْعارِ، اذَا امْتازَ الْأَخْیارُ مِنَ الْأَشْرارِ، وَحالَتِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۶ دوزخ و رسوایی ننگ (یا برهنگی) در آن هنگام که نیکان از بدان جدا گردند و احوال الْأَحْوالُ، وَقَرُبَ الْمُحْسِنُونَ، وَ بَعُدَ الْمُسِیئُونَ، وَ وُفِیَتْ دگرگون شود و نزدیک و مقرب شوند نیکوکاران و دور گردند بدکاران و به هر کُلُّ نَفْسٍ ما کَسَبَتْ وَهُمْ لایُظْلَمُونَ». کس هر چه کرده است داده شود و ستم به ایشان نشود.»

زیارت جامعه

این زیارت در کتب کافی، تهذیب و کامل الزیارات نقل شده است، و در تمام زیارتگاه‌های ائمّه و انبیا واوصیا علیهم السلام خوانده می‌شود: «السَّلامُ عَلی أَوْلِیاءِ اللَّهِ وَأَصْفِیائِهِ، السَّلامُ عَلی امَناءِ اللَّهِ «سلام بر بندگان مقرب خدا و بر برگزیدگانش سلام بر آنانکه امین خدا وَأَحِبَّائِهِ، السَّلامُ عَلی أَنْصارِ اللَّهِ وَخُلَفائِهِ، السَّلامُ عَلی مَحالِ و دوستان اویند سلام بر یاران خدا و جانشینانش سلام بر جایگاههای مَعْرِفَةِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی مَساکِنِ ذِکْرِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی مُظْهِرِی معرفت خدا سلام بر مسکنهای ذکر خدا سلام بر آشکار سازندگان أَمْرِ اللَّهِ وَنَهْیِهِ، السَّلامُ عَلَی الدُّعاةِ إِلَی اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۷ امر و نهی خدا سلام بر خواندگان (مردم) بسوی خدا سلام الْمُسْتَقِرِّینَ فِی مَرْضاةِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی الْمُخْلِصِینَ فِی طاعَةِ بر استقرار یافتگان در خوشنودیهای

خدا سلام بر مخلصان در فرمانبرداری اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی الْأَدِلّاءِ عَلَی اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی الَّذِینَ مَنْ خدا سلام بر راهنمایان بسوی خدا سلام بر آن بزرگوارانی که هر که والاهُمْ فَقَدْ والَی اللَّهَ، وَمَنْ عاداهُمْ فَقَدْ عادَی اللَّهَ، وَمَنْ دوستشان دارد خدای را دوست داشته و هر که دشمنشان دارد خدای را دشمن داشته و هر که عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ، وَمَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ، وَمَنِ آنان را بشناسد خدای را شناخته و هر که نشناسدشان خدای را نشناخته و هر که اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، وَمَنْ تَخَلَّی مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّی مِنَ بدانان چنگ زند به خدا چنگ زده و هر که آنان را رها کند خدای اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَاشْهِدُ اللَّهَ أَنِی سِلْمٌ لِمَنْ سالَمْتُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ عزوجل را رها کرده است و خدای را گواه گیرم که من تسلیمم برای هر کس که شما تسلیم اوئید در جنگم با هر که حارَبْتُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَعَلانِیَتِکُمْ، مُفَوِّضٌ فِی ذلِکَ کُلِهِ إِلَیْکُمْ، شما در جنگید ایمان دارم به نهان و آشکار شما و اختیار همه این کارها را به شما واگذار کنم لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِ وَالْإِنْسِ، وَأَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ، خدا لعنت کند دشمن آل محمد را از جنّ و انس و بیزاری جویم بدرگاه خدا از ایشان وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۸ و درود خدا بر محمد و آلش باد.»

زیارت جامعه کبیره

زیارت جامعه، زیارتی است که به خاطر جامع بودن مطالب و تعبیرها و صفات و خصوصیات امامان علیهم السلام که در آن بیان شده، جامعیّت خاصّی دارد، و می‌توان هر یک از امامان و معصومین علیهم السلام را با آن زیارت کرد. نمونه‌های متعدّدی به عنوان زیارت جامعه در کتاب‌ها آمده‌است، که «زیارت جامعه کبیره» مفصّل‌تر و جامع‌تر از همه است، و یک دوره «امام شناسی» به حساب می‌آید. صفات و فضایل و ویژگی‌های ائمّه معصومین علیهم السلام در این زیارت گرد آمده، و کتاب‌های متعدّدی هم در شرح آن نوشته شده است. زائری که با معرفت و از روی بصیرت این زیارت را با توجه به معنایش در کنار قبور ائمّه علیهم السلام بخواند، نوعی مرور بر اعتقادات و باورها و تجدید میثاق با اولیای دین کرده است. شیخ صدوق در «فقیه» و «عیون» روایت کرده از موسَی بن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۳۹ عبداللّه نخعی، که گفت: به حضرت امام علیّ النّقی علیه السلام عرض کردم: یابن رسول اللّه! مرا تعلیم فرما زیارتی که با بلاغت کامل باشد، هرگاه خواستم زیارت کنم یکی از شما را، آن را بخوانم. فرمود: چون به آستانه در حرم رسیدی توقف کن، و شهادتین را بگو: «أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ «گواهی دهم که معبودی جز خدای یکتای بی‌همتا نیست، و گواهی دهم که مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». محمّد- درود خدا بر او و آلش باد- بنده و فرستاده او است.» در حالی که غُسل زیارت کرده‌ای داخل حَرَم می‌شوی و آنگاه که قبر را دیدی توقف کن و سی مرتبه «اللَّهُ أَکْبَرُ» بگو، پس با دل آرام اندکی پیش برو، و گام‌ها را نزدیکِ هم بگذار، آنگاه توقف کن و سی مرتبه «اللَّهُ أَکْبَرُ» بگو، پس نزدیک قبر مُطهّر برو، و چهل مرتبه «اللَّهُ أَکْبَرُ» بگو تا صد تکبیر تمام شود، پس بگو: «اَلسَّلامُ عَلَیْکُمْ یا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّةِ، وَمَوْضِعَ الرِّسالَةِ، «سلام بر شما ای خاندان نبوت و جایگاه رسالت ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۰ وَمُخْتَلَفَ الْمَلائِکَةِ، وَمَهْبِطَ الْوَحْیِ، وَمَعْدِنَ الرَّحْمَةِ، وَخُزَّانَ و مرکز رفت و آمد فرشتگان و جای فرود آمدن وحی (الهی) و معدن رحمت (حق) و گنجینه‌داران الْعِلْمِ، وَمُنْتَهَی الْحِلْمِ، وَاصُولَ الْکَرَمِ، وَقادَةَ الْأُمَمِ، وَأَوْلِیاءَ دانش و سرحد نهائی بردباری و اصول و اساس کرم و بزرگواری و پیشوایان ملتها و در اختیار دارندگان النِعَمِ، وَعَناصِرَ الْأَبْرارِ، وَدَعائِمَ الْأَخْیارِ، وَساسَةَ الْعِبادِ، وَأَرْکانَ نعمتها و ریشه و اصول نیکان و استوانه‌های خوبان و زمامداران بندگان و پایه‌ها و ستونهای الْبِلادِ، وَأَبْوابَ الْإِیمانِ، وَامَناءَ الرَّحْمانِ، وَسُلالَةَ النَّبِیینَ، شهرها و بلاد و درهای ایمان و امینهای خدای رحمان و نژاد پیمبران وَصَفْوَةَ الْمُرْسَلِینَ، وَعِتْرَةَ خِیَرَةِ رَبِ الْعالَمِینَ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ و زبده (اولاد) رسولان و عترت انتخاب شدگان پروردگار جهانیان، و رحمت خدا و وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلی أَئِمَّةِ الْهُدی وَمَصابِیحِ الدُّجی وَأَعْلامِ برکاتش (نیز بر آنها باد) سلام بر پیشوایان هدایت و چراغهای تاریکی و نشانه‌های التُّقی وَذَوِی النُّهی وَأُولِی الْحِجی وَکَهْفِ الْوَری وَوَرَثَةِ پرهیزکاری و صاحبان خرد و دارندگان عقل و فطانت و پناهگاه مردمان و وارثان الْأَنْبِیاءِ، وَالْمَثَلِ الْأَعْلی وَالدَّعْوَةِ الْحُسْنی وَحُجَجِ اللَّهِ

عَلی پیمبران ونمونه اعلای (الهی) واهل دعوت‌نیکو (که مردم را به خدا می‌خوانند) و حجتهای خدا بر أَهْلِ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ وَالْاولی وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلی اهل دنیا و آخرت و این جهان و رحمت خدا و برکاتش (نیز بر ایشان باد) سلام بر ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۱ مَحالِ مَعْرِفَةِ اللَّهِ، وَمَساکِنِ بَرَکَةِ اللَّهِ، وَمَعادِنِ حِکْمَةِ اللَّهِ، جایگاههای شناسایی خدا و مسکنهای برکت خدا و کانهای حکمت خدا وَحَفَظَةِ سِرِ اللَّهِ، وَحَمَلَةِ کِتابِ اللَّهِ، وَأَوْصِیاءِ نَبِیِ اللَّهِ، وَذُرِّیَّةِ و نگهبانان راز خدا و حاملان کتاب خدا و اوصیاء پیامبر خدا و فرزندان رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ رسول خدا صلی الله علیه و آله، و رحمت خدا و برکاتش (نیز بر ایشان باد) سلام عَلَی الدُّعاةِ إِلَی اللَّهِ، وَالْأَدِلّاءِ عَلی مَرْضاةِ اللَّهِ، وَالْمُسْتَقِرِّینَ بر خوانندگان بسوی خدا و رهنمایان بسوی موجبات خوشنودی خدا و استقرار یافتگان فِی أَمْرِ اللَّهِ، وَالتَّامِینَ فِی مَحَبَّةِ اللَّهِ، وَالْمُخْلِصِینَ فِی تَوْحِیدِ در فرمان خدا و کاملان در دوستی و محبت خدا و مخلصان در یگانه‌پرستی اللَّهِ، وَ الْمُظْهِرِینَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَنَهْیِهِ، وَعِبادِهِ الْمُکْرَمِینَ، الَّذِینَ خدا و آشکار کنندگان امر و نهی خدا و بندگان گرامی خدا آنانکه لا یَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ یَعْمَلُونَ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، پیشی نگیرند بر خداوند در گفتار و آنانکه بدستورش عمل کنند، و رحمت خدا و برکاتش (بر ایشان باد) السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّةِ الدُّعاةِ، وَالْقادَةِ الْهُداةِ، وَالسَّادَةِ الْوُلاةِ، سلام بر امامان دعوت کننده (بحق) و پیشوایان راهنما و آقایان سرپرست وَالذَّادَةِ الْحُماةِ، وَأَهْلِ الذِّکْرِ وَأُولِی الْأَمْرِ، وَبَقِیَّةِ اللَّهِ وَخِیَرَتِهِ و دفاع کنندگان و حامیان (از دین خدا) و اهل ذکر و فرمانداران و نمایندگان خدا و برگزیدگان او ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۲ وَحِزْبِهِوَعَیْبَةِ عِلْمِهِ وَحُجَّتِهِ وَصِراطِهِ وَنُورِهِوَبُرْهانِهِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ و گروه او و گنجینه دانشش و حجت او و راه او و نور او و دلیل روشن او، و رحمت وَبَرَکاتُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، کَما خدا و برکاتش (بر ایشان باد) گواهی دهم که نیست معبودی جز خدای یگانه که شریک ندارد چنانچه شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَشَهِدَتْ لَهُ مَلائِکَتُهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ، گواهی داده خدا برای خودش و گواهی دادند برای او فرشتگانش و دانشمندان از خلق او لا- إِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ معبودی نیست جز او که نیرومند و فرزانه است و گواهی دهم که محمد بنده انتخاب شده او است وَرَسُولُهُ الْمُرْتَضی أَرْسَلَهُ بِالْهُدی وَدِینِ الْحَقِ لِیُظْهِرَهُ عَلَی و رسول پسندیده او است که فرستاد او را با هدایت و آئین حق تا پیروزش کند بر الدِّینِ کُلِهِ وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ، وَأَشْهَدُ أَنَّکُمُ الْأَئِمَّةُ همه آئینها و گرچه خوش نداشته باشند مشرکان و گواهی دهم که شمائید پیشوایان راهبر الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِیُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُکَرَّمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ راه یافته معصوم گرامی مقرب پرهیزکار الصَّادِقُونَ الْمُصْطَفَوْنَ، الْمُطِیعُونَ لِلَّهِ، الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ، راستگوی زبده فرمانبرداران خدا و قیام کنندگان به فرمانش الْعامِلُونَ بِإِرادَتِهِ، الْفائِزُونَ بِکَرامَتِهِ، اصْطَفاکُمْ بِعِلْمِهِ، و انجام دهندگان خواسته‌اش و آنانکه به مقام کرامت او رسیدند، برگزید شما را به علم خود ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۳ وَارْتَضاکُمْ لِغَیْبِهِ، وَاخْتارَکُمْ لِسِرِّهِ، وَاجْتَباکُمْ بِقُدْرَتِهِ، وَأَعَزَّکُمْ و پسندیدتان برای جریانات غیب (و پس پرده) خود و انتخابتان کرد برای را ز خود و اختیارتان کرد به قدرتش و عزیزتان کرد بِهُداهُ وَخَصَّکُمْ بِبُرْهانِهِ، وَانْتَجَبَکُمْ بِنُورِهِ، وَأَیَّدَکُمْ بِرُوحِهِ، به راهنمائی خود و مخصوصتان داشت به دلیل روشنش و برگزید شما را برای نور خود و تأیید کرد شما را به روح خود وَ رَضِیَکُمْ خُلَفاءَ فِی‌أَرْضِهِ، وَحُجَجاً عَلی بَرِیَّتِهِ، وَأَنْصاراً لِدِینِهِ، وپسندید شما را برای جانشینی در زمینش و تا که حجتهائی باشید بر مخلوقش و یاورانی برای دینش وَحَفَظَةًلِسِرِّهِ، وَخَزَنَةًلِعِلْمِهِ، وَمُسْتَوْدَعاًلِحِکْمَتِهِ، وَتَراجِمَةً لِوَحْیِهِ، و نگهبانانی برای رازش و گنجینه دارانی برای دانشش و سپردگان حکمتش و مفسران وَأَرْکاناً لِتَوْحِیدِهِ، وَشُهَداءَ عَلی خَلْقِهِ، وَأَعْلاماً لِعِبادِهِ، وَمَناراً وحیش و پایه‌های یگانه شناسیش و گواهانی بر خلقش و نشانه‌هایی برای بندگانش فِی بِلادِهِ، وَأَدِلّاءَ عَلی صِراطِهِ، عَصَمَکُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ، وَآمَنَکُمْ و مشعلهایی در شهرها و بلادش و راهنمایانی بر راهش، خداوند نگهداشت شما را از لغزش مِنَ‌الْفِتَنِ، وَطَهَّرَکُمْ مِنَ‌الدَّنَسِ، وَأَذْهَبَ‌عَنْکُمُ‌الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ و ایمن داشت شمارا ازفتنه‌ها وآزمایشها وپاکتان کرد از چرکی و دورکرد ازشما اهل‌بیت پلیدی را وَطَهَّرَکُمْ‌تَطْهِیراً، فَعَظَّمْتُمْ جَلالَهُ، وَأَکْبَرْتُمْ شَأْنَهُ، وَمَجَّدْتُمْ کَرَمَهُ، و بخوبی پاکیزه‌تان کرد، شما نیز (در برابر) عظیم شمردید شوکتش را و مقامش را بزرگ دانستید و کرمش را ستودید وَأَدْمَنْتُمْ ذِکْرَهُ، وَوَکَّدْتُمْ مِیثاقَهُ، وَأَحْکَمْتُمْ عَقْدَ طاعَتِهِ، وَنَصَحْتُمْ و به ذکر او ادامه

دادیـد و پیمانش را محکم کردیـد و آن عهـدی را که در فرمانبرداریش داشتیـد سـخت اسـتوار کردید و در پنهانی و ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۴ لَهُ فِی السِرِ وَالْعَلانِیَةِ، وَدَعَوْتُمْ إِلی سَبِیلِهِ بِالْحِکْمَهِٔ وَالْمَوْعِظَهِٔ آشکار برای او خیرخواهی کردید و مردم را با حکمت و پنـد نیکو به راهش الْحَسَـنَهِٔ، وَبَـذَلْتُمْ أَنْفُسَـکُم فِی مَرْضاتِهِ، وَصَبَرْتُمْ عَلی ما اصابَکُمْ دعوت کردیـد و در راه خوشـنودی او بـذل جـان کردیـد و در مقابـل پیش‌آمـدهای نـاگوار بخـاطر او فِی جَنْبِهِ، وَأَقَمْتُمُ الصَّلاهَٔ، وَآتَیْتُمُ الزَّکاهَٔ، وَأَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ، بردباری کردیـد، و نمـاز را بپـا داشتیـد و زکات را پرداختیـد و امر به معروف وَنَهَیْتُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَـدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، حَتّی أَعْلَنْتُمْ و نهی از منکر کردیـد و در راه خـدا آن طور که بایـد جهـاد و مبـارزه کردیـد تـا بالاخره دعوت حق را دَعْوَتَهُ، وَبَیَّنْتُمْ فَرائِضَهُ، وَأَقَمْتُمْ حُـدُودَهُ، وَنَشَـرْتُمْ شَـرائِعَ آشـکار و واجبات او را بیان داشتیـد و حـدود و مقرراتش را برپا داشتیـد و دسـتورات و احکامش أَحْکامِهِ، وَسَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ، وَصِرْتُمْ فِی ذلِکَ مِنْهُ إِلَی الرِّضا، را منتشر ساختید و روش او را مقرر داشتید و در راه رضای او گام برداشتید وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضاءَ، وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُـلِهِ مَنْ مَضـی فَالرَّاغِبُ و تسلیم قضا و قدر او شدید و پیمبران گذشـته او را تصدیق کردید پس آنکه از شما عَنْکُمْ مارِقٌ، وَاللَّازِمُ لَکُمْ لاحِقٌ، وَالْمُقَصِـرُ فِی حَقِکُمْ زاهِقٌ، رو گردانـد از دین خارج گشـته و آنکه ملازم شـما بود به حق رسـیده و آنکه کوتاهی کرد در حق شما نابود گردید وَالْحَقُّ مَعَکُمْ وَفِیکُمْ وَمِنْکُمْ وَإِلَیْکُمْ، وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ، و حق همراه شما و در میان شما خاندان و از جانب شـما است و بسوی شـما بازگردد و شـمائید اهل حق ومعدن آن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۵ وَمِیراثُ النُّبُوَّةِ عِنْدَکُمْ، وَایابُ الْخَلْقِ إِلَیْکُمْ، وَحِسابُهُمْ عَلَیْکُمْ، و میراث نبوت نزد شـما است و بازگشت خلق خدا بسوی شما است و حسابشان با شـما است وَفَصْلُ الْخِطابِ عِنْدَکُمْ، وَآیاتُ اللَّهِ لَدَیْکُمْ، وَعَزائِمُهُ فِیکُمْ، و سـخنی که حق و باطل را جدا کند نزد شـما است و آیات خدا پیش شـما است و تصـمیمات قطعی او (یا دسـتورات لازمش) درباره شما است وَ نُورُهُ وَبُرْهانُهُ عِنْدَکُمْ، وَأَمْرُهُ إِلَیْکُمْ، مَنْ والاکُمْ فَقَدْ والَی اللَّهَ، و نور و دلیل روشـنش نزد شـما است و امر امامتش محول به شـما است، هر که شـما را دوست دارد خدای را دوسـت داشـته وَمَنْ عاداکُمْ فَقَدْ عادَی اللَّهَ، وَمَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ، وَمَنْ و هر که شـما را دشمن دارد خدای را دشمن داشته و هرکس به شما محبت داشـته باشد به خدا محبت داشته و هرکس أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ، وَمَنِ اعْتَصَمَ بِکُمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، با شما کینه ورزد بـا خـدا کینه‌توزی کرده و هرکه به شـما چنـگ زنـد به خـدا چنـگ زده أَنْتُمُ الصِـراطُ الْأَقْوَمُ، وَشُـهَداءُ دارِ الْفَناءِ، وَشُـفَعاءُ دارِ الْبَقاءِ، شمائیـد شاهراه و راه راست و گواهان در این دار فانی (دنیا) و شـفیعان در خانه پایـدار (قیامت) وَالرَّحْمَهُٔ الْمَوْصُولَهُٔ، وَالْآیَهُٔ الْمَخْزُونَهُٔ وَالْأَمانَهُٔ الْمَحْفُوظَهُٔ، ورحمت پیوسـته (حق) و آن آیت و نشانه پنهان در گنجینه و آن امانتی که نگهـداری شـده (یا حفظش بر مردم واجب است) وَالْبابُ الْمُبْتَلی بِهِ النَّاسُ، مَنْ أَتاکُمْ نَجا، وَمَنْ لَمْ یَأْتِکُمْ هَلَکَ، و آن درگاهی که مردم بدان آزمایش شوند هرکه به‌نزد شما آمد نجات یافت وهرکس نیامد هلاک شد إِلَی اللَّهِ تَدْعُونَ، وَعَلَیْهِ تَدُلُّونَ، وَبِهِ تُؤْمِنُونَ، وَلَهُ تُسَـلِمُونَ، (شـما مردم را) بسوی خدا می‌خوانیـد و بر او راهنمایی کنیـد و به او ایمان دارید و تسلیم او هستید ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۴۶ وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ، وَ إِلی سَبِیلِهِ تُرْشِـدُونَ، وَبِقَوْلِهِ تَحْکُمُونَ، سَـعَدَ وبدسـتورش عمل کنیـد و بسوی راه او (مردم را) ارشاد کنیـد و به گفتار او حکم کنید، نیک بخت شد مَنْ والاکُمْ، وَهَلَکَ مَنْ عاداکُمْ، وَخابَ مَنْ جَحَدَکُمْ، وَضَلَّ مَنْ هر که شـما را دوست دارد و به هلاکت رسید هر که شمـا را دشـمن داشت و زیانکـار شـد آنکه منکر شـما گشت و گمراه شـد آنکه فارَقَکُمْ، وَفازَ مَنْ تَمَسَّکَ بِکُمْ، وَامِنَ مَنْ لَجَأَإِلَیْکُمْ، وَسَـلِمَ‌مَنْ از شـما جدا گشت و رسـتگار شد آن که به شـما چنگ زد و ایمن گشت آنکه بدرگاه شما پناه آورد، و سلامت یافت هر که صَـدَّقَکُمْ، وَهُـدِیَ مَنِ اعْتَصَمَ بِکُمْ، مَنِ اتَّبَعَکُمْ فَالْجَنَّهُٔ مَأْواهُ، شـما را تصـدیق کرد و هـدایت شـد هر که به شـما چنگ زد، هر که پیروی شـما را کرد بهشت مأوای او است وَمَنْ خالَفَکُمْ فَالنَّارُ مَثْواهُ، وَمَنْ جَحَدَکُمْ کافِرٌ، وَمَنْ حارَبَکُمْ و هر که مخالفت شـما را کرد دوزخ جایگاه او است، و هر که منکر شما شد کافر و هر که با شما جنگ کرد مُشْرِکٌ، وَمَنْ رَدَّ عَلَیْکُم فِی أَسْفَلِ دَرَکٍ مِنَ الْجَحِیمِ، أَشْـهَدُ أَنَّ مشـرک است و هر کس شـما را رد کرد در ته جهنم جای دارد گواهی دهم که هذا سابِقٌ لَکُمْ فِیما مَضـی وَجارٍ لَکُمْ فِیما بَقِیَ، وَأَنَّ أَرْواحَکُمْ این مقـام و منزلت در زمـان گذشـته برای شـما ثـابت بوده و در آینـده زمـان نیز برای شـما جـاری است و همانا

روانهای شما وَنُورَكُمْ وَطِينَتَكَمْ واحِدَةٌ، طابَتْ وَطَهُرَتْ بَعْضُها مِنْ بَعْضٍ، ونورتان وسرشتتان یکی است همگی پاک و پاکیزه است و برخی از برخی دیگر گرفته شده خَلَقَكُمُ اللَّهُ أَنْواراً، فَجَعَلَكُمْ بِعَرْشِهِ مُحْدِقِينَ، حَتّى مَنَّ عَلَيْنا خداوند شما را بصورت نورهائی آفرید و گرداگرد عرش خود قرارتان داد تا آنگاه که با آوردنتان در این جهان بر ما ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۷ بِكُمْ، فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتٍ اذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، منت گذارد و قرارتان داد در خانه‌هایی که اجازه داد بلند گردند و نام او در آنها برده شود وَجَعَلَ صَلاتَنا عَلَيْكُمْ وَما خَصَّنا بِهِ مِنْ وِلايَتِكُمْ طِيباً لِخَلْقِنا، و مقرر داشت که درودهای ما بر شما و هم چنین آنچه را از دوستی شما برای ما مخصوص داشته همه اینها موجب پاکی اخلاق ما وَطَهارَةً لِأَنْفُسِنا، وَتَزْكِيَةً لَنا، وَكَفَّارَةً لِذُنُوبِنا، فَكُنَّا عِنْدَهُ و پاک شدن خود ما و تزکیه ما و کفاره گناهان ما باشد و ما در نزد خدا از زمره مُسَلِمِينَ بِفَضْلِكُم، وَمَعْرُوفِينَ بِتَصْدِيقِنا إِيَّاكُمْ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكُمْ تسلیم‌شدگان برتری شما و شناخته شدگان به تصدیق مقام شما بودیم پس خداوند برساند شما را أَشْرَفَ مَحَلِ الْمُكْرَمِينَ، وَأَعْلى مَنازِلِ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَرْفَعَ به شریفترین جایگاه گرامیان و بلندترین منازل مقربان و بالاترین دَرَجاتِ الْمُرْسَلِينَ، حَيْثُ لا يَلْحَقُهُ لاحِقٌ، وَلا يَفُوقُهُ فائِقٌ، درجات رسولان آنجا که کسی بدان نرسد و فوق آن جایگاه کسی راه نیابد و پیش وَلا يَسْبِقُهُ سابِقٌ، وَلا يَطْمَعُ فِي‌اِدْراكِهِ طامِعٌ، حَتَّى لايَبْقى مَلَكٌ روی بر آن پیشی نگیرد و برای رسیدن بدانجا کسی طمع نبندد، تا اینکه بجای نماند فرشته مُقَرَّبٌ، وَلا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ، وَلاصِدِّيقٌ وَلا شَهِيدٌ، وَلا عالِمٌ وَلا مقربی و نه پیامبر مرسلی و نه صدیق و نه شهیدی و نه عالم و نه جاهِلٌ، وَلادَنِيٌّ وَلا فاضِلٌ، وَلا مُؤْمِنٌ صالِحٌ، وَلا فاجِرٌ طالِحٌ، جاهلی و نه پست و نه برتری و نه مؤمن نیک کردار و نه تبهکار بدکاری ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۸ وَلا جَبَّارٌ عَنِيدٌ، وَلا شَيْطانٌ مَرِيدٌ، وَلاخَلْقٌ فِيما بَيْنَ ذلِكَ و نه گردنکش ستیزه‌جو و نه اهریمن متمردی و نه خلق دیگری که در این میان شَهِيدٌ، إِلّا عَرَّفَهُمْ جَلالَةَ أَمْرِكُمْ، وَعِظَمَ خَطَرِكُمْ، وَكِبَرَ شَأْنِكُمْ، گواه باشد جز آنکه بشناساند به او خداوند جلالت و قدر و عظمت مقام و بزرگی منزلت وَتَمامَ نُورِكُمْ وَصِدْقَ مَقاعِدِكُمْ، وَثَباتَ مَقامِكُمْ، وَشَرَفَ و کامل بودن نورتان را و درستی منصبها و پابرجا بودنتان را (در اطاعت حق) و شرافت مَحَلِّكُمْ، وَمَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ، وَكَرامَتَكُمْ عَلَيْهِ، وَخاصَّتَكُمْ لَدَيْهِ، همگان و منزلت شما را در پیش خود و مقام گرامی شما را و خصوصیتی که در نزد او دارید وَقُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ، بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِي وَأَهْلِي وَمالِي وَاسْرَتِي، و جایگاه نزدیکی که نسبت به او دارید پدر و مادر و خاندان و مال و فامیلم فدای شما، اشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهِدُكُمْ أَنِي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِما آمَنْتُمْ‌بِهِ، كافِرٌ بِعَدُوِّكُمْ گواه گیرم خدا را و گواه گیرم شما را که من ایمان دارم به شما و بدانچه شما بدان ایمان دارید و کافرم نسبت به دشمن شما وَبِما كَفَرْتُمْ بِهِ، مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلالَةِ مَنْ خالَفَكُمْ، مُوالٍ و بدانچه شما انکار آن را کردید بینایم به مقام شما و به گمراهی آنکه با شما مخالفت کرد دوست دار لَكُمْ وَلِأَوْلِيائِكُمْ، مُبْغِضٌ لِأَعْدائِكُمْ وَمُعادٍ لَهُمْ، سِلْمٌ لِمَنْ شما و (دوستدار) دوستان شمایم و بغض دشمنانتان را در دل دارم و دشمن آنهایم، صلحم با هر که سالَمَكُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبَكُمْ، مُحَقِقٌ لِما حَقَّقْتُمْ، مُبْطِلٌ لِما باشما صلح کند ودر جنگم با هرکس که با شما در جنگ است حق می‌دانم آنچه را شما حق دانستید و باطل دانم آنچه را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۴۹ أَبْطَلْتُمْ، مُطِيعٌ لَكُمْ، عارِفٌ بِحَقِكُمْ، مُقِرٌّ بِفَضْلِكُمْ، مُحْتَمِلٌ شما باطل دانستید پیرو شمایم عارف به حق شمایم اقرار به برتری شما دارم بار علم دانش شما را لِعِلْمِكُمْ، مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكُمْ، مُعْتَرِفٌ بِكُمْ، مُؤْمِنٌ بِايابِكُمْ، تحمل کنم و از مهالک در پرده عهد و امان شما روم به شما (وحقتان) اعتراف دارم و به بازگشتتان ایمان دارم مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ، مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ، مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ، آخِذٌ و رجعت شما را تصدیق دارم و چشم براه فرمان شما و منتظر دولت شمایم گفتارتان بِقَوْلِكُمْ، عامِلٌ بِأَمْرِكُمْ، مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ، زائِرٌ لَكُمْ، لائِذٌ عائِذٌ را بگیرم و دستورتان را انجام دهم و به شما پناه جویم و شما را زیارت کنم و به قبرهای بِقُبُورِكُمْ، مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِكُمْ، وَمُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ، شما پناه آرم و شما را بدرگاه خدای عزوجل شفیع آرم و بوسیله شما به پیشگاهش تقرب جویم وَمُقَدِّمُكُمْ أَمامَ طَلِبَتِي وَحَوائِجِي وَإِرادَتِي فِي كُلِ أَحْوالِي و شما را در پیش روی خواسته و حاجات و اراده‌ام قرار دهم در همه حالات وَأُمُورِي، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلانِيَتِكُمْ وَشاهِدِكُمْ وَغائِبِكُمْ وَاوَّلِكُمْ و کارهایم، ایمان دارم به نهان شما و آشکارتان و حاضرتان و غائبتان و اول وَآخِرِكُمْ، وَمُفَوِّضٌ فِي ذلِكَ كُلِهِ إِلَيْكُمْ، وَمُسَلِمٌ فِيهِ مَعَكُمْ، و آخرتان و در این باره کار را به

خودتان وامی گذارم (و هیچگونه ایرادی به کارهای شما ندارم) و تسلیم شمایم وَقَلْبِی لَکُمْ مُسَلِّمٌ، وَرَأْیِی لَکُمْ تَبَعٌ، وَنُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّةٌ، حَتّی و دلم نیز تسلیم شما است و رأی من نیز تابع (رای) شما است و یاریم برایتان آماده است تا آنکه ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۰ یُحْیِیَ اللَّهُ تَعالی دِینَهُ بِکُمْ، وَیَرُدَّکُمْ فِی أَیَّامِهِ، وَیُظْهِرَکُمْ لِعَدْلِهِ، خدای تعالی دینش را بوسیله شما زنده کند و دوباره بازگرداند شما را در روزها (ی حکومت) خود و آشکارتان سازد برای عدل خود وَیُمَکِّنَکُمْ فِی أَرْضِهِ، فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لا مَعَ غَیْرِکُمْ، آمَنْتُ بِکُمْ، و پابرجایتان کند در روی زمینش، پس با شما باشم با شما نه با غیر شما و ایمان دارم به شما وَتَوَلَّیْتُ آخِرَکُمْ بِما تَوَلَّیْتُ بِهِ اوَّلَکُمْ، وَبَرِئْتُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ و دوست دارم آخرین فرد شما را به همان دلیل که دوست دارم اولین شخص شما را و بیزاری جویم به پیشگاه خدای عزوجل مِنْ أَعْدائِکُمْ وَمِنَ الْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَالشَّیاطِینِ وَحِزْبِهِمُ از دشمنانتان و از جبت و طاغوت (خلفای ناحق) و شیاطین و پیروانشان الظَّالِمِینَ لَکُمْ، وَالْجاحِدِینَ لِحَقِّکُمْ، وَالْمارِقِینَ مِنْ وِلایَتِکُمْ، آن ستمکاران بر شما و منکران حق شما و بیرون‌روندگان از زیر بار ولایت شما وَالْغاصِبِینَ لِإِرْثِکُمْ، وَالشَّاکِینَ فِیکُمْ، الْمُنْحَرِفِینَ عَنْکُمْ، وَمِنْ و غصب کنندگان میراث شما و شک کنندگان درباره شما و منحرف شدگان از طریقه شما و از کُلِ وَلِیجَةٍ دُونَکُمْ، وَکُلِ مُطاعٍ سِواکُمْ، وَمِنَ الْأَئِمَّةِ الَّذِینَ هر همدم و وسیله‌ای غیر از شما و هر فرمانروائی جز شما و از پیشوایانی که یَدْعُونَ إِلَی النَّارِ، فَثَبَّتَنِیَ اللَّهُ أَبَداً ما حَیِیتُ عَلی مُوالاتِکُمْ مردم را به دوزخ می‌خوانند پس خداوند پابرجایم بدارد همیشه تا زنده‌ام بر موالات وَمَحَبَّتِکُمْ وَدِینِکُمْ، وَوَفَّقَنِی لِطاعَتِکُمْ، وَرَزَقَنِی شَفاعَتَکُمْ، و دوستی و دین و آئین شما و موفقم دارد برای فرمانبرداری شما و روزیم گرداند شفاعت شما را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۱ وَجَعَلَنِی مِنْ خِیارِ مَوالِیکُمْ، التَّابِعِینَ لِما دَعَوْتُمْ إِلَیْهِ، وَجَعَلَنِی و قرارم دهد از برگزیدگان دوستانتان آنانکه تابع دعوت شما هستند و بگرداند مرا مِمَّنْ یَقْتَصُّ آثارَکُمْ، وَیَسْلُکُ سَبِیلَکُمْ، وَیَهْتَدِی بِهُداکُمْ، از کسانی که پیروی کند از آثار شما و می‌رود به راه شما و راهنمایی جوید به راهنمایی شما وَیُحْشَرُ فِی زُمْرَتِکُمْ، وَیَکِرُّ فِی رَجْعَتِکُمْ، وَیُمَلَّکُ فِی دَوْلَتِکُمْ، و محشور گردد در گروه شما و بازگردد در دوران رجعت و بازگشت شما و به فرمانروائی رسد در دوران حکومت شما وَیُشَرَّفُ فِی عافِیَتِکُمْ، وَیُمَکَّنُ فِی أَیَّامِکُمْ، وَتَقَرُّ عَیْنُهُ غَداً و مفتخر گردد به عافیت (و حسن عاقبت) از شما و مقتدر گردد در روزهای (حکومت) شما و روشن گردد دیده‌اش فردای قیامت بِرُؤْیَتِکُمْ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِی وَنَفْسِیوَأَهْلِیومالِی، مَنْ ارادَاللَّهَ بدیدار شما پدر و مادرم و خودم و خاندان و دارائیم به فدای شما هر که آهنگ خدا کند بَدَأَبِکُمْ، وَ مَنْ وَحَّدَهُ قَبِلَ عَنْکُمْ، وَ مَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِکُمْ، از شما (باید) شروع کند و آنکس که خدا را به یکتائی شناسد (طریقه‌اش را) از شما پذیرد و هر که قصد او کند به شما رو کند مَوالِیَّ لا احْصِی ثَناءَکُمْ، وَلا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ کُنْهَکُمْ، وَمِنَ سروران من ثنای شما را نتوانم کرد و با مدح به کنه و حقیقت شما نرسم و با الْوَصْفِ قَدْرَکُمْ، وَأَنْتُمْ نُورُ الْأَخْیارِ، وَهُداةُ الْأَبْرارِ، وَحُجَجُ توصیف قدر و منزلت شما را بیان نتوانم که شمائید روشنی خوبان و راهنمای نیکان و حجتهای الْجَبَّارِ، بِکُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِکُمْ یَخْتِمُ، وَبِکُمْ یُنَزِّلُ الْغَیْثَ، وَبِکُمْ خدای جبار، خداوند (عالم وجود را) به شما آغاز کرد و به شما نیز ختم کند و بخاطر شما فرو ریزد باران را و بخاطر شما ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۲ یُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَبِکُمْ یُنَفِسُ الْهَمَّ نگه‌دارد آسمان را از اینکه بر زمین افتد جز به اذن او و بخاطر شما بگشاید اندوه را وَیَکْشِفُ الضُّرَّ، وَعِنْدَکُمْ ما نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ، وَهَبَطَتْ بِهِ و برطرف کند سختی را و در پیش شما است آنچه را پیمبرانش فرود آورده مَلائِکَتُهُ، وَإِلی جَدِّکُمْ». وفرشتگانش به‌زمین‌آوردند وبسوی جدّ شما.» و اگر زیارت امیر مؤمنان علیه السلام باشد به جای «وَإِلی جَدِّکُمْ» بگو: «وَ إِلی أَخِیکَ»، «و به سوی برادرت»، بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِینُ، آتاکُمُ اللَّهُ ما لَمْ یُؤْتِ أَحَداً مِنَ «روح‌الامین (جبرئیل) نازل گردید، به شما داده است خداوند آنچه را به هیچیک از مردم الْعالَمِینَ، طَأْطَأَ کُلُّ شَرِیفٍ لِشَرَفِکُمْ، وَبَخَعَ کُلُّ مُتَکَبِرٍ جهانیان نداده سر (فروتنی) بزیر آورده هر شخص شریفی در برابر شرف شما و گردن نهاده هر متکبری لِطاعَتِکُمْ، وَخَضَعَ کُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِکُمْ، وَذَلَّ کُلُّ شَیْءٍ لَکُمْ، به فرمانبرداری شما و فروتن گشته هر گردنکشی در برابر فضل شما و خوار شده هر چیزی برای شما وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِکُمْ، وَفازَ الْفائِزُونَ بِوِلایَتِکُمْ، بِکُمْ و روشن شد زمین به پرتو نور شما و رستگار شدند مردمان رستگار بوسیله ولایت و دوستی شما، بوسیله

شما ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۳ یُسْلِکَ إِلَی الرِّضْوانِ، وَعَلی مَنْ جَحَدَ وِلایَتَکَمْ غَضَبُ به بهشت رضوان توان رسید و برآنکس که منکر فرمانروائی شما است خشم خدای الرَّحْمانِ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِی وَنَفْسِی وَأَهْلِی وَمالِی، ذِکْرُکُمْ فِی رحمان (حتم و مسلم) است، پدر و مادرم و خودم و خاندان و دارائیم فدای شما باد، (ای سروران من گرچه) ذکر شما در (زبان) الذَّاکِرِینَ، وَأَسْماؤُکُمْ فِی الْأَسْماءِ، وَأَجْسادُکُمْ فِی الْأَجْسادِ، ذکرکنندگان است و نامهایتان در میان نامها و پیکرتان با سایر پیکرها وَأَرْواحُکُمْ فِی الْأَرْواحِ، وَأَنْفُسُکُمْ فِی النُّفُوسِ، وَآثارُکُمْ فِی و روانتان در میان سایر روانها و جانهاتان در (عداد) سایر جانها و آثارتان در میان الْآثارِ، وَقُبُورُکُمْ فِی الْقُبُورِ، فَما أَحْلی أَسْماءَکُمْ، وَأَکْرَمَ آثار (دیگران) و قبرهاتان در (شمار) سایر قبرها است ولی (شما را چه نسبت با دیگران) چه شیرین است نامهایتان و بزرگوار است أَنْفُسَکُمْ، وَأَعْظَمَ شَأْنَکُمْ، وَأَجَلَّ خَطَرَکُمْ، وَأَوْفی عَهْدَکُمْ، جانهاتان و بزرگ است مقامتان و برجسته‌است منزلت و موقعیتتان و با وفا است عهدتان وَأَصْدَقَوَعْدَکُمْ، کَلامُکُمْنُورٌ، وَأَمْرُکُمْ رُشْدٌ، وَوَصِیَّتُکُمُ التَّقْوی و راست است وعده‌تان سخنتان نور و دستورتان یکپارچه رشد و رستگاری است سفارشتان پرهیزکاری وَفِعْلُکُمُ الْخَیْرُ، وَعادَتُکُمُ الْإِحْسانُ، وَسَجِیَّتُکُمُ الْکَرَمُ، وَشَأْنُکُمُ و کارتان خیر و خوبی و عادت شما احسان و نیکی و شیوه شما کرم و بزرگواری و رفتارتان الْحَقُّ وَالصِّدْقُ وَالرِّفْقُ، وَقَوْلُکُمْ حُکْمٌ وَحَتْمٌ، وَرَأْیُکُمْ عِلْمٌ حق و راستی و مدارائی است و گفتارتان مسلم و حتمی است و رأی شما دانش ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۴ وَحِلْمٌ وَحَزْمٌ، إِنْ ذُکِرَ الْخَیْرُ کُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَأَصْلَهُ وَفَرْعَهُ وَمَعْدِنَهُ و بردباری و دوراندیشی است اگر از خیر و خوبی ذکری به میان آید آغاز و ریشه و شاخه و مرکز وَمَأْواهُ وَمُنْتَهاهُ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِی وَنَفْسِی، کَیْفَ أَصِفُ حُسْنَ و جایگاه و پایانش شمائید پدر و مادرم و خودم به فدای شما چگونه توصیف کنم ثنای ثَنائِکُمْ، وَأُحْصِی جَمِیلَ بَلائِکُمْ، وَبِکُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الذُّلِ، نیکوی شما را و چگونه شماره کنم آزمایشهای خوبی که دادید و بوسیله شما بود که خدا ما را از ذلت بیرون آورد وَفَرَّجَ عَنَّا غَمَراتِ الْکُرُوبِ، وَأَنْقَذَنا مِنْ شَفا جُرُفِ الْهَلَکاتِ و گشایش داد به گرفتاریهای سخت ما و نجاتمان داد از پرتگاه هلاکت و نابودی وَمِنَ النَّارِ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِی وَنَفْسِی، بِمُوالاتِکُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعالِمَ و هم از آتش دوزخ، پدر و مادرم و خودم به فدای شما که بوسیله دوستی شما خداوند به ما یاد داد دستورات دِینِنا، وَأَصْلَحَ ما کانَ فَسَدَ مِنْ دُنْیانا، وَبِمُوالاتِکُمْ تَمَّتِ الْکَلِمَةُ، دینمان را و اصلاح کرد آنچه را که از دنیای ما تباه‌گشته بود و بوسیله شما کلمه (توحید و معارف دین) کامل شد وَعَظُمَتِ النِعْمَةُ، وَائْتَلَفَتِ الْفُرْقَةُ، وَبِمُوالاتِکُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ و نعمت بزرگ گشت و جدائی و اختلاف مبدل به الفت و اتحاد گردید و بوسیله موالات شما پذیرفته گردد عبادت‌های الْمُفْتَرَضَةُ، وَلَکُمُ الْمَوَدَّةُ الْواجِبَةُ، وَالدَّرَجاتُ الرَّفِیعَةُ، وَالْمَقامُ واجب و (تنها) دوستی شما است که بر خلق لازم و فرض است و از آن شما است درجات بلند و مقام الْمَحْمُودُ، وَالْمَکانُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْجاهُ الْعَظِیمُ، شایسته و جایگاه معین و معلوم در نزد خدای عزوجل و منزلت عظیم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۵ وَالشَّأْنُ الْکَبِیرُ، وَالشَّفاعَةُ الْمَقْبُولَةُ، رَبَّنا آمَنَّا بِما أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا و رتبه بزرگ و شفاعت پذیرفته، پروردگارا ما ایمان داریم بدانچه نازل فرمودی و پیروی کردیم الرَّسُولَ فَاکْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِینَ، رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا از پیامبرت پس نام ما را با گواهان (به این حقایق) ثبت فرما، پروردگارا منحرف مکن دلهای ما را پس از آنکه راهنمائیمان کردی وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ، سُبْحانَ رَبِنا إِنْ و ببخش به ما از نزد خویش رحمتی که براستی تویی بخشایشگر، منزه است پروردگار ما که کانَ وَعْدُ رَبِنا لَمَفْعُولًا، یا وَلِیَ اللَّهِ، إِنَّ بَیْنِی وَبَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ براستی وعده او انجام شدنی است ای ولی خدا همانا میان من و خدای عزوجل ذُنُوباً لا یَأْتِی عَلَیْها إِلَّا رِضاکُمْ، فَبِحَقِ مَنِ ائْتَمَنَکُمْ عَلی سِرِّهِ، گناهانی است که محو و پاک نکند آنها را جز رضایت شما پس به حق آن خدائی که شما را امین به راز خود کرده وَاسْتَرْعاکُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ، وَقَرَنَ طاعَتَکُمْ بِطاعَتِهِ، لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ و سرپرستی کار خلق خود را به شما واگذارده و فرمانبرداری شما را به فرمانبرداری خود که شما بخشش گناهانم را ذُنُوبِی، وَکُنْتُمْ شُفَعائِی، فَإِنِی لَکُمْ مُطِیعٌ، مَنْ أَطاعَکُمْ فَقَدْ (از خدا) بخواهید و شفیعان من گردید زیرا که من فرمانبردار شمایم، هر که از شما فرمانبرداری کند خدای را أَطاعَ‌اللَّهَ، وَمَنْ عَصاکُمْ فَقَدْ عَصَی‌اللَّهَ، وَمَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْأَحَبَ‌اللَّهَ، فرمانبرداری کرده و هر که نافرمانی شما کند خدای را نافرمانی کرده و هر که شما را دوست دارد خدای را دوست

داشته وَمَنْ أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ. اللَّهُمَّ إِنِی لَوْ وَجَدْتُ شُفَعاءَ و هر که شما را دشمن دارد خدای را دشمن داشته. خدایا! اگر من شفیعانی را می‌یافتم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۶ أَقْرَبَ إِلَیْکَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِبَیْتِهِ الْأَخْیارِ الْأَئِمَّةِ الْأَبْرارِ لَجَعَلْتُهُمْ که نزدیکتر باشند بدرگاهت از محمد و خاندان نیکویش آن پیشوایان نیکوکار بطور مسلم آنها را شُفَعائِی، فَبِحَقِهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَیْکَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُدْخِلَنِی شفیعان خود قرار می‌دادم پس از تو می‌خواهم بدان حقی که برای ایشان بر خود واجب کردی مرا فِی جُمْلَةِ الْعارِفِینَ بِهِمْ وَبِحَقِّهِمْ، وَفِی زُمْرَةِ الْمَرْحُومِینَ در زمره عارفان به مقام آنها و به حق آنها قرارم ده و نیز در زمره کسانی که بوسیله شفاعت آنها بِشَفاعَتِهِمْ، إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مورد مهر قرار گرفته‌اند که تو مهربانترین مهربانانی و درود خدا بر محمد و آل الطَّاهِرِینَ، وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ». پاکش و سلام مخصوص و بسیاری بر آنها باد و بس است ما را خدا و نیکو وکیلی است.»

زیارت امین اللّه

یکی از زیارت‌های بسیار معروف و معتبر است که در کتاب‌های زیارات نقل شده است. مرحوم علامه مجلسی آن را از نظر متن و سند از بهترین زیارات دانسته که مناسب است در همه حرم‌ها و مزارهای ائمّه علیهم السلام بر آن مداومت شود. این زیارت، هم از زیارت‌های مطلقه محسوب می‌شود ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۷ که در هر وقت می‌توان خواند، هم از زیارت‌های مخصوصه روز عید غدیرخم است و هم از زیارات جامعه‌ای است که در همه حرم‌های مقدّس ائمّه علیهم السلام خوانده می‌شود. محتوایی عرفانی و سراسر شور و اشتیاق به قرب الهی دارد. کیفیّت آن چنان است که به سندهای معتبر روایت شده از جابر از امام محمّدباقر علیه السلام که امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام آمد، و نزد قبر آن حضرت ایستاد، و گریست، و گفت: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَحُجَّتَهُ عَلی عِبادِهِ، «سلام بر تو ای امانتدار خدا در زمین او و حجتش بر بندگان او السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ، أَشْهَدُ أَنَّکَ جاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ سلام بر تو ای امیر مؤمنان گواهی دهم که تو در راه خدا جهاد کردی جِهادِهِ، وَعَمِلْتَ بِکِتابِهِ، وَاتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِیهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، چنانچه باید و رفتار کردی به کتاب خدا (قرآن) و پیروی کردی از سنتهای پیامبرش صلی الله علیه و آله حَتّی دَعاکَ اللَّهُ إِلی جِوارِهِ، فَقَبَضَکَ إِلَیْهِ بِاخْتِیارِهِ، وَأَلْزَمَ تا اینکه خداوند تو را به جوار خویش دعوت فرمود و به اختیار خودش جانت را قبض نمود و ملزم کرد أَعْداءَکَ الْحُجَّةَ مَعَ ما لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبالِغَةِ عَلی جَمِیعِ خَلْقِهِ، دشمنانت را به حجت و برهان با حجتهای رسای دیگری که با تو بود بر تمامی خلق خود ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۸ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّةً بِقَدَرِکَ، راضِیَةً بِقَضائِکَ، مُولَعَةً خدایا قرار ده نفس مرا آرام به تقدیرت و خوشنود به قضایت و حریص بِذِکْرِکَ وَدُعائِکَ، مُحِبَّةً لِصَفْوَةِ أَوْلِیائِکَ، مَحْبُوبَةً فِی أَرْضِکَ به ذکر و دعایت و دوستدار برگزیدگان دوستانت و محبوب در زمین وَسَمائِکَ، صابِرَةً عَلی نُزُولِ بَلائِکَ، شاکِرَةً لِفَواضِلِ نَعْمائِکَ، و آسمانت و شکیبا در مورد نزول بلایت و سپاسگزار در برابر نعمتهای فزونت ذاکِرَةً لِسَوابِغِ آلائِکَ، مُشْتاقَةً إِلی فَرْحَةِ لِقائِکَ، مُتَزَوِّدَةً التَّقْوی و متذکر عطایای فراوانت مشتاق به شاد گشتن دیدارت توشه‌گیر پرهیزکاری لِیَوْمِ جَزائِکَ، مُسْتَنَّةً بِسُنَنِ أَوْلِیائِکَ، مُفارِقَةً لِأَخْلاقِ أَعْدائِکَ، برای روز پاداشت پیروی کننده روشهای دوستانت دوری گزیننده اخلاق دشمنانت مَشْغُولَةً عَنِ الدُّنْیا بِحَمْدِکَ وَثَنائِکَ». سرگرم از دنیا به ستایش و ثنایت.» پس گونه خود را بر قبر گذاشت و گفت: «اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِینَ إِلَیْکَ والِهَةٌ، وَسُبُلَ الرَّاغِبِینَ إِلَیْکَ «خدایا براستی دلهای فروتنان درگاهت بسوی تو حیران است و راههای مشتاقان به جانب تو شارِعَةٌ، وَأَعْلامَ الْقاصِدِینَ إِلَیْکَ واضِحَةٌ، وَأَفْئِدَةَ الْعارِفِینَ مِنْکَ باز است و نشانه‌های قاصدان کویت آشکار و نمایان است و قلبهای عارفان از تو ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۵۹ فازِعَةٌ، وَأَصْواتَ الدَّاعِینَ إِلَیْکَ صاعِدَةٌ، وَأَبْوابَ الْإِجابَةِ لَهُمْ ترسان است و صداهای خوانندگان بطرف تو صاعد و درهای اجابت برویشان مُفَتَّحَةٌ، وَدَعْوَةَ مَنْ ناجاکَ مُسْتَجابَةٌ، وَتَوْبَةَ مَنْ أَنابَ إِلَیْکَ باز است و دعای آنکس که با تو راز گوید مستجاب است و توبه آنکس

که به درگاه تو بازگردد مَقْبُولَةٌ، وَعَبْرَةَ مَنْ بَکی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَةٌ، وَالْإِغاثَةَ لِمَنِ پذیرفته است و اشک دیده آنکس که از خوف تو گرید مورد رحم و مهر است و فریادرسی تو برای کسی که اسْتَغاثَ بِکَ مَوْجُودَةٌ، وَالْإِعانَةَ لِمَنِ اسْتَعانَ بِکَ مَبْذُولَةٌ، به تو استغاثه کند آماده است و کمک‌کاریت برای آنکس که از تو کمک خواهد رایگان است وَعِداتِکَ لِعِبادِکَ مُنْجَزَةٌ، وَزَلَلَ مَنِ اسْتَقالَکَ مُقالَةٌ، وَأَعْمالَ و وعده‌هایی که به بندگانت دادی وفایش حتمی است و لغزش کسی که از تو پوزش طلبد بخشوده است و کارهای الْعامِلِینَ لَدَیْکَ مَحْفُوظَةٌ، وَأَرْزاقَکَ إِلَی الْخَلائِقِ مِنْ لَدُنْکَ آنانکه برای تو کار کنند در نزد تو محفوظ است و روزیهایی که به آفریدگانت دهی از نزدت نازلَةٌ، وَعَوائِدَ الْمَزِیدِ إِلَیْهِمْ واصِلَةٌ، وَذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِینَ ریزان است و بهره‌های بیشتری هم بسویشان می‌رسد و گناه آمرزش‌خواهان (از تو) مَغْفُورَةٌ، وَحَوائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِیَّةٌ، وَجَوائِزَ السَّائِلِینَ آمرزیده است و حاجتهای آفریدگانت نزد تو روا شده است و جایزه‌های سائلان عِنْدَکَ مُوَفَّرَةٌ، وَعَوائِدَ الْمَزِیدِ مُتَواتِرَةٌ، وَمَوائِدَ الْمُسْتَطْعِمِینَ در پیش تو فراوان است و بهره‌های فزون پیاپی است و خوانهای احسان تو برای طعام خواهان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۰ مُعَدَّةٌ، وَمَناهِلَ الظِّماءِ لَدَیْکَ مُتْرَعَةٌ. اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعائِی، آماده است و حوضهای آب برای تشنگان لبریز است خدایا پس دعایم را مستجاب کن وَاقْبَلْ ثَنائِی، وَاجْمَعْ بَیْنِی وَبَیْنَ أَوْلِیائِی، بِحَقِ مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍ و بپذیر مدح و ثنایم را و گردآور میان من و دوستانم به حق محمد و علی وَفاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، إِنَّکَ وَلِیُّ نَعْمائِی وَمُنْتَهی مُنایَ و فاطمهٔ و حسن و حسین که براستی تویی صاحب نعمتهایم و منتهای آرزویم وَغایَةُ رَجائِی فِی مُنْقَلَبِی وَمَثْوایَ». و سرحد نهایی امیدم و بازگشتگاه و اقامتگاهم.» و در کامل الزّیارات بعد از زیارت این جملات آمده است: «أَنْتَ إِلهِی وَسَیِّدِی وَمَوْلایَ، اغْفِرْ لِی وَ لِأَوْلِیائِنا، وَکُفَّ عَنَّا «تویی معبود و آقا و مولای من بیامرز دوستان ما را و بازدار از ما أَعْداءَنا، وَاشْغَلْهُمْ عَنْ اذانا، وَاظْهِرْ کَلِمَةَ الْحَقِ وَاجْعَلْهَا الْعُلْیا، دشمنانمان را و سرگرمشان کن از آزار ما و آشکار کن گفتار حق را و آنرا برتر قرار ده وَأَدْحِضْ کَلِمَةَ الْباطِلِ وَاجْعَلْهَاالسُّفْلی إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ و از میان ببر گفتار باطل را و آنرا پست گردان که براستی تو بر هرچیز قَدِیرٌ». توانایی.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۱

زیارت وارث

زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام معروف به زیارت وارث این زیارت معتبر و پرمحتوا، ابراز علاقه و همبستگی با سیدالشّهدا و شهدای دیگر علیهم السلام کربلاست، و سلسله نورانی نیاکان امام حسین و دودمان رسالت علیهم السلام را به یاد می‌آورد. و پیوند زائر را با اهلبیت عصمت تحکیم می‌کند. پس چون قصد زیارت امام حسین علیه السلام نمودی بگو: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا وارِثَ آدَمَ صَفْوَةِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا «سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا سلام بر تو ای وارِثَ نُوحٍ نَبِیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، وارث نوح پیغمبر خدا سلام بر تو ای وارث ابراهیم خلیل خدا السَّلامُ عَلَیْکَ یاوارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وارِثَ سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن با خدا سلام بر تو ای وارث عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ، عیسی روح خدا سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا السَّلامُ عَلَیْکَ یا وارِثَ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ سلام بر تو ای وارث امیر مؤمنان علیه السلام سلام ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۲ یَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفی السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَلِیٍ بر تو ای فرزند محمد مصطفی سلام بر تو ای فرزند علی الْمُرْتَضی السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ مرتضی سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا سلام برتو یَاابْنَ خَدِیجَةَ الْکُبْری السَّلامُ عَلَیْکَ یا ثارَاللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ وَالْوِتْرَ ای فرزند خدیجه کبری سلام بر تو ای کسی‌که خدا خونخواهیش کند و فرزند چنین خونی و ای تک و تنها مانده‌ای که الْمَوْتُورَ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاةَ، وَآتَیْتَ الزَّکاةَ، وَأَمَرْتَ انتقام خونت گرفته نشد گواهی دهم که تو بپاداشتی نماز را و بدادی زکات را و امر کردی بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَأَطَعْتَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَتّی به معروف (کار نیک) و نهی کردی از منکر (کار زشت) و پیروی کردی از خدا و رسولش تا أَتاکَ الْیَقِینُ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً ظَلَمَتْکَ، وَلَعَنَ به شهادت رسیدی پس خدا لعنت کند مردمی که تو را کشتند و

خدا لعنت کند مردمی که به تو ستم کردند اللّهُ أمَّةً سَمِعَتْ بِذلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ، یا مَوْلایَ یاأباعَبْدِاللَّهِ، أَشْهَدُ وخدا لعنت‌کند مردمی‌که این جریان را شنیدند وبدان راضی شدند ای‌مولای من‌ای اباعبداللَّه گواهی دهم أَنَّکَ کُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشّامِخَةِ وَالْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَةِ، که تو براستی نوری بودی در صُلبهای شامخ (و بلند) و رَحِمهای پاک، آلودهات لَمْ‌تُنَجِّسْکَ الْجاهِلِیَّةُ بِأَنْجاسِها، وَلَمْ‌تُلْبِسْکَ مِنْ‌مُدْلَهِمّاتِ ثِیابِها، نکرد زمان جاهلیت به پلیدیهایش و نپوشاندت از جامه‌های آلوده و چرکش ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۳ وَأَشْهَدُ أَنَّکَ مِنْ دَعائِمِ الدِّینِ وَأَرْکانِ الْمُؤْمِنِینَ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ و گواهی دهم که براستی تو از جمله ستونهای دین و پایه‌های محکم مردان با ایمانی و گواهی دهم که براستی تو الْإِمامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ الْهادِی الْمَهْدِیُّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ پیشوائی هستی نیکوکار و با تقوی و پسندیده و پاکیزه و راهنمای راه یافته و گواهی دهم که الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَةُ التَّقْوی وَأَعْلامُ الْهُدی وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقی امامان از فرزندان تو اساس (و حقیقت) تقوی و نشانه‌های هدایت و دستاویز محکم (حق) وَالْحُجَّةُ عَلی أَهْلِ الدُّنْیا، وَاشْهِدُ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ وَأَنْبِیاءَهُ وَرُسُلَهُ، و حجتهایی بر مردم دنیا هستند و گواه گیرم خدا و فرشتگانش و پیمبرانش و رسولانش را أَنِی بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَبِإِیابِکُمْ مُوقِنٌ، بِشَرائِعِ دِینِی وَخَواتِیمِ عَمَلِی، که من براستی به شما ایمان دارم و به بازگشتتان یقین دارم طبق مقررات دین و مذهبم و پایان کردارم وَقَلْبِی لِقَلْبِکُمْ سِلْمٌ، وَأَمْرِی لِأَمْرِکُمْ مُتَّبِعٌ، صَلَواتُ اللَّهِ و دلم تسلیم دل شما است و کارم پیرو کار شما است درودهای خدا عَلَیْکُمْ، وَعَلی أَرْواحِکُمْ، وَعَلی أَجْسادِکُمْ، وَعَلی أَجْسامِکُمْ، بر شما و بر روانهایتان و بر جسدهاتان و بر پیکرتان وَعَلی شاهِدِکُمْ، وَعَلی غائِبِکُمْ، وَعَلی ظاهِرِکُمْ، وَعَلی و بر حاضرتان و بر غائبتان و بر آشکارتان و بر باطِنِکُمْ، بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِی یَاابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِی یا نهانتان پدر و مادرم به فدای تو ای فرزند رسول خدا پدر و مادرم فدای تو ای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۴ أَباعَبْدِاللَّهِ، لَقَدْعَظُمَتِ الرَّزِیَّةُ، وَجَلَّتِ الْمُصِیبَةُ بِکَ عَلَیْنا وَعَلی اابا عبداللّه براستی بزرگ گشت عزایت و گران شد مصیبت تو بر ما و بر جَمِیعِ أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَسْرَجَتْ همه اهل آسمانها و زمین پس خدا لعنت کند مردمی را که اسبان را زین کردند وَالْجَمَتْ وَتَهَیَّأَتْ لِقِتالِکَ، یا مَوْلایَ یا أَباعَبْدِاللَّهِ، «۱» أَسْأَلُ و دهانه زدند و آماده کشتارت شدند ای مولای من ای ابا عبداللّه اللَّهَ بِالشَّأنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُ وَبِالْمَحَلِ الَّذِی لَکَ لَدَیْهِ أَنْ یُصَلِیَ عَلی از خدا خواهم بدان منزلتی که در پیش او داری و بدان مقامی که نزدش داری مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ». که درود فرستد بر محمد و آل محمد و قرار دهد مرا با شما در دنیا و آخرت.» پس دو رکعت نماز زیارت با هر سوره که می‌خواهی بخوان، و چون از نماز فارغ شدی بگو: «اللَّهُمَّ إِنِی صَلَّیْتُ وَرَکَعْتُ وَسَجَدْتُ لَکَ، وَحْدَکَ «خدایا من نماز خواندم و رکوع کردم و سجده بجا آوردم برای تو تنها که ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۵ لا شَرِیکَ لَکَ، لِأَنَّ الصَّلاةَ وَالرُّکُوعَ وَالسُّجُودَ لا تَکُونُ إِلّا لَکَ، شریک نداری زیرا نماز و رکوع و سجده نیست جز برای تو لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ چونکه تویی خدائی که معبودی جز تو نیست خدایا درود فرست بر محمد و آل مُحَمَّدٍ، وَأَبْلِغْهُمْ عَنِی أَفْضَلَ السَّلامِ وَالتَّحِیَّةِ، وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ محمد و برسان از جانب من بدانها بهترین سلام و تحیت را و باز گردان از جانب آنها نیز بر من السَّلامَ. اللَّهُمَّ وَهاتانِ الرَّکْعَتانِ هَدِیَّةٌ مِنِیإِلیمَوْلایَ الْحُسَیْنِ بْنِ سلام خدایا و این دو رکعت نمازی که خواندم هدیه‌ای است از من به پیشگاه سرورم حضرت حسین ابن عَلِیٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ، اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَعَلَیْهِ، وَتَقَبَّلْ علی علیهما السلام خدایا درود فرست بر محمد و بر آن حضرت و بپذیر مِنِی، وَاجْزِنِی عَلی ذلِکَ بِأَفْضَلِ أَمَلِی وَرَجائِی فِیکَ وفِی از من و پاداشم بده در برابر آن برطبق بهترین آرزو و امیدی که درباره وَلِیکَ، یا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ». ولیّ تو دارم ای سرپرست مؤمنان.» آنگاه به قصد زیارت علیّ بن الحسین علیهما السلام بگو: «السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ نَبِیِ اللَّهِ، «سلام بر تو ای فرزند رسول خدا سلام بر تو ای فرزند پیامبر خدا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۶ السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ سلام بر تو ای فرزند امیرمؤمنان سلام بر تو ای فرزند الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّهِیدُ بْنُ الشَّهِیدِ، السَّلامُ حسین شهید سلام بر تو ای شهید و فرزند (آن امام) شهید، سلام عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمَظْلُومُ بْنُ الْمَظْلُومِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکَ، وَ لَعَنَ بر تو ای ستم رسیده و فرزند (آن امام) ستمدیده خدا لعنت کندمردمی که تو راکشتند وخدا اللَّهُ أُمَّةً ظَلَمَتْکَ،

وَ لَعَنَ اللَّهُ أَمَّةً سَمِعَتْ بِذلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ. لعنت کند مردمی که به‌تو ستم کردند وخدا لعنت‌کند مردمی را که از این جریان اطلاع پیدا کرده و بدان راضی شدند. أَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِه، لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِيبَةُ سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند ولی خدا براستی که بزرگ گشت مصیبت تو وَ جَلَّتِ الرَّزِيَّةُ بِكَ عَلَيْنا وَ عَلى جَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً و گران شد عزای تو بر ما و بر تمام مسلمانان، خدا لعنت کند مردمی قَتَلَتْكَ، وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ». که تو را کشتند وبیزاری جویم بسوی خدا و بسوی تو از آنها.» سپس به نیّت زیارت دیگر شهدای کربلا بگو: «السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا أَوْلِياءَ اللَّهِ وَ أَحِبَّائَهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا «سلام بر شما ای اولیاء خدا و دوستانش سلام بر شما ای أَصْفِياءَ اللَّهِ وَ اوِدَّائَهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا أَنْصارَ دِينِ اللَّهِ، السَّلامُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۷ برگزیدگان خدا و دوستدارانش سلام بر شما ای یاوران دین خدا سلام عَلَيْكُمْ يا أَنْصارَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا أَنْصارَ بر شما ای یاران رسول خدا سلام بر شما ای یاران أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا انصارَ فاطِمَةَ سَيِدَةِ نِساءِ اميرمؤمنان سلام بر شما ای یاران فاطمه بانوی زنان الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا أَنْصارَ أَبِي‌مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍ جهانیان سلام بر شما ای یاران حضرت ابا محمد حسن بن علی الْوَلِيِ الزَّكِيِ النَّاصِحِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا أَنْصارَ أَبِي‌عَبْدِاللَّهِ، بِأَبِي آن دوست خیرخواه سلام بر شما ای یاران حضرت اباعبدالله پدر أَنْتُمْ وَأُمِي، طِبْتُمْ وَطابَتِ الْأَرْضُ الَّتِي فِيها دُفِنْتُمْ، وَفُزْتُمْ فَوْزاً و مادرم به فدای شما براستی پاکیزه شدید و پاکیزه گشت آن زمینی که شما در آن مدفون شدید و به رستگاری عَظِيماً، فَيا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ مَعَكُمْ فِي الجِنانِ مَعَ بزرگی رسیدید پس ای کاش من هم با شما بودم که با شما رستگار گردم با الشُّهَداءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ شهیدان و شایستگان که آنان نیکو رفیقانی می‌باشند سلام بر شما وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». و رحمت و برکات خدا بر شما باد.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۸

زیارت آل یس

مرحوم مجلسی در کتاب بحار الأنوار به نقل از ناحیه مقدّسه چنین آورده است که هرگاه خواستید به‌وسیله ما به سوی خداوند تبارک وتعالی و به‌سوی ما توجه کنید، بگویید: «سَلامٌ عَلى آلِ يس، السَّلامُ عَلَيْكَ يا داعِيَ اللَّهِ وَرَبَّانِيَ «سلام بر آل یاسین [خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله سلام بر تو ای دعوت کننده بسوی خدا و عارف آياتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا بابَ اللَّهِ وَدَيَّانَ دِينِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ یا به آیاتش سلام بر تو ای واسطه خدا و سرپرست دین او سلام بر تو ای خَلِيفَةَ اللَّهِ وَناصِرَ حَقِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللَّهِ وَدَلِيلَ خلیفه خدا و یاور حق او سلام بر تو ای حجت خدا و راهنمای إِرادَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا تالِيَ كِتابِ اللَّهِ وَتَرْجُمانَهُ، السَّلامُ اراده او سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و تفسیر کننده آیات او سلام عَلَيْكَ فِي آناءِ لَيْلِكَ وَأَطْرافِ نَهارِكَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا بَقِيَّةَ اللَّهِ بر تو در تمام آنات و دقایق شب و سرتاسر روز سلام بر تو ای بجای مانده از طرف خدا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۶۹ فِي أَرْضِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مِيثاقَ اللَّهِ الَّذِي اخَذَهُ وَوَكَّدَهُ، در روی زمین سلام بر تو ای پیمان محکم خدا که آن را از مردم گرفت و تأکید کرد السَّلامُ عَلَيْكَ يا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ سلام بر تو ای وعده خدا که تضمینش کرده سلام بر تو ای پرچم الْمَنْصُوبُ، وَالْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ، وَالْغَوْثُ وَالرَّحْمَةُ الْواسِعَةُ برافراشته و دانش ریزان و فریادرس خلق و رحمت وسیع حق وَعْداً غَيْرَ مَكْذُوبٍ، السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقُومُ، السَّلامُ عَلَيْكَ و آن وعده‌ای که دروغ نشود سلام بر تو هنگامی که بپا می‌ایستی سلام بر تو حِينَ تَقْعُدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْرَأُ وَتُبَيِنُ، السَّلامُ عَلَيْكَ‌حِينَ هنگامی که می‌نشینی سلام بر تو هنگامی که (فرامین حق را) می‌خوانی و تفسیر می‌کنی سلام بر تو هنگامی که تُصَلِي وَتَقْنُتُ، السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تَرْكَعُ وَتَسْجُدُ، السَّلامُ نماز می‌خوانی و قنوت کنی سلام بر تو هنگامی که رکوع و سجده بجای آوری سلام عَلَيْكَ حِينَ تُهَلِلُ وَتُكَبِرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تَحْمَدُ وَتَسْتَغْفِرُ، بر تو هنگامی که «لا اله الا اللّه» و «اللّه اکبر» گوئی سلام بر تو هنگامی که خدا را ستایش کنی و از او آمرزش خواهی السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصْبِحُ وَتُمْسِي، السَّلامُ عَلَيْكَ فِي اللَّيْلِ إِذا سلام بر تو هنگامی که بامداد کنی و شام کنی سلام بر تو در شب هنگامی که ادعیه

و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۰ یَغْشی وَالنَّهارِ اذا تَجَلّی السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْإمامُ الْمَأْمُونُ، تاریکیش فراگیرد و در روز هنگامی که پرده برگیرد سلام بر تو ای امام امین السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ، السَّلامُ‌عَلَیْکَ بِجَوامِعِ سلام بر تو ای مقدم (بر همه خلق و) مورد آرزو (ی آنان) سلام بر تو به همه السَّلامِ، أُشْهِدُکَ یا مَوْلایَ أَنِی أَشْهَدُ أَنْ لا إلهَ إلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ سلامها گواه گیرم تو را ای مولا و سرور من که من گواهی دهم به اینکه معبودی نیست جز خدای یگانه که لا شَرِیکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ لا حَبِیبَ إلّا هُوَ وَأَهْلُهُ، شریک ندارد و نیز (گواهی دهم که) محمد بنده و رسول او است و محبوبی نیست جز او و خاندانش وَأُشْهِدُکَ یا مَوْلایَ أَنَّ عَلِیّاً أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ و گواه گیرم تو را ای مولای من که علی امیر مؤمنان حجت خدا است و حسن حُجَّتُهُ، وَالْحُسَیْنَ حُجَّتُهُ وَعَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ حجت او است و حسین حجت او است و علی بن الحسین حجت او است و محمد بن عَلِیٍّ حُجَّتُهُ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ، وَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ علی حجت او است و جعفر بن محمد حجت او است و موسی بن جعفر حُجَّتُهُ، وَعَلِیَّ بْنَ مُوسی حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍ حُجَّتُهُ، وَعَلِیَّ حجت او است و علی بن موسی حجت او است و محمد بن علی حجت او است و علی ابْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍ حُجَّتُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّةُ اللَّهِ، بن محمد حجت او است و حسن بن علی حجت او است و گواهی دهم که تو حجت خدائی، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۱ أَنْتُمُ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ، «۱» وَأَنَ رَجْعَتَکُمْ حَقٌّ لارَیْبَ فِیها، یَوْمَ لا یَنْفَعُ شمائید اول و آخر و مسلماً بازگشت شما حق است که شکی در آن نیست روزی که سود نَفْساً ایمانُها لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ کَسَبَتْ فِی ایمانِها ندهد کسی را ایمانش که پیش از آن ایمان نیاورده یا در (مدت) ایمان خویش خَیْراً، وَأَنَ الْمَوْتَ حَقٌّ، وَأَنَ ناکِراً وَنَکِیراً حَقٌّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ کار خیری انجام نداده و همانا مرگ حق است و ناکر و نکیر حق است و گواهی دهم که زنده شدن پس از مرگ حَقٌّ، وَالْبَعْثَ حَقٌّ، وَأَنَّ الصِّراطَ حَقٌّ، وَالْمِرْصادَ حَقٌّ، وَالْمِیزانَ حق است و برانگیخته شدن حق است و صراط حق است و مرصاد (کمینگاه) حق است و میزان حَقٌّ، وَالْحَشْرَ حَقٌّ، وَالْحِسابَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةَ وَالنَّارَ حَقٌّ، حق است و حشر (در قیامت) حق است و حساب حق است و بهشت و دوزخ حق است وَالْوَعْدَ وَالْوَعِیدَ بِهِما حَقٌّ، یا مَوْلایَ شَقِیَ مَنْ خالَفَکُمْ وَسَعِدَ و وعده و تهدید درباره آن دو حق است ای مولای من بدبخت است کسی که مخالفت شما را کرد و سعادتمند است ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۲ مَنْ أَطاعَکُمْ، فَاشْهَدْ عَلی ما أَشْهَدْتُکَ عَلَیْهِ، وَأَنَا وَلِیٌّ لَکَ بَرِیءٌ کسی که پیرویتان کرد پس گواهی ده بر آنچه تو را بر آن گواه گرفتم و من دوست توام و بیزارم مِنْ عَدُوِّکَ، فَالْحَقُّ ما رَضِیتُمُوهُ، وَالْباطِلُ ما سَخَطْتُمُوهُ، از دشمنت حق آنست‌که شما پسند کردید و باطل همانست که شما بدان خشم کردید وَالْمَعْرُوفُ ما أَمَرْتُمْ بِهِ، وَالْمُنْکَرُ ما نَهَیْتُمْ عَنْهُ، فَنَفْسِی مُؤْمِنَةٌ و معروف همان بود که شما بدان دستور دادید و منکر همان بود که شما از آن جلوگیری و نهی کردید، من ایمان دارم بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، وَبِرَسُولِهِ وَبِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَبِکُمْ یا به خدای یگانه‌ای که شریک ندارد و به رسول او و به امیر مؤمنان و به شما- ای مَوْلایَ اوَّلِکُمْ وَآخِرِکُمْ، وَنُصْرَتِی مُعَدَّةٌ لَکُمْ، وَمَوَدَّتِی خالِصَةٌ مولای من- از اول تا آخرتان و یاریم برای شما آماده است و دوستیم خالص و پاک لَکُمْ آمینَ آمینَ». برای شما است آمین آمین.» سپس بگو: «اللَّهُمَّ انّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِیَ عَلی مُحَمَّدٍ نَبِیِ رَحْمَتِکَ «خدایا از تو خواهم که درود فرستی بر محمد پیامبر رحمتت وَکَلِمَةِ نُورِکَ، وَأَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ، وَصَدْرِی‌نُورَ الْإیمانِ، و کلمه نورت و دیگر آنکه پرکنی دل مرا با نور یقین و سینه‌ام را با نور ایمان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۳ وَفِکْرِی نُورَ النِّیّاتِ، وَعَزْمِی نُورَ الْعِلْمِ، وَقُوَّتِی نُورَ الْعَمَلِ، و اندیشه‌ام را با نور تصمیمها و اراده‌ام را با نور علم و نیرویم را با نور عمل وَلِسانِی نُورَ الصِّدْقِ، وَدِینِی نُورَ الْبَصائِرِ مِنْ عِنْدِکَ، وَبَصَرِی و زبانم را با نور راستگویی و دین و مذهبم را با نور بینائیهایی از نزد خودت و چشمم را نُورَ الضِیاءِ، وَسَمْعِی نُورَ الْحِکْمَةِ، وَمَوَدَّتِی نُورَ الْمُوالاةِ با نور روشنایی و گوشم را با نور فرزانگی و حکمت و دوستیم را با نور موالات لِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ حَتّی أَلْقاکَ وَقَدْ وَفَیْتُ بِعَهْدِکَ محمد و آلش علیهم السلام تا تو را دیدار کنم و من به عهد وَمِیثاقِکَ فَتُغَشِّیَنِی رَحْمَتَکَ یا وَلِیُّ یا حَمِیدُ. و پیمان تو وفا کردم پس رحمت خود را بر من بپوشان ای سرپرست و ای ستوده اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ، وَخَلِیفَتِکَ فِی‌بِلادِکَ، وَالدَّاعِی إلی خدایا درود فرست بر محمد حجت تو در روی زمینت و جانشین تو در شهرهایت و دعوت

کننـده بسوی سَبِیلِکَ، وَالْقائِمِ بِقِسْطِکَ، وَالثّائِرِ بِأَمْرِکَ، وَلِیِ الْمُؤْمِنِینَ وَبَوارِ راهت و قیام کننـده به عـدل و دادت و انقلاب کننده به دستور تو، دوست مؤمنان و نابودکننـده الْکافِرِینَ، وَمُجَلِی الظُّلْمَهِ، وَمُنِیرِ الْحَقِ، وَالنّاطِقِ بِالْحِکْمَهِ کافران و برطرف کننـده تاریکی و روشـن کننـده حق و گویـای به حکمت وَالصِدْقِ، وَکَلِمَتِکَ التّامَّهِ فِی أَرْضِکَ، الْمُرْتَقِبِ الْخائِفِ و راستی و آن کلمه (دستور و فرمان) کاملت در روی زمین که در حال انتظار و بیم بسر برد ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۱۷۴ وَالْوَلِیِ النّاصِحِ، سَفِینَهِ النَّجاهِ وَعَلَمِ الْهُدی وَنُورِ أَبْصارِ الْوَری و آن سـرپرست خیرخواه و کشتی نجات و پرچم هـدایت و روشـنی دیـدگان مردم وَخَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدی وَمُجَلِی الْعَمی الَّذِی یَمْلَأُ الْأَرْضَ و بهترین کسـی که جامه و رداء ببر کرد و زداینده گمراهی آنکس که پرکند زمین را عَدْلًا وَقِسْطاً کَما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً، إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ، از عدل و داد چنانچه پرشده باشد از ستم و بیدادگری که براستی تو بر هر چیز توانایی اللّهُمَّ صَلِ عَلی وَلِیِّکَ وَابْنِ أَوْلِیائِکَ الَّذِینَ فَرَضْتَ طاعَتَهُمْ، خـدایا درود فرست بر بنده مقرب درگاهت و فرزند بندگان مقربت آنانکه فرض کردی فرمانبرداریشان را وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ، وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیراً، و واجب گرداندی حقشان را و دور کردی از ایشان پلیدی را و بخوبی پاکیزه‌شان کردی اللّهُمَّ انْصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ لِدِینِکَ، وَانْصُرْ بِهِ أَوْلِیاءَکَ وَأَوْلِیاءَهُ خدایا یاریش کن و بدست او دینت را یاری کن و یاری کن بوسـیله او دوستان خودت و دوستان او وَشیعَتَهُ وَأَنْصارَهُ، وَاجْعَلْنا مِنْهُمْ. اللّهُمَّ اعِذْهُ مِنْ شَرِ کُلِ باغٍ و شـیعیان و یـاورانش را و مـا را نیز از آنان قرار ده خـدایا نگاهش دار از شـر هر متجاوز وَطاغٍ وَمِنْ شَرِ جَمِیعِ خَلْقِکَ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ و سرکشـی و از شر همه مخلوق خودت و محافظتش کن از پیش رُویش و از پشت سرش وَعَنْ یَمِینِهِ وَعَنْ شِمالِهِ، وَاحْرُسْهُ وَامْنَعْهُ مِنْ أَنْ یُوصَلَ إِلَیْهِ و از سمت راستش و از طرف چپش و پاسداریش کن و نگاهش دار از اینکه گزند و آسیبی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۵ بِسُوءٍ، وَاحْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَآلَ رَسُولِکَ، وَاظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ، بـدو رسـد و (شوکت و عزت) رسول و آل رسولت را در (وجود) او حفـظ فرما و آشـکار (یا پیروز) گردان بـدست او عـدل و داد را وَایِدْهُ بِالنَّصْرِ، وَانْصُرْ ناصِرِیهِ، وَاخْذُلْ خاذِلِیهِ، وَاقْصِمْ و بیـاریت کمکش کن ویاورش را نیز یاری کن و هر که دست از یاریش بردارد خوار گردان و در هم شـکن قاصِمِیهِ، وَاقْصِمْ بِهِ جَبابِرَهَ الْکُفْرِ، وَاقْتُلْ بِهِ الْکُفّارَ وَالْمُنافِقِینَ شکننده‌اش را و بشکن بدست او قدرت و شوکت کافران را و آنـان را بـدست آن حضـرت به خـاک هلاک افکن و هم چنین منافقان وَجَمِیعَ الْمُلْحِدِینَ حَیْثُ کانُوا مِنْ مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها و همه بی‌دینان ستیزه‌جو را در هر جا هسـتند از خاورهای زمین و باخترهای آن بَرِّها وَبَحْرِها، وَامْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَاظْهِرْ بِهِ دِینَ نَبِیِّکَ چه در خشکی و چه در دریا، و پرکن بوسیله او زمین را از عدل و داد و آشکار (یا پیروز) کن بوسیله‌اش دین پیامبرت صلی الله علیه و آله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَاجْعَلْنِی اللّهُمَّ مِنْ أَنْصارِهِ وَأَعْوانِهِ وَأَتْباعِهِ- درود خـدا بر او و آلش- را و قرار ده خدایا، مرا نیز از یاران و کمـک کـاران و پیروان وَشِیعَتِهِ، وَأَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مـا یَأْمُلُونَ وَفِی و شـیعیانش و به من بنمایان در مورد آل محمد علیهم السـلام آنچه را آرزو داشـتند و در عَدُوِّهِمْ ما یَحْذَرُونَ، إِلهَ الْحَقِ آمِینَ، یا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ یا مورد دشـمنشان آنچه از آن می‌ترسند مستجاب گردان ای معبود حق و ای صاحب جلالت و بزرگواری ای أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ». مهربانترین مهربانان.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۶

دعا برای حضرت حجهٔ بن الحسن

- عجـل اللّه‌فرجه‌الشـریف- هرگـاه بخواهی برای خویش یـا دیگران دست به دعـا برداری بهتر آن است که نخست به نیّت دعا برای حضـرت ولی عصـر (عجل اللّه فرجه الشـریف) این دعا را بخوانی: «اللّهُمَّ کُنْ لِوَلِیِّکَ الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلی «خدایا باش برای ولی خود حضرت حجت فرزند امام حسن عسکری که درودهای تو بر او و بر آبائِهِ، فِی هذِهِ السّاعَهِ وَفِی کُلِّ ساعَهٍ، وَلِیّاً وَحافِظاً وَقائِداً وَناصِراً پـدرانش باد در این ساعت و در هر ساعت یار و مـددکار و نگهبان و رهبر و یاور و راهنما وَدَلِیلًا وَعَیْناً، حَتّی تُسْکِنَهُ أَرْضَکَ طَوْعاً، وَتُمَتِّعَهُ فِیها طَوِیلًا». و دیـده‌بان تا او را از روی میل و رغبت مردم در روی زمین سـکونت دهی و بهره‌منـدش

سازی زمانی دراز.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۷

دعای عهد

از حضرت صادق علیه السلام روایت است که هر کس چهل بامداد این دعا را بخواند از یاوران قائم ما باشد و چنانچه پیش از ظهور آن حضرت بمیرد خداوند او را زنده سازد تا در خدمت آن حضرت باشد و خداوند به هر کلمه این دعا هزار حسنه به او کرامت فرمایـد و هزار گناه از او محو کنـد. «اللَّهُمَّ رَبَّ‌النُّورِ الْعَظِیم، وَرَبَّ الْکُرْسِیِّ الرَّفِیع، وَرَبَّ الْبَحْرِ «خدایا ای پروردگار نور بزرگ و پروردگـار کرسی بلنـد و پروردگـار دریـای الْمَسْجُورِ، وَمُنْزِلَ التَّوْراةِ وَالْإِنْجِیلِ وَالزَّبُورِ، وَرَبَّ الظِلِ جوشان و فرو فرستنده تورات و انجیل و زبور و پروردگار سایه وَالْحَرُورِ، وَمُنْزِلَ الْقُرْآنِ الْعَظِیم، وَرَبَّ الْمَلائِکَةِ الْمُقَرَّبِینَ و آفتاب داغ و فرو فرستنده قرآن بزرگ و پروردگار فرشتگان مقرب وَالْأَنْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ. اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیم، وَبِنُورِ و پیمبران و مرسلین خدایا از تو خواهم به ذات بزرگوارت و به نور وَجْهِکَ الْمُنِیرِ وَمُلْکِکَ الْقَدِیم، یا حَیُّ یا قَیُّومُ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۸ جمال تابانت و فرمانروائی دیرینه‌ات ای زنده ای پاینده از تو می‌خواهم بدان نامت الَّذِی أَشْرَقَتْ بِهِ السَّماواتُ وَالْأَرَضُونَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی یَصْلَحُ که روشن شد بدان آسمانها و زمینها و بدان نامت که صالح و شایسته گشتند بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ، یا حَیٌّ قَبْلَ کُلِ حَیٍّ، وَیا حَیٌّ بَعْدَ کُلِ بـدان پیشینیان و پسینیان ای زنـده پیش از هر موجود، و ای زنـده پس از هر حَیٍّ، وَیا حَیٌّ حِینَ لا حَیَّ، یا مُحْیِیَ الْمَوْتی وَمُمِیتَ الْأَحْیاءِ، یـا موجود زنـده و ای زنـده در آن هنگـام که زنـده‌ای وجود نـداشت ای زنـده کن مردگـان و ای میراننـده زنـدگان ای حَیُّ لا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلانَاالْإِمامَ الْهادِیَ الْمَهْدِیَّ زنـده‌ای که معبودی جز تو نیست خدایا برسان به مولای ما آن امام راهنمای راه یافته الْقائِمَ بِأَمْرِکَ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَعَلی آبائِهِ الطَّاهِرِینَ، عَنْ و قیام کننده به فرمان تو- که درودهای خدا بر او و پـدران پـاکش بـاد- از طرف جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ فِی مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها، همه مردان و زنان با ایمان در شرقهای زمین و غربهای آن سَهْلِها وَجَبَلِها وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَعَنِی وَ عَنْ والِدَیَّ مِنَ هموار آن و کوه آن، خشکی آن و دریایش، و از طرف من و پدر و مـادرم الصَّلَواتِ زِنَةَ عَرْشِ‌اللَّهِ وَمِدادَ کَلِماتِهِ وَما أَحْصاهُ عِلْمُهُ وَأَحاطَ درودهائی هموزن عرش خـدا و شـماره کلمات و سـخنان او و آنچه را دانشـش احصاء کرده و کتاب و دفترش بِهِ کِتابُهُ. اللَّهُمَّ إِنِی أُجَدِّدُ لَهُ فِی صَبِیحَةِ یَوْمِی هـذا وَما عِشْتُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۷۹ بـدان احاطه دارد خـدایا من تازه می‌کنم در بامـداد این روز و هر چه زندگی کنم مِنْ أَیَّامِی عَهْداً وَعَقْداً وَبَیْعَةً لَهُ فِی عُنُقِی، لا أَحُولُ عَنْها وَلا از روزهای دیگر عهدو پیمان و بیعتی برای آن حضـرت در گردنم که هرگز از آن سرنپیچم أَزُولُ أَبَداً. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَنْصارِهِ وَأَعْوانِهِ، وَالـذَّابِینَ عَنْهُ، و دست نکشم هرگز. خـدایا! قرار ده مرا از یاران و کمک کارانش و دفاع کنندگان از او وَالْمُسـارِعِینَ إِلَیْهِ فِی قَضـاءِ حَوائِجِهِ، وَالْمُمْتَثِلِینَ لِأَوامِرِهِ، و شـتابندگان بسوی او در برآوردن خواسته‌هایش و انجام دسـتورات و اوامرش وَالْمُحامِینَ عَنْهُ، وَالسَّابِقِینَ إِلی إِرادَتِهِ، وَالْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ و مدافعین از آن حضـرت و پیشـی گیرندگان بسوی خواسـته‌اش و شهـادت یافتگان یَدَیْهِ. اللَّهُمَّ إِنْ حالَ بَیْنِی وَبَیْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِی جَعَلْتَهُ عَلی عِبادِکَ پیش رویش خـدایا اگر حائل شـد میان من و او آن مرگی که قرار داده‌ای آن را بر بندگانت حَتْماً مَقْضِیّاً، فَأَخْرِجْنِی مِنْ قَبْرِی، مُؤْتَزِراً کَفَنِی، شاهِراً سَیْفِی، حتمی و مقرر پس بیرونم آر از گورم کفن به خود پیچیـده با شمیشـر آخته مُجَرَّداً قَناتِی، مُلَبیاً دَعْوَةَ الدَّاعِی فِی الْحاضِرِ وَالْبادِی. اللَّهُمَّ و نیزه برهنه پاسخ‌گویان به ندای آن خواننده بزرگوار در شـهر و بادیه خدایا أَرِنِی الطَّلْعَةَ الرَّشِیدَةَ، والْغُرَّةَ الْحَمِیدَةَ، وَاکْحُلْ ناظِری بِنَظْرَةٍ بنمایان به من آن جمال ارجمندو آن پیشانی نورانی پسندیده را و سرمه وصال دیدارش را به یک نگاه مِنِی إِلَیْهِ، وَعَجِلْ فَرَجَهُ وَسَهِلْ مَخْرَجَهُ، وَأَوْسِعْ مَنْهَجَهُ وَاسْلُکْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۰ به دیـده‌ام بکش و شـتاب کن در ظهـورش و آسـان گردان خروجش را و وسیع گردان راهش را و مرا بـه بِی مَحَجَّتِهُ، وَأَنْفِذْ أَمْرَهُ وَاشْدُدْ ازْرَهُ، وَاعْمُرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلادَکَ، راه او درآور و دسـتورش را نافـذ گردان و پشتش را محکم کن و آباد گردان خدایا بدست او شهرها و بلادت را وَأَحْیِ بِهِ عِبادَکَ، فَإِنَّکَ قُلْتَ وَقَوْلُکَ الْحَقُّ: ظَهَرَ الْفَسادُ فِی و

زنده گردان بوسیله‌اش بندگانت را زیرا که تو فرمودی و گفته‌ات حق است (که فرمودی): «آشکار شد تبهکاری در الْبَرِ وَالْبَحْرِ بِما کَسَبَتْ ایْدِی النّاسِ، فَأَظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنا وَلِیَّکَ خشکی و دریا بخاطر کرده‌های مردم» پس آشکار کن برای ما خدایا نماینده‌ات را وَابْنَبِنْتِ نَبِیِّکَ الْمُسَمّی بِاسْمِ رَسُولِکَ حَتّی لا یَظْفَرَ بِشَیْءٍ مِنَ و فرزند دختر پیامبرت که همنام رسول تو است تا دست نیابد به هیچ الْباطِلِ إلّا مَزَّقَهُ، ویُحِقَّ الْحَقَّ وَیُحَقِقَهُ، وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْزَعاً باطلی جز آنکه از هم بدراند و پابرجا کند حق را و ثابت کند آن را و بگردان آن بزرگوار را خدایا پناهگاه لِمَظْلُومِ عِبادِکَ، وَناصِراً لِمَنْ لا یَجِدُ لَهُ ناصِراً غَیْرَکَ، وَمُجَدِّداً ستمدیدگان بندگانت و یاور کسی که جز تو یاوری برایش یافت نشودو تازه کننده لِما عُطِلَ مِنْ أَحْکامِ کِتابِکَ، وَمُشَیداً لِما وَرَدَ مِنْ أَعْلامِ دِینِکَ آن احکامی که از کتاب تو تعطیل مانده و محکم کننده آنچه رسیده از نشانه‌های دین وَ سُنَنِ نَبِیِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّن حَصَّنْتَهُ و آئینت و دستورات پیامبرت صلی الله علیه و آله و قرارش ده خدایا از آنانکه نگاهش داری مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِینَ. اللَّهُمَّ وَسُرَّ نَبِیَّکَ مُحَمَّداً صَلَّی‌اللَّهُ‌عَلَیْهِ وَآلِهِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۱ از صولت و حمله زورگویان خدایا شاد گردان (دل) پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله بِرُؤْیَتِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ عَلی دَعْوَتِهِ، وَارْحَمِ اسْتِکانَتَنا بَعْدَهُ، را به دیدارش و همچنین هر که در دعوتش از آن حضرت پیروی کرد و رحم کن به بیچارگی ما پس از آن حضرت اللَّهُمَّ اکْشِفْ هذِهِ الْغُمَّةَ عَنْ هذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ، وَعَجِلْ لَنا خدایا بگشا این اندوه را از این امت به حضور امام زمان و شتاب کن برای ما ظُهُورَهُ، إِنَّهُمْ یَرَوْنَهُ بَعِیداً وَ نَراهُ قَرِیباً، بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». در ظهور آن جناب که اینان ظهورش را دور پندارند ولی ما نزدیک می‌بینیم به مهرت ای مهربانترین مهربانان.» پس سه‌بار دست بر ران راست خود می‌زنی و هربارمی گویی: «الْعَجَلَ، الْعَجَلَ یا مَوْلایَ یا صاحِبَ الزَّمانِ». «تعجیل و شتاب فرما، ای مولای من، ای صاحب زمان.»

نماز شب

روایات وارده از سوی پیشوایان معصوم در فضیلت نماز شب فراوان است که به ذکر برخی از آنها می‌پردازیم: امام صادق علیه السلام از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده است که آن حضرت به وصیّش حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: یا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۲ علی ترا به چند چیز سفارش می‌کنم به خاطر بسپار ... بر تو باد به نماز شب، بر تو باد به نماز شب، بر تو باد به نماز شب، ... «۱» و از انس نقل شده است که گوید: از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود: دو رکعت نماز در دل شب بهتر است از دنیا و آنچه که در اوست. «۲» کیفیت نماز شب نماز شب یازده رکعت است، و می‌توان در هر رکعت به حمد تنها اکتفا کرد، هشت رکعت آن را به نیت نماز شب باید خواند و بعد از هر دو رکعت سلام گفت، سپس دو رکعت به نیت نماز شَفْع و یک رکعت به نیت نماز وِتْر و بهتر است که نمازگزار در قنوت نماز وتر هفتاد مرتبه «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبّی وَاتُوبُ إِلَیْهِ» و سپس هفت بار: «هذا مَقامُ الْعائِذِ بِکَ مِنَ النَّارِ» و بعد سیصد مرتبه «الْعَفْو» بگوید و آنگاه برای چهل نفر از مؤمنان دعا کند و بعد برای خویش دعا نماید و چون از قنوت ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۳ فارغ شد رکوع و سجود گزارد و نماز را تمام نماید و پس از نماز، تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را انجام دهد و بعد هر چه می‌خواهد دعا کند.

نماز حضرت فاطمه علیها السلام

روایت شده که حضرت فاطمه علیها السلام دو رکعت نماز می گزارد که جبرئیل علیه السلام تعلیم او کرده بود، در رکعت اوّل بعد از حمد صد مرتبه سوره قَدْر و در رکعت دوّم بعد از حمد صد مرتبه سوره توحید و چون سلام می گفت این دعا را می‌خواند: «سُبْحانَ ذِی الْعِزِ الشَّامِخِ الْمُنِیفِ، سُبْحانَ ذِی الْجَلالِ «منزه است (خدای) صاحب عزت بسیار بلند و مرتفع، منزه است (خدای) صاحب جلال الْباذِخِ الْعَظِیمِ، سُبْحانَ ذِی الْمُلْکِ الْفاخِرِ الْقَدِیمِ، سُبْحانَ مَنْ والا و بزرگ، منزه است (خدای) صاحب فرمانروایی

فاخر قدیم منزه است کسی لَبِسَ الْبَهْجَةَ وَالْجمالَ، سُبْحانَ مَنْ تَرَدّی بِالنُّورِ وَالْوَقارِ، که در بردارد خرّمی و زیبایی را منزه است آنکه به ردای نور و وقار خود را آراسته سُبْحانَ مَنْ یَری اثَرَ النَّمْلِ فِی الصَّفا، سُبْحانَ مَنْ یَری وَقْعَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۴ منزه است آنکه جای پای مور را در روی سنگ صاف ببیند منزه است آنکه گذرگاه الطَّیْرِ فِی الْهَواءِ، سُبْحانَ مَنْ هُوَ هکَذا لا هکَذا غَیْرُهُ». پرنده را در هوا ببیند منزه است آنکه او این چنین است و جز او چنین نیست.» شیخ در مصباح المتهجدین فرموده: سزاوار است کسی که این نماز را بجا می‌آورد چون از تسبیح فارغ شود زانوها و آرنج‌ها را برهنه نماید و بچسباند همه مواضِع سجود خود را به‌زمین بدون مانع و حایلی و حاجت خود را از خدا بخواهد و دعا کند آنچه می‌خواهد و در همان حال سجده بگوید: «یا مَنْ لَیسَ غَیْرَهُ رَبٌّ یُدْعی یا مَنْ لَیسَ فَوْقَهُ إلهٌ یُخْشی یا «ای کسی که جز او پروردگاری نیست که خوانده شود و فوق او معبودی نیست که از او بترسند ای مَنْ لَیسَ دُونَهُ مَلِکٌ یُتَّقی یا مَنْ لَیْسَ لَهُ وَزِیرٌ یُؤْتی یا مَنْ لَیْسَ آنکه جز او پادشاهی نیست که از او بپرهیزند ای کسی که وزیری برایش نیست که به نزدش روند ای آنکه لَهُ حاجِبٌ یُرْشی یا مَنْ لَیسَ لَهُ بَوَّابٌ یُغْشی یا مَنْ لا یَزْدادُ پرده‌داری ندارد تا به او رشوه دهند ای کسی که دربانی ندارد که او را پنهان کنند ای آنکه درخواست عَلی کَثْرَةِ السُّؤالِ إلّا کَرَماً وَ جُوداً وَعَلی کَثْرَةِ الذُّنُوبِ إلّا عَفْواً فراوان نیفزاید جز به کرم و جود خود و بر بسیاری گناه (بندگان) جز به گذشت وَصَفْحاً، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بی کَذا وَکَذا». و چشم‌پوشی درود فرست بر محمد و آل محمد و به من چنین و چنان کن.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۵ و بجای کلمه «کذا و کذا» حاجات خود را از خدا بخواهد.

نماز حضرت صاحب الزّمان علیه السلام

نماز حضرت صاحب الزّمان عَجَّلَ اللَّهُ تَعالی فَرَجَهُ دو رکعت است می‌خوانی در هر رکعت سوره حَمْد را و چون به إِیَّاکَ نَعْبُدُ وَإِیَّاکَ نَسْتَعِینُ رسیدی آن را صد مرتبه تکرار می‌کنی و سپس بقیه سوره را می‌خوانی و بعد قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را یکبار می‌خوانی و چون از نماز فارغ شدی این دعا را می‌خوانی: «اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلاءُ، وَبَرِحَ الْخَفاءُ، وَانْکَشَفَ الْغِطاءُ، «خدایا بلاء و گرفتاری بزرگ شد و درد پنهان آشکار گشت و پرده از روی کار برداشته شد وَضاقَتِ الأَرْضُ بِما وَسِعَتِ السَّماءُ، وَإِلَیْکَ یا رَبِ الْمُشْتَکی و زمین با فراخیش تا آسمان بر ما تنگ شد و شکوه ما ای پروردگار بسوی توست وَعَلَیْکَ الْمُعَوَّلُ فِی الشِدَةِ وَالرَّخاءِ. اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ و اعتماد در سختی و آسانی بر تو است خدایا درود فرست بر محمد وَآلِ مُحَمَّدٍ، الَّذِینَ أَمَرْتَنا بِطاعَتِهِمْ، وَعَجِلِ اللَّهُمَّ فَرَجَهُمْ و آل محمد آنان که ما را به پیروی ایشان مأمور کردی و شتاب کن خدایا در فرج ایشان بِقائِمِهِمْ، وَاظْهِرْ إعْزازَهُ، یا مُحَمَّدُ یا عَلِیُّ یا عَلِیُّ یا مُحَمَّدُ، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۶ بوسیله قائمشان و عزتش را آشکار کن ای محمد ای علی ای علی ای محمد اکْفِیانِی فَإِنَّکُما کافِیایَ، یا مُحَمَّدُ یا عَلیُّ یا عَلِیُّ یا مُحَمَّدُ، مرا کفایت کنید که کفایت کننده‌ام شمائید ای محمد و ای علی، ای علی و ای محمد انْصُرانِی فَإِنَّکُما ناصِرایَ، یا مُحَمَّدُ یا عَلِیُّ یا عَلِیُّ یا مُحَمَّدُ، مرا یاری کنید که یاور من شمائید ای محمد و ای علی، ای علی و ای محمد احْفَظانِی فَإِنَّکُما حافِظایَ، یا مَوْلایَ یا صاحِبَ الزَّمانِ، یا نگهداریم کنید که نگهدارم شمائید ای مولای من ای صاحب زمان ای مَوْلایَ یا صاحِبَ الزَّمانِ، یا مَوْلایَ یا صاحِبَ الزَّمانِ، الْغَوثَ مولای من ای صاحب زمان ای مولای من ای صاحب زمان پناه خواهم الْغَوثَ الْغَوْثَ، أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی، الأَمانَ الْأَمانَ الْأَمانَ». پناه خواهم پناه خواهم دریابم دریابم دریابم امانم ده امانم ده امانم ده.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۷

نماز حاجت

نماز حاجت به صورت‌های مختلفی روایت شده است و از جمله آنها نمازی است که مرحوم کلینی رحمه الله در کتاب کافی به سند معتبر از عبدالرحیم قصیر روایت کرده است که می‌گوید: حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: چون مشکلی به تو روی آورد،

پناه بیاور به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سپس دو رکعت نماز بگزار و آن را به آن حضرت هدیه کن، و چون سلام گفتی این دعا را بخوان: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلامُ وَمِنْکَ السَّلامُ، وَإِلَیْکَ یَرجِعُ السَّلامُ، «خداوندا! نام تو «سلام» است و سلامت از سوی توست، و به تو باز می‌گردد، اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ مِنِّی خداوندا! درود فرست بر محمّد و آلش و سلامم را به روح حضرت محمّد صلی الله علیه و آله السَّلامُ، وَ أَرْواحَ الْأَئِمَّهِٔ الصادِقِینَ سَلامِی، وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ و به ارواح امامان راستین برسان، و سلام آنها را به من السَّلامُ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِمْ وَرَحْمَهُٔ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. اللَّهُمَّ إِنَّ هاتَیْنِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۸ باز گردان، سلام و رحمت و برکات الهی بر آنان باد، خداوندا! این دو الرَّکْعَتَیْنِ هَدِیَّهٌٔ مِنِی إِلی رَسُولِ اللَّهِ صلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ و آله وَ سَلَّمَ فَأَثِبْنِی رکعت را هدیه می‌کنم به پیشگاه رسول اللَّه صلّی اللَّه علیه وآله وسلّم عَلَیْهِما ما أَمَّلْتُ وَرَجَوْتُ فِیکَ وَفِی رَسُولِکَ یا وَلِیَ‌الْمُؤْمِنِینَ». و پاداشی را که از تو امید و آرزو دارم و از پیامبرت برایم ثبت فرما ای یاور مؤمنان.» سپس سجده کن و چهل مرتبه بگو: «یا حَیُّ یا قَیُّومُ، یا حَیُّ لایَمُوتُ، یا حَیُّ لاإِلهَ إِلَّا أَنْتَ، یا ذَا «ای زنده قائم به ذات، ای زنده جاویدان، ای زنده‌ای که معبودی جز تو نیست، ای صاحب الْجَلالِ وَالإِکْرامِ، یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». جلالت و کرامت، ای مهربانترین مهربانان.» آنگاه گونه راست را بر زمین گذار و همین دعا را که در سجده گفتی چهل بار بگو بعد گونه چپ را به زمین بگذار و همین دعا را چهل بار تکرار کن، پس سر از سجده بردار و دست راست را بلند کن و چهل مرتبه آن را بخوان، بعد دست‌ها را روی گردن خود بگذار و با انگشت سبّابه اشاره کن و چهل مرتبه آن دعا را بگو، سپس محاسن خود را به دست چپ بگیر و شروع به گریه نما و چنانچه نتوانستی گریه کنی حالت گریه و زاری بخود بگیر و بگو: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۸۹ «یا مُحَمَّدُ یا رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَشْکُو إِلَی اللَّهِ وَإِلَیکَ حاجَتِی، «ای محمّد، ای رسول خدا صلی الله علیه و آله، حاجتم را به تو وإِلی أَهْلِ بَیْتِکَ الرَّاشِدِینَ حاجَتِی، وَبِکُمْ أَتَوَجَّهُ إِلَی اللَّهِ فِی و به اهل بیت تو که هدایتگرند عرضه می‌دارم و به وسیله شما برای برآورده شدن حاجاتم به خداوند حاجَتِی». رو می‌کنم.» سپس سجده کن و در همان حال به‌اندازه یک نفس بگو: «یا اللَّهُ یا اللَّهُ»، بعد صلوات فرست وحاجتت را از خدا بخواه. امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که این عمل را به جا آورد، من از سوی خدای عزّوجل ضمانت می‌کنم که از جای خود برنخیزد جز آنکه حاجت او برآورده گردد.

نماز جعفر طیّار

نماز جعفر طیّار علیه السلام با فضیلت وسند بسیار معتبر وارد شده، که مهمترین فضیلت آن، بخشیده شدن گناهان کبیره است، و افضل اوقات‌آن پیش از ظهر روز جمعه‌است، وچگونگی آن چهار رکعت است؛ دو نماز دو رکعتی، در هر رکعت پس از ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۰ حمد و سوره، قبل از آن‌که رکوع کند، پانزده مرتبه بگوید: «سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ»، و در رکوع پس از ذکر رکوع ده مرتبه آن را بگوید، و پس از رکوع در حال قیام ده مرتبه، و در سجده بعد از ذکر سجده ده مرتبه، و در جلوس بین دو سجده ده مرتبه، و در سجده دوم ده مرتبه، و پس از سجده دوم ده مرتبه بگوید، و در هر چهار رکعت به همین کیفیّت عمل کند، که مجموع آن سیصد تسبیح می‌شود، و سوره مخصوصی در این نماز معیّن نشده، ولی افضل است که در رکعت اوّل پس از حمد، سوره «إِذا زُلْزِلَت» و در رکعت دوّم بعد از حمد، سوره «وَالْعادِیات» و در رکعت سوّم «إِذا جاءَ نَصْرُ اللَّه» و در رکعت چهارم «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخواند. و نیز مستحب است در سجده دوم از رکعت چهارم پس از اتمام تسبیحات بگوید: «سُبْحانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَالْوَقارَ، سُبْحانَ مَنْ تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ «منزه است آنکس که صاحب عزت و وقار است منزه است آنکه مجد و بزرگواری (بندگانش را) وَتَکَرَّمَ بِهِ، سُبْحانَ مَنْ لا یَنْبَغِی التَّسْبِیحُ إِلّا لَهُ، سُبْحانَ مَنْ مورد توجه قرار می‌دهد منزه است آنکه جز برای او تسبیح سزاوار نیست منزه است آنکه ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۱ أَحْصی کُلَّ شَیْءٍ عِلْمُهُ، سُبْحانَ ذِی الْمَنِّ وَالنِّعَمِ، سُبْحانَ ذِی علمش همه‌چیز را شمارش کرده منزه است خدای صاحب فضل ونعمت‌منزه‌است خدای صاحب الْقُدْرَهِٔ وَالْکَرَمِ.

اللّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ بِمَعاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ، کرم و قـدرت خـدایا از تو می‌خواهم به حق آنچه موجب عزت عرش تو وَمُنْتَهَی الرَّحْمَهِٔ مِن کِتابِکَ، وَاسْمِکَ الْأَعْظَمِ، وَکَلِماتِکَ التَّامَّهِٔ گشته و به حق منتهای رحمت از کتاب تو و اسم اعظمت و کلمات تامه‌ات (اسماء حسنی یا کتابهای منزله یا غیر آن) الَّتِی تَمَّتْ صِدْقاً وَعَدْلًا، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ وَافْعَلْ بِی که از نظر راستی و عدالت به حد کمال رسیده درود فرست بر محمد و خاندانش و درباره من کَذا وَکَذا». چنین و چنان کن.» و به جای «وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا» حاجت خود را از خدا بخواهد که برآورده می‌شود إن شاء اللّه تعالی و مستحبّ است پس از اتمام چهار رکعت نماز دست‌ها را به دعا بردارد و بگوید: «یا رَبِ یا رَبِ» به قدر یک نفس و نیز کلمه «یا رَبَّاهُ یا رَبَّاهُ» را تکرار کند به قدر یک نفس، و «رَبِ رَبِ» به اندازه یک نفس، و «یا اللَّهُ یا اللَّهُ» به قدر یک نفس، و «یا حَیُّ یا حَیُّ» به اندازه یک نفس، و «یا رَحِیمُ یا رَحِیمُ» به اندازه یک نفس، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۲ و بعد «یا رَحْمانُ یا رَحْمانُ» هفت مرتبه، و «یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ» هفت مرتبه بگوید و آنگاه این دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ إِنِی أَفْتَتِحُ الْقَوْلَ بِحَمْدِکَ، وَأَنْطِقُ بِالثَّناءِ عَلَیْکَ، «خدایا من گفتارم را به ستایش تو آغاز می‌کنم و به ثنای تو زبان می‌گشایم وَامَجِّدُکَ وَلا غایَهَٔ لِمَدْحِکَ، وَاثْنِی عَلَیْکَ، وَمَنْ یَبْلُغُ غایَهَٔ و تو را به بزرگی یاد می‌کنم و ستایشت پایان ندارد و تو را ثناگویم ولی آنکس که به منتهای ثَنائِکَ، وَأَمَدَ مَجْدِکَ وَأَنّی لِخَلِیقَتِکَ کُنْهُ مَعْرِفَهِٔ مَجْدِکَ؟ وَأَیَّ ثنای تو و انتهای مجد و عظمتت برسد کیست و کجا مخلوق تو می‌توانند به کنه معرفت مجد تو برسند و چه زَمَنٍ لَمْ تَکُنْ مَمْدُوحاً بِفَضْلِکَ، مَوْصُوفاً بِمَجْدِکَ، عَوَّاداً عَلَی وقت بوده که تو به فضل خویش ستوده نبوده‌ای و به مجد و عظمت موصوف نگشته‌ای و با بردباری الْمُذْنِبِینَ بِحِلْمِکَ تَخَلَّفَ سُکَّانُ أَرْضِکَ عَنْ طاعَتِکَ، فَکُنْتَ خود بر گنهکاران پی‌درپی بازنگشته‌ای ساکنان زمینت از اطاعت تو سرباز زدند ولی تو عَلَیْهِمْ عَطُوفاً بِجُودِکَ، جَواداً بِفَضْلِکَ، عَوَّاداً بِکَرَمِکَ، یا لا إِلهَ بر آنها به بخشش و عطایت مهر ورزی و به فضل خویش بر آنها جود کنی و به کرمت پی‌درپی بر آنها بازگردی ای که نیست معبودی إِلّا أَنْتَ الْمَنَّانُ ذُوالْجَلالِ وَالْإِکْرامِ». جز تو نعمت‌دهنده بسیار و صاحب جلالت و کرامت.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۴ فصل دوّم: اعمال مدینه منوّره

فصل دوّم: اعمال مدینه منوّره

فضیلت زیارت پیامبر، فاطمه زهرا وائمّه بقیع علیهم السلام

فضیلت زیارت پیامبر صلی الله علیه و آله و فاطمه زهرا وائمّه بقیع علیهم السلام مستحب مؤکّد است برای مردم، خصوصاً حُجّاج، مُشرّف شدن به زیارت روضه مُطهّره و آستانه منوّره فخر عالمیان حضرت سیّد المرسلین محمّد بن عبداللّه صلی الله علیه و آله، و ترک زیارت آن حضرت باعث جفا در حقّ او می‌شود. و شیخ شهید فرموده: اگر مردم ترک زیارت آن حضرت کنند، بر امام است که ایشان را مجبور کند به رفتن زیارت آن حضرت، زیرا که ترک زیارت آن حضرت موجب جفا در حقّ پیامبر صلی الله علیه و آله است. شیخ صدوق از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: هرگاه کسی از شما حجّ کند، باید حَجّش را ختم کند به زیارت ما، زیرا که این از تمامی حجّ است. و نیز روایت کرده از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که فرمود: تمام کنید حجّ خود را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۷ به زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله که ترک زیارت آن حضرت بعد از حجّ جفا و خلاف ادب است، شما را امر به این کرده‌اند، بروید به زیارت قبوری که حق تعالی لازم گردانیده است بر شما حقّ آنها و زیارت آنها را و روزی از حق تعالی طلب کنید نزد آن قبرها. از ابو الصّلت هَرَوی روایت کرده که گفت: به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم که نظر شما درباره این حدیث که مؤمنین از منازل خویش در بهشت، زیارت می‌کنند پروردگارشان را چیست؟ حضرت در جواب او فرمودند: ای ابا الصّلت! حق تعالی پیغمبرش حضرت محمّد صلی الله علیه و آله را بر جمیع خلقش- از پیغمبران و فرشتگان- برتری بخشیده و اطاعت او را اطاعت خود و بیعت‌با او را بیعت‌با خودوزیارت او را زیارت خودش شمرده

است، چنانچه در سوره نساء آیه ۸۰ فرمود: مَن یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطاعَ اللَّهَ، و در سوره فتح، آیه ۴۸ فرموده: إِنَّ الَّذِینَ یُبایِعُونَکَ إِنَّما یُبایِعُونَاللَّهَ یَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَیْدِیهِمْ. حضرت رسُول صلی الله علیه و آله فرموده: «هر کس مرا زیارت کند در حال حیات یا بعد از فوت من چنان است که حق تعالی را زیارت کرده باشد ...». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۸ حِمیَری در «قرب الاسناد» از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: رسُول‌خدا صلی الله علیه و آله فرموده: هرکس مرا زیارت کند در حیات من یا بعد از وفات من، شفیع او گردم در روز قیامت. در حدیثی است که حضرت صادق علیه السلام روز عیدی رفت به زیارت رسول اللّه صلی الله علیه و آله و بر آن حضرت سلام کرد و فرمود: ما به سبب زیارت و سلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله بر اهل همه شهرها مکّه و غیر مکّه، فضیلت داریم. مرحوم شیخ طوسی در تهذیب از یزید بن عبدالملک روایت کرده و او از پدرش، از جدّش، که گفت: به خدمت حضرت فاطمه علیها السلام مشرّف شدم، آن حضرت بر من سلام کرد، سپس از من پرسید که برای چه آمده‌ای؟ عرض کردم: برای طلب برکت و ثواب. فرمود: خبر داد مرا پدرم، و اینک حاضر است که هر کس بر او و بر من سه روز سلام کند، حق تعالی بهشت را از برای او واجب گرداند، گفتم: در حال حیاتتان؟ فرمود: بلی، و هم چنین بعد از موت ما. علّامه مجلسی فرموده که در حدیث معتبر از عبداللّه بن عبّاس منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۱۹۹ امام حسن علیه السلام را در بقیع زیارت کند قدمش بر صراط ثابت گردد و نلغزد در روزی که قدم‌ها بر آن بلغزد. در «مقنعه» از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: هر کس مرا زیارت کند گناهانش آمرزیده شود و فقیر و پریشان نمیرد. ابن قولویه در کامل الزیارات حدیث طولانی از هشام بن سالم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده و از جمله فرازهای آن این است که: مردی به خدمت حضرت صادق علیه السلام شرفیاب شد و عرض کرد: آیا باید زیارت کرد پدرت را؟ فرمود: بلی. عرض کرد: پاداش آن چیست؟ فرمود: اگر با اعتقاد و متابعت از امامت او باشد پاداش آن بهشت است. عرض کرد: کسی که اعراض کند از زیارت او چه خواهد داشت؟ فرمود: حسرت خواهد داشت در یوم الحسرهٔ که روز قیامت است ... و احادیث در این باب بسیار است.

آداب زیارت

آداب زیارت زیارت، دیدار با روح‌های پاک و الگوهای کمال و آیینه‌های حق‌نماست. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۰ زائر، خود را در برابر وجودهای والا- و پیشوایان معصومی دیده، با اعتراف به نقص خود و کمال آن اولیای الهی، به فضایل آنان اشاره می کند، و درودهای خود را نثارشان می‌نماید، و پیوند خویش را با آنان و با راه و تعالیم و فرهنگشان ابراز می‌دارد. از این رو، نخستین شرط زیارت، «ادب» است، و ادب هم در سایه معرفت و محبّت پدید می‌آید. خود را در محضر رسول‌اللَّه صلی الله علیه و آله دیدن، و در برابر قبور پاک امامان‌ایستادن، هم‌آدابِ‌ظاهری دارد، هم آدابِ باطنی. آنچه در منابع روایی مانند «بحار الأنوار» و نوشته‌های علما درباره آداب زیارت آمده، بسیار است، و در این جا برخی از آن آداب را نقل می‌کنیم: ۱- قبل از ورود به زیارتگاه، غسل کردن و باطهارت بودن و خواندن این دعا هنگام غسل زیارت مستحب است: «بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُوراً وَطَهُوراً وَحِرْزاً «به نام خدا، و به یاری خدا، خداوندا! این غسل را نور، پاکیزگی، حرز وَشِفاءً مِنْ کُلِ داءٍ وَسُقْمٍ وَآفَهٍْ وَعاهَهٍْ. اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِی، و شفای از هر درد، بیماری، آفت برایم قرار ده خداوندا با آن قلبم را پاک ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۱ وَاشْرَحْ بِهِ صَدْرِی، وَسَهِّلْ لِی بِهِ أَمْرِی». سینه‌ام را گشاده و کارم را آسان فرما.» ۲- لباس های پاکیزه پوشیدن و عطر و بوی خوش استعمال کردن. ۳- هنگام رفتن به زیارت، قدم‌های کوتاه برداشتن، با آرامش و وقار راه رفتن، با خضوع و خشوع آمدن، سر به زیر انداختن و به این طرف و آن طرف و بالا نگاه نکردن، و ترک کلمات بیهوده و مخاصمه و مجادله نمودن در راه، تا رسیدن به حرم. ۴- هنگام رفتن به حرم و زیارت، زبان به تسبیح و حمد خدا گشودن و صلوات بر محمّد و آل او فرستادن ودهان را با یاد خدا و نام

اهل بیت معطّر ساختن. ۵- بر درگاه حرم ایستادن و دعا خواندن و اجازه ورود خواستن و سعی در تحصیل رقّت قلب و خشوع دل نمودن و مقام و عظمت صاحب قبر را تصوّر نمودن و این که او ما را می‌بیند، سخن ما را می‌شنود و سلام ما را پاسخ می‌دهد. هرگاه رقّت قلب حاصل شد و آمادگی روحی پدید آمد، در این حال وارد شود و زیارت نماید. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۲ ۶- در وقت داخل شدن، پای راست را مقدّم داشتن و هنگام خروج از حرم پای چپ را، آن گونه که در ورود و خروج مسجد مستحب است. ۷- در برابر ضریح ایستادن و زیارت نامه‌هایی را که از ائمه علیهم السلام رسیده، خواندن. ۸- در زیارت قبر معصومین علیهم السلام رو به قبر منوّر آنها ایستادن و پس از فراغت از زیارت، با تضرّع دعا کردن و از خداوند حاجت خواستن، سپس به طرف بالای سر رفتن و رو به قبله دعا کردن و زیارت خواندن. ۹- صاحب قبر را برای بر آمدن حاجت و رفع نیاز نزد خداوند شفیع قرار دادن. ۱۰- ایستادن هنگام خواندن زیارت، اگر عذری و ضعفی ندارد. ۱۱- هنگام مشاهده قبر مطهّر و پیش از خواندن زیارت، (آرام) اللّهُ أَکْبَر بگوید. ۱۲- خواندن دو رکعت نماز زیارت در حرم مطهّر، اگر زیارت ائمّه است، بالای سر بهتر است. و پس از نماز، دعاهای منقول را خواندن و حاجت طلبیدن و تلاوت قرآن با ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۳ آرامش و ترتیل و طمأنینه و هدیه کردن ثواب آن به روح مقدّس آن معصوم. ۱۳- پرهیز از سخنان ناشایست و کلمات لغو و بیهوده و جدال‌های بی‌مورد در حرم‌ها و زیارتگاه‌ها. ۱۴- صدای خود را در نماز و زیارت خیلی بلند نکردن، که مزاحم زیارت دیگران نشود. ۱۵- وداع کردن با پیامبر صلی الله علیه و آله و امام علیه السلام، هنگام بیرون آمدن از شهر (زیارت وداع حضرت رسول صلی الله علیه و آله و ائمّه علیهم السلام در همین کتاب آمده است). ۱۶- پس از زیارت، تعجیل در بیرون آمدن، تا هم شدّت شوق برای رجوع به زیارت بیشتر شود و هم نوبت و فرصت برای دیگران باشد. و پرهیز از اختلاط با زنان در مَشاهد مشرّفه و رعایت حرمت و دوری از هر نوع خطا و گناه. هم چنین در صورت ازدحام و کثرت زوّار، رعایت حال آنان را کردن، و مکان و فرصت زیارت به آنان دادن. ۱۷- حضور قلب داشتن در تمام مراحل زیارت. و نیز توبه و استغفار و صدقه به نیازمندان و انفاق به مستحقّان. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۴ ۱۸- هنگام زیارت، باید زمینه‌ای برای کمال روحی و رشد معنوی و تصفیه قلب انسان فراهم شود، تا زائر را در اخلاق و زندگی و عفاف و تقوا به اولیاء اللّه نزدیک سازد، و وسیله‌ای برای توبه، تطهیر، و تزکیه باطنی وی گردد. این جز با توفیق الهی و جز با داشتن «معرفت» و «محبّت» نسبت به این بزرگواران، فراهم نمی‌شود. اساس ارزش زیارت هم به معرفت است، و درباره زیارت ائمّه و معصومین علیهم السلام تعبیر «عارِفاً بِحَقِهِ» اشاره به همین نکته است، و گرنه، زیارت بی‌معرفت، آن ثواب و کمال مطلوب را ندارد.

زیارت اوّل حضرت رسول صلی الله علیه و آله

هرگاه به مدینهٔ‌الرّسول وارد شدی، پس از غسل زیارت اذن دخول بخوان: «اللَّهُمَّ انّی قَدْ وَقَفْتُ عَلی بابٍ مِنْ ابْوابِ بُیُوتِ نَبِیّکَ «خدایا من ایستاده‌ام بر در خانه‌ای از درهای خانه‌های پیامبرت ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۵ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَقَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ أَنْ یَدْخُلُوا إِلّا بِإِذْنِهِ، که درودهای تو بر او و آلش باد وچنان است که تو قدغن‌فرموده‌ای که‌مردم داخل‌آن گردند جزبه اذن او، و فَقُلْتَ: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیّ إِلّا أَنْ فرمودی ای کسانی که ایمان آورده‌اید داخل خانه‌های پیامبر نشوید جز اینکه یُؤْذَنَ لَکُمْ»، اللَّهُمَّ إِنّی أَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صاحِبِ هذَا الْمَشْهَدِ به شما اذن دهند. خدایا من معتقدم به احترام صاحب این زیارتگاه الشَّرِیفِ فِی‌غَیْبَتِهِ، کَماأَعْتَقِدُها فِی حَضْرَتِهِ، وَاعْلَمُ أَنَّ رَسُولَکَ شریف در زمان غیبت و پنهانیش، چنانچه این عقیده را در زمان حضورش دارم و می‌دانم که وَخُلَفاءَکَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَحْیاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ، یَرَوْنَ مَقامِی رسول تو و جانشینانش علیهم السلام زنده‌اند و در نزد تو روزی می‌خورند و هم‌اکنون جای مرا می‌بینند وَیَسْمَعُونَ کَلامِی وَیَرُدُّونَ سَلامِی، وَأَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی و سخنم را می‌شنوند و سلام مرا جواب دهند. ولی تو جلو گرفته‌ای از گوش من شنیدن سخنشان را، و باز کَلامَهُمْ، وَفَتَحْتَ بابَ فَهْمِی

بِلَذِيذِ مُناجاتِهِمْ، وَإِنّي أَسْتَأْذِنُكَ کرده‌ای دریچه فهمم را به مناجات لذیذ ایشان، و من اکنون ای پروردگارم، اولًا از تو اذن می‌طلبم یا رَبّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثانِياً ... و ثانیاً از رسول تو صلی اللّه علیه و آله اذن می گیرم ... ءَادْخُلُ يارَسُولَ اللَّهِ، ءَادْخُلُ يا حُجَّةَ اللَّهِ، ءَادْخُلُ يا مَلائِكَةَ آیا داخل شوم ای رسول خدا، آیا داخل شوم ای حجت خدا، آیا داخل شوم ای فرشتگان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۶ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِي هذَا الْمَشْهَدِ، فَأْذَنْ لِي يا مَوْلايَ مقرّب خدا، که دراین زیارتگاه اقامت دارید، پس اذنم بده ای مولای من فِي الدُّخُولِ أَفْضَلَ ما اذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِياءِكَ، فَانْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا برای داخل شدن، بهترین اذنی را که به یکی از دوستانت می‌دهی، که اگر من شایسته آن لِذلِكَ فَانْتَ اهْلٌ لِذلِكَ»، نیستم، حتماً تو شایسته آنی.» پس داخل شو، وبگو: «بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلى مِلَّةِ «به نام خدا، و به یاد خدا، و در راه خدا، و بر شریعت و آیین رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي رسول خدا- درود خدا بر او و آلش باد- خدایا! بیامرز مرا وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، انَّكَ انْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ». و به من رحم کن و توبه‌ام را بپذیر، که به راستی توئی توبه‌پذیر مهربان.» از در جبرئیل داخل شو، و مُقدّم دار پای راست را، و صد مرتبه اللَّهُ أَكْبَرُ بگو. آنگاه دو رکعت نماز تحیّت مسجد بگزار، سپس نزد قبر مطهّر حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله بایست و بگو: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۷ «السَّلامُ عَلَيْكَ يارَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا نَبِيَّ اللَّهِ، «سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای پیغمبر خدا السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُحَمَّدَبْنَ عَبْدِاللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا خاتَم سلام بر تو ای محمد فرزند عبداللّه، سلام بر تو ای خاتم النَّبِيينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِ سالَةَ، وَأَقَمْتَ الصَّلَاةَ، وَآتَيْتَ پیامبران، گواهی دهم که تو رسالت را رساندی و نماز را برپا داشتی و الزَّكَاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ زکات دادی و امر کردی به معروف و نهی کردی از کار بد و عبادت کردی خدا را مُخْلِصاً حَتّى أَتاكَ الْيَقِينُ، فَصَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلى از روی اخلاص تا مرگ به سراغت آمد. پس درودهای خدا و رحمتش بر تو و بر أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ». خاندان طاهر و پاکیزه‌ات.» سپس رو به قبله در کنار ستونی که در سمت راست مرقد مطهّر است بایست، در حالی که قبر مطهّر در سمت چپ تو و منبر در سمت راست تو باشد که در این حال در بالا سَرِ رسول‌خدا صلی الله علیه و آله قرار گرفته‌ای و بگو: «أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ «گواهی دهم که معبودی نیست جز خدای یگانه‌ای که شریک ندارد و گواهی دهم که مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَنَّكَ مُحَمَّدُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۸ محمد بنده و رسول او است و گواهی دهم که تویی رسول خدا و همانا تویی محمد ابْنُ عَبْدِاللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ رَبِّكَ، وَنَصَحْتَ فرزند عبداللّه و گواهی دهم که رسالت پروردگارت را رساندی و خیرخواهی کردی لِأُمَّتِكَ، وَجاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتّى أَتاكَ برای امتت و در راه خدا جهاد کردی و خدا را پرستش کردی تا مرگت فرا رسید الْيَقِينُ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِالْحَسَنَةِ، وَأَدَّيْتَالَّذِيعَلَيْكَمِنَ الْحَقِ، به‌وسیله حکمت و پند نیک و آنچه را از حق به عهده داشتی ادا کردی وَأَنَّكَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلُظْتَ عَلَى الْكافِرِينَ، فَبَلَغَ اللَّهُ و براستی تو نسبت به مؤمنان مهربان و نسبت به کافران سخت‌گیر بودی خدایت به بِكَ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلِ الْمُكْرَمِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَذَنا بهترین شرافت جایگاه گرامیان برساند، ستایش خدایی را است که ما را به‌وسیله بِكَ مِنَ الشِرْكِ وَالضَّلالَةِ. اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَواتِكَ وَصَلَواتِ تو از شرک و گمراهی نجات بخشید. خدایا! پس درودهای خود و درودهای مَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَعِبادِكَ الصَّالِحِينَ، فرشتگان مقرّبت و پیامبران مرسلت و بندگان شایسته‌ات وَ أَهْلِ السَّماواتِ وَ الْأَرَضِينَ، وَ مَنْ سَبَّحَ لَكَ يا رَبَّ الْعالَمِينَ مِنَ و ساکنان آسمانها و زمینها و هرکه را برای تو ای پروردگار جهانیان تسبیح گویند از الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، عَلى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۰۹ اولین و آخرین همه را یکجا قرار ده، برای محمد بنده و رسولت و پیامبرت و وَأَمِينِكَ وَنَجِيِّكَ وَحَبِيبِكَ وَصَفِيِّكَ وَخاصَّتِكَ وَصَفْوَتِكَ امین (بر وحیت) و همرازت و حبیبت و دوست خالص و مخصوصت و برگزیده وَخِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ، وَآتِهِ و منتخب تو از میان خلقت خدایا به محمد درجه بلندی عطا فرما و مقام الْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وسیله را در بهشت به او بده و به مقام پسندیده‌ای او را برگزین که غبطه خورند به او

اولین وَالْآخِرُونَ. اللّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ: وَلَو أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ و آخرین خدایا تو فرمودی «و اگر ایشان در آن هنگام که به خود ستم کردند جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ به نزد تو آیند و از خدا آمرزش خواهند و پیغمبر هم برای ایشان آمرزش بخواهد همانا بیابند خدای را تَوَّاباً رَحِیماً، وَإِنِی أَتَیْتُکَ مُسْتَغْفِراً تائِباً مِنْ ذُنُوبِی، وَإِنِی بسیار توبه‌پذیر و مهربان» و من آمرزشخواهانه به درگاهت آمده و توبه از گناهانم کردم و من أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِی وَرَبِکَ لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی». بوسیله تو رو به خدائی کرده‌ام که پروردگار من و تو است تا بیامرزد گناهانم را.» و حاجت خود را بطلب، امید است که برآورده شود. پس صلوات و درودهای مخصوص بر رسول اکرم صلی الله علیه و آله را ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۰ بخوان: «اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما حَمَلَ وَحْیَکَ وَ بَلَّغَ رِسالاتِکَ، «خدایا درود فرست بر محمد چنانچه وحی تو را متحمل شد و پیامهایت را رسانید وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما أَحَلَّ حَلالَکَ، وَحَرَّمَ حَرامَکَ، وَعَلَّمَ و درود فرست بر محمد چنانچه حلال کرد حلال تو را و حرام کرد حرام تو را و به مردم یاد داد کِتَابَکَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما اقامَ الصَّلاةَ، وَآتَی الزَّکَاةَ، وَدَعا کتاب تو را و درود فرست بر محمد چنانچه برپاداشت نماز را و زکات داد و بدین تو إِلی دِینِکَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما صَدَّقَ بِوَعْدِکَ، وَأَشْفَقَ مِنْ دعوت فرمود و درود فرست بر محمد چنانچه وعده تو را تصدیق کرد و ترسانید (مردم را) از وَعِیدِکَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ، وَسَتَرْتَ بِهِ تهدید تو و درود فرست بر محمد چنانچه آمرزیدی بوسیله‌اش گناهان را و پوشاندی بدو الْعُیُوبَ، وَفَرَّجْتَ بِهِ الْکُرُوبَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما دَفَعْتَ بِهِ عیوب را و برطرف کردی بدو گرفتاریها را و درود فرست بر محمد چنانچه دفع کردی بدو الشَّقاءَ، وَکَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ، وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعاءَ، وَنَجَّیْتَ بِهِ مِنَ بدبختی را و زدودی بدو غمها را و اجابت کردی بدو دعا را و نجات دادی به برکت او از الْبَلاءِ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما رَحِمْتَ بِهِ الْعِبادَ، وَأَحْیَیْتَ بِهِ بلا و درود فرست بر محمد چنانچه رحم کردی بدو بندگان را و زنده کردی بدو الْبِلادَ، وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَةَ، وَأَهْلَکْتَ بِهِ الْفَراعِنَةَ، وَصَلِ عَلی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۱ شهرها و بلاد را و شکستی بدو گردنکشان را و هلاک کردی بدو فرعونها را و درود فرست بر مُحَمَّدٍ کَما أَضْعَفْتَ بِهِ الْأَمْوالَ، وَأَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوالِ، محمد چنانچه چند برابر کردی بدو اموال را و حفظ کردی بدو (مردم) را از هراسها وَکَسَرْتَ بِهِ الْأَصْنامَ، وَرَحِمْتَ بِهِ الْأَنامَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ کَما و شکستی بدو بتها را و رحم کردی بدو بر مردمان و درود فرست بر محمد چنانچه بَعَثْتَهُ بِخَیْرِ الْأَدْیانِ، وَأَعْزَزْتَ بِهِ الْإِیمانَ، وَتَبَّرْتَ بِهِ الْأَوْثانَ، برانگیختی او را به بهترین ادیان و عزت دادی به او بر ایمان و نابود کردی بدو بتان را وَعَظَّمْتَ بِهِ الْبَیْتَ الْحَرامَ، وَصَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ و عظمت دادی بدو به خانه کعبه و درود فرست بر محمد و خاندان الطَّاهِرِینَ الْأَخْیارِ وَسَلِّمْ تَسْلِیماً». پاک و نیکوکارش و سلام مخصوص بر ایشان فرست.»

زیارت دوّم حضرت رسول صلی الله علیه و آله

با سند صحیح و با دو روایت، از امام رضا علیه السلام روایت شده است که رو به قبر مطهّر پیامبر صلی الله علیه و آله ایستاده، و چنین می‌خوانی: «السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۲ «سلام بر پیامبر خدا، سلام و رحمت و برکات خدا وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا برتو، سلام بر تو ای محمّد بن عبداللَّه، سلام بر تو ای خِیَرَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا انتخاب شده خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای برگزیده صِفْوَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِینَ اللَّهِ. خدا، سلام بر تو ای‌امین خدا، سلام برتو ای‌حجت خدا. أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ، وَأَشْهَدُ گواهی‌می‌دهم‌که تورسول‌خدایی، وشهادت می‌دهم که تو محمّد فرزند عبداللَّه می‌باشی و گواهی می‌دهم أَنَّکَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ، وجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ رَبِکَ، وَعَبَدْتَهُ که تو خیرخواه امت خویش بودی، و در راه پروردگارت جهاد کردی و تا لحظه حَتّی اتیکَ الْیَقِینُ، فَجَزاکَ اللَّهُ أَفْضَلَ ما جَزی نَبِیّاً عَنْ أُمَّتِهِ، مرگ عبادت او کردی، خداوند بهترین پاداش خدمت یک پیامبر به امتش را به تو عنایت کند اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، أَفْضَلَ ما صَلَّیْتَ عَلی خداوندا!

درود فرست بر محمّد و خاندانش، بهترین درودی که بر ابراهِیمَ وَآلِ ابراهِیمَ، إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ». ابراهیم و خاندانش فرستاده‌ای که تو ستوده بزرگی.» سپس رو به قبله کن، و این دعا را که امام سجاد علیه السلام پس از ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۳ زیارت قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌خواند، بخوان: «اللَّهُمَّ إِلَیْکَ الْجَأْتُ أَمْرِی، وَإِلی قَبْرِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ «خداوندا! کارم را به تو ارجاع داده‌ام، و به قبر پیامبرت محمّد صلی الله علیه و آله عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ أَسْنَدْتُ ظَهْرِی، وَالْقِبْلَةَ الَّتِی و بنده و فرستاده‌ات اعتماد کرده‌ام، و به قبله‌ای که رَضِیتَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ اسْتَقْبَلْتُ. اللَّهُمَّ إِنِی برای حضرت محمد صلی الله علیه و آله رضایت داده‌ای رو نموده‌ام، خداوندا! من أَصْبَحْتُ لا أَمْلِکُ لِنَفْسِی خَیْرَ ماأَرْجُو لَها، وَلا أَدْفَعُ عَنْها شَرَّ ما قادر به جلب سودی که به امید آن می‌باشم و نیز توانایی دفع شرّی که أَحْذَرُعَلَیْها، وَ أَصْبَحَتِ الْأُمُورُ کُلُّها بِیَدِکَ، وَ لا فَقِیرَ أَفْقَرُ مِنِی، إِنِی از آن بیمناکم ندارم و همه چیز بدست تو است. هیچ فقیری از من نیازمندتر نیست، و به آنچه لِما أَنْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ. اللَّهُمَّ ارْدُدْنِی مِنْکَ بِخَیْرٍ وَلا رَادَّ به من عنایت فرمایی محتاجم خداوندا! مرا به گونه‌ای نیکو بازم گردان که کسی قادر به جلوگیری لِفَضْلِکَ. اللَّهُمَّ إِنِی أَعُوذُ بِکَ مِنْ أَنْ تُبَدِّلَ اسْمِی، وَأَنْ تُغَیرَ از فضل و کرمت نمی‌باشد، خداوندا! پناه به تو می‌برم که نامم را تبدیل و جسمم را جِسْمِی، أَوْ تُزِیلَ نِعْمَتَکَ عَنِی. اللَّهُمَّ زَیِنی بِالتَّقْوی، وَجَمِلْنِی تغییر دهی و یا نعمتت را از من سلب نمایی خداوندا! مرا با تقوا زینت بخش، و با نعمتها بِالنِعَمِ، وَاغْمُرْنِی بِالْعافِیَةِ، وَارْزُقْنِی شُکْرَ الْعافِیَةِ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۴ جلوه و جمالم ده و ارمغان عافیت عنایتم کن و توفیق شکر عافیتم بخش.» در بسیاری از زیارات آمده که پس از آن یازده بار سوره «قدر» را بخواند، و اگر حاجتی دارد، رو به قبله دست‌ها را بالا ببرد، و حاجات خود را بطلبد، که إن شاءاللّه برآورده شود.

نماز زیارت و دعای بعد از آن

سپس دو رکعت نماز زیارت می‌خوانی، و ثواب آن را به پیامبر صلی الله علیه و آله اهدا می کنی و می گویی: «اللَّهُمَّ إِنِی صَلَّیْتُ وَرَکَعْتُ وَسَجَدْتُ لَکَ، وَحْدَکَ لا «خداوندا! من برای تو نماز و رکوع و سجود گزاردم که تو یگانه شَرِیکَ لَکَ، لِأَنَّ الصَّلاةَ وَالرُّکُوعَ وَالسُّجُودَ لا تَکُونُ إِلّا لَکَ، و بی‌همتایی، و نماز و رکوع و سجود جز برای تو نمی‌تواند باشد لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ وَهاتانِ الرَّکْعَتانِ هَدِیَّةٌ و تو خدایی می‌باشی که معبودی جز تو نیست، خداوندا! این دو رکعت هدیه مِنِی إِلی سَیِدِی وَمَوْلایَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، از سوی من به سرور و مولایم رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌باشد فَتَقَبَّلْهُما مِنِی بِأَحْسَنِ قَبُولِکَ، وَأْجُزْنِی عَلی ذلِکَ بِأَفْضَلِ أَمَلِی، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۵ آن را از من بپذیر به بهترین صورت، و به بهترین پاداشی که امید وَرَجائِی فِیکَ وَفِی رَسُولِکَ، یا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ». آن را از جانب تو و پیامبرت دارم، ای سرپرست مؤمنان، پاداشم ده.» و نیز مستحب است بعد از نماز این دعا را بخوانی: «اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ لِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: وَلَوْ «خدایا تو خود به پیغمبرت محمد صلی الله علیه و آله فرمودی: «و اگر أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ ایشان به خود ستم کنند و نزد تو آیند و از خدا آمرزش خواهند الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِیماً، وَلَمْ أَحْضُرْ زَمانَ رَسُولِکَ وپیغمبر نیز برای آنها آمرزش طلب کند حتماً می‌یابند خدا را توبه‌پذیر و مهربان» ومن زمان رسول تو را- عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَقَدْ زُرْتُهُ راغِباً تائِباً مِنْ سَیِءِ عَمَلِی، که سلام بر او و آلش باد- درک نکردم خدایا اکنون او را از روی شوق زیارت کرده و از کار بدم توبه خواهم وَمُسْتَغْفِراً لَکَ مِنْ ذُنُوبِی، وَمُقِرّاً لَکَ بِها، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِها مِنِی، و از گناهانم به درگاهت آمرزش جویم و اقرار بدان گناهانم نیز دارم و تو خود آنها را بهتر از من می‌دانی وَمُتَوَجِهاً إِلَیْکَ بِنَبِیِکَ نَبِیِ الرَّحْمَةِ، صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، و توجه کنم به درگاهت بوسیله پیامبر رحمت درودهای تو بر او و آلش باد فَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا پس قرار ده خدایا به حق محمد و خاندانش مرا آبرومند پیش خود در دنیا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۶ وَالْآخِرَةِ، وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، یا مُحَمَّدُ یا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِی أَنْتَ و آخرت و از نزدیکانت، ای محمد ای رسول خدا پدر و مادرم وَأُمِی یا نَبِیَّ اللَّهِ، یا سَیِدَ خَلْقِ اللَّهِ، إِنِی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ به فدایت ای پیامبر خدا ای آقای

خلق خدا من بوسیله تو رو کنم به درگاه خدا رَبِّکَ وَرَبِی، لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی، وَیَتَقَبَّلَ مِنِی عَمَلِی، وَیَقْضِیَ لِی پروردگار تو و پروردگارم تا بیامرزد گناهانم را و بپذیرد از من کردارم را و برآورد حَوائِجِی، فَکُنْ لِی شَفِیعاً عِنْدَ رَبِّکَ وَرَبِی، فَنِعْمَ الْمَسْؤُولُ حاجاتم را پس تو هم شفیع من باش در پیشگاه پروردگارت و پروردگار من زیرا که نیکو خدائی است که از او درخواست شود رَبِی، وَنِعْمَ الشَّفِیعُ أَنْتَ یا مُحَمَّدُ، عَلَیْکَ وَعَلی أَهْلِ مولا و پروردگار من وتو هم‌نیکو شفیعی هستی ای محمد که بر تو و اهل بَیْتِکَ السَّلامُ. اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِی مِنْکَ الْمَغْفِرَةَ وَالرَّحْمَةَ، بیتت سلام باد خدایا و واجب گردان برای من از نزد خود آمرزش و رحمت وَالرِّزْقَ الْواسِعَ الطَّیِبَ النَّافِعَ، کَما أَوْجَبْتَ لِمَنْ اتی نَبِیَّکَ و روزی فراخ پاکیزه و سودمند چنانچه واجب گردانـدی برای کسی‌که به نزد پیامبرت مُحَمَّداً صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَهُوَ حَیٌّ، فَأَقَرَّ لَهُ بِذُنُوبِهِ، وَاسْتَغْفَرَ محمد- که درودهای تو بر او و آلش باد- در زمان حیات او می‌آمد و اقرار به گناهانش می‌کرد و رسول تو لَهُ رَسُولُکَ عَلَیْهِ السَّلامُ، فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ علیه و آله السلام برایش آمرزش می‌خواست و تو هم او را می‌آمرزیدی به رحمتت ای مهربانترین ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۷ الرَّاحِمِینَ». مهربانان.»

بخشی از مستحبّات مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله

در مسجد پیغمبر صلی الله علیه و آله بسیار نماز بگزار، چون که برای هر نماز در آن مکان شریف، معادل ثواب یک هزار نماز در نامه اعمال نمازگزار می‌نویسند، و خصوصاً بین منبر و مرقد منوّر آن حضرت افضل است. از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که فرمودند: بین قبر و منبر من باغی از باغهای بهشت است، و حدود روضه شریفه طولًا از قبر منوّر تا موضع منبر آن حضرت، و عرضاً از منبر تا ستون چهارم قرار گرفته، و مستحبّ است این دعا را در روضه مبارکه بخوانند: «اللَّهُمَّ إِنَّ هذِهِ رَوْضَةٌ مِنْ رِیاضِ جَنَّتِکَ، وَشُعْبَةٌ مِنْ شُعَبِ «خداوندا! این جا بوستانی از بوستانهای بهشت تو است، و بخشی از رَحْمَتِکَ، الَّتِی ذَکَرَها رَسُولُکَ وَأَبانَ عَنْ فَضْلِها، وَشَرَفِ التَّعَبُّدِ رحمت تو می‌باشد که از آن و فضیلت و شرافت عبادت تو در ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۸ لَکَ فِیها، فَقَدْ بَلَّغْتَنِیها فِی سَلامَةِ نَفْسِی، فَلَکَ الْحَمْدُ یا سَیِدِی آن یاد کرده است که مرا در کمال سلامت به اینجا رساندی. پس سپاس تراست ای سرورم عَلی عَظِیم نِعْمَتِکَ عَلَیَّ فِی ذلِکَ، وَعَلی ما رَزَقْتَنِیهِ مِنْ بر این نعمت بزرگت (توفیق زیارت)، شکر و سپاس تو را سزاست بر اینکه طاعَتِکَ، وَطَلَبِ مَرْضاتِکَ، وَتَعْظِیم حُرْمَةِ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ طاعت و موجبات جلب رضایت خویش و بزرگداشت درود پیامبر، که رحمت خدا و برکاتش بر وَ آلِهِ، بِزِیارَةِ قَبْرِهِ وَالتَّسْلِیم عَلَیْهِ، وَالتَّرَدُّدِ فِی مَشاهِدِهِ وَمَواقِفِهِ، او باد، را به وسیله زیارت مرقدش و آمد و شد در اماکن و تردّد و توقفش را نصیبم نمودی، فَلَکَ الْحَمْدُ یا مَوْلایَ، حَمْداً یَنْتَظِمُ بِهِ مَحامِدُ حَمَلَةِ پس حمد ترا سزاست ای مولایم، حمدی هماهنگ با حمد حاملان عَرْشِکَ، وَسُکَّانِ سَماواتِکَ لَکَ، وَیَقْصُرُ عَنْهُ حَمْدُ مَنْ مَضی عرش و ساکنان آسمانها برایت، حمدی فراتر از حمد گذشتگان وَیَفْضُلُ حَمْدَ مَنْ بَقِیَ مِنْ خَلْقِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ یا مَوْلایَ، حَمْدَ و برتر از حمدآیندگان خلقت، حمد ویژه تو است ای مولایم، حمدی همانند حمد مَنْ عَرَفَ الْحَمْدَ لَکَ، وَالتَّوْفِیقَ لِلْحَمْدِ مِنْکَ، حَمْداً یَمْلَأُ عارفان به حمد و قدرشناسان توفیق حمد تو، حمدی به گنجایش فضای هستی و به امتداد ماخَلَقْتَ وَیَبْلُغُ حَیْثُ ما أَرَدْتَ، وَلا یَحْجُبُ عَنْکَ وَلا یَنْقَضِی خواست و اراده تو، حمدی که محجوب و وامانده از وصول به تو نگردد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۱۹ دُونَکَ، وَیَبْلُغُ أَقْصی رِضاکَ وَلا یَبْلُغُ آخِرَهُ أَوائِلُ مَحامِدِ و موافق با کمال رضایتت باشد، حمدی که آغازین سپاس‌های خلقت به پای آن نرسد، خَلْقِکَ لَکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ ما عُرِفَ الْحَمْدُ، واعْتُقِدَ الْحَمْدُ، حمد ترا از آنگاه که حمد را می‌شناسم و به آن معتقدم و آن لحظه که حمد سرآغاز وَجُعِلَ ابْتِداءُ الْکَلامِ الْحَمْدُ، یا باقِیَ الْعِز وَالْعَظَمَةِ، وَدائِمَ گردیده، ای صاحب عزت و عظمت و سلطنت و قدرت جاودان و دارنده قدرت و السُّلْطانِ وَالْقُدْرَةِ وَشَدِیدَ الْبَطْشِ وَالْقُوَّةِ، وَنافِذَالْأَمْرِ وَالْإِرادَةِ، توانایی و امر و اراده نافذ، و رحمت و مغفرت گسترده وَواسِعَ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ، وَرَبَّ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ، کَمْ مِنْ نِعْمَةٍ و پروردگار دنیا و آخرت، چه بسیار

نعمت‌هایی که حمد من در خور اندکی لَکَ عَلَیَّ یَقْصُرُ عَنْ ایْسَرِها حَمْدِی، وَلا یَبْلُغُ أَدْناها شُکْرِی، از آنها نمی‌باشد و شکرم به اندازه کمترین آنها نیست و چه بسا الطافی که بیشترین وَکَمْ مِنْ صَنائِعَ مِنْکَ إِلَیَّ لایُحِیطُ بِکَثْرَتِها وَهْمِی، وَلایُقَیِّدُها آنها فراتر از گمان من است و اندیشه‌ام به آنها نمی‌رسد، فِکْرِی. اللَّهُمَ‌صَلِ‌عَلی نَبِیِّکَ الْمُصْطَفی بَیْنَ الْبَرِیَّةِ طِفْلًا خداوندا! بر پیامبرت، برجسته‌ترین فرد در کودکی وَخَیْرِها شابّاً وَکَهْلًا، أَطْهَرِ الْمُطَهَّرِینَ شِیمَةً، وَأَجْوَدِ و برترین آنها در جوانی و کهن سالی، پاک‌و پاکیزه‌ترین مردم در اخلاق و سخی‌ترین ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۰ الْمُسْتَمْتَرِینَ دِیمَةً، وَأَعْظَمِ الْخَلْقِ جُرْثُومَةً، الَّذِی أَوْضَحْتَ بِهِ و مداوم‌ترین سخاوتمندان و بزرگترین‌و اصیل‌ترین آفریده‌ها که به وسیله او الدِّلالاتِ، وَأَقَمْتَ بِهِ الرِّسالاتِ، وَخَتَمْتَ‌بِهِ‌النُّبُوّاتِ، وَفَتَحْتَ راه‌های هدایت را روشن و رسالت‌ها را اقامه‌و نبوت را به او پایان دادی باب خیرات را به وسیله او بِهِ بابَ‌الْخَیْراتِ، وَ أَظْهَرْتَهُ مَظْهَراً، وَابْتَعَثْتَهُ نَبِیّاً وَهادِیاً أَمِیناً گشودی و او را جلوه گر ساختی، و به عنوان پیامبر، هدایتگر، امین، راهنما، مَهْدِیّاً، داعِیاً إِلَیْکَ، وَدالّاً عَلَیْکَ، وَحُجَّةً بَیْنَ یَدَیْکَ. اللَّهُمَّ صَلِ دعوت کننده خلق به سوی توحجت خویش برانگیختی، خداوندا! درود فرست عَلَی الْمَعْصُومِینَ مِنْ عِتْرَتِهِ وَالطَّیِبِینَ مِن اسْرَتِهِ، وَشَرِّفْ لَدَیْکَ بر معصومان عترت پیامبر و پاکان خاندانش و جایگاهشان را در درگاهت والا ساز و مقامشان را بِهِ مَنازِلَهُمْ، وَعَظِمْ عِنْدَکَ مَراتِبَهُمْ، وَاجْعَلْ فِی الرَّفِیقِ الْأَعْلی والا و بزرگ گردان و در رفیق اعلا جایشان ده، مَجالِسَهُمْ، وَارْفَعْ إِلی قُرْبِ رَسُولِکَ دَرَجاتِهِمْ، وَتَمِّمْ بِلِقائِهِ و درجاتشان تا مقام قرب پیامبرت بالا و با دیدارش سُرُورَهُمْ، وَوَفِرْ بِمَکانِهِ انْسَهُمْ». سرورشان را کامل و انسشان را وافر ساز.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۱

دعا و نماز نزد ستون توبه

دو رکعت نماز نزدیک ستون ابولبابه که معروف به «ستون توبه» است بگزار، وبعد از آن این دعا را بخوان: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ. اللَّهُمَّ لاتُهِنِی بِالْفَقْرِ، وَلا تُذِلَّنِی «به نام خداوند رحمان و رحیم، خداوندا! مرا با تهی دستی خوار مساز و با قرض بِالدَّیْنِ، وَلا تَرُدَّنِی إِلَی الْهَلَکَةِ، وَأَعْصِمْنِی کَیْ أَعتَصِمَ، ذلیلم مگردان، و به هلاکتم مینداز، و مرا از گناه بازدار تا آلوده نگردم، وَأَصْلِحْنِی کَیْ أَنْصَلِحَ، وَاهْدِنِی کَیْ أَهْتَدِیَ. اللَّهُمَّ اعِنِی عَلَی و توفیق اصلاحم بخش تا صالح گردم و هدایتم کن تا در راه هدایت گام نهم، خداوندا! مرا بر اجْتِهادِ نَفْسِی، وَلا تُعَذِّبْنِی بِسُوءِ ظَنِی، وَلا تُهْلِکْنِی وَأَنْتَ جهاد با نفس یاری ده، و به کیفر بد گمانی دچارم مکن، و مرا هلاک نکن که تو رَجائِی، وَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَغْفِرَلِی وَقَدْ أَخْطَأْتُ، وَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ مایه امیدم می‌باشی، من خطا کارم و تو شایسته مغفرتی، من معترف تَعْفُوَ عَنِی وَقَدْ أَقْرَرْتُ، وَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تُقِیلَ وَقَدْ عَثِرْتُ، وَأَنْتَ به گناهم و تو شایسته بخشایندگی می‌باشی، تو شایسته گذشتی و من اهل لغزش و گناهم ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۲ أَهْلٌ أَنْ تُحْسِنَ وَقَدْ اسَأْتُ، وَأَنْتَ أَهْلُ التَّقْوی وَ الْمَغْفِرَةِ، من تبه‌کارم و تو شایسته نکوکاری، و تو با پرهیزگاران و آمرزش‌خواهانی فَوَفِقْنِی لِما تُحِبُّ وَتَرْضی وَیَسِّرْ لِیَ الْیَسِیرَ، وَجَنِبْنِی کُلَّ پس مرا به آنچه دوست داری موفق بدار، و مرا به امور سهل و آسان رهنمون و از دشواری‌ها عَسِیرٍ. اللَّهُمَّ أَغْنِنِی بِالْحَلالِ مِنَ الْحَرامِ، وَبِالطَّاعاتِ عَنِ دورم دار، خداوندا! مرا با روزی حلال از کسب حرام و با اطاعت از الْمَعاصِی، وَبِالْغِنی عَنِ الْفَقْرِ، وَبِالْجَنَّةِ عَنِ النَّارِ، وَبِالْأَبْرارِ عَنِ معصیت و با دارایی از فقر و با بهشت از دوزخ و با مصاحبت نیکان از الْفُجَّارِ، یا مَنْ لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ‌ءٌ، وَهُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ، وَأَنْتَ بدان بی‌نیازم کن، ای آنکه بی‌همتا و شنوا و بینایی و عَلی کُلِ شَیْ‌ءٍ قَدِیرٌ». بر انجام هر چیز توانایی.» پس حاجات خود را طلب کن، که به خواست خدا مُستجاب می‌شود.

استحباب روزه ودعا در مدینه و مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله

استحباب روزه ودعا در مدینه منوّره ومسجدالنّبی صلی الله علیه و آله مستحبّ است سه روز در مدینه منوّره به قصد برآورده شدن حاجات روزه بگیرند، گرچه مسافر باشند، و شایسته ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۳ است روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و

جمعه باشد، و نیز مستحب است شب چهارشنبه و روز آن نزدیک ستون ابولبابه و شب پنجشنبه و روز آن نزد ستونی که مقابل آن قرار گرفته و شب و روز جمعه نزد ستونی که جنب محراب حضرت رسُول اکرم صلی الله علیه و آله واقع شده نماز گزارند، و جهت برآورده شدن حاجات دُنیوی واخروی خود از درگاه الهی مسئلت نمایند، و از دعاهایی که خوانده می‌شود این دعا باشد: «اللّهُمَّ ما كانَتْ لِی إِلَيْكَ مِنْ حاجَةٍ شَرَعْتُ أَنَا فِی طَلَبِها «خداوندا! حاجت‌هایی که من به تو دارم، چه آنها که شروع به درخواست کرده یا وَالْتِماسِها أَوْ لَمْ أَشْرَعْ، سَأَلْتُكَها أَوْ لَمْ أَسْأَلْكَها، فَإِنِی أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ هنوز نکرده‌ام، و در مقام مسئلت برآمده یا برنیامده‌ام، من با توسّل بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ نَبِی الرَّحْمَةِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فِی قَضاءِ به پیامبر رحمتت حضرت محمّد صلی الله علیه و آله برای برآورده شدن حَوائِجِی صَغِيرِها وَكَبِيرِها. اللّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ وَقُوَّتِكَ کوچک و بزرگ آنها به تو رو نموده‌ام، خداوندا! ترا به عزت و نیرو وَقُدْرَتِكَ، وَجَمِيعِ ما أَحاطَ بِهِ عِلْمُكَ، أَنْ تُصَلِیَ عَلی مُحَمَّدٍ و قدرتت و آنچه به آن آگاهی، سوگندت می‌دهم که بر محمّد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۴ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ و آلِهِ، وأَنْ تَفْعَلَ بِی كَذا وَكَذا». و آلش درود فرست و در حق من چنین و چنان کن.» وآنگاه حاجات خودرا بطلب، که‌إن‌شاءاللّه مستجاب می‌شود. و از حضرت امام صادق علیه السلام روایت است که نزد مقام جبرئیل علیه السلام بایست و بگو: «أی جَوادُ أی كَرِيمُ، أی قَرِيبُ أی بَعِيدُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِیَ «ای بخشنده کریم، ای نزدیک، ای دور (از دیده ظاهر) از تو می‌خواهم که درود فرستی عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، وَأَنْ تَرُدَّ عَلَیَّ نِعْمَتَكَ». بر محمّد و خاندانش و نعمت (پس گرفته‌ات) را به من بازگردانی.»

زیارت وداع رسول اکرم صلی الله علیه و آله

هرگاه خواستی از مدینه خارج شوی غُسل کن، و نزد قبر پیغمبر صلی الله علیه و آله برو و عمل کن آنچه را قبلًا انجام می‌دادی، پس وداع کن آن حضرت را، و بگو: «السَّلامُ عَلَيْكَ يا رَسُولَ اللَّهِ، أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَأَسْتَرْعِيكَ «سلام بر تو ای رسول خدا تو را به خدا می‌سپارم و عنایت و توجّه ترا می‌طلبم وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ، آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِما جِئْتَ بِهِ وَدَلَلْتَ عَلَيهِ، و بر تو درود وداع می‌فرستم ایمان دارم به خدا و بدانچه تو آوردی و بدان راهنمایی کردی اللَّهُمَّ لاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِی لِزِيارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ، فَانْ تَوَفَّيْتَنِی خدایا قرار مده‌این‌زیارتم را آخرین زیارتم از قبر پیامبرت و اگر پیش از آنکه دوباره موفق به زیارتش شوم قَبْلَ ذلِكَ فَإِنِی أَشْهَدُ فِی مَماتِی عَلی ما شَهِدْتُ عَلَيْهِ فِی مرا میراندی پس من در مرگم نیز گواهی دهم بدانچه گواهی بدان دادم در حَياتِی، أَشْهَدُأَنْ لا إِلهَ إِلّاأَنْتَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ، صَلَّی زندگیم که معبودی نیست جز تو و اینکه محمد بنده و رسول تو است درود اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۶ خدا بر او و آلش باد.» حضرت صادق علیه السلام در وداع قبر پیغمبر صلی الله علیه و آله به یونس بن یعقوب فرموده، بگو: «صَلَّی اللَّهُ عَلَيْكَ، السَّلامُ عَلَيْكَ، لاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِی «درود خدا بر تو، سلام بر تو، قرار ندهد خدا (این سلام را) آخرین سلامم عَلَيْكَ». بر تو.»

زیارت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

حضرت زهرا علیها السلام نزد خداوند مقامی بس والا دارد، و در زیارت آن بانوی بزرگ و فداکار، پاداشی عظیم است. به نقل علامه مجلسی در «مصباح الأنوار»، از حضرت فاطمه علیها السلام: که پدرم به من فرمود: هر کس بر تو صلوات بفرستد، خداوند متعال او را بیامرزد، و در هر جای از بهشت که باشم، او را به من ملحق سازد. مرحوم شیخ طوسی در «تهذیب» نوشته است: آنچه در فضیلت زیارت حضرت زهرا علیها السلام روایت شده، بیش از آن است که به شمار آید. جای دقیق قبر آن حضرت، معلوم نیست. برخی گفته‌اند در خانه خودش (کنار مرقد پیامبر) دفن شده، بعضی هم مدفن او را در بقیع و در کنار قبر ائمّه علیهم السلام می‌دانند. آنچه بیشتر نزد اصحاب ما مطرح است، زیارت آن حضرت در کنار قبر رسول اللّه صلی الله علیه و آله است.

زیارت اوّل حضرت فاطمه علیها السلام

وقتی در هر یک از این مواضع ایستادی، خطاب به آن معصومه مطهّره و پاره تن پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله کرده، و بگو: «السَّلامُ عَلَيْكِ يابِنْتَ رَسُولِاللَّهِ، السَّلامُعَلَيْكِ يا بِنْتَنَبِيِاللَّهِ، «سلام بر تو ای دختر فرستاده خدا. سلام بر تو ای دختر پیامبر خدا السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ خَلِيلِ اللَّهِ، خلیل خدا سلام برتو ای دختر حبیب خدا. سلام بر تو ای دختر خلیل و دوست خدا. السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ صَفِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا سلام بر تو ای دختر برگزیده خدا. سلام بر تو ای بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ دختر امین خدا سلام بر تو ای دختر بهترین خلق خدا سلام عَلَيْكِ يا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِياءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلائِكَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ بر تو ای دختر بهترین پیمبران خدا و رسولانش و فرشتگانش سلام بر تو یا بِنْتَ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا سَيِدَةَ نِساءِ الْعالَمِينَ، مِنَ ای دختر بهترین مخلوقات سلام بر تو ای سرور بانوان جهانیان الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ». از اوّلین و آخرین.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۲۹ «السَّلامُ عَلَيْكِ يا زَوْجَةَ وَلِيِ اللَّهِ وَخَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ، «سلام بر تو ای همسر ولیّ خدا و بهترین خلق پس از رسول خدا السَّلامُ عَلَيْكِ يا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِدَيْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، سلام بر تو ای مادر حسن و حسین دو آقای جوانان اهل بهشت السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِدِّيقَةُ الشَّهِيدَةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا سلام بر تو ای شهیده صدیقه سلام بر تو ای الرَّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْفاضِلَةُ الزَّكِيَّةُ، السَّلامُ خوشنود از خدا و پسندیده حق سلام بر تو ای با فضل و پاکیزه سلام عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْحَوْراءُ الْإِنْسِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ، بر تو ای حُوریه انسیه، سلام بر تو ای پرهیزگار پاکیزه، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ سلام بر تو ای هم‌سخن با فرشتگان و ای دانا، سلام بر تو ای أَيَّتُهَاالْمُضْطَهَدَةُ الْمَقْهُورَةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا فاطِمَةُ بِنْتَ ستم‌کشیده‌ای که مقهور مقهور دشمنان شدی، سلام بر تو ای فاطمه دختر رَسُولِ اللَّهِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ»، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلى رُوحِكِ رسول خدا سلام و رحمت و برکات خدا.» درود خدا بر تو و روح و بدنت گواهی دهم که براستی تو وَبَدَنِكِ، أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلى بَيِنَةٍ مِنْ رَبِكِ، وَأَنَّ مَنْ سَرَّكِ از این جهان رفتی با برهانی روشن از جانب پروردگارت و بطور مسلّم هر که تو را شادان کرد ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۳۰ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، وَمَنْ جَفاكِ فَقَدْ جَفا رسول خدا را شادان کرده سلام و درود خدا بر او و آلش و هر کس بر تو جفا رواداشت رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ آذاكِ فَقَدْ آذى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّىاللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، و هر کس تو را آزرد همانا پیامبرخدا را آزرده است. وَمَنْ وَصَلَكِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، وَمَنْ هرکس که بر تو پیوست به پیامبر صلی الله علیه و آله پیوسته است، و هر که از تو قَطَعَكِ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللَّهِ، لِأَنَّكِ بَضْعَةٌ مِنْهُ، وَرُوحُهُ الَّتِي بَيْنَ برید از رسول خدا پیوندش را بریده زیرا تو پاره تن او و هستی و روح اوئی در پیکرش جَنْبَيْهِ، كَما قالَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ سَلامِ اللَّهِ وَأَفْضَلُ صَلَواتِهِ، اشْهِدُ اللَّهَ همان طور که او که‌بهترین درود وسلام خدا براو باد فرمود، گواه‌گیرم خدا و وَرَسُولَهُ أَنِي راضٍ عَمَّنْ رَضِيتِ عَنْهُ، ساخِطٌ عَمَّنْ سَخِطْتِ پیمبران و فرشتگانش را که من راضیم از هر که تو از او راضی هستی و خشمگینم بر هر که تو بر عَلَيْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ، مُوالٍ لِمَنْ والَيْتِ، مُعادٍ لِمَنْ او خشمگینی بیزاری جویم از هر که تو از او بیزاری جوئی دوستدارم هر که را تو دوستداری، دشمن دارم هر عادَيْتِ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ، وَكَفى بِاللَّهِ که را تو دشمن داری تنفر دارم از هر که تو تنفر داری دوستم با هر که تو دوست داری و بس است خدا شَهِيداً وَحَسِيباً وَجازِياً وَمُثِيباً». برای گواهی و حسابرسی و کیفر دادن و پاداش نیک دادن.»

زیارت دوّم حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

«السَّلامُ عَلَيْكِ يا مُمْتَحَنَةُ امْتَحَنَكِ الَّذِي خَلَقَكِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكِ، «سلام بر تو ای آزمود ترا آنکس که تو را آفرید، پیش از آنکه تو را خلق کند فَوَجَدَكِ لِما امْتَحَنَكِ صابِرَةً، وَ زَعَمْنا أَنَّا لَكِ أَوْلِياءُ وَمُصَدِّقُونَ آزمودت و تو در آن آزمایش بردبار و شکیبا بودی و ما

دوستان تو وَ صابِرُونَ، وَلِكَلِ ما أَتانا بِهِ أَبُوكِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَأَتانا و تصديق كننده و شكيباييم به آنچه پدرت صلّى اللّه عليه وآله بِهِ وَصِيُّهُ عَلَيْهِ‌السَّلامُ، فَانَّا نَسْأَلُكِ إِنْ كُنَّا صَدَّقْناكِ إِلّا أَلْحَقْتِنا و وصيش عليه السلام آورده‌اند تسليم هستيم و اى خدا ما از تو مى‌خواهيم همچنانكه ما تصديق كننده‌ايم به درجه بِتَصْدِيقِنا لَهُما لِتُبَشِّرَ أَنْفُسَنا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنا بِوِلايَتِكِ». عاليه‌اى برسانى تا ما خود را مژده دهيم كه بخاطر ولايت اين خانواده پاك شديم.» آنگاه مى گويى: «السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ «سلام بر تو اى دختر رسول خدا، سلام بر تو اى دختر نَبِيِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ پيامبر خدا، سلام بر تو اى دختر حبيب خدا، سلام بر تو اى دختر ادعيه و آداب حرمين شريفين، ص: ۲۳۲ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا بِنْتَ خليل خدا، سلام بر تو اى دختر امين خدا، سلام بر تو اى دختر بهترين آفريده خدا، خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ، اشْهِدُ اللَّهَ سلام بر توای هم سخن با فرشتگان و اى دانا، خدا را و همچنين وَرَسُولَهُ وَمَلائِكَتَهُ أَنِى راضٍ عَمَّنْ رَضِيتِ عَنْهُ، ساخِطٌ عَلى مَنْ پيامبر و فرشتگانش را گواه مى گيرم كه من از هر كس كه تو از او خوشنود باشى خوشنودم و بر هر كس كه تو از او خشمناك سَخِطْتِ عَلَيْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ، مُوالٍ لِمَنْ والَيْتِ، مُعادٍ باشى خشمناكم، بيزارى مى‌جويم از هر كس كه تو از او بيزارى و دوست دارم هر كسى كه تو او را دوست دارى و دشمن دارم لِمَنْ عادَيْتِ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ، وَكَفى كسى را كه تو دشمن دارى و ناخوشنودم از كسى كه تو از او ناخوشنودى دوست دارم كسى را كه تو دوستدار آنى و كافى بِاللَّهِ شَهِيداً وَحَسِيباً وَجازِياً وَمُثِيباً». است خداوند گواه و پاداش دهنده من باشد.» پس دو ركعت نماز زيارت بگزار، به همان ترتيبى كه در زيارت اوّل آن حضرت ذكر كرديم. ادعيه و آداب حرمين شريفين، ص: ۲۳۳

زيارت ائمّه بقيع عليهم السلام

چون خواستى اين بزرگواران را زيارت كنى آنچه در آداب زيارت ذكر شد (از غسل، طهارت، پوشيدن جامه‌هاى پاك و پاكيزه، استعمال بوى خوش و امثال آن) اينجا نيز بجاى آور و بعد از خضوع و خشوع و رقّت قلب داخل شو و پاى راست را مقدّم دار و بگو: «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيراً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيراً، وَسُبْحانَ اللَّهِ بُكْرَةً «خدا بزرگتر است به بزرگى كامل و ستايش خاص خداست بسيار منزه است خدا در بامداد وَاصِيلًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ، الْماجِدِ الْأَحَدِ، الْمُتَفَضِلِ و پسين و ستايش خاص خدا است كه يگانه و بى‌نياز و شوكتمند و يكتا و فزونبخش الْمَنَّانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ، الَّذِى مَنَّ بِطَوْلِهِ، وَسَهَّلَ زِيارَةَ سادَتِى و نعمت ده و احسان‌بخش و مهرورز است خدائى كه منت نهاد بوسيله احسان خود و آسان كرد برايم زيارت سرورانم را بِإِحْسانِهِ، وَلَمْ يَجْعَلْنِى عَنْ زِيارَتِهِمْ مَمْنُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ». به احسان خود و مرا از زيارتشان بى‌بهره نساخت بلكه به من لطف و تفضّل فرمود.» ادعيه و آداب حرمين شريفين، ص: ۲۳۴ پس نزديك قبور مقدّسه ايشان برو، و رو به قبر آن بزرگواران بايست و بگو: «السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةَ الْهُدى السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ التَّقْوى «سلام بر شما پيشوايان هدايت سلام بر شما شايستگان پرهيزكارى السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحُجَجُ عَلى أَهْلِ الدُّنْيا، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا سلام بر شما اى حجتها بر اهل دنيا سلام بر شما اى الْقُوَّامُ فِى الْبَرِيَّةِ بِالْقِسْطِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ، السَّلامُ قيام كنندگان به عدل در ميان مردم سلام بر شما اى شايستگان برگزيدگى سلام عَلَيْكُمْ آلَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوى السَّلامُ بر شما اى آل رسول خدا، سلام بر شما اى اهل راز، سلام عَلَيْكُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقى أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَحْتُمْ بر شما اى ريسمان و دستاويز محكم حق، گواهى دهم كه شما ولى شما وَصَبَرْتُمْ فِى ذاتِ اللَّهِ، وَكُذِّبْتُمْ وَأُسِيَ إِلَيْكُمْ فَغَفَوتُمْ، بخوبى تبليغ و خيرخواهى كرديد و در مورد خدا شكيبائى كرديد با اينكه شما را تكذيب كرده و با شما بد كردند وَأَشْهَدُ أَنَّكُمُ الْأَئِمَّةُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدُونَ، وَأَنَّ طاعَتَكُمْ آنها را بخشيديد و گواهى دهم كه شمائيد امامان راهبر راه يافته و همانا اطاعت شما مَفْرُوضَةٌ، وَأَنَّ قَوْلَكُمُ الصِدْقُ، وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُم فَلَمْ تُجابُوا، واجب است و گفتارتان راست است و براستى شما مردم را به خدا دعوت كرديد ولى اجابت نكردند ادعيه و آداب حرمين شريفين، ص: ۲۳۵ وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطاعُوا، وَأَنَّكُمْ دَعائِمُ الدِّينِ وَأَرْكانُ الْأَرْضِ، لَمْ و دستور داديد ولى

اطاعت نکردند و همانا شـمائید پایه‌های دین و رکنهای زمین و همواره تَزالُوا بِعَیْنِ اللَّهِ، یَنْسَخُکَمْ مِنْ أَصْلابِ کُلِ مُطَهَّرٍ، وَیَنْقُلُکَمْ فِی در زیر نظر خـدا بودیـد کـه برمی‌داشت شـما را از صـلبهای هر شـخص پـاک و منتقلتـان می‌سـاخت أَرْحامِ الْمُطَهَّراتِ، لَمْ تُدَنِسْکُمُ الْجاهِلِیَّهُ الْجَهْلاءُ، وَلَمْ تَشْرَکْ به رحمهای پاکیزه، آلوده نکرد شـما را اوضاع جاهلیت غرق در نادانی و تأثیر نکرد فِیکُمْ فِتَنُ الْأَهْواءِ، طِبْتُمْ وَطابَ مَنْشَؤُکُمْ، مَنَّ بِکُمْ عَلَیْنا دَیَّانُ در شـما فتنه‌های هوس‌آلود پاک بودیـد و پاک بود ریشه شـما منت نهاد بوسیله شـما بر ما جزا ده الـدِّینِ، فَجَعَلَکُمْ فِی بُیُوتٍ اذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَیُذْکَرَ فِیهَا اسْمُهُ، روز جزا پس شـما را در خانواده‌هایی قرار داد که به عظمت و فرازمنـدی آنها و پر آوازه شـدن نامتان فرمان داد وَجَعَلَ صَلَواتَنا عَلَیْکُمْ رَحْمَهً لَنا وَکَفَّارَهً لِذُنُوبِنا، اذ اخْتارَکُمْ درود فرسـتادن ما را بر شمـا رحمتی برای مـا و کفـاره‌ای برای گناهانمـان چونکه خـدا شـما را برای مـا انتخاب لَنا، وَطَیَّبَ خَلْقَنا بِما مَنَّ بِهِ عَلَیْنا مِنْوِلایَتِکُمْ، وَکُنَّاعِنْدَهُ مُسَمِینَ فرمود و پاک کرد خلقت ما را بوسیله آنچه منت گذارد بر ما از ولایت شما و ما پیش خدا از نامبردگان بِعِلْمِکُمْ، مُعْتَرِفِینَبِتَصْدِیقِنا إِیَّاکُمْ، وَهذا مَقامُ مَنْ أَسْرَفَ وَأَخْطَأَ به دانش شـما و اعتراف کننـدگان به تصـدیقمان نسبت به شـما بودیم و این جایگـاه کسـی است که زیـاده‌روی و خطـا کرده وَاسْتَکانَ وَأَقَرَّ بِما جَنی وَرَجی بِمَقامِهِ الْخَلاصَ، وَأَنْ یَسْتَنْقِذَهُ و مستمند شـده و به جنایت خود اقرار داشـته و امیـد دارد بـدین جایگاه خلاصـی خود را و نجات دهدش ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۲۳۶ بِکُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْکی مِنَ الرَّدی فَکُونُوا لِی شُفَعاءَ، فَقَدْ وَفَدْتُ خداوند بوسیله شما نجات دادن هلاک شدگان از نابودی پس شما شفیعان من باشـید که من به إِلَیْکُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْکُمْ أَهْلُ الـدُّنْیا، وَاتَّخَذُوا آیاتِ اللَّهِ هُزُواً، شـما وارد شـدم در آنگاه که دوری کردنـد از شـما مردم دنیا و آیات خـدا را مسـخره گرفتند وَاسْتَکْبَرُوا عَنْها، یا مَنْ هُوَ قائِمٌ لایَسْهُو، وَدائِمٌ لا یَلْهُو، وَمُحِیطٌ و تکبر ورزیدند از آنها ای پابرجـایی که سـهو نـدارد و پاینـده‌ای که سرگرم نشود و به هر چیز بِکُلِ شَیْءٍ، لَکَالْمَنُّ بِما وَفَّقْتَنِی، وَعَرَّفْتَنِی بِما إِئْتَمَنْتَنِی عَلَیْهِ، إِذْ احاطه دارد تو را است منت بـدانچه مرا بـدان موفق داشتی و شـناساندی مرا بدانچه مرا بدان برپا داشتی در صَدَّ عَنْهُ عِبادُکَ وَجَحَدُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاسْتَخَفُّوا بِحَقِهِ، وَمالُوا إِلی صورتی که بندگانت از آن روگرداندند و از شـناختنش نادان بودند و حقش را سبک شمردند و بـه غیر آن سِوَاهُ، فَکـانَتِ الْمِنَّهُ لَکَ وَ مِنْکَ عَلَیَّ مَعَ أَقْوامٍ خَصَصْتَهُمْ بِمـا منحرف شدنـد پس منت داری بر مـن بـا مردمی که مخصوصشان داشتی بدانچه مرا بدان خَصَصْتَنِی بِهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ إِذْ کُنْتُ عِنْدَکَ فِی مَقامِی مَذْکُوراً مخصوص کردی پس تو را است ستـایش چونکه من در پیش تو در این مقـام یـاد شـده مَکْتُوباً، فَلا تَحْرِمْنِی ما رَجَوْتُ، وَلا تُخَیِّبْنِی فِیما دَعَوْتُ». و نام برده شـده بودم پس محرومم مکن از آنچه امیدوارم و نومیدم مساز در آنچه تو را خواندم.» پس دعا کن از برای خود هر چه خواهی. به‌تصریح اکثر بزرگان بهترین‌زیارت برای‌ائمّه بقیع همان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۳۷ زیارت جامعه کبیره است که در ادعیه و زیارات مشترک که ذکر شد و دارای مفاهیم عالی و بیان اوصاف و مناقب اهل‌بیت علیهم السلام است.

زیارت امام حسن مجتبی علیه السلام

«السَّلامُ عَلَیْکَیَاابْنَرَسُولِ رَبِالْعالَمِینَ، السَّلامُعَلَیْکَ یَاابْنَ «سـلام بر تو ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای فرستاده پروردگار عالمیان أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُعَلَیْکَ یَاابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ سـلام بر تو ای پسـر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای پسر فاطمه زهرا، سلام بر تو ای یا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صَفْوَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِینَ حبیب خدا، سلام بر توای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا نُورَ اللَّهِ، خـدا، سـلام بر تو ای حجت خدا، سـلام بر تو ای نور خدا، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صِراطَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَیانَ حُکْمِ اللَّهِ، سـلام بر تو ای صـراط الهی، سـلام بر تو ای زبان حکم الهی، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ناصِرَ دِینِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّیِدُ ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۲۳۸ سـلام بر تو ای یاور خدا، سلام بر تو ای سرور الزَّکِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَرُّ الْوَفِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقائِمُ پاکیزه، سـلام بر تو ای نیکوکار متّقی، سـلام بر تو ای قائم الْأَمِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعالِمُ بِالتَّأْوِیلِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا امین، سـلام بر تو دانای بر تنزیل (قرآن) سـلام بر تو ای الْهادِی الْمَهْدِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّاهِرُ

الزَّکِیُّ، السَّلامُ هادی و مهدی، سـلام سلام بر تو ای پرهیزکارِ پاکیزه، سلام بر تو ای عَلَیْکَ أَیُهَا التَّقِیُّ النَّقِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ الْحَقِیقُ، پاک و پاکیزه، سـلام بر تو ای حقیقت اصیل، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِدِّیقُ الشَّهِیدُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَبا سـلام بر تو ای صدّیق شهید، سلام بر تو ای ابا مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکاتُهُ». محمد، حسن بن علی و رحمت و برکات خداوند بر تو باد.»

زیارت امام زین العابدین علیه السلام

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا زَیْنَ الْعابِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا زَیْنَ «سلام بر تو ای زینت عابدان، سلام بر تو ای زینت الْمُتَهَجِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا امامَ الْمُتَّقِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا شب زنده‌داران، سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، سلام بر تو ای وَلِیَّ الْمُسْلِمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا قُرَّةَ عَیْنِ النَّاظِرِینَ الْعارِفِینَ، ولی مسلمانان، سلام بر تو ای نور دیده عارفان، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَصِیَّ الْوَصِیینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا خازِنَ وَصایَا سلام بر تو ای وصی اوصیا، سـلام بر تو ای خزانه‌دار وصایای الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ضَوْءَ الْمُسْتَوْحِشِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ فرستادگان الهی، سلام بر تو ای نور بیمناکان، سلام بر تو یا نُورَ الْمُجْتَهِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سِرَاجَ الْمُرْتاضِینَ، السَّلامُ ای نور کوشندگان عابد، سلام بر تو ای چراغ روشنایی بخش ریاضت کشان، سلام عَلَیْکَ یا ذَخِیرَةَ الْمُتَعَبِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِصْباحَ الْعالَمِینَ، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۰ بر تو ای زاد و ذخیره عابدان، سلام بر توی ای چراغ فروزان جهانیان، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَةَ الْعِلْمِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَکِینَةَ الْحِلْمِ، سلام بر تو ای کشتی دانش، سلام بر تو ای آرامش‌بخش و بردبار و حلیم، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِیزانَ الْقِصاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَةَ سلام بر تو ای مشخص کننده قصاص، سلام بر تو ای کشتی الْخَلاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَحْرَ النَّدی السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَدْرَ اخلاص، سلام بر تو ای دریای بخشش، سلام بر تو ای ماه تابان الدُّجی السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْأَوَّاهُ الْحَلِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا شب تار سلام بر تو ای مرد دعا و بردباری سلام بر تو ای الصَّابِرُ الْحَکِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَئِیسَ الْبَکَّائِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ شکیبای حکیم، سلام بر تو ای سرور گریه کنندگان، سلام بر تو یامِصْباحَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَوْلایَ یا أَبا مُحَمَّدٍ، أَشْهَدُ ای چراغ هدایت مؤمنان، سلام بر تو ای مولایم ای ابا محمّد، گواهی می‌دهم أَنَّکَ حُجَّةُ اللَّهِ وَابْنُ حُجَّتِهِ وَأَبُو حُجَجِهِ، وَابْنُ أَمِینِهِ وَابْنُ امَنائِهِ، که تویی حجت خدا و فرزند و پسر حجت خدا و پسر امین او و فرزند امنای الهی، وَأَنَّکَ ناصَحْتَ فِی عِبادَةِ رَبِّکَ، وَسارَعْتَ فِی مَرْضاتِهِ، تو در عبادت پروردگارت خالصانه کوشیدی و برای جلب خوشنودیش شتافتی وَخَیَّبْتَ أَعْداءَهُ، وَسَرَرْتَ أَوْلِیاءَهُ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ عَبَدْتَ اللَّهَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۱ و دشمنانش را مأیوس و اولیائش را مسرور ساختی، گواهی می‌دهم که تو حق حَقَّ عِبادَتِهِ، وَاتَّقَیْتَهُ حَقَّ تُقاتِهِ، وَأَطَعْتَهُ حَقَّ طاعَتِهِ، حَتّی اتیکَ عبادت الهی گزاردی، و حق تقوا و اطاعتش را بجای آوردی تا آنگاه که الْیَقِینُ، فَعَلَیْکَ یا مَوْلایَ یَاابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّةِ، درگذشتی، پس بر تو باد ای مولای من ای فرزند رسول خدا برترین درود وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». و سلام و رحمت و برکات الهی.»

زیارت امام محمّد باقر علیه السلام

«السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْباقِرُ بِعِلْمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا «سلام بر تو ای شکافنده علم الهی، سلام بر تو ای الْفاحِصُ عَنْ دِینِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُبَیِّنُ لِحُکْمِ اللَّهِ، تحقیق کننده دین الهی، سلام بر تو ای تبیین کننده حکم خدا، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقائِمُ بِقِسْطِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّاصِحُ سلام بر تو ای قائم به قسط و عدل الهی، سلام بر تو ای پند دهنده لِعِبادِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الدَّاعِی إِلَی اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۲ بندگان خدا، سلام بر تو ای فراخوان مردم بسوی خدا، سلام بر تو أَیُّهَا الدَّلِیلُ عَلَی اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَبْلُ الْمَتِینُ، السَّلامُ ای راهنمای به سوی خدا، سلام بر تو ای ریسمان (واسطه) استوار، سلام عَلَیْکَ أَیُّهَا الْفَضْلُ الْمُبِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ، بر تو ای فضیلت آشکارا، سلام بر تو ای نور درخشان، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَدْرُ اللّامِعُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ سلام بر تو ای ماه تابان، سلام بر تو ای حق الْأَبْلَجُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السِّراجُ

الْأَسْرَجُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا روشن، سلام بر تو ای چراغ فروزان، سلام بر تو ای النَّجْمُ الْأَزْهَرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْكَوْكَبُ الْأَبْهَرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ ستاره تابناک، سلام بر تو ای اختر نورافشان، سلام بر تو أَيُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْضَلاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَعْصُومُ مِنَ ای منزّه از درماندگی، سلام بر تو ای مصون از الزَّلّاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّكِيُّ فِي الْحَسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ لغزش‌ها، سلام بر تو ای پاکیزه حَسَب، سلام بر تو أَيُّهَا الرَّفِيعُ فِي النَّسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَصْرُ الْمَشِيدُ، ای والا نَسَب، سلام بر تو ای کاخ فرازمند، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللَّهِ عَلى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ يا مَوْلايَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۳ سلام بر تو ای حجت الهی بر همه خلق، گواهی می‌دهم ای مولایم أَنَّكَ قَدْ صَدَعْتَ بِالْحَقِ صَدْعاً، وَبَقَرْتَ الْعِلْمَ بَقْراً، وَنَثَرْتَهُ نَثْراً، که تو حق را به خوبی آشکار ساختی و علم را به حقیقت شکافتی و آن را منتشر ساختی لَمْ تَأْخُذْكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ، وَكُنْتَ لِدِينِ اللَّهِ مُكاتِماً، و در راه خدا از سرزنش سرزنشگران نهراسیدی و اسرار دین الهی را پنهان داشتی وَقَضَيْتَ ما كانَ عَلَيْكَ، وَأَخْرَجْتَ أَوْلِياءَكَ مِنْ وِلايَةِ غَيْرِ اللَّهِ و وظیفه‌ات را به انجام رساندی، و دوستانت را از ولایت غیر خدا إِلى وِلايَةِ اللَّهِ، وَأَمَرْتَ بِطاعَةِ اللَّهِ، وَنَهَيْتَ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، به ولایت خدا سوق دادی، و به اطاعت الهی دستور و از معصیتش نهی نمودی حَتّى قَبَضَكَ اللَّهُ إِلى رِضْوانِهِ، وَذَهَبَ بِكَ إِلى دارِ كَرامَتِهِ، تا آنگاه که خداوند ترا به سوی روضه رضوان و سرای کرامت وَإِلى مَساكِنِ أَصْفِيائِهِ، وَمُجاوِرَةِ أَوْلِيائِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ و جایگاه برگزیدگان و جوار اولیائش برد، سلام و رحمت و اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». برکات الهی بر تو.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۴

زیارت امام صادق علیه السلام

«السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمامُ الصّادِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا «سلام بر تو ای امام راستین، سلام بر تو ای الْوَصِيُّ النّاطِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفائِقُ الرّائِقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ وصیّ ناطق، سلام بر تو ای مصلح برتر، سلام بر تو أَيُّهَا السَّنامُ الْأَعْظَمُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِراطُ الْأَقْوَمُ، السَّلامُ ای بزرگ بزرگان، سلام بر تو ای صراط استوار، سلام عَلَيْكَ يا مِصْباحَ الظُّلُماتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا دافِعَ الْمُعْضَلاتِ، بر تو ای چراغ تاریکی‌ها، سلام بر تو ای دفع کننده مشکلات، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مِفْتاحَ الْخَيْراتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَعْدِنَ سلام بر تو ای کلید خیرات، سلام بر تو ای معدن الْبَرَكاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا صاحِبَ الْحُجَجِ وَالدَّلالاتِ، السَّلامُ برکات، سلام بر تو که دارنده حجت‌ها و دلایلی، سلام عَلَيْكَ يا صاحِبَ الْبَراهِينَ الْواضِحاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ناصِرَ بر تو ای صاحب برهان‌های آشکار، سلام بر تو ای یاور ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۵ دِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ناشِرَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا دین خدا، سلام بر تو ای ناشر حکم خدا، سلام بر تو ای فاصِلَ الْخَطاباتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا كاشِفَ الْكُرُباتِ، السَّلامُ داور در امور مهم، سلام بر تو ای برطرف کننده اندوهها، سلام عَلَيْكَ يا عَمِيدَ الصّادِقِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا لِسانَ النّاطِقِينَ، بر تو ای مورد اعتماد راستگویان، سلام بر تو ای زبان گویندگان، السَّلامُ عَلَيْكَ يا خَلَفَ الْخائِفِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا زَعِيمَ سلام بر تو ای جانشین بیمناکان، سلام بر تو ای رهبر الصّادِقِينَ الصّالِحِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَيِّدَ الْمُسْلِمِينَ، السَّلامُ راستگویان صالح، سلام بر تو ای سرور مسلمانان، سلام عَلَيْكَ يا هادِيَ الْمُضِلِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَكَنَ الطّائِعِينَ، بر تو ای هدایتگر گمراهان، سلام بر تو ای آرامش مطیعان، أَشْهَدُ يا مَوْلايَ إِنَّكَ عَلَى الْهُدى وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقى وَشَمْسُ گواهی می‌دهم ای مولایم که تو در مسیر هدایتی ریسمان مستحکم، خورشید الضُّحى وَبَحْرُ الْمَدى وَكَهْفُ الْوَرى وَالْمَثَلُ الْأَعْلى صَلَّى نیمه روز، دریای کرم، پناهگاه مردم و الگوی برتر می‌باشی، درود اللَّهُ عَلى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، والسَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْعَبّاسِ عَم بر روان و پیکرت و سلام بر تو و بر عباس عموی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۶ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». رسول خدا که درود و رحمت و برکات خدا بر او باد.»

زیارت وداع ائمّه بقیع علیهم السلام

مرحوم شیخ طوسی و سیّد بن طاووس گفته‌اند که چون خواستی ائمّه بقیع را وداع کنی، بگو: «السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةَ الْهُدى وَ رَحْمَةُ

اللَّهِ وَ بَرَكاتُهُ، أَسْتَوْدِعُكَمُ اللَّهَ «سلام و رحمت و برکات خدا بر شما ای پیشوایان هدایت شما را به خدا وَأَقْرَأُ عَلَيْكَمُ السَّلامَ، آمَنَّا باللَّهِ وَبـالرَّسُولِ وَبِما جِئْتُم بِهِ می‌سپارم و درود وداع به شما عرضه می‌دارم، و ایمان دارم به خداونـد و پیامبر و به آنچه که آوردهایـد، وَ دَلَلْتُمْ عَلَيْهِ. اللَّهُمَّ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ». و راهنمـایی کردیـد بر آن. خـدایا! مرا از جمله شاهـدان قرار ده.» پس دعـا بسیار کن، و از خداونـد بخواه که بار دیگر زیارت ایشان را نصیب تو گردانـد، و این آخرین زیارت تو نباشد. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۷

زیارت عبّاس بن عبدالمطّلب علیهما السلام

عباس بن عبدالمطّلب، عموی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مقامی والا دارد، و در راه اسلام فداکاری‌های بسیار کرده و از حامیان رسول خدا صلی الله علیه و آله بوده، که قبر او در قبرستان بقیع است. در مفتاح الجنّات این زیارت برای آن بزرگوار نقل شده است: «السَّلامُ عَلَيْكَ ياعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، السَّلامُ‌عَلَيْكَ يا عَمَّ «سلام بر تو ای عباس پسر عبدالمطّلب، سلام بر تو ای رَسُولِ‌اللَّهِ، السَّلامُ‌عَلَيْكَ يا صاحِبَ‌السِّقايَةِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». عموی رسول خدا، سلام بر تو ای ساقی حجاج و رحمت و برکات الهی بر تو باد.»

زیارت مادر گرامی امیرالمؤمنین علیه السلام

زیارت فاطمه بنت اسد مادر گرامی امیرالمؤمنین علیهما السلام فاطمه بنت اسد، از زنان عالی مقام و مورد احترام خاصّ رسول خدا صلی الله علیه و آله بود، و فرزندی هم چون علیّ‌بن ابی‌طالب علیه السلام به دنیا آورد. قبر ایشان نزدیک قبور ائمّه بقیع است، لکن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۸ بعضی گفته‌اند قبر آن مخدّره نزدیک قبر حلیمه سعدیّه دایه پیامبر صلی الله علیه و آله می باشد. نزد قبر آن بانوی مجلّله می گویی: «السَّلامُ عَلی نَبِيِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی «سلام بر پیامبر خدا سلام بر رسول خدا سلام بر مُحَمَّدٍ سَيِدِ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّدٍ سَيِدِ الْأَوَّلِينَ، السَّلامُ محمد آقای رسولان سلام برمحمد آقای اولین، سلام عَلی مُحَمَّدٍ سَيِدِ الْآخِرِينَ، السَّلامُ عَلی مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً بر محمد آقای آخرین سلام بر کسی که خدا برانگیختش رحمت لِلْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ برای جهانیان سلام و رحمت خدا و برکاتش بر تو ای پیغمبر سلام عَلی فاطِمَةَ بِنْتِ اسَدٍ الْهاشِمِيَّةِ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِدِّيقَةُ بر فاطمه دختر اسد آن بانوی هاشمی سلام بر تو ای راستگوی الْمَرْضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا پسندیده سلام بر تو ای بانوی پرهیزکار پاکیزه سلام بر تو ای الْكَرِيمَةُ الرَّضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا كافِلَةَ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِيينَ، بانوی بزرگوار و خوشنود از حق سلام بر تو ای کفالت کننده محمد خاتم پیمبران السَّلامُ عَلَيْكِ يا والِدَةَ سَيِدِ الْوَصِيينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا مَنْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۴۹ سلام بر تو ای مادرِ بزرگِ اوصیایِ الهی، سلام بر تو ای که ظَهَرَتْ شَفَقَتُها عَلی رَسُولِ اللَّهِ خاتَمِ النَّبِيينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا آشکار شد مهرت نسبت به رسول خدا خاتم پیمبران سلام بر تو ای مَنْ تَرْبِيَتُها لِوَلِي اللَّهِ الْأَمِينِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلی رُوحِكِ که به او تفویض شد تربیت ولی‌اللّه امین سلام بر تو و بر روح تو وَبَدَنِكِ الطَّاهِرِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلی وَلَدِكِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ و بدن پاکت سلام بر تو و بر فرزندت و رحمت خدا وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفالَةَ، وَأَدَّيْتِ الْأَمانَةَ، و برکاتش گواهی دهم که براستی تو بخوبی کفالت کردی و حق امانت را ادا کردی وَاجْتَهَدْتِ فِي مَرْضاةِ اللَّهِ، وَبالَغْتِ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللَّهِ، عارِفَةً و در بدست آوردن موجبات خوشنودی خدا کوشش کردی و در نگهداری رسول خدا حد اعلای سعی خود را مبذول داشتی در حالی که بِحَقِهِ، مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ، مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ، كافِلَةً به حق او آشنا و به‌راستگوئیش ایمان داشتی و به نبوتش معترف و به نعمتش بینا و آشنا بودی و تربیتش بِتَرْبِيَتِهِ، مُشْفِقَةً عَلی نَفْسِهِ، واقِفَةً عَلی خِدْمَتِهِ، مُخْتارَةً را بعهده گرفتی و نسبت بدان حضرت مهر ورزیدی و برای خدمتکاریش خود را مهیا کردی و خوشنودیش را اختیار کردی

رِضاهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْإيمانِ وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ و گواهی دهم که تو از این جهان رفتی در حالی که به حق ایمان داشتی و به بهترین الْأَدْيانِ، راضِيَةً مَرْضِيَّةً، طاهِرَةً زَكِيَّةً، تَقِيَّةً نَقِيَّةً، فَرَضِيَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۰ ادیان متمسک گشته و در حـال خوشـنودی و پسندیدگی و پـاکی و پـاکیزگی و پرهیزکـاری و دور از هر بـدی بودی پس اللَّهُ عَنْكِ وَأَرْضاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكِ وَمَأْواكِ، اللَّهُمَّ صَلِّ خدا از تو خوشـنود باد و خوشـنودت سازد و بهشت را منزل و مأوایت قرار دهد خدایا درود فرست عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَانْفَعْنِي بِزِيارَتِهـا، وَثَبِّتْنِي عَلى بر محمـد و آل محمـد و سود ده مرا بوسـیله زیـارت این بانوی محترم و ثابتم بـدار مَحَبَّتِها، وَلا تَحرِمْنِي شَفاعَتَها وَشَفاعَةَ الْأَئِمَّةِ مِن ذُرِّيَّتِها، به دوستیش و محرومم مکن از شفاعت او و شفاعت امامان از نژادش وَارْزُقْنِي مُرافَقَتَهـا، وَاحْشُـرْنِي مَعَهـا وَمَعَ أَوْلادِهَـا الطَّاهِرِينَ، و روزیم کن هم جواریش را و محشور کن مرا بـا او و بـا فرزنـدان پاکش اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْـدِ مِنْ زِيارَتِي إِيَّاها، وَارْزُقْنِي الْعَوْدَ خـدایا قرار مـده این زیارتم را آخرین زیارتم و روزیم گردان آمـدن إِلَيْها أَبَداً ما أَبْقَيْتَنِي، وَإِذا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُـرْنِي فِي زُمْرَتِهـا، بـه زیـارتش را همیشه‌تـا زنــده‌ام داری و چـون مرا میرانـدی در زمره او محشـورم کن وَأَدْخِلْنِي فِي شَفاعَتِها، بِرَحْمَتِكَ يـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ و در شـفاعت او داخلم گردان به رحمتت ای مهربـانترین مهربانان خـدایا بِحَقِّها عِنـدَكَ وَمَنزِلَتِها لَدَيْكَ، اغْفِرلِي وَلِوالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ به حقی که این بانوی محترم نزد تو دارد و به مقام و منزلت او در درگاهت که بیامرز مرا و پـدر و مادرم و همه الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَآتِنا فِي الدُّنْيا حَسَـنَةً وَفِي الْآخِرَةِ ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۲۵۱ مردان مؤمن و زنان با ایمان را و بده به ما در دنیا خوبی و در آخرت حَسَـنَةً، وَقِنا بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النَّارِ». نیز خوبی و نگاهمان دار به رحمتت از عذاب دوزخ.»

زیارت دختران حضرت رسول صلی الله علیه و آله

رسول خدا صلی الله علیه و آله غیر از فاطمه زهرا علیها السلام دختران دیگری هم به نام‌های «زینب»، «امّ کلثوم» و «رقیّه» داشته است که قبرشان در بقیع می‌باشـد. برای زیارت آنان، نزدیک قبورشان می‌ایستی و به امیـد ثواب، چنین می‌گویی: «السَّلامُ عَلَيْكَ يا رَسُولَ رَبِّ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا «سـلام بر تو ای پیامبر پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای صَفْوَةَ جَمِيعِ الْأَنْبِياءِ وَالْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يـا مَنِ اخْتـارَهُ برگزیـده همه پیـامبران و رسولاـن، سـلام و رحمت و برکـات خـدا بر توی ای آنکه خداونـد اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَرَحْمَـةُ اللَّهِ وَبَرَكـاتُهُ، السَّلامُ عَلى تو را بر تمـام آفریـده‌هایش انتخـاب کرد، سـلام بر بَناتِ السَّيِّدِ الْمُصْـطَفى السَّلامُ عَلى بَناتِ النَّبِيِ الْمُجْتَبى ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۲۵۲ دختران حضـرت مصـطفی، سلام بر دختران پیامبر برگزیده، السَّلامُ عَلى بَناتِ مَنِ اصْـطَفيهُ اللَّهُ فِي السَّماءِ، وَفَضَّلَهُ عَلى سلام بر دختران آنکه خداوند او را در آسمان برگزید و بر خلق جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ وَالْوَرى السَّلامُ عَلى ذُرِّيَّةِ السَّيِدِ الْجَلِيلِ، مِنْ برتری داد، سـلام بر فرزندان سـرور بزرگوار از نَسْلِ إِسْـماعِيلَ، وَسُلالَةِ إِبْراهِيمَ الْخَلِيلِ، السَّلامُ عَلى بَناتِ نسل اسـماعیل و از فرزندان ابراهیم خلیل، سـلام بر دختران النَّبِيِ الرَّسُولِ، السَّلامُ عَلى اخَواتِ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ الْبَتُولِ، پیامبر مرسل، سـلام بر خواهران فـاطمه؛ زهرای بتول السَّلامُ عَلى زَيْنَبَ وَأُمِ كُلْثُومَ وَرُقَيَّةَ، السَّلامُ عَلَى الشَّرِيفاتِ سـلام بر زینب و امّ کلثوم و رقیّه، سـلام بر بـانوان الْأَحْسـابِ، وَالطَّاهِراتِ الْأَنْسـابِ، السَّلامُ عَلى بَنـاتِ الْآبـاءِ والاـ گهر و پاکیزه نسب، سـلام بر دختران پـدران الْأَعاظِمِ، وَسُـلالَةِ الْأَجْدادِ الْأَكارِمِ الْأَفاخِمِ، عَبْدِالْمُطَّلِبِ بزرگوار و فرزندان نیای کریم و بزرگ؛ عبدالمطلب وَعَبْدِمَنافٍ وَهاشِمٍ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». و عبد مناف و هاشم و رحمت و برکات خدا بر آنان باد.»

زیارت عقیل وعبداللَّه فرزند جعفر طیّار علیهما السلام

زیـارت جنـاب عقیـل وجنـاب عبـداللَّه فرزنـد جعفر طیّار علیهما السـلام عقیل و جعفر طیّار هر دو برادران علیّ بن ابی طالب هسـتند. عبداللَّه پسـر جعفر طیّار، همسـر حضـرت زینب علیها السـلام است. قبر عقیل و عبداللَّه بن جعفر در بقیع قرار دارد. در زیارت این دو

بزرگوار چنین می گویی: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَیِّدَنا یاعَقِیلَ بْنَ ابی‌طالِبٍ، السَّلامُ عَلَیْکَ «سلام بر تو ای سرور ما عقیل بن ابی طالب، سلام بر تو یَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ‌اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِّ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ ای پسر عموی رسول خدا، سلام بر تو ای پسر عموی پیامبر خدا، سلام عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِّ حَبِیبِ‌اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِ‌الْمُصْطَفی بر تو ای پسر عموی حبیب خدا، سلام بر تو ای پسر عموی حضرت مصطفی، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَخا عَلِیٍ الْمُرْتَضی السَّلامُ عَلی عَبْدِاللَّهِ سلام بر تو ای برادر علی مرتضی، سلام بر تو ای عبداللَّه فرزند بْنِ جَعْفَرِالطَّیَّارِ فِی‌الْجِنانِ، وَعَلی مَنْ حَوْلَکُما مِنْ أَصْحابِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۴ جعفر پروازکننده در بهشت، و سلام بر کسانی که اطراف شمایند از اصحاب رسول‌خدا صلی الله علیه و آله رَسُولِ اللَّهِ رَضِیَ‌اللَّهُ تَعالی عَنْکُما وَ أَرْضاکُما أَحْسَنَ الرِّضا، خداوند از شما خوشنود باشد و شما را به بهترین صورت خوشنود سازد و وَ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَکُما وَ مَسْکَنَکُما وَ مَحَلَّکُما وَمَأْوِیکُما، بهشت را منزل و مسکن و جایگاه و سر پناهتان قرار دهد، السَّلامُ عَلَیْکُما وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.»

ابراهیم، فرزند رسول اکرم صلی الله علیه و آله

ابراهیم، پسر رسول‌اللَّه صلی الله علیه و آله در کودکی از دنیارفت و پیغمبرخدا صلی الله علیه و آله را داغدار کرد. درگذشت ابراهیم، پیامبر صلی الله علیه و آله را به شدّت غمگین ساخت و آن حضرت در سوگ فرزند، اشک می‌ریخت ومی‌فرمود: «چشم اشک‌فشان است و غمگین، ولی سخنی نمی‌گویم که موجب ناخوشنودی پروردگارمان گردد». این فرزند، که مورد علاقه شدید پیامبر صلی الله علیه و آله بود، در بقیع به ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۵ خاک سپرده شد.

زیارت اسماعیل فرزند امام صادق علیهما السلام

اسماعیل، فرزند بزرگ امام صادق علیه السلام بود. در زیارت وی می گویی: «السَّلامُ عَلی جَدِّکَ‌الْمُصْطَفی السَّلامُ عَلی أَبِیکَ الْمُرْتَضَی «سلام بر جدّت (حضرت) مصطفی، سلام بر پدرت (حضرت) مرتضی، الرِّضا، السَّلامُ عَلَی السَیِّدَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَینِ، السَّلامُ عَلی سلام بر دو سرور (امام) حسن و (امام) حسین، سلام بر خَدِیجَةَ أُمِ الْمُؤْمِنِینَ أُم سَیِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلی مادر مؤمنان و مادر بانوی بانوان جهان؛ خدیجه، سلام بر فاطِمَةَ أُمِ الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَی النُّفُوسِ الْفاخِرَةِ، بُحُورِ مادر امامان پاک (حضرت) فاطمه، سلام بر جان‌های والا و دریاهای الْعُلُومِ الزَّاخِرَةِ، شُفَعائِی فِی الْآخِرَةِ، وَ أَوْلِیائِی عِنْدَ عَوْدِ دانش؛ شفیعانم در آخرت و مددکارانم به هنگام بازگشت الرُّوحِ إِلَی‌الْعِظامِ النَّخِرَةِ، أَئِمَّةِالْخَلْقِ وَوُلاةِ الْحَقِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۶ روان به استخوان‌های فرسوده؛ پیشوایان راستین و وُلات حق، سلام بر تو أَیُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِیفُ، الطَّاهِرِ الْکَرِیمِ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، ای شخصیت شریف؛ (امام) پاک و بزرگوار، گواهی می‌دهم که معبودی جز اللَّه نیست و اینکه وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَمُصْطَفیهُ، وَأَنَ‌عَلِیّاً وَلِیُّهُ وَمُجْتَباهُ، وَأَنَّ حضرت محمّد بنده و برگزیده او است و اینکه حضرت علی ولیّ و منتخب او می‌باشد و امامت تا الْإِمامَةَ فِی وُلْدِهِ إِلی یَوْمِ الدِّینِ، نَعْلَمُ ذلِکَ عِلْمَ الْیَقِینِ، وَنَحْنُ قیامت در میان فرزندان (معصوم) او است، و برای ما امری یقینی است و بر این لِذلِکَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِی نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ». باوریم و در یاریشان کوشا می‌باشیم.»

زیارت حلیمه سعدیّه علیها السلام

حلیمه سعدیّه، دایه و مادر رضاعی رسول خدا صلی الله علیه و آله بود که آن حضرت را در کودکی از عبدالمطّلب (جدّ پیامبر) تحویل گرفت و میان قبیله خود در بیرون مکّه برد، و به او شیر داد و بزرگش کرد. زنی با عاطفه و مهربان که افتخار دایگی پیامبر صلی الله علیه و آله را داشت، و مورد احترام و علاقه حضرت بود. در زیارت آن بانوی عظیم الشّأن چنین می گویی: «السَّلامُ عَلَیْکِ

یا أَمَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا اُمَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۷ «سلام بر تو ای مادر (رضاعی) پیامبر خدا، سلام بر تو ای مادر صَفِیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا برگزیده خدا، سلام بر تو ای مادر حبیب خدا، سلام بر تو ای أُمَالْمُصْطَفی السَّلامُ عَلَیْکِ یامُرْضِعَهَ رَسُولِاللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ مادر حضرت مصطفی، سلام بر تو ای دایه رسول خدا، سلام بر تو یا حَلِیمَهَ السَّعْدِیَّهُ، فَرَضِیَ اللَّهُ تَعالی عَنْکِ وَأَرْضاکِ، وَجَعَلَ ای حلیمه سعدیه، خداوند تعالی از تو خوشنود باد و ترا خوشنود سازد، و بهشت الْجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَ مَأْواکِ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». را منزل و پناهگاهتان قرار دهد و رحمت و برکات خدا بر تو باد.»

زیارت عمّه‌های رسول اکرم صلی الله علیه و آله

قبر این دو بانوی بزرگوار «صفیّه و عاتکه»، دختران عبدالمطّلب و امّ البنین مادر حضرت ابوالفضل علیه السلام در بقیع در کنار هم قرار دارند. صفیّه، زنی شجاع، با کمال و ادیب و شاعر بود، و در آغاز ظهور اسلام مسلمان شد، و با پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله بیعت کرد، و به مدینه هجرت نمود. در جنگ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۵۸ احُد و خندق هم حاضر بود، و در سال ۲۰ هجری در سن ۷۳ سالگی از دنیا رفت. عاتکه نیز زنی با ایمان بود، و در ردیف صحابه پیامبر قرار داشت، و همراه مسلمانان مهاجر به مدینه هجرت کرد. در زیارت دو عمّه حضرت رسول صلی الله علیه و آله صفیّه و عاتکه می‌گویی: «السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیْ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یا «سلام بر شما دو عمّه رسول خدا، سلام بر شما دو عَمَّتَیْ نَبِیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیْ حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلامُ عمّه پیامبر خدا، سلام بر شما دوعمّه حبیب خدا، سلام عَلَیْکُما یا عَمَّتَیِ الْمُصْطَفی رَضِیَ اللَّهُ تَعالی عَنْکُما وَجَعَلَ بر شما دو عمّه حضرت مصطفی، خداوند از شما خوشنود باد و بهشت الجَنَّهَ مَنْزِلَکُما وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». را جایگاهتان قرار دهد و رحمت و برکات خدا بر شما باد.»

زیارت امّ‌البنین مادر حضرت ابوالفضل علیه السلام

امّ‌البنین، که نامش «فاطمه» دختر حزام است، زنی رشید، شجاع و عارف و فاضل و نجیب و با اخلاص بود که پس از شهادت حضرت زهرا علیها السلام، به همسری امیرالمؤمنین علیه السلام در آمد، و صاحب چهار فرزند رشید به نام‌های عباس، عبداللّه، جعفر و عثمان شد که هر چهار نفر در کربلا، در رکاب امام حسین علیه السلام جنگیدند و شربت شهادت نوشیدند. امّ البنین برای شهدای کربلا- و چهار شهید خود در مدینه عزاداری می‌کرد و در رثایشان شعر می‌سرود، واز احیاگران یاد کربلا و شهدا بود. در زیارت امّ‌البنین علیها السلام می‌گویی: «السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ وَلِیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ «سلام بر تو ای همسر ولیّ خدا، سلام بر تو ای همسر أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ الْبَنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ امیر مؤمنان، سلام بر تو ای امّ البنین، سلام بر تو ای مادر ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۰ الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ، رَضِیَ اللَّهُ تَعالی عَنْکِ، عبّاس پسر امیر مؤمنان علی بن ابی طالب، خدای تعالی از تو راضی باد وَجَعَلَ الجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَمَأْوِیکِ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». و بهشت را منزل و پناهگاهتان قرار دهد و رحمت و برکات خدا بر شما.»

زیارت شهدای واقعه حرّه در بقیع

زیارت شهدای واقعه حرّه در بقیع بقیع، تاریخچه‌ای مفصّل دارد، وقبور بسیاری از پاکان ومجاهدان در آن است. از آن جمله مجروحان جنگ احُد که پس‌ازانتقال به‌مدینه، به شهادت رسیدند ودر بقیع دفن شدند. ونیز شهدای واقعه حرّه در بقیع مدفونند. پس از حادثه کربلا وشهادت امام حسین علیه السلام و یارانش، مردم مدینه بر ضدّ امَویان قیام کرده، والی مدینه را بر کنار کردند. یزید هزاران نفر از سربازان خود را به مدینه فرستاد، وبه مدّت سه روز، مال وجان ونوامیس مسلمانان را بر آنان مباح نمود. در این جنایت

وقتل عام، هزاران مسلمان به شهادت رسیدند که در میان آنان، هشتاد نفر از صحابه و ۷۰۰ نفر از فرزندان ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۱ مهاجرین وانصار بودند. این حادثه به «واقعه حرّه» معروف است و شهدای آن در خاک بقیع آرمیده‌اند. در زیارت قبور شهدای واقعه حَرّه و شهدای اُحد می گویی: «السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا شُهداءُ یا سُعَداءُ یا نُجَباءُ یا نُقَباءُ یا أَهْلَ «سلام بر شما ای شهیدان، ای نیکان و سعادتمندان، ای جوان مردان و گرامیان، ای مهتران و بزرگتران، ای اهل الصِّدْقِ وَالْوَفاءِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا مُجاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ حَقَّ صدق و وفا، سلام بر شما ای جهادکنندگان در راه خدا آن گونه که حق جِهادِهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ، السَّلامُ و سزاوار بود، سلام بر شما به خاطر صبر و استقامتتان چه نیکوست سرانجام آن سرای جاویدان، سلام عَلَیْکُمْ یا شُهَداءُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». بر شما ای شهیدان، رحمت و برکات خداوند بر شما باد.»

زیارت اهل قُبور

این زیارت برای دیگر اموات مؤمن و مؤمنه مدفون در بقیع و در دیگر قبرستان‌ها خوانده می‌شود: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۲ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ «السَّلامُ عَلی أَهْلِ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ أَهْلِ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، یا «سلام بر معتقدان به «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» از سوی معتقدان به «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» ای أَهْلَ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، کَیْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لا إِلهَ معتقدان به «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ»، شما را به حق «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» چگونه یافتید پاداش ذکر «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» إِلَّا اللَّهُ، مِنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، یا لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، را از سوی معبودی که نیست جز اللَّه، ای معبود یکتا به حق «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» اغْفِرْ لِمَنْ قالَ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَةِ مَنْ قالَ لا إِلهَ إِلَّا بیامرز آنکه را که گوید: «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» و ما را در زمره گویندگان «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ»، اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِیٌّ وَلِیُّ اللَّهِ». محمّد رسول اللَّه، علی ولیّ اللَّه محشور ساز.» از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت شده هر کس به قبرستان برای زیارت اهل قبور برود، خداوند متعال ثواب پنجاه سال عبادت به او عطا فرماید، و گناه پنجاه ساله او و والدینش را ببخشد. از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل است هر کس هفت مرتبه سوره إِنَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَةِ القَدْر را نزد قبر مؤمنی بخواند، خداوند متعال فرشته‌ای را نزد قبر او می‌فرستد که عبادت خدا کند، و ثوابش را به نام آن میّت می‌نویسد. پس چون روز ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۳ قیامت شود به هر هولی از اهوال قیامت برسد، خداوند آن هول را از او برطرف کند، تا اینکه داخل بهشت شود.

زیارت حضرت عبد اللَّه بن عبدالمطّلب علیهما السلام

پدر گرامی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله پس از مراجعت از سفر شام و قبل از ولادت رسول خدا صلی الله علیه و آله از دنیا رفت، قبر آن بزرگوار تقریباً روبه‌روی «باب السّلام در محلّ مُصَلّی قرار داشت که پس از طرح توسعه حرم، در داخل شبستان مسجد، کنار باب قبا قرار گرفت و هم‌اکنون جای دقیق آن معلوم نیست. در زیارت آن حضرت بگو: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَلِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِینَ اللَّهِ، «سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای امین خدا، السَّلامُ عَلَیْکَ یا نُورَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مُسْتَوْدَعَ نُورِ رَسُولِ سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای سپردگاه نور پیامبر اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا والِدَ خاتَمِ الْأَنْبیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَن ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۴ خدا، سلام بر تو ای پدر خاتم پیامبران، سلام بر تو ای آنکه انْتَهی إِلَیْهِ الْوَدِیعَةُ وَالْأَمانَةُ الْمَنِیعَةُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ امانت منیع (نور نبوت) به او منتقل گردید، سلام بر تو ای آنکه أَوْدَعَاللَّهُ فِی صُلْبِهِ الطَّیِّبِ الطَّاهِرِ الْمَکِینِ نُورَ رَسُولِاللَّهِ الصَّادِقِ خداوند به ودیعت نهاد در صلب پاک و پاکیزه او، نور رسول راستگو و الْأَمِینِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا والِدَ سَیِّدِ الْأَنْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ، أَشْهَدُ امین را، سلام بر تو ای پدر سرور پیامبران و رسولان، گواهی دهم أَنَّکَ قَدْ حَفِظْتَ الْوَصِیَّةَ، وَأَدَّیْتَ الْأَمانَةَ عَنْ رَبِّ الْعالَمِینَ فِی که تو وصیّت را حفظ، و حق امانت پروردگار جهانیان یعنی رَسُولِهِ، وَکُنْتَ فِی دِینِکَ عَلی یَقِینٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّکَ اتَّبَعْتَ دِینَ پیامبر او را ادا نمودی، و در دینت به مقام یقین رسیدی، و گواهی دهم که تو دین اللَّهِ عَلی مِنْهاجِ جَدِّکَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ فِی

حَیاتِکَ وَبَعْدَ خدا را که شریعت جدّت ابراهیم خلیل اللّه بود، در دوره زندگی پیروی کردی وَفاتِکَ، عَلی مَرْضاتِ اللّهِ فِی رَسُولِهِ، وَأَقْرَرْتَ وَصَدَّقْتَ بِنُبُوَّةِ و بر آن مردی و مورد رضای خدا و پیامبرش بودی و به نبوّت رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهِ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَولایَةِ أَمِیرالمُؤْمِنِینَ عَلَیْهِ رسول خدا صلی الله علیه و آله و ولایت امیر مؤمنان و دیگر السَّلامُ، وَالْأَئِمَّةِالطَّاهِرِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، فَصَلَّی اللّهُ عَلَیْکَ حَیّاً ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۵ ائمّه طاهرین علیهم السلام اقرار کردی، خداوند در حال حیات و مرگ وَمَیِّتاً، وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ». بر تو درود فرستاد و رحمت و برکاتش بر تو باد.»

فضیلت زیارت حمزه و سایر شُهدای احُد

فضیلت زیارت حضرت حمزه و سایر شُهدای احُد از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل است که هر کس مرا زیارت کند و عمویم حمزه را زیارت ننماید، به من جفا کرده است. شیخ مفید رحمه الله فرموده که پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به زیارت قبر حمزه امر می‌فرمود وبه زیارت ایشان و شهدا اهتمام می‌کرد. حضرت فاطمه علیها السلام پس از رحلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله بر زیارت قبر آن بزرگوار مواظبت می‌نمود. و از زمان حضرت رسول صلی الله علیه و آله سنّت شده است که مسلمانان به زیارت عموی گرامی آن حضرت می‌روند، و در کنار قبرش درنگ می‌کنند. ودر حدیث است‌که حضرت فاطمه علیها السلام پس از رحلت پدر روزهای دوشنبه و پنج‌شنبه هر هفته به زیارت قبور شُهدا می‌رفت و با اشاره به مواضع مسلمانان در صحنه جنگ احُد، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۶ می‌فرمود: این جا موضع رسول خدا صلی الله علیه و آله بود، و در این مکان مشرکین، وبه نقلی‌دیگر در آن‌جا نمازمی‌گزارد ودعا می‌کرد. شهدای احُد رضوان اللّه علیهم حدود هفتاد نفرند.

زیارت حضرت حمزه عموی پیامبر صلی الله علیه و آله

چون به زیارت آن حضرت در احُد رفتی نزد قبرش بایست و این زیارت را بخوان: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا عَمَّ رَسُولِ اللّهِ، صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، «سلام بر تو ای عموی گرامی رسول خدا که درود خدا بر او و آلش باد السَّلامُ عَلَیْکَ یا خَیْرَ الشُّهَداءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَسَدَاللّهِ وَأَسَدَ- سلام بر تو ای بهترین شهیدان سلام بر تو ای شیر خدا و شیر رَسُولِهِ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ جاهَدْتَ فِی اللّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَجُدْتَ رسول خدا گواهی دهم که تو براستی جهاد کردی در راه خدای عزوجل و جان خود را بِنَفْسِکَ، وَنَصَحْتَ رَسُولَ اللّهِ، وَکُنْتَ فِیما عِنْدَ اللّهِ سُبْحانَهُ در این راه بذل کردی و برای رسول خدا خیرخواهی کردی و مشتاق بودی آنچه را نزد راغِباً، بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِی، أَتَیْتُکَ مُتَقَرِّباً إِلَی اللّهِ عَزَّ وَجَلَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۷ خدای سبحان بود، پدر و مادرم به فدایت من در اینجا به نزد شما آمدم تا بِزِیارَتِکَ، وَمُتَقَرِّباً إِلی رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ بِذلِکَ، بدینوسیله به رسول خدا صلّی اللّه علیه وآله تقرب جویم راغِباً إِلَیْکَ فِی الشَّفاعَةِ، أَبْتَغِی بِزِیارَتِکَ خَلاصَ نَفْسِی مَتَعَوِّذاً و اشتیاق به تو در شفاعت دارم، جوینده‌ام به‌وسیله زیارتت خلاص کردن جانم را، پناهنده‌ام بِکَ مِنْ نارٍ اسْتَحَقَّها مِثْلِی بِما جَنَیْتُ عَلی نَفْسِی، هارِباً مِنْ به تو از آتشی که امثال من بواسطه جنایتی که کرده‌ایم مستحق آن گشته‌ایم، گریزانم‌از ذُنُوبِی الَّتِی احْتَطَبْتُها عَلی ظَهْرِی، فَزِعاً إِلَیْکَ رَجاءَ رَحْمَةِ گناهانی که بر پشت خویش بار کرده‌ام پناهنده‌ام به تو به امید رحمت رَبِی، أَتَیْتُکَ مِنْ شُقَّةٍ بَعِیدَةٍ، طالِباً فَکاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَقَدْ پروردگارم به زیارتت آمده‌ام از راهی پررنج و دور و خواهان آزادی خویش از دوزخم و براستی که أَوْقَرَتْ ظَهْرِی ذُنُوبِی، وَأَتَیْتُ ما أَسْخَطَ رَبِی، وَلَمْ أَجِدْ أَحَداً خم کرده پشتم را سنگینی بار گناهانم و به کاری که موجب خشم پروردگار من است دست زده‌ام و نیافتم کسی را أَفْزَعُ إِلَیْهِ خَیْراً لِی مِنْکُمْ أَهْلَ بَیْتِ الرَّحْمَةِ، فَکُنْ لِی شَفِیعاً یَوْمَ که به او پناه برم بهتر از شما خاندان رحمت پس تو (ای سرور بزرگوار) شفیعم باش در روز فَقْرِی وَحاجَتِی، فَقَدْ سِرْتُ إِلَیْکَ مَحْزُوناً، وَأَتَیْتُکَ مَکْرُوباً، نداری و نیازم که راه پیمودم به سویت غمناک وآمده‌ام به نزدت در حال محنت‌زدگی وَسَکَبْتُ عَبْرَتِی عِنْدَکَ باکِیاً، وَصِرْتُ إِلَیْکَ مُفْرَداً، وَأَنْتَ مِمَّنْ ادعیه و آداب حرمین

شریفین، ص: ۲۶۸ و ریختم اشکم را در پیشت گریان و به درگاهت آمده‌ام تک و تنها و تو از کسانی هستی أَمَرَنِیَ اللَّهُ بِصِلَتِهِ، وَحَثَّنِی عَلی بِرِّهِ، وَدَلَّنِی عَلی فَضْلِهِ، وَهَدانِی که خداوند به من دستور پیوند او را داده و به نیکی به او وادارم کرده و بر فضل و برتریش راهنمائیم کرده و به محبتش لِحُبِهِ، وَرَغَّبَنِی فِی الْوِفادَةِ إِلَیْهِ، وَالْهَمَنِی طَلَبَ الْحَوائِجِ عِنْدَهُ، هدایت نموده و به رفتن سَرِ خوانِ کرمش ترغیبم کرده و به من الهام کرده که حاجاتم را در پیش او بخواهم أَنْتُمْ أَهْلُ بَیْتٍ لا یَشْقی مَنْ تَوَلّاکُمْ، وَلایَخِیبُ مَنْ أَتاکُمْ، شما خاندانی هستید که بدبخت نشود هر که دوستتان دارد و نومید نگردد هر که به درگاهتان آید وَلایَخْسَرُ مَنْ یَهْواکُمْ، وَلا یَسْعَدُ مَنْ عادیکُمْ». و زیانکار نشود هر که هوای شما در سر دارد و روی سعادت نبیند هر که شما را دشمن دارد.» پس رو به قبله می کنی و می گویی: «اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. اللّهُمَّ إِنِی تَعَرَّضْتُ «خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد خدایا من خود را در گذرگاه لِرَحْمَتِکَ بِلُزُومِی لِقَبْرِ عَمِّ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، لِیُجِیرَنِی مهرت قرار دادم بدانکه ملازم قبر عموی پیغمبرت صلی الله علیه و آله گشتم تا مرا در پناه خود گیرد مِنْ نِقْمَتِکَ وَسَخَطِکَ وَمَقْتِکَ فِی یَوْمٍ تَکْثُرُ فِیهِ الْأَصْواتُ، از انتقام تو در روزی که صداها در آن روز بسیار گردد وَتَشْغَلُ کُلُّ نَفْسٍ بِما قَدَّمَتْ، وَتُجادِلُ عَنْ نَفْسِها، فَانْ تَرْحَمْنِی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۶۹ و هرکس سرگرم شود بدانچه از پیش فرستاده و از خویشتن دفاع کند پس اگر در آن روز الْیَوْمَ فَلا خَوْفَ عَلَیَّ وَلاحُزْنَ، وَإِنْ تُعاقِبْ فَمَوْلیً لَهُ الْقُدْرَةُ به من رحم کنی که ترس و اندوهی ندارم و اگر کیفرم کنی پس تو مولائی هستی که قدرت داری عَلی عَبْدِهِ، وَلا تُخَیِّبْنِی بَعْدَ الْیَوْمِ، وَلا تَصْرِفْنِی بِغَیْرِ بر بنده خود ولی ناامیدم مکن پس از این روز و بازم مگردان (از اینجا) بدون حاجتم حاجَتِی، وَتَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ ابْتِغاءَ مَرْضاتِکَ و بوسیله او به درگاه تو تقرب جویم به آرزوی دست‌رسی به خوشنودیت وَرَجاءَ رَحْمَتِکَ، فَتَقَبَّلْ مِنِی، وَعُدْ بِحِلْمِکَ عَلی و به امید دریافت رحمتت پس بپذیر از من و بازگرد به بردباریت بر نادانی من جَهْلِی، وَبِرَأْفَتِکَ عَلی جِنایَةِ نَفْسِی، فَقَدْ عَظُمَ و به مهرت بر جنایتی که بر خود کردم چونکه گناهم بزرگ است و ترس از آن ندارم که جُرْمِی، وَما أَخافُ أَنْ تَظْلِمَنِی، وَلکِنْ أَخافُ سُوءَ به من ستم کنی ولی از بدی حساب ترس دارم الْحِسابِ، فَبِهِما فُکَّنِی مِنَ النّارِ، وَلاتُخَیِّبْ سَعْیِی، وَلا پس به حق هر دو آنها که آزادم کن از آتش و نومید مکن کوششم را و یَهُونَنَّ عَلَیْکَ ابْتِهالِی، وَلاتَحْجُبَنَّ عَنْکَ صَوْتِی، وَلاتَقْلِبْنِی بِغَیْرِ مبادا زاری من نزد تو ناچیز و خوار قرار گیرد و صدای من از تو محجوب گردد و بدون حاجاتم مرا حَوائِجِی، یا غِیاثَ کُلِ مَکْرُوبٍ وَمَحْزُونٍ، وَیا مُفَرِّجاً عَنِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۰ باز نگردان ای فریادرس هر محنت زده و غمناک و ای گشاینده (اندوه) از الْمَلْهُوفِ الْحَیْرانِ الْغَرِیقِ الْمُشْرِفِ عَلَی الْهَلَکَةِ، فَصَلِ عَلی اندوهگین سرگردان و غریقی که مشرف بر هلاکت است پس درود فرست بر مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَانْظُرْ إِلَیَّ نَظْرَةً لا أَشْقی بَعْدَها أَبَداً، وَارْحَمْ محمد و آل محمد و بنگر به من نگریستنی که هرگز پس از آن بدبخت نشوم و رحم کن تَضَرُّعِی وَعَبْرَتِی وَانْفِرادِی، فَقَدْ رَجَوْتُ رِضاکَ، وَتَحَرَّیْتُ به زاری و اشک و تنهائیم چونکه من به خوشنودیت امیدوارم و جویایم آن الْخَیْرَ الَّذِی لایُعْطِیهِ أَحَدٌ سِواکَ، فَلا تَرُدَّ أَمَلِی، اللَّهُمَّ إِنْ تُعاقِبْ خیری را که عطا نکند آن را احدی جز تو پس آرزویم را باز مگردان خدایا اگر کیفرکنی فَمَوْلیً لَهُ الْقُدْرَةُ عَلی عَبْدِهِ وَجَزائِهِ بِسُوءِ فِعْلِهِ، فَلا اخِیبَنَّ پس مولائی هستی که بر بنده‌ات قدرت داری و پاداش عمل بدش بوده پس نومیدم مساز الْیَوْمَ، وَلاتَصْرِفْنِی بِغَیْرِ حاجَتِی، وَلاتُخَیِّبَنَّ شُخُوصِی امروز و بازم مگردان بدون روا شدن حاجتم و ناامید مکن حرکت کردن وَوِفادَتِی، فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِی، وَ أَتْعَبْتُ بَدَنِی، وَقَطَعْتُ و آمدنم را چونکه پولم را خرج کرده‌ام و بدنم را به تعب افکندم و بیابان‌های الْمَفازاتِ، وَخَلَّفْتُ الْأَهْلَ وَالْمالَ وَما خَوَّلْتَنِی، وَآثَرْتُ ما بسیاری را پشت سر گذاردم و زن و فرزند و مال و منالم و آنچه را به من دادی همه را بجای گذاردم و آنچه را عِنْدَکَ عَلی نَفْسِی، وَلُذْتُ بِقَبْرِ عَمِ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۱ پیش تو است برای خود اختیار کردم و به قبر عموی پیغمبرت صلی الله علیه و آله پناه آوردم وَتَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغاءَ مَرْضاتِکَ، فَعُدْ بِحِلْمِکَ عَلی جَهْلِی، و بوسیله او برای جستن خوشنودیت تقرب جستم پس بازگرد با بردباریت بر نادانیم وَبِرَأْفَتِکَ عَلی ذَنْبِی، فَقَدْعَظُمَ جُرْمِی، بِرَحْمَتِکَ یاکَرِیمُ‌یاکَرِیمُ». و با مهرت بر گناهم که براستی گناهانم بزرگ گشته به مهرت، ای بزرگوار ای بزرگوار.»

زیارت شهدای احُد

در زیـارت شـهدای جنـگ احُـد که در دامنه کوه احُـد دفن هسـتند، چنین می گویی: «السَّلامُ عَلی رَسُولِ‌اللَّهِ، السَّلامُ عَلی نَبِیِ اللّهِ، السَّلامُ عَلی «سلام بر رسول خدا سلام بر پیامبر خدا سلام بر مُحَمَّدِبْنِ عَبْدِاللَّهِ، السَّلامُ عَلی أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ محمد بن عبداللّه سلام بر خاندان پاکش سلام عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الشُّهَداءُ الْمُؤْمِنُونَ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا أَهْلَ بَیْتِ بر شما ای شهیدان با ایمان سلام بر شما ای خانـدان الْإِیمانِ وَالتَّوْحِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا أَنْصارَ دِینِ اللَّهِ وَأَنْصارَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۲ ایمان و توحید سلام بر شما ای یاران دین خدا و یاران رَسُولِهِ، عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، سَلامٌ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی رسول خدا- که بر او و آلش سلام باد- سلام بر شما بدان شکیبایی که کردید پس چه خوب است الدَّارِ، أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتارَکُمْ لِدِینِهِ، وَاصْطَفاکُمْ لِرَسُولِهِ، وَأَشْهَدُ خانه آخرت شما گواهی دهم که براستی خداوند شما را برای دین خود انتخاب فرمود و برگزیدتان برای رسول خود و گواهی دهم أَنَّکُمْ قَدْ جاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَذَبَبْتُمْ عَنْ دِینِ اللَّهِ وَعَنْ که شما در راه خدا جهاد کردید آنطور که باید و دفاع کردید از دین خدا و از نَبِیهِ، وَجُدْتُمْ بِأَنْفُسِکُمْ دُونَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّکُمْ قُتِلْتُمْ عَلی مِنْهاجِ پیغمبر خدا و جانبازی کردید در رکاب رسول خدا و گواهی دهم که شما بر همان راه رَسُولِ اللَّهِ، فَجَزاکُمُ اللَّهُ عَنْ نَبِیهِ وَعَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ أَفْضَلَ رسول خدا کشته شدید پس خدایتان پاداش دهد از جانب پیامبرش و از دین اسلام و مسلمانان بهترین الْجَزاءِ، وَعَرَّفَنا وُجُوهَکُمْ فِی مَحَلِّ رِضْوانِهِ وَمَوْضِعِ إِکْرامِهِ مَعَ پاداش و بشناساند به ما چهره‌های شما را در جایگاه رضوان و اکرامش همراه با النَّبِیینَ وَالصِّدِّیقِینَ وَالشُّهَداءِ والصَّالِحِینَ، وَحَسُنَ أُولئِکَ پیمبران و راستگویان و شهیدان و صالحان و چه نیکو رَفِیقاً، أَشْهَدُ أَنَّکُمْ حِزْبُ اللَّهِ، وَأَنَّ مَنْ‌حارَبَکُمْ فَقَدْ حارَبَ اللَّهَ، رفیقانی هستند آنها گواهی دهم که شمائید حزب خدا و هر که با شما بجنگد مسلماً با خدا جنگ کرده وَ إِنَّکُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ الْفائِزِینَ، الَّذِینَ هُمْ أَحْیاءٌ عِنْدَ رَبِهِمْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۳ و براستی شما از مقربان و رستگارانید که در پیشگاه پروردگارشان زنده‌اند یُرْزَقُونَ، فَعَلی مَنْ قَتَلَکُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِکَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِینَ، و روزی می‌خورند پس لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر آنکه شما را کُشت أَتَیْتُکُمْ یا أَهْلَ التَّوْحِیدِ زائِراً وَبِحَقِکُمْ عارِفاً، وَبِزِیارَتِکُمْ آمده‌ام به نزد شما برای زیارت ای اهل توحید و به حق شما عارفم و بوسیله زیارت شما إِلَی‌اللَّهِ مُتَقَرِّباً، وَبِما سَبَقَ مِنْ شَرِیفِ الْأَعْمالِ وَمَرْضِی الْأَفْعالِ به‌سوی خدا تقرب جویم و بدانچه گذشته از اعمال شریف و کارهای پسندیده عالِماً، فَعَلَیْکُمْ سَلامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَکاتُهُ، وَعَلی مَنْ قَتَلَکُمْ دانایم پس بر شما باد سلام خدا و رحمت و برکاتش و لعنت خدا لَعْنَةُ اللَّهِ وَغَضَبُهُ وَسَخَطُهُ، اللَّهُمَّ انْفَعْنِی بِزِیارَتِهِمْ، وَثَبِّتْنِی عَلی و خشم و غضبش بر آنکس که شما را کُشت خدایا بهره‌مندم ساز به زیارتشان و بر آن نیتی که آنها داشتند مرا هم قَصْدِهِمْ، وَتَوَفَّنِی عَلی ما تَوَفَّیْتَهُمْ عَلَیْهِ، وَاجْمَعْ بَیْنِی وَبَیْنَهُمْ ثابت بدار و بمیرانم بر آنچه ایشان را بر آن میراندی و گرد آور میان من و ایشان فِی مُسْتَقَرِ دارِ رَحْمَتِکَ، أَشْهَدُ أَنَّکُمْ لَنا فَرَطٌ، وَنَحْنُ بِکُمْ در جایگاه خانه رحمتت گواهی دهم که شما بر ما سبقت گرفتید و ما هم به شما لاحِقُونَ». ملحق خواهیم شد.» سپس هر چه می‌توانی سوره انَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَةِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۴ الْقَدْرِ بخوان و ثواب آن را به ارواح مطهّره این شهدا هدیه کن.

مستحبّات مدینه منوّره و مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله

۱- غسل‌ورودبه‌مدینه و مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله وزیارت پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمّه بقیع علیهم السلام، که می‌توان با یک غسل همه را نیّت کرد. ۲- مستحبّ است در مدّت اقامت یک ختم قرآن یا بیشتر در مدینه و به خصوص در مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله بخواند. ۳- مستحبّ است هر مقدار می‌تواند در مدینه صدقه بدهد، و مرحوم مجلسی روایت کرده که یک دِرهم صدقه در مدینه معادل ده هزار دِرهم در جای دیگر است. بنابراین سعی کند در کمک کردن به برادران دینی- مخصوصاً سادات و

ذرّیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله- کوتاهی نشود. ۴- مواظب اعمال و رفتار خود باشد، و فرصت را غنیمت شمرد، و هرچه می‌تواند نماز بخواند، به ویژه در ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۵ مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله که هر رکعت نماز در مسجدالنّبی صلی الله علیه و آله مساوی هزار رکعت نماز در غیر آن است مگر مسجد الحرام، و برای نماز افضل اماکن، روضه رسول اللّه صلی الله علیه و آله می‌باشد. ۵- در وقت ورود و خروج از مسجد صلوات بفرستد. ۶- هنگام ورود در مسجد دو رکعت نماز تحیّت مسجد بجا آورد. ۷- از طرف والدین و برادران دینی و آشنایان، به پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله سلام کند. ۸- پس از زیارت- چنانکه قبلًا گفته شد- دو رکعت نماز زیارت بخواند، و ثوابش را به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله هدیه کند. ۹- نزدیک مرقد مطهر رسول خدا بایستد، و حمد و ثنای الهی را به جای آورد، و دعا کند. ۱۰- در مقام جبرئیل نماز و دعا بخواند. ۱۱- در محراب رسول خدا- در صورت امکان- نماز بگزارد. ۱۲- در مسجد صدا را بلند نکند. ۱۳- دو رکعت نماز نزد ستون ابولبابه (ستون توبه) بجا آورد، و دعا کند. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۶ ۱۴- نماز و دعا در روضه مبارکه حضرت رسول صلی الله علیه و آله مستحب است، در صورتی که امکان نداشته باشد، مناسب است این کار هر چه نزدیک‌تر به این مکان شریف انجام گیرد.

اعمال مسجد قبا

وقت تشرّف، دو رکعت نماز تحیّت مسجد بجا آور، بعد تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام را بگو، و زیارت جامعه را بخوان آنگاه دعا کن، و بهتر است که به این جملات دعا کنی: «اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَقَوْلُکَ الْحَقُّ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلی «خداوندا! گفته تو درست است و تو در قرآنی که بر سینه پیامبر صَدْرِ نَبِیکَ‌الْمُرْسَلِ: لَمَسْجِدٌ اسِّسَ عَلَی‌التَّقْوی مِنْ‌أَوَّلِ یَوْمِ مرسلت نازل کرده‌ای، فرموده‌ای: «موکّداً مسجدی که از روز نخست بر پایه تقوا پی ریزی شده باشد، أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِیهِ، فِیهِ رِجالٌ یُحِبُّونَ أَنْ یَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ یُحِبُّ سزاوارتر است که در آن (برای عبادت) بایستی، در آنجا مردانی هستند که پاکیزگی را دوست دارند و خداوند هم الْمُطَّهِرِینَ. اللَّهُمَّ طَهِرْ قُلُوبَنا مِنَ النِفاقِ، وَأَعْمالَنا مِنَ الرِّیا، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۷ پاکیزگان را دوست می‌دارد، خداوندا! دلهای ما را از نفاق، واعمال ما را از ریا، وَفُرُوجَنا مِنَ الزِّنا، وَأَلْسِنَتَنا مِنَ الْکِذْبِ وَالْغَیبَةِ، وَأَعْیُنَنا مِنَ و اعضای تناسلی ما را از زنا، و زبان‌های ما را از دروغ و غیبت، و دیدگانمان را از الْخِیانَةِ، فَإِنَّکَ تَعْلَمُ خائِنَةَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، رَبَّنا نگاه خیانت آمیز (حرام) حفظ کن، که توبه خیانت دیدگان و انگیزه‌های پنهان در سینه‌ها آگاهی، پروردگارا! ظَلَمْنا أَنْفُسَنا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنا وَتَرْحَمْنا لَنَکُونَنَّ مِنَ الْخاسِرِینَ». ما به خویش ستم کردیم و اگر ما را نیامرزیده و بر ما ترحّم نورزی، مؤکّداً از زیانکارانیم.»

مسجد قبلتین

مستحب است در مسجد قبلتین دو رکعت نماز تحیّت مسجدخوانده شود، و مناسب است بعد از آن این دعا را بخوانی: «اللَّهُمَّ إِنَّ هذا مَسْجِدُ الْقِبْلَتَیْنِ، وَمُصَلّی نَبِینا وَحَبِیبنا وَسَیِدِنا «خداوندا! این مسجد قبلتین و نمازگاه پیامبرمان حبیب ما و سرور ما مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَقَوْلُکَ حضرت محمّد- درود خدا بر او و آلش باد- است خداوندا! تو که گفتارت الْحَقُّ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلی صَدْرِ نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ: قَدْ نَری ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۷۸ راست است در کتابی که بر سینه پیامبرت نازل ساخته‌ای فرموده‌ای: «ما صورتت تَقَلُّبَ وَجْهِکَ فِی السَّماءِ فَلَنُوَلِیَنَّکَ قِبْلَةً تَرْضیها فَوَلِ را که به سوی آسمان می‌گردانی (و منتظر تعیین قبله نهایی هستی) می‌بینیم، اکنون تو را به سوی قبله‌ای که از آن خشنود باشی می‌گردانیم، وَجْهَکَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ. اللَّهُمَّ کَما بَلَّغْتَنا فِی الدُّنْیا روی خود را به سوی مسجد الحرام بگردان». خداوندا! همانگونه که ما را در دنیا زِیارَتَهُ وَمَآثِرَهُ الشَّرِیفَةَ، فَلا تُحْرِمْنا یا اللَّهُ فِی الْآخِرَةِ مِنْ فَضْلِ به زیارت و دیدار آثار شریفش نائل ساختی، خداوندا! در آخرت از فضیلت شَفاعَةِ مُحَمَّدٍ صَلّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، وَاحْشُرْنا فِي زُمْرَتِهِ شفاعت محمد صلی الله علیه و آله محرومـمان مساز، و در زمره آنان وَتَحْتَ لِوائِهِ، وَ أَمِتْنا عَلى مَحَبَّتِهِ وَسُنَّتِهِ، وَاسْقِنا مِنْ حَوْضِهِ و زیر پرچمشان محشورمان گردان، و بر محبّت و پیروی از سنّتش بمیران و از حوض کوثرش الْمَوْرِدِ بِيَدِهِ الشَّرِيفَةِ، شَرْبَةً هَنِيئَةً مَرِيئَةً لا نَظْمَأُ بَعْدَها أَبَداً، إِنَّكَ بدست شریفش سیرابمان ساز، آبی گوارا که هرگز پس از آن تشنه نگردیم و تو عَلى كُلِ شَيْءٍ قَدِيرٌ». بر هر چیز توانایی.»

مسجد فتح (مسجد احزاب)

در کنار رشته کوه سلع، چند مسجد کوچک است که موقعیّت جنگ احزاب (خندق) را نشان می‌دهد. یکی از آنها مسجد فتح است. مستحب است بعد از خواندن دو رکعت نماز تحیّت مسجد، این دعا را بخوانی: «يا صَرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ، وَيا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ، وَيا «ای فریاد رس گرفتاران و ای اجابت کننده دعای درماندگان و ای مُغِيثَ الْمَهْمُومِينَ، اكْشِفْ عَنِي ضُرِّي وَهَمِي وَكَرْبِي وَغَمِي، دادرس غمزدگان بگشا از من سختی و اندوه و گرفتاری و غمم را كَما كَشَفْتَ عَنْ نَبِيكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ هَمَّهُ، وَكَفَيْتَهُ هَوْلَ چنانچه گشودی از پیامبرت صلی الله علیه و آله اندوهش را و هراس دشمن را از او کفایت عَدُوِّهِ، وَ اكْفِنِي ما اهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ، يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۰ کردی و از من هم کفایت‌کن آنچه فکر مرا به خود مشغول داشته از کار دنیا و آخرتم ای مهربانترین مهربانان.

دعا در مسجد الاجابه

در مسجد الإجابه پس از دو رکعت نماز تحیّت مسجد، این دعا را می‌خوانی: «اللَّهُمَّ إِنِي أَسْأَلُكَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ لَكَ، وَعَمَلَ الْخائِفِينَ «خداوندا! از تو شکیبایی شاکران، عمل خائفان، مِنْكَ، وَيَقِينَ الْعابِدِينَ لَكَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، وَأَنَا یقین عابدان ترا خواستارم، خداوندا! تویی والا و بزرگ و من عَبْدُكَ الْبائِسُ الْفَقِيرُ، وَ أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ، وَأَنَا الْعَبْدُ الذَّلِيلُ، بنده بیچاره و نیازمند تو می‌باشم، تو بی‌نیاز و ستوده‌ای و من بنده خوار، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَامْنُنْ بِغِناكَ عَلى فَقْرِي، خداوندا! درود فرست بر محمد و دودمانش، و به بی‌نیازیت بر نیازمندیم وَبِحِلْمِكَ عَلى جَهْلِي، وَبِقُوَّتِكَ عَلى ضَعْفِي، يا قَوِيُّ يا عَزِيزُ، و به بردباریت بر نادانیم و به توانائیت بر ناتوانیم منت گذار، ای توانمند عزیز، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِمُحَمَّدٍ الْأَوْصِياءِ الْمَرْضِيِّينَ، وَاكْفِنِي خداوندا! درود فرست بر محمّد و آلش که اوصیای شایسته‌اند، و آنچه را که امور ما أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيا وَالْآخِرَةِ يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۱ دنیا و آخرت برایم مهم است، کفایت فرما ای مهربانترین مهربانان.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۲

فصل سوّم: اعمال مکّه مکرّمه

مستحبّات احرام

غسل: مستحب است قبل از احرام، به قصد احرام غسل کنند، وبهتر است که بعد از ادای نماز فریضه محرم شوند. شیخ صدوق فرموده: مستحب است این دعا هنگام غسل احرام خوانده شود: «بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي نُوراً وَطَهُوراً وَحِرْزًا وَأَمْنًا «بنام خدا و به یاری خدا، خداوندا! آن را برایم نور و پاکیزگی و مصونیت و امنیت مِنْ كُلِّ خَوْفٍ، وَشِفاءً مِنْ كُلِ داءٍ وَسُقْمٍ. اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي وَطَهِّرْ از هر ترسی و شفای هر درد و بیماری قرار ده خداوندا! پاکیزه‌ام ساز و قلبم لِي قَلْبِي، وَاشْرَحْ لِي صَدْرِي، وَ أَجْرِ عَلى لِسانِي مَحَبَّتَكَ را پاک کن و سینه‌ام را گشاده فرما و بر زبانم محبّت خویش وَمِدْحَتَكَ وَ الثَّناءَ عَلَيْكَ، فَإِنَّهُ لا قُوَّةَ لِي إِلّا بِكَ، وَقَدْ عَلِمْتُ و مدح و

ثنایت را قرار ده که نیرویی جز به کمک تو نمی‌باشد و می‌دانم که أَنَّ قِوامَ دِینِی التَّسْلِیمُ لِأَمْرِکَ، وَالْاتِّباعُ لِسُنَّةِ نَبِیِّکَ، صَلَواتُکَ استواری دینم تنها تسلیم بودن در برابر فرمان تو و پیروی از سنّت پیامبرت صلی الله علیه و آله عَلَیْهِ وَآلِهِ». می‌باشد.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۵ سپس جامه‌های احرام را پوشیده واین دعا را بخواند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی رَزَقَنِی ما اُوارِی بِهِ عَوْرَتِی، وَأُؤَدِّی بِهِ «ستایش‌خداوندی را سزاست که به من جامه‌ای روزی ساخت که بوسیله آن شرمگاهم را بپوشانم و واجبم را فَرْضِی، وَأَعْبُدُ فِیهِ رَبِی، وَأَنْتَهِی فِیهِ إِلی ما أَمَرَنِی، الْحَمْدُ لِلَّهِ ادا کنم پروردگارم را نیایش نمایم و به آنچه مأمورم ساخته است عمل نمایم، ستایش خدایی الَّذِی قَصَدْتُهُ فَبَلَّغَنِی، وَأَرَدْتُهُ فَأَعانَنِی وَقَبِلَنِی، وَلَمْ یَقْطَعْ بِی، را سزاست که آهنگ او نمودم و او به مقصدم رساند، وقصد او کردم کمکم نمود و پذیرایم گردید، و مرا نومید نساخت، وَوَجْهَهُ أَرَدْتُ فَسَلَّمَنِی، فَهُوَ حِصْنِی وَکَهْفِی وَحِرْزِی وَظَهْرِی و قصد اخلاص کردم مرا به سلامت داشت، پس او پناهگاهم و پشت و مَلاذِی وَ مَلْجَئِی وَ مَنْجایَ و ذُخْرِی وَعُدَّتِی فِی شِدَّتِی وَ رَخائِی». و پشتوانه‌ام و امید و پناهم و یار و یاورم در سختی و آسانی است.» و مستحب است بعد از تلبیه واجب بگوید: «لَبَّیْکَ ذَا الْمَعارِجِ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ داعِیًا إِلی دارِ السَّلامِ لَبَّیْکَ، «دعوتت را اجابت کردم، ای خداوند بلند مرتبه، اجابت کردم، اجابت کردم، که مرا به خانه امن و سلامت فراخوانده‌ای، اجابت کردم، لَبَّیْکَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ أَهْلَ التَّلْبِیَةِ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ ذَا اجابت کردم، ای بخشنده گناهان، اجابت کردم، اجابت کردم، ای شایسته اجابت، اجابت کردم، ای الْجَلالِ وَالْإِکْرام لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ تُبْدِئُ وَ الْمَعادُ إِلَیْکَ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ دارنده جلال و کرامت، اجابت کردم، اجابت کردم، ای آغازگر هستی، که بازگشت به سوی توست، اجابت کردم، اجابت کردم، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۶ تَسْتَغْنِی وَیُفْتَقَرُ إِلَیْکَ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ مَرْهُوباً وَمَرْغُوباً إِلَیْکَ لَبَّیْکَ، ای بی‌نیازی که به تو نیازست، اجابت کردم، اجابت کردم، که بیم و امید به سوی توست، اجابت کردم، لَبَّیْکَ إِلهَ الْحَقِّ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ ذَا النَّعْماءِ وَالْفَضْلِ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ اجابت‌کردم، ای معبود به‌حقّ، اجابت کردم، اجابت‌کردم، ای‌دارنده نعمت‌ها وافزون‌بخش‌نیکویی و جمال، لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ کَشَّافَ الْکُرَبِ الْعِظامِ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ عَبْدُکَ وَابْنُ اجابت کردم، اجابت‌کردم، ای‌برطرف‌کننده غمهای بزرگ، اجابت کردم، اجابت کردم، بنده تو و پسر عَبْدَیْکَ لَبَّیْکَ، لَبَّیْکَ یا کَرِیمُ لَبَّیْکَ.» بنده‌ات، اجابت کردم، اجابت کردم، ای‌کریم اجابت‌کردم ای کریم.»

مستحبات ورود به حرم

مستحبات ورود به حرم ۱. غسل کردن. ۲. پیاده شدن از وسیله نقلیّه. ۳. خواندن این دعا: «اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ وَقَوْلُکَ الْحَقُّ: وَأَذِّنْ «خداوندا! در قرآنت (به ابراهیم) فرمودی و فرموده‌ات درست است که «مردم را فِی‌النَّاسِ بِالْحَجِّ یَأْتُوکَ‌رِجالًا وَعَلی کُلِ ضامِرٍ یَأْتِینَ مِنْ کُلِّ به حجّ فراخوان تا پیاده و سواره بر مرکب‌های لاغر اندام از هر راه دور به سویت آیند» فَجّ عَمِیقٍ، اللَّهُمَّ إِنِی أَرْجُو أَنْ أَکُونَ مِمَّنْ أَجابَ دَعْوَتَکَ، وَقَدْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۷ خداوندا! من امیدوارم از کسانی باشم که دعوتت را پاسخ گفته و از سرزمین جِئْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعِیدَةٍ وَ مِنْ فَجّ عَمِیقٍ، سامِعاً لِنِدائِکَ، وَمُسْتَجِیباً و راه دوری آمده‌ام، ندایت را شنوا و پذیرا و فرمانبردارت لَکَ، مُطِیعًا لِأَمْرِکَ، وَکُلُّ ذلِکَ‌بِفَضْلِکَ‌عَلَیَّ وَإِحْسانِکَ إِلَیَّ، فَلَکَ می‌باشم، و این همه به فضل و احسان توست، پس سپاس ترا سزد که الْحَمْدُ عَلی مَا وَفَّقْتِنِی لَهُ، أَبْتَغِی بِذلِکَ الزُّلْفَةَ عِنْدَکَ، وَ الْقُرْبَةَ إِلَیْکَ، مرا به آن توفیق بخشیدی که به سویت تقرب جویم و نزدیکی به سوی تو وَ الْمَنْزِلَةَ لَدَیْکَ، وَالْمَغْفِرَةَ لِذُنُوبِی، وَالتَّوْبَةَ عَلَیَّ مِنْها بِمَنِّکَ، و جاه و منزلت نزد تو و مغفرت گناهانم خواستار شوم که بر من به لطف خویش ببخشایی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَحَرِّمْ بَدَنِی عَلَی النَّارِ، خداوندا! درود فرست بر محمد و آلش، و بدنم را بر آتش حرام ساز وَ آمِنِّی مِنْ عَذابِکَ وَعِقابِکَ، بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ». و از عذاب و کیفرت امانم دهی به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.»

آداب ورود به مسجد الحرام

آداب ورود به مسجد الحرام ۱. غسل کردن. ۲. پای برهنه با حالت متانت ووقار قدم برداشتن. ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۸ ومستحب است بر در مسجدالحرام ایستاده، بگوید: «السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَةُاللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، بِسْمِ اللَّهِ «سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو ای پیامبر، به نام خدا وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَماشاءَ اللَّهُ، السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ وَ آلِهِ، السَّلَامُ و به یاری او و یاری از خداست و خواست خواست خداست، سلام بر رسول خدا وآل او، سلام عَلی ابْراهِیمَ وَآلِهِ، وَالسَّلامُ عَلی أَنْبِیاءِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَالْحَمْدُ بر ابراهیم خلیل اللَّه وآلش، سلام بر پیامبران خدا و فرستادگانش و سپاس لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ». مخصوص خداوند؛ پروردگار جهانیان است.» و در روایت دیگر وارد است که نزد درِ مسجد بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَإِلَی اللَّهِ وَما شاءَ اللَّهُ وَعَلی «به نام خدا و به کمک او و بازگشت به سوی خداست و خواست خواست خداست و بر مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَخَیْرُ الْأَسْماءِ لِلَّهِ، شریعت رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌باشم و بهترین نام‌ها برای خداست وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالسَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ و سپاس ویژه خداوند است و سلام بر رسول خدا، سلام بر محمّد بن عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۸۹ عبداللَّه، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای پیامبر، سلام عَلی أَنْبِیاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ، السَّلامُ عَلی إِبْراهِیمَ خَلِیلِ الرَّحْمانِ، السَّلامُ بر انبیای خدا و پیامبرانش، سلام بر خلیل خدای رحمان، سلام عَلَی الْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلی بر پیامبران خدا و فرستادگان و سپاس مخصوص خدا؛ پروردگار جهانیان است، سلام بر ما و بر عِبادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبارِکْ بندگان شایسته خداوند، خداوندا! دورد فرست بر محمّد و آلش و برکت بخش عَلیمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، کَماصَلَّیْتَ بر محمّد و آلش وترحم کن بر محمّد و خاندانش، چنانچه درود و وَبارَکْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلی إِبْراهِیمَ وَآلِ إِبْراهِیمَ، إِنَّکَ حَمِیدٌ برکت و ترحم ورزیدی بر ابراهیم و دودمان ابراهیم که تو ستوده مَجِیدٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ، و بزرگی، خداوندا! درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد؛ بنده و پیامبرت، وَعَلی إِبْراهِیمَ خَلِیلِکَ وَعَلی أَنْبِیائِکَ وَرُسُلِکَ وَسَلِّمْ خداوندا! درود فرست بر ابراهیم خلیل و بر انبیا و پیامبرانت که درود عَلَیْهِمْ، وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِ الْعالَمِینَ، بر آنان و سلام فرست بر رسولان و سپاس مخصوص خداوند؛ پروردگار جهانیان است، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی أَبْوابَ رَحْمَتِکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی فِی طاعَتِکَ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۰ خداوندا! ابواب رحمتت را برایم بگشا و مرا به فرمانبرداری وَمَرْضاتِکَ، وَاحْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمانِ أَبَداً ما أَبْقَیْتَنِی، جَلَّ ثَناءُ و جلب خشنودیت به کار گیر و در پناه ایمان برای همیشه تا آنگاه که باقیم داشته‌ای محفوظم دار، ستایش ذات تو وَجْهِکَ، الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی جَعَلَنِی مِنْ وَفْدِهِ وَزُوَّارِهِ، وَجَعَلَنِی بزرگ است، حمد مخصوص خدایی است که مرا از واردین و زائرینش قرار داد، مِمَّنْ یَعْمُرُ مَساجِدَهُ، وَجَعَلَنِی مِمَّنْ یُناجِیهِ. اللَّهُمَ إِنِّی عَبْدُکَ وَزائِرُکَ از کسانی که مساجدش را آباد می‌کنند و با او مناجات می‌نمایند، خداوندا! من بنده فِی بَیْتِکَ، وَعَلی کُلِ مَأْتِیٍّ حَقٌّ لِمَنْ أَتاهُ وَزارَهُ، وَأَنْتَ خَیْرُ و زائر خانه‌ات می‌باشم و بر هر وارد و زائری حقی بر صاحب خانه می‌باشد، و تو مَأْتِیٍ وَأَکْرَمُ مَزُورٍ، فَأَسْأَلُکَ یا اللَّهُ یا رَحْمانُ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِی بهترین و گرامی‌ترین کسی هستی که بر او وارد می‌شوند، پس از تو می‌خواهم ای خدای رحمان لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ، وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ، بِأَنَّکَ واحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ، که معبودی جز تو نیست تنها و بی‌همتایی، یگانه، یگانه، بی‌نیاز، لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ [لَکَ کُفُواً أَحَدٌ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ نه زاده‌ای و نه زاده شده‌ای، و برای تو همتایی نمی‌باشد و اینکه محمّد وَرَسُولُکَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلی أَهْلِ بَیْتِهِ، یا جَوادُ یا کَرِیمُ یا بنده و فرستاده توست که صلوات خدا بر او و خاندانش باد ای بخشنده ماجِدُ یا جَبَّارُ یا کَرِیمُ، أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ تُحْفَتَکَ إِیَّایَ بِزِیارَتِی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۱ ای کریم ای بزرگ ای خطاپوش، ای کریم از تو می‌خواهم که هدیه مرا به خاطر إِیَّاکَ أَوَّلَ شَیْ‌ءٍ تُعْطِینِی فَکاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ». زیارتم از خانه تو، نخستین عطایت را رهاییم از آتش قرار بده.» پس سه مرتبه بگوید: «اللَّهُمَّ فُکَّ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ». «خداوندا! مرا از آتش رهایی بخش.» آنگاه چنین ادامه دهد: «وَ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ الطَیِّبِ، وَادْرَأْ عَنِّی شَرَّ

«و از روزی حلال و پاکیزه بر من وسعت بخش و شرّ شَیاطِینِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ وَشَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ». شیطان‌های جن و انس، و شر فاسقان عرب و عجم را از من دفع کن.» پس داخل مسجدالحرام شود، و رو به کعبه دست‌ها را بلند نموده بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ فِی مَقامِی هـذا، فِی أَوَّلِ مَناسِکِی أَنْ «خداوندا! در این جایگاهم و در اوّل مناسکم از تو می‌خواهم که تَقْبَلَ تَوْبَتِی، وَ أَنْ تَجاوَزَ عَنْ خَطِیئَتِی وَ تَضَعَ عَنِّی وِزْرِی، توبه‌ام را بپذیرا و از خطایم درگذری و وزر و وبالم را از من برداری الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی بَلَّغَنِی بَیْتَهُ الْحَرامَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّ هـذا ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۲ حمد مخصوص خدایی است که مرا به بیت اللّه الحرام خویش رساند، خداوندا! من گواهی دهم که اینک بَیْتُکَ الْحَرامُ الَّذِی جَعَلْتَهُ مَثابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْناً مُبارَکاً وَ هُدیً بیت اللّه الحرامی است که تو محلّ آمد و شد مردم و محل امن و مبارک و هدایت لِلْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِی عَبْدُکَ، وَالْبَلَدَ بَلَدُکَ، وَالْبَیْتَ بَیْتُکَ، جِئْتُ جهانیان قرار دادی، خداوندا! منم بنده تو و این شهر شهر توست و خانه خانه تو می‌باشد آمده‌ام أَطْلُبُ رَحْمَتَکَ، وَأَؤُمُّ طاعَتَکَ، مُطِیعًا لِأَمْرِکَ، راضِیاً بِقَدَرِکَ، تا رحمت تو را بطلبم و آهنگ اطاعت تو کردم، فرمانبردار امر تو می‌باشم، و راضی به تقدیر تو هستم، أَسْأَلُکَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَیْکَ الْخائِفِ لِعُقُوبَتِکَ. اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی از تو می‌خواهم همانند نیازمندی که از تو خائف می‌باشد، خداوندا! درهای أَبْوابَ رَحْمَتِکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ وَمَرْضاتِکَ». رحمتت را به رویم بگشا و به طاعت و جلب رضایتت وادارم ساز.» بعد خطاب کند به کعبه و بگوید: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَظَّمَکِ وَشَرَّفَکِ وَکَرَّمَکِ وَجَعَلَکِ مَثابَةً «حمد خدایی را که ترا بزرگ و با شرافت و محل آمد و شد لِلنَّاسِ وَأَمْناً مُبارَکاً وَهُدیً لِلْعالَمِینَ». مردم و جای امن و مبارک و عامل هدایت جهانیان قرار داد.» ومستحب است وقتی روبروی «حجر الأسود» رسید، بگوید: «أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۳ «گواهی می‌دهم که معبودی جز خدای یکتای بی‌همتا نیست وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، آمَنْتُ بِاللَّهِ، وَکَفَرْتُ بِالْجِبْتِ و اینکه محمّد بنده و فرستاده اوست، ایمان آوردم به خدا، و به جبت و وَالطَّاغُوتِ وَبِاللّاتِ وَالْعُزَّی، وَعِبادَةِ الشَّیْطانِ، وَعِبادَةِ کُلِّ نِدٍّ طاغوت و لات و عزّی و عبادت شیطان و عبادت هر چه شریک خدا یُدْعی مِنْ دُونِ اللَّهِ». خوانده شود کفر می‌ورزم.» امام صادق علیه السلام به ابوبصیر فرمود: هنگامی که داخل مسجد شدی جلو برو تا روبروی «حجرالأسود» که رسیدی متوجّه آن شده، این دعا را بخوان: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدانا لِهـذا وَما کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْلا أَنْ هَدانَا «حمد مخصوص خدایی‌است که ما را به اینجا هدایت‌کرد و اگر هدایت خدا نبود به‌اینجاراه اللَّهُ، سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلَّااللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ، أَکْبَرُ نمی‌یافتیم، منزّه است خدا و سپاس ویژه اوست و معبودی نیست جز خدا و خداوند بزرگ است، خداوند بزرگتر از مِنْ خَلْقِهِ، وَأَکْبَرُ مِمَّا أَخْشی وَأَحْذَرُ، لا إِلهَ إِلَّااللَّهُ وَحْدَهُ لا آفریده‌هایش می‌باشد، خداوند بزرگتر است از آنچه از آن بیمناکیم، معبودی جز خدای یکتای شَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَیُمِیتُ بی‌همتا نیست، ملک هستی و حمد برای اوست، زنده می‌کند و می‌میراند و می‌میراند ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۴ وَیُحْیِی، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ و دوباره زنده می‌کند، خیر و خوبی به دست اوست، و او بر هر چیز توانا است، صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبارِکْ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، خداوندا! سلام و درود فرست بر حضرت محمّد و آلش، و بر آنان برکت بخش؛ کَأَفْضَلِ ما صَلَّیْتَ وَ بارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلی إِبْراهِیمَ وَآلِ بهترین درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و آلش إِبْراهِیمَ، إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ، وَسَلامٌ عَلی جَمِیعِ النَّبِیِّینَ فرستاده‌ای که تو ستوده و بزرگی، سلام بر تمام پیامبران وَالْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِی أُومِنُ و فرستادگان، و سپاس مخصوص خداوند؛ پروردگار جهانیان است، خداوندا! بِوَعْدِکَ، وَأُصَدِّقُ رُسُلَکَ، وَأَتَّبِعُ کِتابَکَ». به وعده تو‌ایمان دارم و پیامبرانت را تصدیق می‌کنم و از کتابت پیروی می‌نمایم.» و در روایت معتبر وارد است که وقتی نزدیک حجرالأسود رسیدی دست های خود را بلند کن، وحمد وثنای الهی را بجا آور، وصلوات بر پیغمبر بفرست، واز خداوندِ عالَم بخواه که حجّ تو را قبول کند، پس از آن حَجَر را بوسیده واستلام نما. واگر بوسیدن ممکن نشد لمس کن، واگر آن هم ممکن نشد اشاره به آن کن، وبگو: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۵ «اللَّهُمَّ أَمانَتِی أَدَّیْتُها وَمِیثاقِی تَعاهَدْتُهُ لِتَشْهَدَ لِی بِالْمُوافاةِ، «خداوندا! امانتم را ادا و پیمانم را تجدید کردم تا تو بر وفا به عهدم گواهی دهی، اللَّهُمَّ تَصْدِیقاً بِکِتابِکَ وَعَلی سُنَّةِ نَبِیِّکَ،

أَشْهَدُ أنْ خداوندا! کتابت را تصدیق می‌کنم و از سنّت پیامبرت- که درود تو بر او و بر آلش- پیروی می‌نمایم لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، و گواهی می‌دهم که معبودی جز خدای یکتای بی‌همتا نیست و محمّد بنده او آمَنْتُ بِاللَّهِ، وَکَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَبِاللّاتِ وَالْعُزّی پیامبر و رسول اوست، به خدا ایمان آوردم و به جبت و طاغوت و لات وَعِبادَةِ الشَّیْطانِ، وَعِبادَةِ کُلِّ نِدٍّ یُدْعی مِنْ دُونِ اللَّهِ». و عزّی و عبادت شیطان و عبادت هر شریکی برای خدا کفر می‌ورزم.» واگر نتوانی همه را بخوانی قسمتی از آن را بخوان، وبگو: اللَّهُمَّ إِلَیْکَ بَسَطْتُ یَدِی وَ فِیما عِنْدَکَ عَظُمَتْ رَغْبَتِی خداوندا! به سوی تو دست گشودم و اشتیاقم به آنچه نزد توست بزرگ است فَاقْبَلْ سُبْحَتِی، وَاغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ پس تسبیحم را بپذیر، گناهم را بیامرز و بر من ترحم کن، خداوندا! به تو از الْکُفْرِ وَالْفَقْرِ وَمَواقِفِ الْخِزْیِ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ». کفر، فقر، و خواری دنیا و آخرت پناه می‌برم.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۶

مستحبات طواف

مستحب است حاجی در حال طواف، با کمال خلوص وتوجّه به خدا، در هر دوری از طواف های هفت گانه، راز و نیازی آهسته و آرام، با حضرت حق داشته باشد.

مستحبّات سعی

مستحب است پس از خواندن نماز طواف وپیش از سعی، مقداری از آب زمزم بیاشامد و به سر و پشت و شکم خود بریزد و بگوید: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِلْماً نافِعاً، وَرِزْقاً واسِعاً، وَشِفاءً مِنْ کُلِّ داءٍ «خداوندا! آن را وسیله آموختن دانشی سودمند، و روزی فراخ، و شفای درد و بیماری وَسُقْمٍ». قرار ده.» پس از آن نزدیک حجرالأسود بیاید، ومستحب است با آرامش دل وبدن بالای صفا رفته، وبه خانه کعبه نظر کند، و به رکنی که حجرالأسود در آن است رو نماید، وحمد وثنای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۷ الهی را بجا آورد، ونعمت های الهی را به‌خاطر بیاورد، آنگاه این ذکر را بگوید: «اللَّهُ أَکْبَرُ» هفت مرتبه. «خدای بزرگ است.» «الْحَمْدُ لِلَّهِ» هفت مرتبه. «ستایش مخصوص خدا است.» «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» هفت مرتبه. «معبودی جز اللَّه نیست.» «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، «معبودی جز خدای یگانه بی‌همتا نیست، هستی او را است و ستایش ویژه او است یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَهُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلی کُلِّ زندگی می‌بخشد و می‌میراند، و او خود زنده فنا ناپذیر است، خیر بدست او است، و او بر شَیْ‌ءٍ قَدِیرٌ» (سه مرتبه). هر چیز توانا می‌باشد.» پس صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرستد، و سه مرتبه بگوید: «اللَّهُ أَکْبَرُ عَلی ما هَدانا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلی ما أَبْلانا، وَالْحَمْدُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۸ «خدا بزرگ است که ما را هدایت کرد، ستایش مخصوص او است که ما را آزمود ستایش لِلَّهِ الْحَیِ الْقَیُّومِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَیِ الدَّائِمِ». ویژه خداوند زنده قائم بذات است و ستایش او راکه زنده‌جاویداست.» پس سه مرتبه بگوید: «أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، لا «گواهی‌می‌دهم که خدایی جز خدای‌یکتا نیست، و گواهی‌می‌دهم که حضرت محمّد بنده و فرستاده اوست جز او نَعْبُدُ إِلّا إِیَّاهُ، مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ، وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ». را عبادت نمی‌کنم، دین خود را برای او خالص کرده‌ام گرچه مشرکان ناخوش دارند.» پس سه مرتبه بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ الْعَفْوَ وَالْعافِیَةَ وَالْیَقِینَ فِی الدُّنْیا «خداوندا! من از تو بخشش، عافیت و یقین در دنیا و وَالْآخِرَةِ». آخرت می‌طلبم.» و سه مرتبه بگوید: «اللَّهُمَّ آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَفِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنا عَذابَ «خداوندا! در دنیا نیکی ودر آخرت نیکی به ما عطا فرما، و از عذاب آتش النَّارِ». نگاهمان دار.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۲۹۹ پس بگوید: «اللَّهُ أَکْبَرُ» صد مرتبه. «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ» صد مرتبه. «الْحَمْدُ لِلَّهِ» صد مرتبه. «سُبْحانَ اللَّهِ» صد مرتبه. پس بگوید: «لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، «نیست معبودی جز خدای یکتای یکتا که به وعده‌اش وفا کرد و بنده‌اش را یاری داد وَغَلَبَ الْأَحْزابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَحْدَهُ. اللَّهُمَّ و بر احزاب به

تنهایی پیروز شد، مُلک هستی او راست، و تنها ستایش برای او است خداوندا! بارِکْ لِی فِی الْمَوْتِ وَ فِیما بَعْدَ الْموتِ. اللَّهُمَّ إِنِی أَعُوذُ بِکَ مِنْ مرگ، و پس از مرگ را بر من مبارک گردان، خداوندا به تو پناه می‌برم از ظُلْمَهِ الْقَبْرِ وَوَحْشَتِهِ. اللَّهُمَّ أَظِلَّنِی فِی ظِلِّ عَرْشِکَ یَوْمَ لا ظِلَّ تاریکی و وحشت قبر، خداوندا! مرا در سایه عرش در روزی که سایه‌ای جز سایه رحمت تو إِلّا ظِلُّکَ». نمی‌باشد جایم ده.» و بسیار دعای بعد را که سپردن دین و نفس و اهل و مال خود به خداوند عالم است، تکرار کند، بگوید: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۰ «اسْتَوْدِعُ اللَّهَ الرَّحْمنَ الرَّحِیمَ الَّذِی لا تَضِیعُ وَدائِعُهُ دِینِی «به خدای رحمان و رحیم که امانتی نزد او تباه نگردد، دینم وَنَفْسِی وَأَهْلِی. اللَّهُمَّ اسْتَعْمِلْنِی عَلی کِتابِکَ وَسُنَّهِ نَبِیِّکَ، و جانم و خانواده‌ام را می‌سپارم، خداوندا! مرا بر طبق کتاب و سنت پیامبرت توفیق عمل ده وَتَوَفَّنِی عَلی مِلَّتِهِ، وَاعِذْنِی مِنَ الْفِتْنَهِ». و مرا بر دین او بمیران و از فتنه پناهم ده.» پس «اللَّهُ أَکْبَرُ» سه مرتبه بگوید. بعد دعای سابق را دو مرتبه تکرار کند، آنگاه یک بار دیگر تکبیر ودعا را بخواند، واگر تمام این عمل را نتواند انجام دهد هر قدر که می‌تواند بخواند. مستحب است که رو به کعبه نماید، واین دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی کُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطُّ، فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَیَّ «خداوندا! هر گناهی که تا کنون کرده‌ام بیامرز، اگر گناه را از سر گرفتم تو آمرزش را برایم بِالْمَغْفِرَهِ، فَإِنَّکَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ. اللَّهُمَّ افْعَلْ بِی ما أَنْتَ اعاده کن که تو بخشنده و مهربانی، خداوندا! با من چنان رفتار کن که شایسته أَهْلُهُ، فَإِنَّکَ إِنْ تَفْعَلْ بِی ما أَنْتَ أَهْلُهُ تَرْحَمْنِی، وَإِنْ تُعَذِّبْنِی توست که اگر آنگونه که شایسته توست با من رفتار کنی به من رحم کرده‌ای و اگر عذابم کنی ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۱ فَأَنْتَ غَنِیٌّ عَنْ عَذابِی، وَأَنَا مُحْتَاجٌ إِلی رَحْمَتِکَ، فَیا مَنْ أَنَا تو بی‌نیاز از عذاب من هستی و من نیازمند به رحمتت پس ای کسی که من مُحْتاجٌ إِلی رَحْمَتِهِ ارْحَمْنِی. اللَّهُمَّ لا تَفْعَلْ بِی ما أَنَا أَهْلُهُ، محتاج به رحمتش هستم رحم کن خدایا! با من چنان رفتار مکن که در خور آن فَإِنَّکَ إِنْ تَفْعَلْ بِی ما أَنَا اهْلُهُ تُعَذِّبْنِی، وَلَمْ تَظْلِمْنِی، می‌باشم اگر با من بدانگونه که سزاوار آنم رفتارکنی در این‌صورت مرا عذاب خواهی کرد بی‌آنکه به من ستمی رواداری أَصْبَحْتُ أَتَّقِی عَدْلَکَ، وَلا أَخافُ جَوْرَکَ، فَیا مَنْ هُوَ عَدْلٌ لا که من از عدل تو بیمناکم و از ستمت در امان، ای عادلی که ستم روا نمی‌داری یَجُورُ ارْحَمْنِی». به من رحم فرما.» پس بگوید: «یا مَنْ لا یَخِیبُ سائِلُهُ، وَلا یَنْفَدُ نائِلُهُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ «ای آنکه گدا را نومید نمی‌کنی و عطایت را پایانی نیست، بر محمد وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعِذْنِی مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ». و آل محمد درود فرست، و به رحمتت مرا از آتش پناه ده.» در حدیث شریف وارد شده است: هنگامی که از صفا پایین می‌آید رو به خانه کعبه کند و بگوید: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۲ «اللَّهُمَّ إِنِی أَعُوذُ بِکَ مِنْ عَذابِ الْقَبْرِ وَفِتْنَتِهِ وَغُرْبَتِهِ «خداوندا! من به تو پناه می‌برم از عذاب و فتنه قبر و تنهایی وَوَحْشَتِهِ وَظُلْمَتِهِ وَضِیقِهِ وَضَنْکِهِ. اللَّهُمَّ اظِلَّنِی فِی ظِلِّ عَرْشِکَ و ترس و تاریکی و تنگی و فشار آن، خداوندا! مرا در سایه عرشت قرار ده روزی که یَوْمَ لا ظِلَّ إِلّا ظِلُّکَ». سایه‌ای جز سایه لطف تو نیست.» سپس می گویی: «یا رَبَّ الْعَفْوِ، یا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ، یا مَنْ هُوَ أَوْلی بِالْعَفْوِ، یامَنْ «ای پروردگار بخشنده، ای آنکه دستور بخشش دادی، ای آنکه سزوار ترین فرد به عفو و بخششی، ای‌آنکه یُثِیبُ عَلَی الْعَفْوِ، الْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ، یَا جَوادُ یَاکَرِیمُ یَا قَرِیبُ، بر بخشیدن پاداش‌می‌دهی، بخشش، بخشش، بخشش، ای‌بخشنده ای کریم، ای‌نزدیک (بهما) یَا بَعِیدُ، ارْدُدْ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ وَمَرْضاتِکَ». نعمت‌های از دست رفته را به من باز گردان، و در جهت اطاعت و خوشنودیت به کارم گیر.» مستحب است از صفا تا مناره میانه، راه رود، واز آنجا تا جایی که محل بازار عطاران بوده است (این فاصله با چراغ سبز مشخص شده)، (هَرْوَلَه کند) و مستحب است در هنگامی که به این محل می‌رسد، بگوید: ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۳ «بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَکْبَرُ. اللَّهُمَّ صَلِ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، «بنام خدا و با استعانت از او، خداوند بزرگ است، درود بر محمد و اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، إِنَّکَ أَنْتَ الْأَعَزُّ خاندان او، خداوندا! بیامرز و رحم فرما و از آنچه می‌دانی در گذر که تو بسیار عزیز الْأَکْرَمُ، وَاهْدِنِی لِلَّتِی هِیَ أَقْوَمُ. اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ و جلیل و کریم می‌باشی، و مرا به راهی که درست است هدایت کن، خداوندا! عملم ضعیف است فَضاعِفْهُ لِی، وَتَقَبَّلْ مِنِی. اللَّهُمَّ لَکَ سَعْیِی، وَبِکَ حَوْلِی تو مضاعفش گردان و از من بپذیر، خداوندا! سعی من برای تو است، و توان وَقُوَّتِی، تَقَبَّلْ عَمَلِی، یا مَنْ یَقْبَلُ عَمَلَ الْمُتَّقِینَ». و نیرویم از تو می‌باشد، عملم را قبول

فرما، ای آنکه عمل پرهیزکاران را می‌پذیری.» و چون از این قسمت گذشت بگوید: «یا ذَا الْمَنِّ وَالْفَضْلِ وَالْکَرَمِ وَالنَّعْماءِ وَالْجُودِ، اغْفِرْ لِی «ای صاحب نعمت و فضل و کرم و جود، بیامرز ذُنُوبِی، إِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَنْتَ». گناهانم را که کسی جز تو گناهان را نمی‌آمرزد.» و هنگامی که به مروه رسید بالای آن برود، وبجا آورد آنچه را که در صفا بجا آورد، وبخواند دعاهای آنجا را به ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۴ ترتیبی که ذکر شد. وپس از آن بگوید: «یا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ، یا مَنْ یُحِبُّ الْعَفْوَ، یا مَنْ یُعْطِی عَلَی «خداوندا! ای‌آنکه به بخشش دستوردادهای، ای‌آنکه بخشش را دوست‌داری، ای‌آنکه بربخشش الْعَفْوِ، یا مَنْ یَعْفُو عَلَی الْعَفْوِ، یارَبَّ الْعَفْوِ، الْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ». پاداش می‌دهی، ای‌آنکه هرکس را که عفو کند، او راعفومی کنی، ای پروردگار بخشنده، الْعَفْوِ، الْعَفْوِ، الْعَفْوِ.» و مستحب است در گریه کردن بکوشد و خود را به گریه وا دارد، ودر حال سعی دعا بسیار کند، وبخواند این دعا را: «اللَّهُمَّ إِنِی أَسْأَلُکَ حُسْنَ الظَّنِّ بِکَ عَلی کُلِّ حالٍ، وَصِدْقَ «خداوندا! از تو می‌خواهم که در هر حال مرا نسبت به خود حسن ظن عنایت کنی، و نیت النِّیَّةِ فِی التَّوَکُّلِ عَلَیْکَ». صادق در توکل بر تو را خواستارم.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۵

مستحبّات واعمال مکّه مکرّمه

۱. نمازهای واجب را در مسجد الحرام بجا آورد. ۲. ذکر خدا را بسیار بگوید، وحالت تذکّر وتنبّه را در خود حفظ نماید. ۳. قرآن را ختم نماید. ۴. بسیار به کعبه معظّمه نگاه کند، که موجب آمرزش گناهان می‌شود. ۵. طواف کند (البته اگر طواف مستحبی، برای دیگران ایجاد مشکل و مزاحمت می‌کند، آن را ترک نموده و به جای آن نماز بخواند). ۶. از آب زمزم بنوشد. ۷. طواف وداع انجام دهد.

طواف وداع

بدان که برای کسی که می‌خواهد ازمکه بیرون رود، مستحبّ است طواف وداع نماید، ودر هر دور حجرالأسود و رکن یمانی را درصورت امکان استلام کند، چون به مستجار رسد مستحبّاتی را که قبلًا برای آن مکان ذکر شد بجا آورد، ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۶ وآنچه خواهد دعا کند. بعد حجرالأسود را استلام نموده، حمد وثنای الهی نماید، وصلوات بر پیغمبر وآل او بفرستد واین دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ، وَنَبِیِّکَ وَأَمِینِکَ، «خداوندا! درود فرست بر محمد، بنده، و فرستاده، و پیامبر، و امین، وَحَبِیبِکَ وَنَجِیِّکَ، وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ. اللَّهُمَّ کَما بَلَّغَ و حبیب، و رازدار و برگزیده از میان آفریده‌هایت، خداوندا! چنانچه او پیامت رِسالاتِکَ، وَجاهَدَ فِی سَبِیلِکَ، وَصَدَعَ بِأَمْرِکَ، وَأُوذِیَ را ابلاغ، و در راهت جهاد، و دینت را آشکار و برای دین تو فِی جَنْبِکَ حَتَّی أَتاهُ الْیَقِینُ. اللَّهُمَّ اقْلِبْنِی مُفْلِحاً مُنْجِحاً تا لحظه مرگ رنج کشید، خداوندا! مرا با حاجات برآورده، با رستگاری و دعای مُسْتَجاباً لِی، بِأَفْضَلِ ما یَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ وَفْدِکَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ مستجاب باز گردان، به بهترین صورتی که فردی از واردان بر خویش را با مغفرت وَالْبَرَکَةِ وَالرِّضْوانِ وَالْعافِیَةِ، (مِمَّا یَسَعُنِی أَنْ أَطْلُبَ أَنْ تُعْطِیَنِی و خوشنودی و عافیت باز می گردانی، آنچه را از تو می‌توانم بخواهم مِثْلَ الَّذِی أَعْطَیْتَهُ أَفْضَلَ مَنْ عَبَدَکَ، وَتَزِیدُنِی عَلَیْهِ) اللَّهُمَّ إِنْ به بهترین صورتی که به بهترین بنده‌ات می‌بخشی و افزون از آن به من عطاکن. خداوندا! ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۷ أَمَتَّنِی فَاغْفِرْ لِی وَإِنْ أَحْیَیْتَنِی فَارْزُقْنِیهِ مِنْ قابِلٍ. اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ هرگاه که مُردم پس بیامرز مرا و اگر زنده‌ام داشتی، پیشاپیش روزی‌ام ده، خداوندا! این زیارت آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَیْتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِی عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ وَابْنُ را برایم آخرین زیارت خانه‌ات قرار مده، خداوندا! من بنده و فرزند بنده أَمَتِکَ، حَمَلْتَنِی عَلی دابَّتِکَ، وَسَیَّرْتَنِی فِی بِلادِکَ، حَتّی و کنیز تو هستم، مرا بر مرکوبت سوار و از مسیر شهرهایت به أَدْخَلْتَنِی حَرَمَکَ وَأَمْنَکَ، وَقَدْ کانَ فِی حُسْنِ ظَنِّی بِکَ أَنْ حرم امنت رساندی، و گمان نیکم به تو این است که تَغْفِرَلِی ذُنُوبِی، فَإِنْ کُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ‌لِی‌ذُنُوبِی فَازْدَدْ عَنِّی رِضیً، گناهانم را بیامرزی، و چنانچه آمرزیده‌ای، خوشنودیت را از من افزون ساز، وَقَرِّبْنِی إِلَیْکَ زُلْفی

وَلاتُباعِ-دْنِی، وَإِنْ كُنْتَ لَمْ تَغْفِرْلِی فَمِنَ و به مقام قربت نائل ساز، و دورم نساز و اگر نیامرزیـده‌ای هم الْآنَ فَاغْفِرْ لِی قَبْلَ أَنْ تَنْأى عَنْ بَيْتِ-كَ داری، وَهـذا أَوانُ اکنون مرا بیامرز پیش از آنکه خانه ترا به سوی خانه‌ام ترک کنم، اینک آغاز انْصِ-رافِی، إِنْ كُنْتَ أَذِنْتَ لِی غَيْرَ راغِبٍ عَنْكَ وَلا عَنْ بَيْتِكَ، بازگشتم می‌باشد، اگر اجازه‌ام دهی، بی‌آنکه به تو و خانه‌ات بی‌رغبت شده وَلا مُسْتَبْدِلٍ بِكَ وَلا بِهِ. اللَّهُ‍مَّ احْفَظْنِی مِنْ بَيْنِ يَ‍دَیَّ وَمِنْ و جـایگزینی برای تـو و خـانه‌ات گرفته بـاشم، خداونـدا! مرا از پیش رو و از ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۸ خَلْفِی وَعَنْ يَمِينِی وَعَنْ شِ-مالِی، حَتّى تُبَلِّغَنِی أَهْلِی، پشت سـر، از راست و چپ محـافظت فرما، تا مرا به خانواده‌ام برسـانی و چون وَاكْفِنِی مَؤُونَةَ عِبـادِكَ وَ عِيـالِی، فَـإِنَّكَ وَلِیُّ ذلِ-كَ مِنْ خَلْقِ-كَ رسـیدم، هزینه زنـدگی‌شان را کفـایت کن، که تو کفایت‌کننـده من و دیگر آفریـده‌هایت وَمِنِّی». می‌باشـی.» پس مقـداری از آب زمزم بیاشامـد، واین دُعـا را بخوانـد: «آئِبُ-ونَ تـائِبُونَ عابِدُونَ لِرَبِّنا حامِدُونَ، إِلى رَبِّنا «بازگشـتگان، توبه‌کنندگان، عبادت‌کنندگان و ستایشـگران پروردگارمان می‌باشیم، راغِبُونَ، إِلى اللَّهِ راجِعُونَ إِنْ شاءَ اللَّهُ». به سوی پروردگارمان مشتاقانه بازگشته و رجعت می‌کنیم.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۰۹

زیارت مزارهای متبرّکه مکّه مکرّمه

توضیـحی کوتـاه دربـاره مزارهای مکّه مکرّمه: یکی از اعمال مفیـد وسازنـده که با تأکیـدات فراوان مورد توجّه وتوصـیه ائمّه اطهار وپیشوایان دین قرار گرفته، یاد گذشـتگان وزیارت قبور آنان می‌باشد. براین اساس محلّ مراقدی که در مکّه مشخص است و حجّاج محترم می‌تواننـد با حضور در کنار قبور آن بزرگواران یا از دور درک فیض نمایند، یادآوری می‌گردد: ۱. قبرستان ابوطالب- که به آن حَجُون وجنّهٔ المَعلاهٔ نیز گفتـه می‌شـود- پس از بقیـع اشـرف مقـابر اسـت، و رسـول اکرم صـلی الله علیـه و آلـه مکرّر بـه آنجا رفت‌وآمد داشـته‌اند. و در آنجا حضرت عبدمناف جدّ اعلای پیامبر، حضرت عبدالمطّلب جدّ پیامبر، حضرت ابو طالب عموی پیامبر، حضـرت خدیجه همسـر پیامبر، وعدّه‌ای از علمای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۰ بزرگ وجمع بسـیاری از مؤمنین، مدفون می‌باشـند. وبنابر قولی مدفن والده مکرّمه حضـرت نبیّ اکرم «آمنه بنت وهب» نیز در این قبرستان قرار دارد. گر چه مشهور این است که قبر آن جناب در أَبْواء بین مکّه و مدینه است.

زیارت عبد المناف

زیارت عبـد مناف علیه السـلام جدّ اعلای پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله «السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ النَّبِيلُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْغُصْ-نُ «سـلام بر تو ای سـید بزرگوار، سـلام بر تو ای شاخه الْمُثْمِرُ مِنْ شَ-جَرَةِ إِبْراهِيمَ الْخَلِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا جَ-دَّ خَيْرِ پر بار شـجره (طیّبه) ابراهیم خلیل علیه السـلام، سـلام بر تو ای جد بهترین الْوَرى السَّلامُ عَلَيْكَ يَاابْنَ الْأَنْبِياءِ الْأَصْفِياءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ آفریده‌ها، سلام بر تو ای پسـر پیامبران برگزیده، سلام بر تو يَاابْنَ الْأَوْصِياءِ الْأَوْلِياءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَيِّدَ الْحَرَمِ، السَّلامُ ای پسر اوصیای اولیا، سلام بر تو ای بزرگ حرم، سـلام بر عَلَيْ-كَ يـا وارِثَ مَقـامِ إِبْراهِيمَ، السَّلا-مُ عَلَيْ-كَ يـا صـاحِبَ بَيْتِ اللَّهِ تو ای وارث مقـام ابراهیم، سـلام بر تو ای سرپرست بیت اللَّه الْعَظِيمِ، السَّلامُ‌عَلَيْكَ وَعَلى آبائِكَ الطَّاهِرِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». ادعیه و آداب حرمین شـریفین، ص: ۳۱۱ عظیم، سلام بر تو و بر پدران و فرزندان پاکت و رحمت خدا و برکاتش بر همه شما باد.»

زیارت عبدالمطّلب جدّ پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله

«السَّلامُ عَلَيْكَ يا سَ-يِّدَ الْبَطْحاءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَنْ ناداهُ «سـلام بر تو ای سـیّد سـرزمین بطحا، سلام بر تو ای فراخوانده هاتِفُ الْغَيْبِ بِأَكْرَمِ نِداءٍ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَاابْنَ إِبْراهِيمَ از سوی فراخوان غیبی به بهترین صورت، سلام بر تو ای پسر ابراهیم الْخَلِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا وارِثَ الذَّبِيحِ إِسْماعِيلَ، السَّلامُ عَلَيْكَ خلیل، سلام بر تو ای وارث اسماعیل ذبیح، سلام بر تو يا مَنْ أَهْلَكَ اللَّهُ بِدُعائِهِ أَصْحابَ الْفِيلِ،

وَجَعَلَ کَیْدَهُمْ فِی ای آنکه به دعایش اصحاب فیل به نابودی رسید، و توطئه‌شان تَضْلِیلٍ، وَأَرْسَلَ عَلَیْهِمْ طَیْراً أَبابِیلَ، تَرْمِیهِمْ بِحِجارَهٍ مِنْ سِجِّیلٍ، خنثی گردید، و بر سرآنان پرنده ابابیل را فرستاد، و آنان را با سنگ‌های کوچکی هدف قرار داد، فَجَعَلَهُمْ کَعَصْفٍ مَأْکُولٍ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ تَضَرَّعَ فِی و همه را چون کاه خورد شده قرارشان داد، سلام بر تو ای آنکه متضرّعانه عرض حاجاتِهِ إِلَی اللَّهِ، وَتَوَسَّلَ فِی دُعائِهِ بِنُورِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ حاجت به درگاه الهی نمود، و در دعایش به نور رسول خدا صلی الله علیه و آله توسّل ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۲ عَلَیْهِ وَآلِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنِ اسْتَجابَ اللَّهُ دُعاءَهُ، جست، سلام بر تو ای آنکه خداوند دعایش اجابت نمود، وَنُودِیَ فِی الْکَعْبَهِ، وَبُشِّرَ بِالْإِجابَهِ فِی دُعائِهِ، وَأَسْجَدَ اللَّهُ الْفِیلَ و در کعبه مورد ندای غیبی قرار گرفت، و مژده اجابت دعا به او داده شد، و خداوند فیل إِکْراماً وَإِعْظاماً لَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ أَنْبَعَ اللَّهُ لَهُ الْماءَ حَتّی را به احترام او به زانو درآورد، سلام بر تو ای آنکه به امر خداوند برایش آب از زمین جوشید تا او شَرِبَ وَارْتَوی فِی الْأَرْضِ الْقَفْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ الذَّبِیحِ در سرزمین بی‌آب و علف سیراب گردید، سلام بر تو ای پسر و وَأَبَا الذَّبِیحِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ساقِیَ الْحَجِیجِ وَحافِرَ زَمْزَمَ، پدر ذبیح، سلام بر تو ای ساقی حجاج و حفر کننده زمزم، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ جَعَلَ اللَّهُ مِنْ نَسْلِهِ سَیِّدَ الْمُرْسَلِینَ وَخَیْرَ سلام بر تو ای آنکه خداوند در نسل او سرور پیامبران و بهترین أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرَضِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ طافَ حَوْلَ آفریده‌های آسمان و زمین را قرار داد، سلام بر تو ای آنکه بر گرد الْکَعْبَهِ وَجَعَلَهُ سَبْعَهَ أَشْواطٍ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ رَأی فِی کعبه طواف هفتگانه گزارد، سلام بر تو ای کسی که در خواب الْمَنامِ سِلْسِلَهَ النُّورِ وَعَلِمَ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا رشته نوری مشاهده و فهمید که او اهل بهشت می‌باشد، سلام بر تو ای ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۳ شَیْبَهَ الْحَمْدِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی آبائِکَ وَأَجْدادِکَ وَأَبْنائِکَ شیبهْالحمد، سلام بر تو و بر تمام پدر و اجداد و فرزندانت، و رحمت جَمِیعاً وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». و برکات الهی بر همه شما باد.»

زیارت حضرت ابوطالب علیه السلام

زیارت حضرت ابوطالب عموی گرامی پیامبر صلی الله علیه و آله و پدر بزرگوار امیرمؤمنان علیه السلام «السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَیِّدَ الْبَطْحاءِ وَابْنَ رَئِیسِها، السَّلامُ عَلَیْکَ «سلام بر تو ای بزرگ سرزمین بطحا و فرزند رئیس آن، سلام بر تو یا وارِثَ الْکَعْبَهِ بَعْدَ تَأْسِیسِها، السَّلامُ عَلَیْکَ یا کافِلَ الرَّسُولِ ای وارث سرپرستی کعبه پس از تجدید بنا، سلام بر تو ای سرپرست وَناصِرَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا عَمَّ الْمُصْطَفی وَأَبَا الْمُرْتَضی السَّلامُ و یاور پیامبر، سلام بر تو ای عموی حضرت مصطفی و پدر علی مرتضی، سلام عَلَیْکَ یا بَیْضَهَ الْبَلَدِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الذَّابُّ عَنِ الدِّینِ، بر تو ای بزرگ شهر، سلام بر تو ای مدافع دین وَالْباذِلُ نَفْسَهُ فِی نُصْرَهِ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی و یار جان‌نثار سرور پیامبران، سلام و رحمت و برکات الهی بر تو و بر ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۴ وَلَدِکَ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». فرزندت امیر مؤمنان باد.»

زیارت حضرت خدیجه علیها السلام

زیارت حضرت خدیجه، همسر گرامی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله «السَّلامُ عَلَیْکِ یا امَّ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ سَیِّدِ «سلام بر تو ای مادر مؤمنان، سلام بر تو ای همسر سرور الْمُرْسَلِینِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا امَّ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ سَیِّدَهِ نِساءِ فرستادگان، سلام بر تو ای مادر فاطمه زهرا سرور بانوان الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أَوَّلَ الْمُؤْمِناتِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا مَنْ دو جهان، سلام بر تو ای نخست بانوی مؤمن، سلام بر تو ای آنکه أَنْفَقَتْ مالَها فِی نُصْرَهِ سَیِّدِ الْأَنْبِیاءِ، وَنَصَرَتْهُ مَااسْتَطاعَتْ دارائیش را در راه پیروزی اسلام و یاری سرور انبیا هزینه کرد و دشمنان وَدافَعَتْ عَنْهُ الْأَعْداءَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا مَنْ سَلَّمَ عَلَیْها جَبْرَئِیلُ، را از او دور ساخت، سلام بر تو ای آنکه بر او جبرئیل درود فرستاد، وَبَلَّغَها السَّلامَ مِنَ اللَّهِ الْجَلِیلِ، فَهَنِیئاً لَکِ بِما أَوْلاکِ اللَّهُ مِنْ و سلام خدای بزرگ را به او ابلاغ

کرد، این فضل الهی گوارایت باد فَضْلٍ، وَالسَّلامُ عَلَيْكِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۵ و سلام و رحمت و برکاتش بر تو باد.»

زیارت حضرت قاسم فرزند رسول اکرم صلی الله علیه و آله

«السَّلامُ عَلَيْکَ يا سَيِّدَنا يا قاسِمَ بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ «سلام بر تو ای سرور ما؛ ای قاسم پسر رسول خدا، سلام عَلَيْکَ يَاابْنَ نَبِي اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَاابْنَ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ بر تو ای پسر پیامبر خدا، سلام بر تو ای پسر حبیب خدا، سلام عَلَيْکَ يَاابْنَ الْمُصْطَفى السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلى مَنْ حَوْلِکَ مِنَ بر تو ای پسر حضرت مصطفی، سلام بر مردان و زنان با ایمان مدفون در اطرافت، الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، رَضِيَ اللَّهُ تَعالى عَنْكُمْ وَأَرْضاكُمْ أَحْسَنَ خداوند از شما خوشنود و شما را از خود به بهترین صورت الرِّضا، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكُمْ وَمَسْكَنَكُمْ وَمَأْويكُمْ، السَّلامُ خوشنود گرداند، و بهشت را منزل و مأوایتان قرار دهد، سلام و عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ». رحمت و برکات خدا بر شما باد.» ۲. مزار شهدای فخّ: در این مکان که نزدیک مسجد تنعیم است حدود صد نفر از فرزندان حضرت زهرا علیها السلام به ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۶ دستور خلیفه عبّاسی «موسی‌الهادی» به شهادت رسیده، و به خاک سپرده شده‌اند با همان زیارت که امام زادگان زیارت می‌شوند، آنان زیارت می گردند: مزار شهدای فخّ «السَّلامُ عَلى جَدِكُمُ الْمُصْطَفى السَّلامُ عَلى أَبِيكُمُ «سلام بر جدتان حضرت مصطفی، سلام بر پدرتان الْمُرْتَضَى الرِّضا، السَّلامُ عَلَى السَّيِدَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، علی مرتضی، راضی به قضای حق، سلام بر دو سرور؛ امام حسن و امام حسین، السَّلامُ عَلى خَدِيجَةَ امِّ الْمُؤْمِنِينَ امِّ سَيِدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، سلام بر خدیجه مام مؤمنان و مادر سرور بانوان دو جهان، السَّلامُ عَلى فاطِمَةَ اُمِ الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ، السَّلامُ عَلَى النُّفُوسِ سلام بر حضرت فاطمه مادر ائمّه اطهار، سلام بر انسان‌های الْفاخِرَةِ، بُحُورِالْعُلُومِ الزَّاخِرَةِ، شُفَعائِى فِي الْآخِرَةِ، وَأَوْلِيائِى ارزشمند، دریاها و گنجینه‌های دانش، شفیعانم در روز واپسین و اولیایم عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَى الْعِظامِ النَّخِرَةِ، أَئِمَّةُ الْخَلْقِ وَوُلاةِ الْحَقِ، به هنگام بازگشت روح به استخوان‌های فرسوده، امامان و والیان بر حق، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَيُّها الْأَشْخاصُ الشَّرِيفَةُ الطَّاهِرَةُ الْكَرِيمَةُ، أَشْهَدُ سلام بر شما ای گرامی پاکان با شرافت، گواهی می‌دهم أنْ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَمُصْطَفاهُ، وَأَنَّ عَلِيّاً وَلِيُّهُ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۷ که معبودی جز خدای یکتا نیست و حضرت محمّد بنده و برگزیده او است، و حضرت علی ولی وَمُجْتَباهُ، وَأَنَّ الْإِمامَةَ فِي وُلْدِهِ إِلى يَوْمِ الدِّينِ، نَعْلَمُ ذلِكَ عِلْمَ و برگزیده او می‌باشد و امامت در میان فرزندانش تا قیامت مستقر است و ما به طور یقین الْيَقِينِ، وَنَحْنُ لِذلِكَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِي نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ». به این حقیقت آگاه و معتقد و در یاری آنها در تلاشیم.»

حِجر اسماعیل

۳. حِجر اسماعیل: در داخل مسجد الحرام کنار خانه کعبه حدّ فاصل رکن شمالی ورکن غربی، خانه حضرت اسماعیل بوده است که در آن قبر مبارک حضرت اسماعیل ومادرش هاجر وقبور جمع زیادی از پیامبران علیهم السلام قرار دارد. واز برخی روایات استفاده می‌شود که اطراف خانه کعبه قبور انبیای الهی فراوان است، که در این مکان زیارت می‌شوند. ومستحبّ است احرام حجّ تمتّع در حِجر اسماعیل زیر ناودان رحمت انجام گیرد، و آن‌جا مکان دعا واستغفار وطلب رحمت وحاجت می‌باشد.

زیارت حضرت اسماعیل وهاجر در حِجر اسماعیل

زیارت حضرت‌اسماعیل وهاجر علیهما السلام در حِجر اسماعیل «السَّلامُ عَلى سَيِّدِنا إِسْماعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ ابْنِ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ‌اللَّه «سلام بر سرورمان اسماعیل ذبیح اللَّه، پسر ابراهیم خلیل اللَّه، السَّلامُ عَلَيْکَ يا نَبِيَّ اللَّهِ وَابْنَ نَبِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا صَفِيَّ اللَّهِ سلام بر تو ای پیامبر خدا و پسر پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا وَابْنَ صَفِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا مَنْ أَنْبَعَ اللَّهُ لَهُ بِئْرَ زَمْزَمَ حِينَ و پسر برگزیده

خدا، سلام بر تو ای آن که زمزم برایش جوشید، آنگاه أَسْکَنَهُ أَبُوهُ بِوادٍ غَیْرِ ذی زَرْعٍ عِنْدَ بَیْتِ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ، وَاسْتَجابَ که پدرش که او را در وادی بی‌آب و علف در کنار بیت الله الحرام اسکان داد و خداوند دعای اللَّهُ فِیهِ دَعْوَةَ أَبِیهِ إِبْراهِیمَ حِینَ قالَ: رَبَّنا إِنِی أَسْکَنْتُ مِنْ پدرش ابراهیم را درباره‌اش مستجاب ساخت که عرضه داشت: «پروردگارا! من بعضی از ذُرِیَّتِی بِوادٍ غَیْرِ ذی زَرْعٍ عِنْدَ بَیْتِکَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنا لِیُقِیمُوا فرزندانم را در سرزمین بی‌آب و علف، در کنار خانه و حرمت ساکن ساختم، پروردگارا! تا الصَّلاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِی إِلَیْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ نماز را بر پا دارند، پس دلهای گروهی از مردم را به آنها متمایل ساز و از ثمرات الثَّمَراتِ لَعَلَّهُمْ یَشْکُرُونَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ سَلَّمَ نَفْسَهُ به آنها روزی ده شاید ترا شکر گزارند، سلام بر توی ای آنکه تن به ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۱۹ لِلذَّبْحِ طاعَةً لِأَمْرِاللَّهِ تَعالی إِذْ قالَ لَهُ ابُوهُ: إِنِی أَری فِی الْمَنامِ قربانی شدن داد تا اطاعت امر الهی کرده باشد، آنگاه که پدرش به او گفت: «من در خواب دیدم أَنِی أَذْبَحُکَ فَانْظُرْ ماذا تَری قالَ یا أَبَتِ افْعَلْ ما تُؤْمَرُ که ترا ذبح می‌کنم، نظر تو چیست؟ گفت: پدرم به آنچه دستور داری عمل کن، سَتَجِدُنِی إِنْ شاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِینَ، فَدَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ الذِّبْحَ به خواست خدا مرا از صابران خواهی یافت، پس خداوند ذبح را از او برداشت وَفَداهُ بِذِبْحٍ عَظِیمٍ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ أَعانَ أَباهُ عَلی بِناءِ و ذبحی بزرگ را فدای او کرد، سلام بر تو ای آنکه پدر خویش را در ساخت کعبه الْکَعْبَةِ کَما قالَ اللَّهُ تَعالی وَإِذْ یَرْفَعُ إِبْراهِیمُ الْقَواعِدَ مِنَ یاری داد، چنانچه خدای تعالی فرمود: «آنگاه که ابراهیم و اسماعیل پایه‌های الْبَیْتِ وَإِسْمعِیلُ رَبَّنا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ، کعبه را بالا می‌بردند (می‌گفتند:) «پروردگارا! از ما بپذیر که تو شنوا و دانایی» السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ مَدَحَهُ اللَّهُ تَعالی فِی کِتابِهِ بِقَوْلِهِ: وَاذْکُرْ سلام بر تو ای آنکه خدای تعالی در کتابش چنین توصیف کرده: «و در این کتاب از فِی الْکِتابِ إِسْماعِیلَ إِنَّهُ کانَ صادِقَ‌الْوَعْدِ وَکانَ رَسُولًا نَبِیّاً اسماعیل یاد کن که او در وعده‌هایش صادق و رسول و پیامبر بود، وَکانَ یَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلاةِ وَالزَّکاةِ وَکانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِیّاً، او همواره‌خانواده‌اش را به‌نماز و زکات دستور می‌داد و پیوسته مورد رضایت پروردگارش بود» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۰ السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ جَعَلَ اللَّهُ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ مُحَمَّداً سَیِّدَ الْمُرْسَلِینَ سلام بر تو ای آنکه خداوند از نسل او حضرت محمّد سرور رسولان وَخاتَمَ النَّبِیِّینَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی و خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله را قرار داد سلام بر تو و بر أَبِیکَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، وَعَلی أَخِیکَ اسْحقَ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ پدرت ابراهیم خلیل اللَّه و بر برادرت اسحاق پیامبر خدا، سلام عَلَیْکَ وَعَلی جَمِیعِ أَنْبِیاءِ اللَّهِ الْمَدْفُونِینَ بِهذِهِ الْبُقْعَةِ الْمُبارَکَةِ بر تو و بر تمام پیامبران الهی که در این بقعه مبارک و بزرگ مدفونند، الْمُعَظَّمَةِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی أُمِّکَ الطَّاهِرَةِ الصَّابِرَةِ هاجَرَ سلام و رحمت و برکات خدا بر تو و بر هاجر وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، حَشَرَنَا اللَّهُ فِی زُمْرَتِکُمْ تَحْتَ لِواءِ مُحَمَّدٍ مادر پاک و شکیبایت، خداوند ما را در زمره شما و زیر پرچم پیامبر و خاندانش صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَلا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صلوات اللَّه علیهم محشور سازد و قرار ندهد (این را) آخرین زیارت از شما، زِیارَتِکُمْ، وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.» پس دو رکعت نماز زیارت بخوان، و ثوابش را به آن حضرت اهدا کن.

زیارت سایر انبیای عظام در حجر اسماعیل

زیارت سایر انبیای عظام علیهم السلام در حجر اسماعیل به نیّت زیارت ارواح طیّبه هریک از انبیای عظام الهی سلام اللّه علیهم اجمعین یا به نیّت زیارت تمامی آنان می‌خوانی زیارتی را که مرحوم کُلینی در کتاب شریف کافی، ومرحوم شیخ طوسی در تهذیب، وابن قولویه در کامل الزّیارات آورده‌اند. این زیارت که اوّل آن «السَّلامُ عَلی أَوْلِیاءِ اللَّهِ وَأَصْفِیائِهِ ...» می‌باشد، ودر فصل اوّل این کتاب به‌عنوان زیارت جامعه قرار داده شده، در زیارت همه مرقدهای متبرّکه جایز است، و پس از پایان آن بسیار بر محمَّد و آل محمَّد صلوات می فرستی، وبرای خود ومؤمنین ومؤمنات به هر نحو که بخواهی دعا می کنی.

محلّ ولادت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

در نزدیکی صفا و مروه میدانی است که در آنجا کتابخانه‌ای به نام «مکتبهٔ مکّهٔ المکرّمه» واقع شده، در این بقعه نور عالم تاب نبیّ اکرم صلی الله علیه و آله بر جهانیان تابید، ودر همین محل مدّتی در کنار مادرش آمنه زندگی نمود. حجّاج محترم این دعا را در این مکان مقدّس می‌خوانند: «اللَّهُمَّ بِجاهِ نَبِیِّکَ الْمُصْطَفی وَرَسُولِکَ الْمُرْتَضی وَأَمِینِکَ «خداوندا! به جایگاه پیامبر برگزیده‌ات و رسول مورد رضایتت که امین عَلی وَحْیِ السَّماءِ، طَهِّرْ قُلُوبَنا مِنْ کُلِّ وَصْفٍ یُباعِدُنا عَنْ وحی آسمانی تواست، دلهای ما را از آنچه ما را از تو و محبتت دور و مهجور مُشاهَدَتِکَ وَمَحَبَّتِکَ، وَأَمِتْنا عَلی مُوالاةِ أَوْلِیائِکَ، می‌سازد پاک ساز، و ما را بر دوستی اولیایت وَمُعاداةِ أَعْدائِکَ، وَالشَّوْقِ إِلی لِقائِکَ، یا ذَاالْجَلالِ و دشمنی اعدایت، و به شوق دیدارت، ای ذوالجلال وَالْإِکْرام. اللَّهُمَّ إِنِی أَوْدَعْتُ فِی هذَا الْمَحَلِّ الشَّرِیفِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۳ و الإکرام بمیران، خداوندا! من به ودیعه سپردم در این جای شریف مِنْ یَوْمِنا هذا إِلی یَوْمِ الْقِیامَةِ خالِصاً مُخْلِصاً، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ از امروز تا روز برپایی رستاخیز ایمان خالص و مخلصم را و گواهی می‌دهم که معبودی جز خدای یکتا إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». نیست و حضرت محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده او می‌باشد.» خانه حضرت خدیجه علیها السلام

خانه حضرت خدیجه علیها السلام

خانه حضرت خدیجه کبری علیها السلام مسکن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله وامّ المؤمنین خدیجه بوده است، ودر این خانه فرزندان آن حضرت، از جمله حضرت زهرا علیها السلام متولد شده‌اند. و در همین مکان حضرت خدیجه وفات نمود. و حضرت رسول صلی الله علیه و آله قبل‌از هجرت به مدینه در این منزل سکونت داشتند، جبرئیل امین چندین مرتبه در آنجا فرود آمد، و در آن قُبّه وحی قرار گرفته است، چه بسیار شبهایی را که رسول خدا صلی الله علیه و آله در آن جا به نماز ودعا ومناجات با قاضی الحاجات مشغول بودند، ودر همین خانه بود که کفّار قریش برای قتل پیغمبر صلی الله علیه و آله توطئه چیدند، وحضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در فراش پیغمبر صلی الله علیه و آله ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۴ خوابیده، و آماده جانفشانی در راه خدا شدند. مسجد غدیر خم غدیر خم در سه میلی جُحفه و به روایت دیگر در دو میلی آن واقع شده است. مرحوم شیخ صدوق در «فقیه» از امام صادق علیه السلام روایت کرده که نماز در مسجد غدیر خم مستحبّ است. ابواء ابواء، نام قریه‌ای است در سیزده میلی میقات جُحفه، که مادر رسول خدا جناب آمنه بنت وهب پس از زیارت قبر همسرش عبداللَّه در مدینه، ومراجعت به سوی مکه در آن قریه مریض شد واز دنیا رفت، و در آن محل به خاک سپرده شد. زیارت آمنه بنت وهب مادرگرامی حضرت رسول صلی الله علیه و آله

مسجد غدیر خم

«السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الطَّاهِرَةُ الْمُطَهَّرَةُ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا مَنْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۵ «سلام بر تو ای بانوی پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای خَصَّهَا اللَّهُ بِأَعْلَی الشَّرَفِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا مَنْ سَطَعَ مِنْ جَبِینِها آنکه خدایش به برترین شرافت اختصاص داد، سلام بر تو ای آنکه از پیشانیش نُورُ سَیِّدِ الْأَنْبِیاءِ، فَأَضاءَتْ بِهِ الْأَرْضُ وَالسَّماءُ، السَّلامُ عَلَیْکِ نور سرور رسولان درخشید و زمین وآسمان را روشن ساخت، سلام بر تو یا مَنْ نَزَلَتْ لِأَجْلِهَا الْمَلائِکَةُ، وَضُرِبَتْ لَها حُجُبُ الْجَنَّةِ، ای آنکه به خاطرش فرشتگان نازل شدند و سرا پرده بهشتی برایش زده شد، السَّلامُ عَلَیْکِ یا مَنْ نَزَلَتْ لِخِدْمَتِهَا الْحُورُ الْعِینُ، وَسَقَیْنَها مِنْ سلام بر تو که حور العین برای خدمتش فرود آمد و او را از شَرابِ الْجَنَّةِ، وَبَشَّرْنَها بِوِلادَةِ خَیْرِ الْأَنْبِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ آشامیدنی بهشت نوشانید و به تولد برترین

پیامبران نویدش داد، سلام بر تو ای مادر رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أَمَّ حَبِیبِ اللَّهِ، فَهَنِیئاً لَکِ بِما آتاکِ رسول خدا، سلام بر تو ای مادر حبیب خدا، گوارا باد تو را بر آن چیزی که اللَّهُ مِنْ فَضْلٍ، وَالسَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ خدا از فضل و کرم به تو عطا فرمود. سلام بر تو و بر پیامبر خدا، درود خدا براو وَآلِهِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». و بر آلش و رحمت و برکات خدا بر شما باد.»

بَدر

ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۶ بَدر در رمضان سال دوّم هجری، جنگ بدر کبری در آنجا به وقوع پیوست که در جریان آن چهارده تن از اصحاب آن حضرت به شهادت رسیدند، در زیارت آن شهدا می‌گویی: «السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی «سلام بر رسول خدا، سلام بر پیامبر خدا، سلام بر مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی أَهْلِ بَیْتِهِ الطّاهِرِینَ، السَّلامُ محمّد بن عبداللَّه، سلام بر اهل بیت پاکش، سلام عَلَیْکُمْ أَیُّها الشُّهَداءُ الْمُؤْمِنُونَ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا أَهْلَ بَیْتِ بر شما ای شهدای با ایمان، سلام بر شما ای خاندان الْإِیمانِ وَالتَّوْحِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا أَنْصارَ دِینِ اللَّهِ وَأَنْصارَ ایمان و توحید، سلام بر شما ای یاوران دین خدا، و یاران رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، سَلامٌ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ رسول او صلی الله علیه و آله سلام بر شما که شکیبایی ورزیدید فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ، أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ قَدِ اخْتارَکُمْ لِدِینِهِ وَاصْطَفاکُمْ و نیکو سرایی است سرای آخرت گواهی دهم که خداوند شما را برای دینش برگزید لِرَسُولِهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّکُمْ قَدْ جاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَنَصَرْتُمْ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۷ و برای پیامبرش انتخاب کرد و گواهی دهم که شما حقّ جهاد در راه او را گزاردید و یاری لِدِینِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ، وَجُدْتُمْ بِأَنْفُسِکُمْ دُونَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّکُمْ دین خدا و پیامبر او کردید و در برابر او جانفشانی نمودید و گواهی دهم قُتِلْتُمْ عَلی مِنْهاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، که شما در راه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سیر نمودید فَجَزاکُمُ اللَّهُ عَنْ نَبِیِّهِ وَعَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزاءِ، وَعَرَّفَنا پس خداوند از سوی پیامبرش و از اسلام و اهل اسلام بهترین پاداش را به شما عنایت فرماید فِی مَحَلِّ رِضْوانِهِ وَمَوْضِعِ إِکْرامِهِ مَعَ النَّبِیِّینَ وَالصِّدِّیقِینَ و ما را در بهشت و محل کرامتش با پیامبران و صدیقان وَالشُّهَداءِ وَالصَّالِحِینَ، وَحَسُنَ أُولئِکَ رَفِیقاً، أَشْهَدُ أَنَّکُمْ حِزْبُ و شهدا و صالحان آشنا سازد که آنان بهترین رفیقاند و گواهی دهم که شمایید اللَّهِ، وَأَنَّ مَنْ حارَبَکُمْ فَقَدْ حارَبَ اللَّهَ، وَأَنَّکُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ حزب اللَّه و هر کس با شما بستیزد با خداوند جنگیده است و اینک شما از مقربین الْفائِزِینَ، الَّذِینَ هُمْ أَحْیاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ یُرْزَقُونَ، فَعَلی مَنْ قَتَلَکُمْ و رستگارانید آنان که نزد پروردگارشان زنده‌اند و روزی می‌خورند لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِکَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِینَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ و لعنت خدا و فرشتگان و مردم بر آنانکه شما را کشتند و سلام و رحمت و برکات اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۸ خداوند بر شما باد.» ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۲۹ ربذه

ربذه

«ربذه» در فاصله حدود ۲۰۰ کیلومتری شمال شرقی مدینه در کوه‌های حجاز غربی، بر خط طولی ۴۱- ۱۸ و خط عرضی ۲۴- ۴۰ قراردارد. نزدیک‌ترین راه برای رسیدن به آن، از راه قصیم به مدینه است که حدود ۷۰ کیلومتر از مدینه فاصله دارد. «۱» جناب ابوذر غفاری و جمعی از صحابه در آن‌جا مدفون می‌باشند. ومستحبّ‌است ابوذر را به این عبارات زیارت کنید: «السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَبا ذَرٍّ الْغِفارِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صاحِبَ «سلام بر تو ای ابوذر غفاری، سلام بر تو ای یار رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، رسول خدا درود و سلام و رحمت و برکات خدا بر رسول خدا باد السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ قالَ فِی حَقِّهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۳۰ سلام بر تو ای آنکه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره‌ات فرمود: وَآلِهِ: ما أَقَلَّتِ الْغَبْراءُ وَلا أَظَلَّتِ الْخَضْراءُ عَلی ذِی لَهْجَةٍ «زمین حمل نکرده و آسمان سایه نگسترانیده بر گوینده‌ای أَصْدَقَ مِنْ أَبِی ذَرٍّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنْ نَطَقَ بِالْحَقِّ، وَلَمْ یَخَفْ راستگوتر از ابی‌ذرّ»، سلام بر تو ای که سخن حق گفتی و در راه خدا فِی اللَّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ، وَلا ظُلْمَ

ظالِم، أَتَیْتُکَ زائِراً شاکِراً لِبَلائِکَ فِی از سرزنش سرزنشگری و نه از ستم ستمگری بیمی به خود راه ندادی، به زیارتت آمده‌ام در حالی که برای آنچه در راه اسلام دیدی الْإِسْلام، فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی خَصَّکَ بِصِدْقِ اللَّهْجَهِ وَالْخُشُونَهِ شکرگزارم و از خدایی که ترا به راستگویی فی ذاتِ اللَّهِ وَمُتابَعَهِ الْخَیِّرِینَ الْفاضِلِینَ أَنْ یُحْیِیَنِی حَیاتَکَ، نستوهی و پیروی از نیکوکاران برتر اختصاص داد می‌خواهم که مرا زندگی وَیُمِیتَنِی مَماتَکَ، وَیَحْشُرَنِی مَحْشَرَکَ، عَلی إِنْکارِ ما أَنْکَرْتَ، و مرگی چون تو ببخشد، چون تو محشورم سازد. بر انکار آنچه انکار کردی وَمُنابَذَهِ مَنْ نابَذْتَ، جَمَعَ اللَّهُ بَیْنَنا وَبَیْنَکَ وَبَیْنَ رَسُولِهِ وَآلِهِ و مخالفت آنکه با او مخالفت کردی، خداوند بین ما و شما و رسولش و اهلبیت او صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ فِی مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِهِ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ- که درود خداوند بر او باد- جمع کند در جایگاه رحمتش و درود و وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ». ادعیه و آداب حرمین شریفین، ص: ۳۳۱ رحمت و برکات خداوند بر او باد.»

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبِیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیتهای گسترده مرکز : الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و... د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴) ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و... ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان

شرکت کننده در جلسه ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».